ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ

ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ

ਮਧੂ ਪੂਰਨਿਮਾ ਕਿਸ਼ਵਰ

ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ। ਮੁਖਬੰਧ ਚੋ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਦੁਆਰਾ।

ਮੋਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ

ਮਧੂ ਪੂਰਨਿਮਾ ਕਿਸ਼ਵਰ

ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਖਬੰਧ ਚੋ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਦੁਆਰਾ।

ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2014 ਵਿੱਚ ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

ਆਈਐਸਬੀਐਨ: 978-81-929352-0-1

ਕਵਰ ਫੋਟੋ: ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਜਨਸੰਪਰਕ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਕੋਟ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ, 2010।

ਕਾਪੀਰਾਈਟ © ਮਧੂ ਪੂਰਨਿਮਾ ਕਿਸ਼ਵਰ, 2014
ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਇਲਟੀ ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਜਾਂ ਮਕੈਨੀਕਲ, ਸਮੇਤ
ਫੋਟੋਕਾਪੀ, ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਟੋਰੇਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ,
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ - ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲੇ। ਅਨੁਵਾਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ 'ਤੇ:

madhukishwar@manushi.in □□□□□ □□□
madhukishwar@csds.in □□□□□ □□□
□□□□□□□□: www.manushi.in

[redacted]

[redacted]

[redacted]

&

[redacted]

[redacted]

ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ
ਮੁਖਬੰਧ ਚੋ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਦੁਆਰਾ 7
ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 9

1 ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ 13
2 'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 22
ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹਨ
3 ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 51 ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਮੋ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਦੇਸ਼
4 ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਸੇ ਸਿੱਖਣਾ 66
ਨੌਵਿਸ ਨਮੋ ਦੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲਬਾਤ
5 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 75
"ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ" ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ
6 ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 98
ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ
7 ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 126
ਇੱਕ ਸਰਵਾਈਵਰ ਦਾ ਖਾਤਾ
8 ਨਮੋ 148 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ
ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ
9 ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 164
ਮੋਦੀ ਦੀ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨਹੀਣ ਅਤੇ ਢਿੱਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ
10 ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਟੀਚਾ ਅਤੇ "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ" ਭਾਵਨਾ 177 ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ
11 ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 187
ਹਾਦਸਾ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼?

ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ

12 ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ? 211 ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ?
13 ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ 235
ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਧੱਕਿਆ?
14 ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 242
ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੜਾਅ
15 ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 264
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਰਤਾ ਬਨਾਮ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ-ਜੋਖੇ 16 ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 283 ਵਿੱਚੋਂ
ਮੀਡੀਆ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ
17 ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 304
ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੇਮ ਚੇਂਜਰ ਵਜੋਂ
18 ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ 322
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ?
19 ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 338 ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਿੱਥ ਬਨਾਮ ਹਕੀਕਤ
20 ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ 354
ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਿਉਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ?
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 21 ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 364 ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਬਾਰੇ ਬਦਲਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ
22 ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 378
ਨਮੋ ਦਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਅਤੇ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਜੁੜੋ

ਉਪਸੰਹਾਰ 390
ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ 396

ਮੁਖਬੰਧ

ਚੋ ਐਸ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ
ਸੰਪਾਦਕ, ਤੁਗਲਕ

2001 ਵਿੱਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਧੂ ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੀ "ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ" ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਉਸਦਾ ਦੌਰਾ; ਆਪਣੀ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉਸਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਥੀਸਿਸ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਪਰ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਥੀਸਿਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਮੋਦੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਆਲੋਚਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਜਵਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੰਨਾ-ਪਲਟਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੇਖਕ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਬਾਰੇ ਉਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ? ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਿਆ? ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ? ਉਸਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰਿਆ?

ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰਕੂ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ!
ਇਹ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਲ ਤੋਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਜ਼ਫਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਹੈਂ। ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਤੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹਾਂ? ਨਹਿਰੂ ਪੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਕੌਣ ਹਨ?' ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ 8 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੱਕ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।
ਮਧੂ ਕਿਸ਼ਵਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਿੱਛੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਮਧੂ ਕਿਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਸਾਰੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਸਲੀਮ ਖਾਨ
ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਮੀਡੀਆ ਟਰਾਇਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਭਾਰਤ ਅਤੇ ਰਾਮਾਇਣ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਡੂੰਘੇ ਸੰਸਕਰਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਸਮਕਾਲੀ ਦੁਖਾਂਤ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਹਸਨਾ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸੰਸਕਰਣ, ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ, ਸੱਚ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਹਕੀਕਤ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਛਾਣਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇੱਕ ਫ਼ਿਲਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਰਾਸ਼ੋਮੋਨ ਨਾਲ ਖਾਸ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਜਾਪਾਨੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੁਰੋਸਾਵਾ ਦੀ ਇਸ ਕਲਾਸਿਕ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਕਤਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ - ਹਰੇਕ ਸੰਸਕਰਣ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਈ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਇੰਨਾ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਹੈ - ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕੋਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ

ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ।
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਬੂਤ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ ਹਨ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਪਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਤਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਰਚਾ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ "ਸੱਚਾਈ" ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਦੁਆਰਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸਦੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਮਧੂ ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ "ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ" ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਝੱਲੀ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭੂਤੀਕਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਧੂ ਨੇ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਸਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਾਂਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ; ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ, ਇਸਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੋਜ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅੰਤਰ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਪੇਟ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੜਕਾਏ ਗਏ ਦੰਗਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲਗਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਠੋਸ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਦਹਾਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ (ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ) ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਰੀ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਸੀ।
ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਛ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ।
ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ੋਮੋਨ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਰੂਪ ਅਤੇ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ
ਜਾਣ-ਪਛਾਣ 11

2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ।
ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਵੱਡੀ 70mm ਸਕ੍ਰੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ 3-D ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ - ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਤੋਂ ਬਣੇ ਆਪਣੇ ਐਨਕਾਂ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਐਨਕਾਂ ਨਾਲ ਸਕ੍ਰੀਨ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਐਨਕਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਐਨਕਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਕ੍ਰੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਮਹਾਨ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸਫਲਤਾ ਇਸਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ, ਵਿਗੜੇਪਣ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣ 'ਤੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਿਚਰਡ ਐਟਨਬਰੋ ਦੀ ਗਾਂਧੀ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੀਏਟਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।
ਕਿਸ਼ਵਰ ਦਿਲੋਂ ਬੋਲਦੀ ਹੈ; ਇਹੀ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਾਠਕ ਇਸਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ SIT ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਕਿਸ਼ਵਰ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ਵਰ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਸਮਕਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਝ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 1

ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ
2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ

ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੱਲੀਆਨਾ ਅਤੇ ਮੇਰਠ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਯੂਪੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਗਲਪੁਰ ਜਾਂ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸੀ... ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਵਜੋਂ ਕਿਵੇਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ?
ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ, 2013
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਰਚਾ ਮੋਦੀ ਫੋਬੀਆ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੇਂਡੂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ 'ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਕ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਾ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਭੇਜਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਤਲ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸ਼ਨਯੋਗ ਹੈ। ਪਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣਾ, ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 12 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਦੰਗਾ-ਮੁਕਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਿਹਰਾ ਦੇਣਾ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਰਾਮਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ
- ਕੋਈ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਗ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਬੌਧਿਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਜਨੂੰਨੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਖੁਦ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਕ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਉੱਠੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਰਕੁਨ ਦੋਸਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ 2002 ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਵੀ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ।
14 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਹਾਲਾਂਕਿ, 2004 ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਏ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਕਸਰ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਰੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ।
ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1984 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ, 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰਠ ਅਤੇ ਮੱਲੀਆਨਾ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ, 1993 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਅਤੇ 1989 ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਬਿਹਾਰਸ਼ਰੀਫ, ਭਿਵੰਡੀ, ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ, ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਸੂਰਤ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਰਗੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦੇ

ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ 1984 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਬਾਕੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਸੀ। ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਸੀ, ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਜਾਣਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਕਤਲ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਲਈ ਭੜਕਾਊ ਭੀੜਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੂਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੋ ਮੋਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਬੇਚੈਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਇਹ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਦੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭੂਤੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਐਨਜੀਓ, ਕਾਰਕੁਨ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। 1984 ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਅਰਾ 'ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ' ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਨਾ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ, ਜਾਂ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੂਤਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ, ਵਿੱਚ

ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ 15

2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ।
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ, ਫਿਲਮ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਲੇਖਕ ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:
ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸੀ?
ਮੁੰਬਈ ਦੰਗੇ, ਜੋ ਕਿ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਕੀ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੱਲੀਆਨਾ ਦੌਰਾਨ ਯੂਪੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਠ ਦੰਗੇ ਜਾਂ ਭਾਗਲਪੁਰ ਜਾਂ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸੀ?
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ?
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੈਂਕੜੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ? ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੰਗੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਾਤਕ ਸਨ
2002 ਦਾ ਵਿਸਫੋਟ। ਰਾਜ ਹਰ ਦੂਜੇ ਮਹੀਨੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਫਟਦਾ ਸੀ।
ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਕੌਣ ਸੀ?
ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ? ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਿਵੇਂ? ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ
2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ?
ਸਿਰਫ਼ ਦੰਗੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਜੁਲਾਈ 2012 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਲੱਖਾਂ ਬੋਡੋ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ

ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। 8 ਅਗਸਤ, 2012 ਤੱਕ, ਲਗਭਗ 400 ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਉਜਾੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 4,00,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ 270 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਖਾਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਸਭ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਯੂਨਿਟ ਉੱਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਗੁਮਨਾਮੀ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਪੇਟ ਹੇਠ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲੱਗੀ ਕਿ 'ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰੋ' ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ, ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ ਮੰਡੇਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਸਤੀਆਂ - ਮੱਲਿਕਾ ਸਾਰਾਭਾਈ, ਆਕਾਰ ਪਟੇਲ, ਅਮੀ ਯਾਗਨਿਕ ਅਤੇ ਅਚਿਊਤ ਯਾਗਨਿਕ - ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ 16 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ, ਉਸ 'ਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਡਰ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਉੱਘੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਵਾਨ ਮੌਲਾਨਾ ਵਸਤਾਨਵੀ ਨੂੰ ਦੇਵਬੰਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਰਦੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਨਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸਿੱਦੀਕੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਦੀਕੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦੱਸਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਦੀਕੀ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰਾਖੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਭਿਆਨਕ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ, ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੰਗਭੇਦ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ

ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਾਤਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਚਲਾਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੇਰੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਰਚਾ ਮੋਦੀਫੋਬੀਆ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੇਂਡੂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ "ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਕ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਭੇਜਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਤਲ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸ਼ਨਯੋਗ ਹੈ। ਪਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਿਹਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ
ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ 17

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 12 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੰਗਾ-ਮੁਕਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਰਾ-ਕੀਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਅਤੇ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਬੌਧਿਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਜਨੂੰਨੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ 2002 ਤੋਂ ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਹੈ? ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ - ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਜਿਸਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਦੰਗੇ ਦੇਖੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਡੂੰਘੀ ਆਪਸੀ ਦੂਰੀ ਬਣੀ - ਨੂੰ

ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਫਿਰਕੂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਦਹਾਕਾ ਕਿਉਂ
ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ? ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਉਂ
ਨਹੀਂ ਹੈ ?
2001 ਤੋਂ , ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਤੱਥਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ
ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ : ਮੋਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ
'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ , ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ।
 ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ
ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ; ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ
ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਕਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ।
ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਦੂਜੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ
ਲੋਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਜੰਡਾ ਹੈ
ਹਿੰਦੂਤਵ।
 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਘੇਟੋ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ
ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।
 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।
ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ
ਕਥਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ , ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ , "ਜੇ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ ,
ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜਨਤਕ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਬਕ ਬਣ

ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੇ।" ਇਹ ਜਵਾਬ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਬਾਰੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
18 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੇਕਸੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੀਡੀਆ, ਸਾਰੇ ਖੱਬੇ- ਪੱਖੀ ਝੁਕਾਅ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਐਨਜੀਓ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮਨ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਿਆਰ ਸੀ - ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਉਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਜੋ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਤਲ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਾਬੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ-ਮਨ ਵਾਲਾ ਜਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ , ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਲਝਾ
ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ , ਮੈਂ ਇਸ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ
ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ □ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ
ਕੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ 'ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ ' ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ
ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ,
ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਫੈਸਲੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ? □
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਸੀ ? □ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ? □ ਜੇਕਰ ਮੋਦੀ ਦੇ
ਆਲੋਚਕ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਫਿਰਕੂ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਹਨ
ਸਮਾਜ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ , ਇਹ
ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਕਿ
2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਦੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ? □ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ
ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ?
ਹਰ ਚੋਣ ?
□ ਸੈਂਕੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ , ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਕਿਵੇਂ ਜਿੱਤੇ ਹਨ ?
ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ?
□ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਕਾਸ
ਮਾਡਲ
'ਸ਼ਾਮਲ ?' ਉਸਦੇ ਆਲੋਚਕ ਇਸਨੂੰ 'ਕਾਰਪੋਰੇਟ -ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬ -ਵਿਰੋਧੀ ' ਕਹਿ ਕੇ
ਕਿਉਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ?
'ਕੁਲੀਨ -ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ -ਵਿਰੋਧੀ ' ਦੇ ਨਾਲ -ਨਾਲ 'ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਘੱਟ -
ਗਿਣਤੀਆਂ -ਵਿਰੋਧੀ ?'
ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਹਾਸ਼ੀਏ
'ਤੇ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ
ਆਬਾਦੀ —ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ , ਆਦਿਵਾਸੀ , ਦਲਿਤ , ਮੁਸਲਮਾਨ , ਈਸਾਈ—

ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਖੋ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਾਸ਼ੀਏ
'ਤੇ ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ?
ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ
ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ 19

ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਵਰ
ਕਰਦਾ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਆਰਥਿਕ
ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ , ਇਹ ਖੰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ
ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ : ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ 'ਤੇ ਐਲਾਨਿਆ
ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਏਜੰਡਾ
ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ; ਦੇ
ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮਾਡਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ
ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਕੱਛ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ;
 ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ
ਕੀਤੇ
ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ;
 ਗੋਧਰਾ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖ -
ਵੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਐਸਆਈਟੀ ; ਮੋਦੀ ਦੇ
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਦ ;
 ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ
ਭੂਮਿਕਾ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ
ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ , ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ (ਕਬਾਇਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਸਮੇਤ), ਮਛੇਰੇ, ਕਾਰੀਗਰ, ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ, ਪਿੰਡ-ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਡਾਕਟਰ, ਪੰਚਾਇਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਰ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਛੋਟੇ ਉੱਦਮੀ, ਗਲੀ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ, ਦੁਕਾਨਦਾਰ, ਹੋਟਲ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਮਾਲਕ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਘਰੇਲੂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੈਂ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਕਈ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ।
ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਜਿਲਦ ਲਈ ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਸੂਝਵਾਨ ਖਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ 20 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵੀ ਓਨੇ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਭਾਜਪਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ, ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਝਲਕ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਬਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ, ਕਮੇਟੀਆਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਐਸਆਈਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਨਮੋ (ਮੋਦੀ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਉਪਨਾਮ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਪਨਾਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਚੰਗਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਛੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ 15 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਲਈ, ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨੋਟਸ ਲਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਾਂ। ਕੁਝ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕੈਮਰੇ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ

ਗਏ। ਮੇਰੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕੀਤਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਹਰੇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਉਠਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਗਲਤੀਆਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ। ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੰਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਹਰੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ, ਮੀਡੀਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੋਦੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਭੂਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਰਤਾਂਤ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ 21

ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨੇਕਦਿਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਾਇਰਸ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਹੈ,

ਅਧਿਆਇ 2

ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ
'ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਉੱਦਮੀ'
ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹਨ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ- ਘੱਟ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
2003 ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ
ਮਹੇਸ਼ਭਾਈ, ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ 50, 500, ਜਾਂ 5,000—ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਸਥਾਨ ਚੁਣੋ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ...ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣੋ ਕਿ ਮੈਂ ਉਪਲਬਧ ਹਾਂ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, 2004 ਵਿੱਚ
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੇ ਉੱਦਮੀ ਟਕਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਨਫ਼ਰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜੰਗੀ ਉਦਯੋਗ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਨਫ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਭੂਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨਫ਼ਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। 2013 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ

2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਮੇਰੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿੱਚ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਅਕਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਘਟਨਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਜੋ ਮੈਂ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ

ਦੇ ਉਸਦੇ ਮਾਡਲ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ
- ਇਹ ਸਭ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਅਨੁਭਵ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਨਫ਼ਰਤ ਮੋਦੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਤਸਵੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਦਸ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ। ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 23

2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸਨੇ ਰਸਤਾ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੜ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫਲੈਟ ਸਨ, ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1960, 1970, 1980 ਅਤੇ 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਕਈ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ - ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਾ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਪਈ।
ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਟੀਵੀ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਫ਼ਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਾਊਂਡ ਬਾਈਟਸ ਸੁਣੇ ਸਨ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਕਸਾਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਕ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਕਸਰ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਮੋਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ "ਸੰਤੁਲਿਤ" ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਜੋਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਜ਼ਫ਼ਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਜ਼ਫ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਫ਼ਰ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਜ਼ਫ਼ਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ:
ਮੈਂ ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਹੈ।
ਲਗਭਗ 250 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਾਉਦੀ ਬੋਹਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਲਝਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ,
ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।
ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾ ਆਰਥੋਡਾਕਸ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਨ।
ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੂਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਹਾਂ।
ਉੱਦਮੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਦਰੱਸੇ ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਵਾਨ ਮੌਲਾਨਾ ਵਸਤਾਨਵੀ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਦੇਵਬੰਦ ਦਾ, ਪਰ ਦਾਭੇਲ ਵਿੱਚ ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਓਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਮਦਰੱਸਾ ਹੈ,
ਜੋ ਕਿ 100 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਂ
ਭਾਈਚਾਰਾ। ਮੇਰਾ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਅਤੇ "ਚਿੱਤਰ" ਇੱਕ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਵਰਗਾ ਹੈ

ਮੁਸਲਮਾਨ। ਮੇਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਵਾਰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ
ਹੱਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਇਸਲਾਮੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹਨ
ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।
ਜੋ ਲੋਕ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ
ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਅੰਤ ਲੜੀ ਦਾ ਸਿਖਰ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਦੰਗੇ
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1969 ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ; 5,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।
ਉਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ 24x7 ਮੀਡੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ 24 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ 1969 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।
ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਪਰ ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਸਫੋਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿਤੇਂਦਰਭਾਈ ਦੇਸਾਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। 1969 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡਾ ਦਫ਼ਤਰ,
ਫੈਕਟਰੀ, ਸਭ ਕੁਝ ਸੜ ਗਿਆ। ਕਾਲੂਪੁਰ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਜੋ
ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਦਿਲ ਹੈ। ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ
ਰਿਲੀਫ਼ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ।
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨਾਲ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੀ
ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 40 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ
ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ?"
ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਹ ਕਤਲੇਆਮ। ਜਗਮੋਹਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ
ਦੇਖੋ। ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਮਿਟ ਗਏ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ। ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਹਨ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?
ਉਹ 5,000 ਪਰਿਵਾਰ?
1985 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਦੰਗੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਛੋਟੇ ਦੰਗੇ ਹੋਏ।
ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
1985 ਵਿੱਚ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਧਵਜੀ ਸੋਲੰਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ
ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ। 1985 ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ
ਕਿ ਹਰ 2-3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਕਰਫਿਊ 200 ਦਿਨ ਚੱਲਿਆ।
1987 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1990 ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ ਹੋਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਿਮਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਫਿਰ, ਸਾਡੀ ਫੈਕਟਰੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
1992 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਚਿਮਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ।
ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ।
ਹਰ ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ
1981 ਵਿੱਚ ਜਾਂ 1985 ਵਿੱਚ। ਹਰ ਦੰਗੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, 1992 ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਫੈਕਟਰੀ
ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੀਮਾ ਸੀ ਪਰ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 9 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਗੇ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ?
ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਰਹੀਆਂ; ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦੰਗੇ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 25

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫਿਰਕੂ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੂ ਨਹੀਂ ਹਨ
ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੰਗੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਨ
ਇੰਜੀਨੀਅਰਡ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ।
2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ
ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 250 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ- ਰੋਟੀ ਕਮਾਈ। ਸਾਡਾ
ਬੈਂਕ ਗਰੰਟੀ ਨੂੰ ਨਕਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਬੈਂਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ
ICICI ਬੈਂਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ,
ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜ਼ਫਰਭਾਈ, 'M' ਅੱਖਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰੇਗਾ। ਉੱਥੇ ਹੈ
"ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ" ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਣਲਿਖਤ ਕਾਨੂੰਨ।"
ਕੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਉਹ ਸੂਚੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਲੂਪੁਰ
ਅਤੇ ਜਮਾਲਪੁਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਉੱਥੇ ਘਰ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ
ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੂਰੇ ਪਾਲਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ

ਵਸਨੀਕ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ
ਸੂਚੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕਲੋਨੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ
ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।
ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਸੀ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ। ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ
ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਵਰਤਿਆ
ਡਿਊਸਬਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ। ਡਿਊਸਬਰੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦੋ ਦੇ ਨਾਲ
ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਮਤ ਨਗਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ
ਸੂਰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਗਏ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ 27 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਰਾਤ ਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਸਵਾਲ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਸੀ
ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਗੁਆਂਢੀ। ਲੋਕ ਹਿੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਡਰ ਗਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ। ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਘਰ ਸੀ ਮੰਤਰੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਯੂਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ
ਲੰਡਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਲੂਈਸ ਫਰਾਖਾਨ - ਇੱਕ ਅਤਿ-ਸੱਜੇ-ਪੱਖੀ ਕਾਲਾ ਅੰਦੋਲਨ—ਨੂੰ ਯੂਕੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਕੇਸ ਲੰਡਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਡਵਾਨੀ ਗਏ
ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।
ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਫਰਮ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹੀਰੋ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ 26 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਅਸੀਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਕੀ ਇਹ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ- ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਬੁਆਏ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।
ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ। ਪਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੈ? ਉਸ ਸਮੇਂ, ਭਾਵੇਂ
ਇੰਤੇਫਾਦਾ ਲਹਿਰ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਹਿਰ।
ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਸਮੇਂ,
ਫਲਸਤੀਨੀ ਸ਼ੈਰਨ ਅਤੇ ਪੇਰੇਜ਼ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਬੈਠਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।
ਅਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫਲਸਤੀਨੀ
ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ?
ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਜੰਗਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਮਿਲਿਆ?
ਸਾਰੇ? ਮੈਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ
ਲੇਬਨਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਮੁੰਬਈ ਦੀਆਂ ਝੁੱਗੀਆਂ-ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਫਲਸਤੀਨੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਵਰਗ ਹਨ।
ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੀਹ ਲੱਖ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੈਟਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਕੌਣ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਸਤੀਨੀ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਕੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਆਲੋਚਕ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਨ
ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਤੋਂ ਪੰਜ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤ-ਅੰਕੜੇ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼
ਈਮੇਲ ਭੇਜੋ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਜੀਣਾ ਅਤੇ ਮਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ
ਮੁੰਡੇ ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਓ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਠੋਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੇ ਉਸ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਪੈਨ- ਬਾਰੇ ਪਾਲੀ ਬੈਠੀ ਸੀ।
ਇਸਲਾਮੀ ਏਕਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਇੱਕ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਰਬ, ਅਰਬ ਹੀ ਹਨ।
ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ, ਲਖਨਊ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਖਨਵੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰ ਵੀ ਜਾਣ। ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ
ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦੀ ਹੋ, ਤਾਂ ਸੂਰਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।
ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ 2002 ਦੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਭੇਜੋ
ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ;
ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਦਦ ਮਿਲੀ।
ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਿਖਾਰੀ ਬਣਾਓ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੱਬ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੋ
ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿਓ।
ਭਾਈਚਾਰਾ।
ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੰਪਨੀ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦੇਖੀ,
ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ 'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 27

ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਆਪਣੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ
ਕਬਾਬਾਂ ਉੱਤੇ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਜੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।
ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਪਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਵਜੋਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ
ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸਨੂੰ ਕਰੀਏ
ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?
ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ
ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਰਹੇ ਹਨ 17, 2003, ਪਹਿਲੇ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਆਓ
ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੋ ਅਤੇ ਪੁੱਛੋ, ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਵਡਨਗਰ ਤੋਂ ਹੋ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ।
ਮੁਸਲਮਾਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਵਾਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ
ਕਿਹਾ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਹੈ

ਇਸਲਾਮ ਵੱਲ? ਕੁਰਾਨ ਅਤੇ ਹਦੀਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੋ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਹਦੀਸ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ
ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਲੇਹ ਹੁਦੈਬੀਆ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ
ਇਹ ਕਦਮ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੌਲਾਨਾ, ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਕੂਲ, ਹਸਪਤਾਲ ਚਲਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ,
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮਦਰੱਸੇ ਹਨ। ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਿਆਣੇ ਮੌਲਾਨਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ
ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਸੀ
ਮੁਹਿੰਮ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭਾਰਤੀ, ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ
ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ
ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ।
ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ
ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਰਹੇ ਹਨ

ਇੰਗਲੈਂਡ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਏ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ।
ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜ਼ਰੂਰ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਸੀ ਪਰ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਸਨ
ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ।"
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਾਂਗੇ? ਉਸਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭੇਗਾ
ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਾਪਸ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ
ਦੋਸਤ ਰਜਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਰਜਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਈਮੇਲ ਭੇਜੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।
28 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਈਮੇਲ ਭੇਜ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ
ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਲਪ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ
ਮੁਸਲਮਾਨ। ਰਜਤ ਨੇ ਮੇਰਾ ਈਮੇਲ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ
ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਹਾਂ।

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜੇ ਹੀਰੋ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ; ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੋਸੇਵਿਕ, ਹਿਟਲਰ, ਆਦਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਹੁਣ, ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਉਸ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ।
ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਜਤ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਰਜਤ ਮੰਨ ਗਿਆ
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਲੰਡਨ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੋ।
ਸਾਨੂੰ ਵੈਂਬਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ।
ਸੇਂਟ ਜੇਮਜ਼ ਕੋਰਟ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਸੁਰਖੀ ਆਈ: "ਜ਼ਫ਼ਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਯੂ-ਟਰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।" ਉਹੀ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੀਰੋ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ

ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ। ਇਹ ਚੋਣ ਧਾਂਦਲੀ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ
ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹੋ ਪਰ ਇੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ!
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, "ਅਸੀਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ", ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਨਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫੇਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ
"ਗੁਜਰਾਤ।" ਅਚਾਨਕ, ਇੱਕ ਹੀਰੋ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਖਲਨਾਇਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਟ
ਇੰਗਲੈਂਡ ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ।
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਲਸਤੀਨੀ ਸ਼ੈਰਨ ਨਾਲ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ?
ਮੋਦੀ ਮਰ ਜਾਵੇ? ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ੈਰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ!
ਮੌਲਾਣਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਉਂ?
ਮੋਦੀ ਨਹੀਂ? ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ, ਉਹ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਲਰ ਤੋਂ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਗਿਰੇਹਬਾਨ)
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।" ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਮੌਲਾਣਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸੀ ਅਤੇ
ਕੁਰਾਨ ਅਤੇ ਹਦੀਸ ਤੋਂ ਸੇਧ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਜੇਕਰ 100 ਕਰੋੜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ। ਪਰ

ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨਰਕ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ 1100 ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਈਮੇਲ ਮਿਲੇ।
ਦੁਨੀਆਂ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਇਹ ਮੇਰਾ ਜਿਹਾਦ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਅਨੌਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ,
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: “ਜ਼ਫ਼ਰਭਾਈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 29

ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਫਿਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾਓ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ
ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ
ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦੇਣਗੇ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਹੇ।
ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: "ਠੀਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕੋ। ਬੱਸ ਜਾਓ।" ਤਾਂ ਮੈਂ,
ਮੇਰਾ ਭਰਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਵਾਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ
ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਾਬੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।
ਪਰ ਬੇਚਾਰਾ ਮੌਲਾਨਾ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਰੱਬਾ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨਕੋ। ਉਸਨੂੰ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ!
ਕਿਉਂਕਿ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੱਟੜ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਫਰਭਾਈ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ

ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਅਗਸਤ 2003 ਵਿੱਚ ਜ਼ਫਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਫਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ:
ਦੇਖੋ ਮੋਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇ! ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਪਹੁੰਚੇ।
ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਲਿਫਟ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ। ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਬਰਫ਼ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ, “ਆਓ
ਯਾਰ!" ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਝੂਲਾ ਸੀ (ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਝੂਲਾ)
ਘਰ ਵਾਲੇ)। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝੂਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੋਦੀ ਜੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਸਮਿਤਾ (ਪਛਾਣ) ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਗੱਲਬਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ
ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਪਤਲੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹੋ। ਮੈਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦੀ ਹਾਂ
ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦੀ ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
ਵਡਨਗਰ ਤੋਂ। ਤੁਸੀਂ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਸ਼ੁੱਧ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹੋ। ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ ਅਤੇ
ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ।"
ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ ਅੱਠ-ਦਸ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਜਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਤਲਹਾ, ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਆਏ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ। ਤਲਹਾ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
ਕੰਮ।
ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਕਰੋ, ਜਾਂ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਕਰੋ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ।
ਕੀ 60 ਲੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਜਵਾਬ 'ਹਾਂ' ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ 4.5 ਕਰੋੜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂਓ, ਫਿਰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।
30 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਹੋ। ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਤੁਸੀਂ
ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ
ਇਸਨੂੰ ਜੂਹਾਪੁਰਾ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਣ ਤੋਂ ਰੋਕੋ? ਕੌਣ ਹਨ? ਨਹਿਰੂ ਪੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ? ਮੇਰਾ ਅਗਲਾ ਬਿਆਨ ਸੀ: ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਆਏ ਹੋ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ। ਪਰ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਪੱਛਮ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਆਪਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼। ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਗੜਬੜ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ
ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਲਾਨਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਜੋ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਨੇ ਰੱਖਿਆ
ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਸ਼ਾਮ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਖਰਚ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਓ।" ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਲਓ, ਅਤੇ
ਤੂੰ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ, ਉਹ ਸਭ ਕਹਿ।”
ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੂੰ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ?
27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਦੀ ਸਵੇਰ? ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ
ਫੌਜ? ਤੁਸੀਂ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਏ? ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?
ਉਸ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜੋ SIT ਨੇ ਪੁੱਛੇ ਸਨ।
ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮਿਲਣ ਗਏ ਸੀ
ਉਸ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਅਹਿਸਾਨ!
ਮੌਲਾਨਾ ਈਸਾ ਮਨਸੂਰੀ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸਨ, ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ।

ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ। ਉਸਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਣਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮੀਦ ਸੀ।
"ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ" (ਹਿੰਦੂ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਾਟ)। ਮੌਲਾਨਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ,
"ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਓ, ਸਾਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੱਗੇ ਵਧੋ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਵੱਡੇ ਹਨ।
ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਪੀੜਤ। ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਓ।" ਮੌਲਾਨਾ ਨੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ
ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ
ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਸੁਣਿਆ।
ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਦੇਖੋ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲਗਭਗ 1,000 ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ
ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਾਲਨਪੁਰ ਅਤੇ ਵਾਪੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਰੂਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
ਅਤੇ ਜਾਮਨਗਰ - ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਾੜਾ - ਹਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮੁਖੀ ਹੋ।
ਮੰਤਰੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ
ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ - ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ?' ਇਸ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ,
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 31

ਇਹ ਧੱਬਾ ਮੇਰੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਧੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।" (ਹਾਨ ਯੇ ਮੇਰ
ਇਹ ਸਮੇਂ ਦਾ ਧੱਬਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਧੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕਦੇ ਮਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ?
ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ "ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ" ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਤਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ
ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਜੋ 'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ' ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ
ਸਜ਼ਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ 'ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ'।
ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਤਿਕਥਨੀ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ
2002 ਵਿੱਚ, ਅਚਾਨਕ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਵਾਂ ਸੀ।
ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ। ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦੰਗੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਉਸਦਾ ਹੁਕਮ ਬਚੀ ਹੋਈ ਗੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ
ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਦਸੰਬਰ 2002 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।
27 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ।

ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਬਸ ਚੱਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਦੰਗੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅੰਤ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੀ
2002 ਦਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸਨ ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ, ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਆਦਿ। ਹਿੰਦੂ ਡੌਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮਾਫੀਆ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦਿੱਤੀ।
ਇਹ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਤੱਟਵਰਤੀ ਪੱਟੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ
ਜੋ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ।
ਅਕਤੂਬਰ 2001। ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ, ਉਸਨੇ ਅਸਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ
ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਸਨ।
ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ
ਕੋਈ ਵੀ। 1969, 1985, 1987 ਅਤੇ 1992 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ
ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ

1992 ਦੇ ਦੰਗੇ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ
ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ; ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਕਰਵਾਈ
ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਆਏ ਸਨ।
ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਉਸ ਵਫ਼ਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਰਾਓ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ 32 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਮੇਰਾ ਚਾਚਾ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ
ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?"
ਹੋਰ ਵਫ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਚਾਰ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਚੌਥੇ ਦਿਨ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ।
ਪਾਰਟੀ! ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ? ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਲੋਕ ਸਮਾਜ—ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਟਾਟੇ ਅਤੇ ਬਿਰਲਾ। ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ, ਜੋ
60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਸੀ, ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਰੋ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ? ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਸਵੇਰੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਉਸਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਉਹ 1960 ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 1972 ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 1977 ਵਿੱਚ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ

ਜਾਫਰੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਅਤੇ 6 ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁੱਖ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ 1969 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਫਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:
ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ।
ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ? ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ। ਨਗਰ ਨਿਗਮ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ।
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦਾ ਮੇਅਰ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਇਆ?
ਜਾਫ਼ਰੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਰੋਕਿਆ? ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ।
ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਓ। ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਜਿਸਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ
ਜਾਫ਼ਰੀ।
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸਕਿੰਟ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਈਏ। ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਕੋਈ ਹੈ
ਕੋਈ ਮਸਜਿਦ ਅਜੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ
"ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਤੇ ਆਓ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ,

"ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਆਏ।" ਫਿਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪੇਪਰ ਕੱਢਿਆ,
ਆਪਣਾ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। 24x7—ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ,
ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਆਂ ਮਿਲੇ।
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 33

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜ਼ਫਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕੋਈ ਆਡੀਓ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:
ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਚੱਲੇਗੀ।
ਢਾਈ ਘੰਟੇ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ,
ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਲੰਬਾਈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ
ਢਾਈ ਘੰਟੇ; ਹਰ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।
ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ, ਇੰਡੀਆ ਟੀਵੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਰਜਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ:
ਮੌਲਾਨਾ ਈਸਾ ਮਨਸੂਰੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ; ਉਹ ਬੋਲੇ
ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ। ਅਨਹੋਨੇ ਟੂ ਬਕਾਇਦਾ ਮੋਦੀ ਕੀ ਕਲਾਸ ਲਗਾ ਦੀ (ਉਸਨੇ ਦਿੱਤਾ

ਮੋਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੇ ਹਨ) ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ।
ਇੱਕ ਮਿੰਟ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ
ਹਰ ਕੇਸ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹਰੇਕ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ
ਕਈ ਕਥਿਤ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਈ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ
ਸਰਕਾਰ ਮਦਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੌਲਾਨਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਜਾਣਦੇ ਹੋ
ਖੈਰ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੋਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਉਦੋਂ ਤੱਕ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਪਕੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸੋਚੋ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ "ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਫੌਜ ਭੇਜੀ।" ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂਚ
ਕਈ ਖੂਨੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਦੇ ਗਰਭ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ
ਪਾੜ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ, ਇੱਕ ਘਿਨਾਉਣਾ ਅਤਿਕਥਨੀ ਹੋਣਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ
ਉਸਨੇ ਕਈ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।
ਮੌਲਾਨਾ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਇਹ ਸਭ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ?"
ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋਗੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਾ ਕਹੋ

ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ। ਵੀਐਚਪੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣਗੇ। ਚੋਣਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਹਨ।
ਰਜਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਕੁਝ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕੰਪਲੈਕਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਦਦ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਲਾਂ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਕਰਾਸ-ਚੈੱਕ ਕੀਤੀ। ਹਰੇਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਣਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਈਦ ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ, ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ: 34 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਛੋਟਾ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਅਮਦਰਸਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਲਾਮ ਵਸਤਾਨਵੀ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਭਰੋਸਾ। 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਮਦਰੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ।
ਮਦਰੱਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਗਭਗ 400 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫਸ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਇਲਾਕੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਵਾਜਪਾਈ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ, ਤੁਰੰਤ,
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜੋ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬਚ ਗਏ ਸਨ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ।

ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ?
ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ, ਭਾਗਲਪੁਰ, ਮੇਰਠ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ? ਦੌਰਾਨ
ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੰਗੇ ਹੋਏ।
ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਭਿਆਨਕ ਦੰਗੇ। ਗੁਜਰਾਤ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਦੰਗੇ ਦੌਰਾਨ
ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਫਿਰਕੂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਸਨ। ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ਼ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ 2003 ਵਿੱਚ ਨਜਮਾ ਹੈਪਤੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੀ। ਉਹ ਮੌਲਾਨਾ ਅਬੁਲ ਕਲਾਮ ਆਜ਼ਾਦ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਰਥਕ, ਦੀ ਪੋਤੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਹੈਪਤੁੱਲਾ 2004 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਫਰਵਰੀ 2013 ਵਿੱਚ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ:
ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਆਗਾ ਖਾਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕਲੋਨੀ
ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਖੋਜਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ
ਅਡਵਾਨੀ ਜੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਅਡਵਾਨੀ ਜੀ ਨੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ।
ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਨਜਮਾਬੇਨ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ।"

ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਕਲੋਨੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਫੌਜ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।
ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸੀ
ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਜੇਕਰ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹੁੰਦੀ
ਕਨਕੜੀਆ ਨਾਮਕ ਇਸ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ। ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ
ਜੋ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੋਦੀ ਨੇ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 35

ਬੋਹਰਾ ਅਤੇ ਖੋਜਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਯਦਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੀ ਗਿਆ, ਦਾਊਦੀ ਬੋਹਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ, ਆਪਣੇ 100 ਵੇਂ ਜਨਮਦਿਨ 'ਤੇ। ਜਦੋਂ ਆਗਾ ਖਾਨ ਆਇਆ,
ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ
ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਥਾਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ
2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਾਂ
ਉਸ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ
ਮੇਰਾ ਰਵੱਈਆ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕਰੋ।
ਜ਼ਫਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:

ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
ਲਗਭਗ ਦੋ ਮਹੀਨੇ, ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ
ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ
ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਈਨ 'ਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ
ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ।
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਰੈ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ! ਅਸੀਂ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸੀ; ਇਹ
ਹੁਣ ਅਕਤੂਬਰ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬੱਸ ਇਹ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ।
ਫ਼ੋਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ,
ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
(ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ), ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ। ਜੇ ਮੈਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਓਗੇ! ਉਹ
ਦੁਹਰਾਇਆ, "ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਾਰੀਖ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ।

ਨਵੰਬਰ 2003 ਵਿੱਚ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।
ਮੈਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਭੇਜਾਂਗਾ।
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਅਤੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਦੱਸੋ
ਮੈਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਸਾਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿਓ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਿਉਂ ਕਰਾਂ? ਮੈਂ
ਹਿੰਮਤ ਨਗਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।
ਉਹ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਰਮਨਭਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਹਾ।
ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਤੁਰੰਤ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਮਨਭਾਈ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ, ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਓ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
ਸਭ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵੀ ਹਾਂ!”
36 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮੈਂ
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਟਾਟਾ ਜਾਂ ਬਿਰਲਾ ਨਹੀਂ।
ਮੈਂ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਸਵਾਗਤ ਮਿਲਿਆ। ਕੀ ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੈ? ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ।1 ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਓਗੇ। ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ।"
ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੱਟੜ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹ 28 ਜਨਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਰਥ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:
2004 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮਹਿਮੂਦ ਮਦਨੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ- ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ। ਅਣਗਿਣਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸੀ। ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹਦੀਸ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ
ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਮਜ਼ਲੂਮ ਹੋ ਤੋ ਮਦਦ ਕਰ, ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੋ ਤੋ
"ਵੋ ਭੀ ਮਦਦ ਕਰ।" ਮੈਂ ਮੌਲਾਨਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ
ਪੈਗੰਬਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਜ਼ਾਲਮ ਵੀ ਇੱਕ ਭਰਾ ਹੈ; ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ"
ਤੁਹਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼, ਤੁਹਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼।" (ਜ਼ਾਲਮ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ

ਉਸਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ) ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਦੀਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ
ਜੇ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਲੂਮ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ,
ਪਰ ਜ਼ਾਲਿਮ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਲਿਮ ਆਪਣੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ
ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਸਫਲਤਾ।"
ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਮਾਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ,
"ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋ? ਜਿਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ
ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਿਰੋਹ ਹੈ, ਰਸੂਲ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ।" (ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋ? ਉਹ ਧਰਮ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋ
ਅੱਤਵਾਦ ਬਾਰੇ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਇਸਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ!)
ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਲਾਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

1 ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਬਿਹਾਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਵਿੱਟਰ ਹੈਂਡਲ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਪੜ੍ਹੋ: ਸੁਲਤਾਨ ਅਲੀਮੁਦੀਨ, "ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਟਵੀਟ," ਮਾਨੁਸ਼ੀ, 1 ਫਰਵਰੀ, 2014, ਵੈੱਬ। http://www.manushi.in/articles.php? articleId=1750#.Uw3cNPSSxJM।
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 37

ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ ਅਤੇ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿੰਦਿਆ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭੱਟ ਇਹ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਨ। ਭੱਟ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ:
ਮੈਂ ਹਦੀਸ ਨੂੰ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ
ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਾਂਗਾ ਉਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ
ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ! ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਮਹੇਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂ।" ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਝਗੜਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਉਸ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਫ਼ੋਨ ਕਰੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਹ
ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, "ਮਹੇਸ਼ਭਾਈ ਕੇਮ
"ਚੋ?" (ਮਹੇਸ਼ਭਾਈ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋ?)
ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ,
"ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋ।"
ਮੇਰੇ ਨਾਲ)। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ,
ਸੋਗ, ਅਤੇ ਰੋਣਾ।

ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਮਹੇਸ਼ਭਾਈ, 5 ਆਈਏ, 50 ਆਈਏ, 500 ਆਈਏ, 5,000 ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਆਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਪਲਬਧ ਰਹੋ।" (ਮਹੇਸ਼ਭਾਈ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।
ਪੰਜ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਾਂ 50, ਜਾਂ 500 ਜਾਂ 5,000—ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਸਥਾਨ ਚੁਣੋ।
ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।
ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਪਲਬਧ ਹਾਂ)।
ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਸੀ
ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ। ਦਿਲ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ
ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਧੰਨਵਾਦ
ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮਹਿਬੂਬ ਮਦਨੀ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਸੀ।
ਜਮੀਅਤ ਦੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਹਿਬੂਬਭਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ
ਤੁਸੀਂ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਮਹਿਮੂਦ ਮਦਨੀ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਮਹਿਮੂਦਭਾਈ, ਹਦੀਸ
ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅਦਭੁਤ ਕੰਮ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲ ਦੀ ਹਦੀਸ ਇੱਕ ਜ਼ਾਲਮ ਦੀ ਹਦੀਸ ਹੈ।

ਕੁੜੀ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੋ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ।' (ਮਹਿਮੂਦਭਾਈ,
ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਦੀਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਚੰਭੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੰਨ੍ਹ ਗਏ ਹਨ।
ਜ਼ਾਲਮ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਮੈਨੂੰ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।)
38 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੱਟ ਦਾ ਇਹ ਸੰਵਾਦ ਕਾਫ਼ੀ ਫਿਲਮੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਧਰਮੀ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:
ਮਦਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ
ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।" ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ
"ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ।" ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।
ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਹਿਮੂਦ ਭਾਈ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਿਮੂਦ ਭਾਈ,

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। (ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ
ਪੀਰੀਅਡ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ
ਪੇਸ਼ਕਸ਼। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ)।
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹਾਂ ਕਿਹਾ।" ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰਾ ਹੋ।
"ਬਾਂ ਜਾਯੋਗੇ।" (ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ
ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੋਹਰਾ ਬਣ ਜਾਓ।)
ਹੁਣ ਵੀ ਜੇ ਮੈਂ ਮਹਿਮੂਦਭਾਈ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ
ਮੋਦੀ, ਉਸਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੀ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਜਮੀਅਤ ਦੀ ਰੈਲੀ ਸੀ।" ਮੈਂ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ; ਸਿਰਫ਼ ਜਮੀਅਤ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਤੁਸੀਂ XYZ ਨਾਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਭੱਟ ਦਾ ਬੇਯਕੀਨੀ ਵਾਲਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੀਸਤਾ ਦਾ ਸਮੂਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਬੋਲਣਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਰਾਕ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿਮੂਦਭਾਈ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।"
ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਨਾ ਜੁੜਨ ਕਰਕੇ ਭੱਟ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਮ ਟਾਈਮ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਭੱਟ ਨੇ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ? ਭੱਟ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:
ਮੈਂ ਤੀਸਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਫਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ
ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਪਰ ਕੋਈ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇੱਕ ਕਿਉਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 39

ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਫਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹਨ। ਜ਼ਫਰ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜਿਆ ਸੀ
ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਥੰਮ੍ਹ; ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਰਮੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੀਸਤਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ? ਤੀਸਤਾ ਨੇ

ਕਦੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ?" ਭੱਟ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਤੀਸਤਾ ਦੇ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭੱਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ: ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ
ਚਾਲਾਂ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸ਼ਾਹਿਦ ਸਿੱਦੀਕੀਭਾਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ
ਮੋਦੀ, ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ
ਚੀਜ਼ਾਂ। ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਮੈਂ ਭੱਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਫਲਾਣੇ ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।" ਉਹ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ?
ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਭਰੂਚ ਦੀ ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ, ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਸ਼ਬਨਮ ਕਦੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।" ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਸ਼ਬਨਮ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮਹੇਸ਼ਭਾਈ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ; ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਾੜੇ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਕੀ ਜੈ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ 'ਲਾਲ ਸਲਾਮ' (ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਲਾਲ ਸਲਾਮ) ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਹੱਤਿਆ ਹੀ ਹੱਤਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੈੱਕਲਿਸਟ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਦਿਖਾਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਇਰਾਦਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ? ਇਸ 'ਤੇ, ਭੱਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:
40 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਬਨਮ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ
ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਤਾਂ ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਗਿਆ ਸੀ।
2005. ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਿਮ ਜੇਬਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਹ
ਉਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਿਮ
ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ;
ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਬੜੌਦਾ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਜਿਸਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਦਬਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਹਵਾ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ
ਗੁੱਸਾ 2002 ਦੀ ਯਾਦ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਹੜ੍ਹ-ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਰਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਰਜਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ
ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। 2002 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਦੇਖਿਆ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਗੜ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਕੁਦਰਤੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਮੀਦ ਵਾਲਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਿਆ
ਆਫ਼ਤ। ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨਦੀ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ।
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੇ ਉੱਦਮੀ ਟਕਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਨਫ਼ਰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੰਗੀ ਉਦਯੋਗ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਟਕਰਾਅ ਇਸ ਨਫ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਦਮੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੈ। ਭੂਤ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿਣਾ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨਫ਼ਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ, ਕਸ਼ਤ੍ਰੂ (ਦੁਸ਼ਮਣ) ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਿੱਚੋਂ, ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਹੀ ਇਕਲੌਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ

ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ: ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਮੋਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਏ ਸਨ।
ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਅਦਾਲਤ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ
ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਭਾਰੀ ਸਨ ਫਿਰਕੂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਮੋਦੀ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਜੁਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ।
ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰੋ।
ਇਸ ਦੰਗੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਬਨਾਮ... ਜਿੰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੀਐਚਪੀ ਬਨਾਮ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਬਰਾਬਰ ਸਨ
ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਵੀ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 41

ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਦੇ ਘਰ, ਕਾਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਨ
ਭੀੜ। ਗੁਲਬਰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਜਾਫਰੀ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੰਮਤ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਪਟੇਲ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੀਸਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ। ਵਿੱਚ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਵਲੀ ਦਖਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਕਬਰਾ ਸੀ, ਜੋ
18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ। ਸੁਭਾਸ਼ ਪੁਲ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਇਹ ਮਕਬਰਾ, ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ,
ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਪਟੇਲ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ।
ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਏਐਮਸੀ)। ਰਾਤੋ-ਰਾਤ, ਏਐਮਸੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਕਬਰਾ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸੜਕ ਬਣਾਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਏਐਮਸੀ ਨੇ ਇਸਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੇ
ਮਜ਼ਾਰ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ। ਵਲੀ ਦਖਣੀ ਦਾ
ਮਜ਼ਾਰ ਵੀ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ
ਇਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਜ਼ਾਰ ਉੱਤੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ
ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੇੜਲੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਸੜਕ ਬਣਾਈ। ਮੁਸਲਿਮ ਵਫ਼ਦ ਮੇਅਰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਪਟੇਲ ਕੋਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ
ਇਹ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂ?
ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪਵਿੱਤਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ? ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਮਜ਼ਾਰ।" ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।" ਇਸ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ

ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਵੀਐਚਪੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ? ਇਹ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
"ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ।" ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸੀ। ਜ਼ਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ
ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੰਕਾਰ! ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲਈਆਂ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਜਵਾਬ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹਰੇਕ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਨਾ।
ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਪਟੇਲ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ। 2007 ਵਿੱਚ,
ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਡਮ ਸੋਨੀਆ ਗੁਜਰਾਤ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਸਾਡੇ ਲਈ, ਉਹ ਸਾਡਾ ਮੌਤ ਦਾ ਸੌਦਾਗਰ (ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ) ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ।
ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 2002 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੀਕਦੀ ਹੈ
ਸਿਰਫ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ। ਹੁਣ ਵੀ ਜਦੋਂ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ,
ਕਾਂਗਰਸ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੋਲਣ ਲਈ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਣਗੇ।

ਵੋਟਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਵਰਗੇ 42 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬੀ ਟੀਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ.ਐੱਚ.ਪੀ.
ਰਈਸ ਖਾਨ, ਜੋ ਕਿ 2008 ਤੱਕ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਸੀ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖਾਤੇ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ, ਜਿਸਨੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਰਈਸ ਖਾਨ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਤੀਸਤਾ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2008 ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:
ਮੈਂ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਨੂੰ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਏ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਵੀਐਚਪੀ/ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ। ਤੀਸਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਖਾਸ
ਫੋਟੋਆਂ ਬਸ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਜਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭੀੜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੀਸਤਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ

ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ
ਜੋ ਬੇਘਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ
ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਜਿਸਨੂੰ VHP ਨੇ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ
ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੀਸਤਾ ਨੇ ਝੂਠੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਏ
ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ
ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਤੀਸਤਾ ਦੇ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਹਨ, ਅਜੇ ਵੀ
ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਭੱਤੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦਿਖਾਵੇ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਸਕਣ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਿਓ। 2007 ਤੱਕ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਸਿਟੀਜ਼ਨਜ਼ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਐਂਡ ਪੀਸ (ਸੀਜੇਪੀ) ਦਾ ਵਰਕਰ, ਮੈਂ ਵੰਡਣ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ
ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦੀ - ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹਵਾਲਾ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਤੀਸਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰੱਖਿਆ। ਰਈਸ ਖਾਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੀਸਤਾ ਦੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਰਈਸ ਖਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮੇਰੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 43

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ। ਜਦੋਂ ਸੇਬੀ (ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ) ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਾਂ।
ਖੁਰਸ਼ੀਦ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਕੀਲ। ਮੈਂ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਨਿੱਜੀ ਪੱਖ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੇਬੀ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਛੋਟੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ, ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ
ਮੈਨੂੰ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ
ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਫਲਾਣੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ।
ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਗਏ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ 15 ਸਕਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਿਹਾ
ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੇਬੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ,
ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਪਰ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੇਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ
ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਹਨ - ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਫ਼ੋਨ ਕਰਦੇ ਹੋ
ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਓ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਛੱਡੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ
ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅਸਫਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ; ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਪੁੱਛੇਗਾ, ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਕਰਨਗੇ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਫ਼ੋਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।
ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨਾਲ ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਕੱਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਹ, ਇੱਕ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ! ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ—ਬੰਦ ਕਰੋ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੋ; ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਓ
ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਾਂਗ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ
ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ 15-ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿਓ, ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਓ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।
ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਦੱਸਣ ਦਿਓ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲਈ।
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ,
ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ
ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ
ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਜਿਹਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। 2001-02 ਤੱਕ, ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ 44 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ। ਅੱਜ, ਇਕੱਲੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ 17 ਮੁਸਲਿਮ ਸਕੂਲ ਹਨ।
ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲਜਾਂ ਵਾਂਗ। ਜਮਾਲਪੁਰ ਵਿੱਚ ਐਫਡੀ ਕਾਲਜ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ
1,000 ਕੁੜੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਭਰਜਾਈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ, ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਦਾ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਜਿੱਥੇ 650 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁੜੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ

ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇ—ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਨਾ ਜਾਣਾ ਅਤੇ
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੋ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੀਰੋ ਬਣੋ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਰਾਜ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਭਿਆਨਕ ਹੈ।
ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਸਾਨੀ ਹੋਈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਅਣਲਿਖਤ
ਕਾਨੂੰਨ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ,
ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੀ ਮਤਲਬ ਸੀ ਜਦੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ
ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ? ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ
ਵੱਖਰਾ - ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ।
ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ: ਲੌਜਿਸਟਿਕਲ
ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਸਾਡੇ ਪਹੀਏ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਚਾਹੋ ਉੱਥੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮੋਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਚੇ ਹਨ।
ਉਸ ਭਰੋਸੇ ਲਈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅੱਜ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ।

ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਨਿਯਮ-ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਔਨਲਾਈਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ। ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਜੋ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਔਨਲਾਈਨ ਰੱਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਵਾਗਤ (ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ 'ਸਵਾਗਤ') ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ-ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਫਿਰਕੂ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 45

ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ; ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਹ ਗਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਯਮ-ਅਧਾਰਤ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਈ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਖਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਫਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ:
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਨੂਤਨ ਸਕੂਲ ਬਾਪੂ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ,
ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਵਧਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ 1,400 ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ
ਸਵੇਰ ਦੀ ਸ਼ਿਫਟ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਿਫਟ ਵਿੱਚ 1,400 ਮੁੰਡੇ। ਇੱਕ ਰਾਤ,
ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ, ਰਾਤ 10.30 ਵਜੇ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ
ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਜ਼ਫ਼ਰ ਮੀਆਂ, ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੇ ਹੈ ਅਤੇ
ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ ਇਸਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ
ਸਾਡਾ ਸਕੂਲ।" ਮੈਂ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਅੱਲ੍ਹਾ ਮੀਆਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਹੋਵੇ! ਹੁਣ ਰਾਤ ਦੇ 10.30 ਵਜੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ
ਕੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰਾਂ।
ਇਹ 2007 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਰਾਤ 10.45 ਵਜੇ, ਮੈਂ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ

ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਸਾਹਿਬ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ।" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ। ਅੱਗੇ
ਸਵੇਰੇ 6:59 ਵਜੇ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ?
"ਮੈਨੂੰ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਸਰ, ਬਾਪੂ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਸਕੂਲ ਹੈ - ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।
ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਇਮਾਰਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ
ਇਸਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ
ਇੱਕ ਤੰਗ ਜਗ੍ਹਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ
ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਢਾਹ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ।" ਮੈਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਿਹਾ।
ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਜੇ
ਸਕੂਲ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ (ਸਿਰ ਦਰਦ) 2,800 ਬੱਚੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵੀ ਆਉਣਗੇ! ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"
ਯਕੀਨਨ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਢਾਹੁਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ
ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। 2005 ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਿਪਕਾਏ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ।
ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਅਹਿਮਦਭਾਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾ ਹਨ; ਅਸੀਂ ਫ਼ੋਨ ਕਰਾਂਗੇ
"ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰੋ, ਉਹ 46 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਇੱਥੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਖਰਕਾਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।'
ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਹਿਮਦਭਾਈ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫ਼ੋਨਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤੇ
ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।
ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ, "ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਰਾਤ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਫ਼ੋਨ ਕਰੇਗਾ।" ਅਗਲੇ ਦਿਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।" ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਲਈ।
ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਨ। ਉਹ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਆਏ।
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ
ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।" ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਖੁਦ ਨਾਮ ਲਿਖ ਲਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ
ਤੇ, ਇੱਕ ਮੌਲਾਨੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਮੌਲਾਨੇ ਦਾ
ਪਾਸਪੋਰਟ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਸਰ, ਇਹ ਪਾਸਪੋਰਟ ਕੇਸ ਹੈ।
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣਾ ਪਵੇ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ
ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਵਾਂਗੇ।
ਇਸ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ ਦੇ ਅੱਠ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਲਾਨਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਏ ਗਏ ਸੰਮਨ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ
ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਲਤਾਨੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਫਾਰਮਾਨ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸਨ
ਧਾਰਾ 268 ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਉਹ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ।
ਸਾਲ। ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਅਜਿਹੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ
ਆਧਾਰ ਪਰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਸਵੈ-ਘੋਸ਼ਿਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ। ਜਦੋਂ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਦੀ ਫਿਲਮ
ਜਿਸਮ 2 ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ (ਐਨਸੀਪੀ) ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ, ਜੋ ਕਿ ਐਨਸੀਪੀ ਦੀ ਗੱਠਜੋੜ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥੀਏਟਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੇਗਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ
ਅਜਿਹੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਐਨਸੀਪੀ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਪੁਲਿਸ ਅੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ
ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਐਨਸੀਪੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ
ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।
ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਹੱਸੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੰਗਾਂ?
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਂ? ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ।
ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।" ਪਰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਮਹੇਸ਼ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ।
ਭੱਟ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨਸੀਪੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 47

ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਭੱਟ
ਮੋਦੀ ਦਾ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਮੋਦੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ।
"ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।"
ਮੁੱਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ
ਮੈਂ ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੌਣ ਲਈ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।
ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ, ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ,
“ਬੜੌਦਾ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿੱਥੇ ਐਨਸੀਪੀ ਵਰਕਰ ਸਨ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਮਲਾਵਰ, ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ
ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਖੁਦ ਗਏ ਅਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਅਤੇ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਫਿਲਮ ਨੇ ਦੇਖਿਆ
ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰਿਹਾਈ। ਭੱਟ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਯਾਰ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ

ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇੰਨੀ ਫੁਰਤੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ
"ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ।" ਉਸਨੇ ਫਿਲਮ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ
ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, "ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿੜ ਵਚਨਬੱਧਤਾ।
ਮੈਂ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਿਸਮ 2 ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਸਮ 1 ਦੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਦੋਸਤੀ ਜਾਂ ਡੇਵਿਡ ਕੋਲਮੈਨ ਹੈਡਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡੇਵਿਡ ਹੈਡਲੀ ਕੇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਦੋਂ ਵੀਐਚਪੀ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਬੜੌਦਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਫਿਲਮ ਪਰਜ਼ਾਨੀਆ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਉਂ? ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:
ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫਨਾ ਜਾਂ ਪਰਜ਼ਾਨੀਆ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਚੱਲਣ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸੀ।
ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਓ ਜਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੌਦਾ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਆਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਿਓ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ। ਵੀਐਚਪੀ, ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਆਦਿ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਰਹੇਗਾ, ਨਹੀਂ 48 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕੀਮਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ
ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਵੀਐਚਪੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਸੀ। ਪਰਜ਼ਾਨੀਆ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ
2003 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ 2-3 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ। ਹੁਣ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਕੜ ਹੈ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਗ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਢਿੱਲ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੋ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੈਂਕੜੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ।
ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਜਲਦੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਫ਼ਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ ਵਾਲੇ ਅਕਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਖਰਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ

ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਕੇਰਲ ਤੋਂ ਵੀ.ਵੀ. ਆਗਸਟੀਨ ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵਪੂਰਨ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ:
ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿ ਮੋਦੀ ਜੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸੀ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ
ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 7,000 ਹੈ।
ਖੇਤਰ। ਵਾਪੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਈਸਾਈ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਕਈ ਚਰਚ ਹਨ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਥੋਲਿਕ, ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ, ਸੀਰੀਆਈ ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਆਪਣੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਕਬਰਸਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਵੀ ਆ ਗਏ ਸਨ
ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ
ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਦਹਾਕੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੁਵਿਧਾ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨਾ ਪਿਆ
ਵਾਪੀ ਤੋਂ 40 ਮੀਲ ਦੂਰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਲਾਸ਼ਾਂ। ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਬਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ
ਇੱਕ ਵਾਪੀ ਈਸਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਮਦਦ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ।
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਮੈਂ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ, "ਇਹ
ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਬਰਸਤਾਨ ਹੋਣਾ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।"
'ਸੰਘਰਸ਼ ਉੱਦਮੀਆਂ' ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਮੋਦੀ ਮਿੱਥ 49

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਾਇਆ
ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਪੂਰੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੱਚਾ "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਹ
ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਮੇਰੀ ਹੈ। ਬੱਸ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿੱਥੇ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ
ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਵਾਵਾਂਗਾ।" ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲ ਗਈ
ਕੁਲੈਕਟਰ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਹ ਖਾਸ ਟੁਕੜਾ ਸਹੀ ਸੀ
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਾਪੀ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਈਸਾਈ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ,
ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ।
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਡੇਢ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਾਇਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਡਾਂਗ ਕਬੀਲੇ ਵਿੱਚ
ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਵ-ਈਸਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਹਨ। ਵੀਐਚਪੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ
ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ
2006 ਵਿੱਚ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਰੀ ਕੁੰਭ ਮੇਲਾ ਲੱਗਿਆ, ਈਸਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ
ਘਬਰਾ ਗਏ ਅਤੇ ਡਰ ਗਏ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਗਏ।
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੱਸੇ। ਈਸਾਈ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ
ਸ਼ਬਰੀ ਮੇਲਾ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀਐਚਪੀ ਇੱਕ ਬਹਾਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ
ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਹੀਣ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ
ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ,

ਮੇਲਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ 2002 ਦੌਰਾਨ, ਗੈਰ-
ਈਸਾਈ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੇ ਈਸਾਈ ਬਸਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਈਸਾਈ ਵੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਮੋਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।
ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ
2004 ਵਿੱਚ ਬੜੌਦਾ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ।
ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ। ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ।
ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਆਇਆ।
ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।
ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਅਸੀਂ ਫਿਰਕੂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਗੁਜਰਾਤ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ 'ਆਗਸਟੀਨ ਮਿਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕਵਰੇਜ ਦਿੱਤੀ
ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ 50 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਸਨ
ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ
ਅਨੁਭਵ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਓਡੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਚੰਗੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ
ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚੰਗੇ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ
ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ ਤੱਕ ਦੇਖਦਾ ਹੈ।
ਹੁਣ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ - ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ। ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਉੱਭਰਿਆ ਗੁਜਰਾਤ
ਨਵੇਂ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਲੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ
ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਇਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਅਨਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ? ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਨੇ ਲਿਖਿਆ
ਸੰਵਿਧਾਨ? ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੰਦੂ! ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਿਹਰਾ ਦਿਓ।
ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਔਗਸਟੀਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪੀ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਔਗਸਟੀਨ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਔਗਸਟੀਨ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਅਧਿਆਇ 3

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਮੋ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਮੰਤਰ 'ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ' ਹੈ। 'ਸਾਡੀ' ਦੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ - 'ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ, ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਜਰਾਤ'। ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰੀਏ, ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚਮਕਦਾਰ ਬਣਾਈਏ, ਅਸੀਂ 'ਸਾਡੀ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੀਏ?
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਮੋ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬਿਆਨ, 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2001

7 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੋਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਐਮਓ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਟਕੀ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੂਬਾ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੰਜੇ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਵਿਜੇ ਰੂਪਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 52 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕਿ ਮੋਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ, "ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਕੱਤਰ ਹਾਂ।"
ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮੋਦੀ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਝਟਕਾ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜਬੜ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 2002 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾ ਘਬਰਾ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਝਟਕਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਐਮ.ਵੀ. ਕਾਮਥ ਅਤੇ ਕਾਲਿੰਦੀ ਰੰਡੇਰੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:
ਇਹ ਮੈਦਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ [ਮੋਦੀ] ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ
ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਰਹਿਣਾ... 1995 ਤੋਂ 2001 ਤੱਕ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੌਰਾਨ

1999 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਰਿੰਦਰ ਲਈ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ...[ਮੋਦੀ] ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ
ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਲਈ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ...
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਮੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਸਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ - ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ
ਹੋਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਡਿਲੀਵਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੋਕ ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ,
ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਆਗੂ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।
ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕਤਾ... ਦਰਅਸਲ, ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ
ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪਾਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਸਾਲ (2000-01) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕੀ
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਚੋਣਾਂ। ਵੱਕਾਰੀ ਸਾਬਰਮਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਹਾਰ ਕੇ, ਸਾਬਰਕਾਂਠਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ, ਤਾਲੁਕਾ, ਨਗਰ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਪਾਲਿਕਾ (ਨਗਰ ਨਿਗਮ) ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਜਾਗ ਵਾਂਗ ਆਈਆਂ-
ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਸੱਦਾ। ਇਸਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਇਕਲੌਤਾ ਆਦਮੀ, ਅਨੁਸਾਰ
ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ, ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਸਨ। ਉਹ ਸੀ
ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ।1

ਇਹ ਕੁਝ ਅਣਕਿਆਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ। ਮਾਧਵਰਾਓ ਸਿੰਧੀਆ ਦੀ 30 ਸਤੰਬਰ 2001 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਚਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਵੀ ਸੀ।
1 ਐਮ.ਵੀ. ਕਾਮਥ ਅਤੇ ਕਾਲਿੰਦੀ ਰੰਦੇਰੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ: ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਦੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰੂਪਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 2009, ਪੰਨੇ 80-1।
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 53

ਅੱਜ ਤੱਕ ਦਾ, ਗੋਪਾਲ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੋਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ 1 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਜਦੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵੀ? ਪਰ ਅਟਲ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਲੜਨੀ ਪਵੇਗੀ।" ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਟਲ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਕੀ ਕਰਾਂਗਾ? ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ..."2
ਪਰ ਅਡਵਾਨੀ ਅਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਚੋਣ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਚੋਣ ਜਿੱਤਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਨਮੋ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ:
ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ।
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲ ਸਕਣਗੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਸਾਥੀਓ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਮਰਾ ਬੁੱਕ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਰਿਆਇਤੀ ਦਰ 'ਤੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ
ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋਣਗੇ
ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ
ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਗਰਮ ਹੈ
ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਈਆਂ। ਮੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਾਂ।
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਕੀਤਾ।
ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿਖੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਲੋਕ

2 ਇਬਿਡ., ਪੰਨੇ 81-2।
54 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇੱਕ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ: "ਮੋਦੀ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਕਿਉਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਪਾਰਟੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ (ਸਤਿਕਾਰ) ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।" ਦੂਜਾ ਸੁਨੇਹਾ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਿੱਤਾ: "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋ
ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲੇ। ਉੱਥੇ
ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।
ਤੀਜਾ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਸੀ: “ਖੈਰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ
ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਸਕੋਗੇ। ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤੁਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕਰੋਗੇ।" 4 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਨਮੋ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦਾ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਨਮੋ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। 5 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ: "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਜਪਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੇਤਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣਾ ਤੈਅ ਹੈ,

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਬਦਲਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।"
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਆਪਕ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਸਾਥੀ, ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ:
ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਆਏ ਸਨ, ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਰਾਜ। ਸੰਜੇ ਜੋਸ਼ੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ ਪਾਰਟੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ।
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੋਰ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਲਈ।" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ
ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਸੀ
3-4 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਮਰੱਥਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ
ਗੋਰਧਨ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਉਸਦਾ ਨਾਮ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਹ ਸੀ
ਸੰਜੇ ਜੋਸ਼ੀ ਸਾਡੇ ਸੂਬਾ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਦੇ ਨਾਮ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ
ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਭਾਈ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ''ਚਲੋ ਯੇਹੀ ਹੈ ਅਗਰ ਪੰਚੋਂ।
ਕੀ ਰਾਏ, ਤੋ ਠੀਕ ਹੈ ਆਗੇ ਵਧੋ” (ਠੀਕ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੰਚਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਵੋ
ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੀਮ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 55

ਉਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ, ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਉਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ।
ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ
ਕੈਬਨਿਟ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਆਓ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ "ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।"
ਉਸਨੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੰਗਾਮਾ ਕੀਤਾ - ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਿੱਤੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਟੀਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ
ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਸਦਾ
ਜਵਾਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ,
"ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।" ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਜ਼ਾਦਾਫੀਆ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਹੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੈੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੀ ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਰ ਚੋਣਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣਿਆ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨਮੋ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਣ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਮੋ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ: "ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਦਿਨਾ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਸੀਮਤ ਓਵਰਾਂ ਦੇ ਮੈਚ ਵਿੱਚ ਦੌੜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"3
7 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ: ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਰਾਜ ਭਵਨ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ, ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੇਵੀ ਬਲੂ ਮਾਰੂਤੀ 800 ਵਿੱਚ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਮਾਡਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੋਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ 5 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਸਤੀਆਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੌਨ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।4 ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ
3 ਕਾਮਥ ਅਤੇ ਰੰਡੇਰੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ: ਦਿ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਆਫ਼ ਮਾਡਰਨ ਸਟੇਟ, ਪੰਨਾ
83। 4 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ, ਲਿੰਕ ਵੇਖੋ:

http://www.youtube.com/watch?v=jd0Ndc3mQ4Q.
56 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਵਿਠਲਭਾਈ ਝਾਵੇਰਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਗਏ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਨਾਮ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਦੋ ਹੋਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਦਿੱਗਜਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਹੈ।
ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਵਿਆਸ (1884–1984), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਬੋਰੀਨਵਾਲਾ ਮਹਾਰਾਜ" ਅਤੇ "ਮੁਕਸੇਵਕ" - ਜਾਂ "ਚੁੱਪ ਵਰਕਰ" ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। 1920 ਅਤੇ 1930 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕੱਦ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1960 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਵਿਠਲਭਾਈ ਝਾਵਰਭਾਈ ਪਟੇਲ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸਨ। ਵਿਠਲਭਾਈ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਚਿਤਰੰਜਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮੋਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਵਰਾਜ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦਿੱਗਜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਲਾਈਨਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ। ਮੈਂ ਨਮੋ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਹ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸੀ:
ਜਦੋਂ ਚਿਮਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 2 ਸਨ,

ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਦੇਖੀ ਸੀ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇੜਾ। ਮੈਂ
ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਨੇ ਗਲਤ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ
ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਮ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਤਾਮ-ਝਮ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ-
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਦੀ ਕਾਰ ਨਾਲ ਭੇਜੇ।
ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਘੁੰਮ ਸਕਾਂ। ਇਹੀ ਉਹ ਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ
ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਲਈ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੈਸ ਗੱਲਬਾਤ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਬੁਲੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਨੇ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 57

10 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਟੀਵੀ ਰਾਹੀਂ ਸਾਥੀ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ "ਸੰਦੇਸ਼" ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ... ਇਸ ਸਾਲ ਅਸੀਂ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਪਰ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ
ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਘੂਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਸਾਹਮਣਾ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਭੂਚਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ
ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਕਿ, ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗਾ
ਇੱਕ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕੋ।
ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਕੇਂਦਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ
ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲੇ।
ਮੈਂ ਅੱਜ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਇੱਥੇ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ
ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਮਰਸ 5 ਗ੍ਰਾਮ (ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ) ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ

ਪਿੰਡਾਂ) ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਸਮਰਾ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰੋ।
ਪਿੰਡ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਫੁੱਟਪਾਊ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ।
ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
11 ਸਤੰਬਰ, 2001 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ, [ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ] ਨੇ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਦਮ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਰਗੇ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ। ਅੱਜ, ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ
ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਫੌਜ, ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ
ਫੋਰਸ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਦੇ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਬੈਠਾ ਸੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਕਟ (ਸੰਕਟ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ
ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੌਕਸ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿਧੀ ਹੋਵੇ
ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...

5 'ਸਮ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਇਕੱਠਤਾ ਅਤੇ 'ਰਸ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ। ਦੋ ਸ਼ਬਦ, ਨਾਲ
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਂਝੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਟੀਚਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ।
58 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਨਰਮਦਾ 36 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ। ਨਰਮਦਾ ਕਰੋੜਾਂ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ, ਪਿਆਸੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੈ। ਨਰਮਦਾ 5 ਕਰੋੜ ਪਿਆਸੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੂਚਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਬ੍ਰੀਫਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਖੁਦ ਕੱਛ ਜਾਣਗੇ। "ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਠੋਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਦਿਲ ਦੀ ਚੰਗਿਆਈ, ਸੌਜਨਯਤਾ (ਸਮਰੱਥਾ), 'ਸਾਡੀ' ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ..."
ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵਪੂਰਨ ਸੀ:
ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ
ਤਰਜੀਹਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਤੇਜ਼ ਡਿਲੀਵਰੀ ਹੈ।

ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰੇਗੀ। ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ: ਕੋਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਥੋਕ ਤਬਾਦਲੇ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਉਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਚੰਗੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ।
ਉਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਫੁਟੇਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਹੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ:
ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ - ਕੁਝ ਤਾਂ ਚੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ
ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ
ਮੈਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜੀਵ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ
'ਸਰਕਾਰ।' ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 59

ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਮੈਂ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਾਂਗਾ,

ਮੈਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਗ੍ਰਾਫ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਅਹੁਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਢਿੱਲਾ
ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੰਗਾਮਾ ਹੁੰਦਾ
ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਛਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਫੁੱਟ ਪਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਫਿਰਕੂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ:
ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੁਕ। ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਇਹ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ
ਦੋ ਸ਼ਬਦ - "ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ" ਅਤੇ "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ" - ਇਕੱਠੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਾਂ

ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਚਾਰਜ, ਮੈਂ ਇਹ ਕੰਮ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ, ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ
(ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ), ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਸ਼ਰਧਾ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਚੰਗਾ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਵਾਂਗਾ
ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਕੇ ਨਾਮ ਕਮਾਇਆ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਹੈ...
ਮੈਂ ਇਸ ਉਤਸਕੰਠ (ਉਤਸੁਕਤਾ), ਉਤਸਾਹ (ਉਤਸ਼ਾਹ), ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗਾ।
(ਪਿਆਰ) ਮੈਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੇਗਾ।
ਮੇਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ। ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਰੰਤਰ ਸਹਿਯੋਗ ਮੈਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲੋ...
ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ,
ਮੈਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜੋ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਹੈ।
ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਨਾਲ... ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ
ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਵਸ ਗਏ ਹਨ
ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੋ ਮੈਂ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।
"ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਜਰਾਤ" ਲਈ "ਸਾਡੀ ਭਾਵਨਾ": ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਮੈਂ ਧੁੱਪ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ।

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕ
ਅਨੰਤ ਕਾਰਜ ਸ਼ਕਤੀ (ਅਨੰਤ ਕਾਰਜ ਸਮਰੱਥਾ) ਹੈ। ਇਹ 60 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ। ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਏਕਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਵਿੱਚ ਹੈ।
(ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ)।
ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ (ਪਹਿਲ ਅਤੇ
(ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ)। ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਮੰਤਰ ਹੈ
'ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ'। 'ਸਾਡੀ' ਦੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ - 'ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ, ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਜਰਾਤ। ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰੀਏ, ਕਿਵੇਂ
ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਚਮਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ 'ਆਪਣੀ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ?
'ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ, ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਜਰਾਤ' ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਮੰਤਰੀ। ਇਹ ਹਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਲਈ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਆਪਣੇ ਵਤਨ (ਮਾਤ ਭੂਮੀ) ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ
ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋਗੇ।
ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਦਮ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਤਸੁਕਤਾ (ਉਤਸੁਕਤਾ) ਹੈ ਅਤੇ
ਬੁੱਧੀ, ਦਇਆ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ, ਆਪਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਅਸੀਮ ਤਾਕਤ
ਸਹਿਯੋਗ, ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ
ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਇੱਛਾ। ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੈ

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ...
'ਅਨੋਖਾ ਗੁਜਰਾਤ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਟ ਲਈਏ। ਅਸੀਂ
ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ
ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਇਹੀ ਹੈ
ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਬਣਾਉਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ; ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ
ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ
ਕਿ ਮੇਰੇ ਟੀਚੇ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉੱਚੇ ਰਹਿਣ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ
ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਚੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਗਿਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਘੰਟੇ—ਮੇਰੇ ਲਈ 12,000 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ।
ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਅ ਹਨ
ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ

ਤੁਰੰਤ ਹੱਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ।
ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲ: ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਭੂਚਾਲ,
ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਕਾ, ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੰਦੀ ਨੇ
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ। ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਤੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਰਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ
ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 61

ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਂ
ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
ਇੱਕ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਛਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੋ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਛਵੀ ਜਨਤਕ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਦਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ
ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਮੈਂ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ
ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਦਮ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿ

ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅਕਸ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ
ਇਸਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਬਣਾਓ। ਮੈਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਾਂਗਾ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਲਈ।
ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ
ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ...ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਾਂਗਾ
ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਹਨ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਆਈ।
ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ "ਸਮਝੋ" ਰਵੱਈਆ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਬਾਰੇ: ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਇਹ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਰਬਪੱਖੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ (ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਾਂ।
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।
ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਮੁੱਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ
ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ
ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।
ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦੀ।
ਭੂਚਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ: ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ
ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਤਬਾਹੀ ਕਾਰਨ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ, ਮੈਂ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਲਈ ਵਿਧੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪੁਨਰਵਾਸ, ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ [ਦੁਆਰਾ
ਸਰਕਾਰ] ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਸਮਾਨਵੇਅ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
(ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ (ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ) ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਲਿਆਉਣਾ)। 62 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਾਡੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਨ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ
ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੀੜਤ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਨੇ ਪਾਣੀ ਲਿਆਇਆ ਪਰ
ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ।
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ, ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਉੱਚਾ: ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਰਝਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ
ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗੇ ਕਿ
ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸੀਮਤ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਹਿੱਸਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਤੀਜਾ-ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂਗੇ
ਸਮਾ ਸੀਮਾ.
ਮੈਂ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋੜ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਸਰੋਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਤਰਜੀਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ
ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ, ਕਰੋੜਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਏਜੰਡਾ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਸਮੂਹਿਕ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਲਗਾਈਏ
ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਨੂੰ ਨਰਮਦਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ।
ਸਰਹੱਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ: ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ
ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਾਂ
ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ। ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਤਰ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ, ਫਿਰ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ
ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਚੌਕਸੀ
ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਜਾਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਚੌਕਸੀ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹੋ।
ਸਾਡਾ ਮੰਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: 'ਸਦੀਵੀ ਚੌਕਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ।'
ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ: ਮੈਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਲੋਕੋ। ਮੈਂ ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਸੀਮ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ।
(ਲੋਕ)। ਇਹ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੈਨਲਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ
ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪਹਿਲਕਦਮੀ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 63

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉੱਚੀ ਉੱਡੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਕੋਈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
ਕਰਮਚਾਰੀ, ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਪਤੀ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ 'ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ' ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ

ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਇਹ ਸਫਲ।
ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ: ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ - ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਹਿਲਵਾਦ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣਾ... ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ,
ਮੈਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਾਂ
ਠੋਸ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਜੋ
ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
ਇਹ ਮੇਰੀ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਜੋ ਅੱਜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਨ
ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਾਸ਼ੀਏ।
ਗ੍ਰਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਟਾਉਣਾ: ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਕਾਸ-ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰੋ
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਆਵਾਂਗਾ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ।
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਰੁਕ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਂ ਨਵੀਂ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਸ਼ਕਤੀ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਈਰਖਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ।
ਕੋਈ ਵੀ ਪਿੰਡ ਜੋ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੁਣਦਾ ਹੈ
ਸਮਰਾਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ
ਸਮਰਾਸ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਰਾ ਪਿੰਡ
ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਰਾਜ ਤੋਂ ਰਾਮ ਰਾਜ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ।
5 ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਗਾਮ: ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਏਜੰਡੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ,
ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੋਰ ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ 64 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ

ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਗੁਜਰਾਤ ਜਿੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਿਡਰ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਚੰਗਾ; ਨੌਜਵਾਨ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹਨ;
ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਹੀ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ
ਅਨਪੜ੍ਹ; ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾਵਾਨ ਹੋਵੇ; ਜਿੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵੱਸ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇਗਾ
ਅਤੇ ਲੋਕ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ; ਹਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਰੱਖੋ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬੇਵੱਸ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬਾਗਡੋਰ (ਲਗਾਮ)
ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਜਰਾਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।
ਇਸ ਵਿੱਚ. ਜੈ ਜੈ ਗੜਵੀ ਗੁਜਰਾਤ, ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ, ਜੈ ਹਿੰਦ!
ਮੋਦੀ ਦਾ ਇੱਕ-ਉੱਚਾ ਏਜੰਡਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ 8 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਜਨਤਕ "ਸੰਦੇਸ਼" ਦਾ ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਏਜੰਡੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਲਾਈਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ

ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ - ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਿੰਦੂਤਵ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿਟਲਰੀਅਨ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਫੁੱਟਪਾਊ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਨਮੋ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਜਾਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤੀ, ਵਰਗ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਰਾ ਵੀ ਹਉਮੈਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ।

ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਲੀਡਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਇੱਛਾ ਇੱਕ ਸਾਫ਼, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਮੁਖੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਲਿਟਮਸ ਟੈਸਟ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤਣਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਦਰਸਾਉਣਗੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:

- ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਪੁਨਰਵਾਸ। ਸਥਾਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੋਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧੀਆਂ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਏਅਰਡ੍ਰੌਪ ਹੋਏ 65

- ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

[illegible]
[illegible]
[illegible]

ਮੋਦੀ ਦਾ ਭੂਤੀਕਰਨ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। "ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਮੀਅਰ ਕਰੋ ਮੁਹਿੰਮ" ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੌੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। 6

6 ਅਧਿਆਇ 9 ਵੇਖੋ, "ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਬਾਰੇ"।

ਅਧਿਆਇ 4

ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਸੇ ਸਿੱਖਣਾ
ਨੌਵਿਸ ਨਮੋ ਦੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲਬਾਤ

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਦੀ ਆਦਤ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਘਾਟ। ਇਕਸਾਰਤਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ... ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਨੇ ਗੁਪਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਮਾਣ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਲੀਕ ਹੋਣ" ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਮਾਣ ਜਨਤਕ ਗਿਆਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨੀਤੀ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਔਨਲਾਈਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਚੰਗੀ ਫੀਡਬੈਕ ਦੇਵੇਗਾ... ਖੁੱਲ੍ਹਾਪਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੈ।
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ, 2013

ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਮੋ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੀਏਡੀ (ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ) ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਟੀਆ ਸਨ। ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਨਮੋ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੀਏਡੀ ਦੇ ਸੀਐਸ
ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਾਂਗ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਾਂ
ਕੋਈ ਸੰਤ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ।
ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਕੋਟ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ
ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਦੱਸਿਆ। [ਅਸ਼ੋਕ ਭਾਟੀਆ ਵਧੀਕ ਮੁਖੀ ਸਨ]
ਉਸ ਸਮੇਂ GAD ਦੇ ਸਕੱਤਰ]
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਕਿਉਂਕਿ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ,
"ਸਰ, GAD ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ।"
ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਸੇ ਸਿੱਖਣਾ 67

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ।" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖਟੀਆ (ਖਾਲੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਸੀ।
ਪਾਣੀ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਰਹੀ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਜਨਰਲ ਸੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ
ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਹੀ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਦੇਖੋ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਪਰ ਨਵੀਂ ਕੁਰਸੀ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੱਸ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਦੀ ਕੁਰਸੀ ਲਿਆਓ ਜੋ
ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਏ ਰਹਿਣਾ।
ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਹਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਨਾ ਕਰੋ - ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ: ਕੋਈ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚ ਨਹੀਂ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪਾਰਟਨ ਹੈ; ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:
ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ
ਸੀ, ਮੈਂ ਕਿਹੜੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੀ
ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ: ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ?
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ? ਰਾਓ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕੁਝ ਅਫਸਰ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ: ਦੇਖੋ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ।
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਰੱਖੋ
ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਪਦੰਡ:
• ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
• ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕੰਮ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਾਂ।
• ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ-ਸਮਝਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ।
• ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਵਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਆਰਐਸਐਸ ਵਰਕਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਬੰਧਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ
ਪਹਿਲੂ- ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਟੀਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਦੇਣਾ
ਹਰੇਕ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿਖਲਾਈ 68 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਸੌਂਪੋ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਐਸਐਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਿਆ-ਪੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਟੀਮ ਵਰਕ
ਪੂਰੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਹੈ

ਮੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ।
ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਅਫ਼ਸਰ ਚੁਣੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਸਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ "ਸਰ" ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗਏ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇੰਨੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁਣ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਉਹ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ, ਹਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਮੋ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ ਜੋ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਬਹਾਨੇ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਦੇ ਸਨ। ਪਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਮੋ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰਿਹਾ।
ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਐਸਐਸ ਪਿਛੋਕੜ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਸਰ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹੋ।' ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਖੇਪ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਲੋਕ-ਭੰਡਣ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।" ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
- ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅਤੇ ਸਾਦਾ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ, ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਕਿੱਥੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਸਿਖਾਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਲਈ ਕਿਸ ਰੰਗ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਿਸ਼ਰਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ
ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਸੇ ਸਿੱਖਣਾ 69

ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਹੀ ਚੋਣ ਨਿਕਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ:
ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਚਪੜਾਸੀ, ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ।
ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਸਰਕਾਰ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ - ਮੈਨੂੰ ਫਲਾਣਾ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਦਿਓ। ਉਸਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ

ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਪਰੇਟਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਿਗਨੇਚਰ ਸੁਰ ਬਣ ਗਿਆ - ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਲਦਾ, ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਇੰਨਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੰਨਾ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਰਵਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਪਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਰ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ।
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣਾ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਰਜ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ, ਕੁਲੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਡੀਡੀਓ) ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 3-4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮਿਲਣੀ ਤੈਅ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?" ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸਰ, ਤੁਸੀਂ ਆਓ ਅਤੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਦੀਵਾ ਜਗਾਓ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਚਲੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਾਂਗੇ।"
ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਓ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਕੁਲੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਡੀਓਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।" ਮੋਦੀ ਆਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖੇ।
ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸਵਾਗਤ ਦੀ ਰਸਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ (ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ) ਕਰਨਗੇ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; "ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ

ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ? ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।"
ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਡੀਓਜ਼ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮੀਖਿਆ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ 70 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਕੱਤਰ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੋਵੇ, ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਵੇ, ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇ - ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਉਸ ਖਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਮੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਲਈ ਹਨ ਜੋ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਕੱਤਰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਹਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਓਨਾ ਚਿਰ ਬੈਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੋਦੀ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹਰੇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡੀਡੀਓ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਸ ਲਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰੈਸ਼ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਾਂਗੇ।" ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ

ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।
ਰਾਤ 11 ਵਜੇ, ਉਸਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦਿਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲਈ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲੋ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।" ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ
ਬਾਹਰਲਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰਲੇ ਬਾਰੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ
ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਆਨੰਦਦਾਇਕ ਅਨੁਭਵ।
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ (ਦਰਸ਼ਨ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿਓ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਾੜੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਕੰਮ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਟੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਮੰਨ ਲਓ
ਮੈਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ

ਬਣਾਓ- ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਿਲਣ ਆਵਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਾਫ਼ਲਾ ਇਕੱਠਾ ਨਾ ਕਰੋ
ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ। ਦੂਜਾ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ
ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ, ਨਵੇਂ ਪਰਦੇ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਬਾਥਰੂਮ ਫਿਟਿੰਗ ਲਿਆਉਣ, ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਂਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਮਰਾ ਬਣਾ ਦੇ ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾ ਦੇ।
ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਸੇ ਸਿੱਖਣਾ 71

ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ - ਨਵੀਆਂ ਟੂਟੀਆਂ, ਨਵੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਪ੍ਰਬੰਧ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਨਾ ਖਰਚ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਫਾਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।
ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੀਜਾ, ਮੈਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ
ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਲੰਚ ਬਾਕਸ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਹਨ ਲੈਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ।
ਮੇਰੇ ਲਈ - ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਫਲੇ ਭੇਜੋ
ਮੈਨੂੰ ਘੁੰਮਾਉਣਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਵਾਹਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ
ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਰੁਟੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣ।
ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ।
ਨੁਮਾਇੰਦੇ।
ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਪੱਕੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਸੀਨੀਅਰ ਜਾਂ ਜੂਨੀਅਰ - ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ, ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸੁਣਨਾ ਉਸ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਰੁਟੀਨ ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਸਟਾਈਲ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਤਰ ਤਾਲਮੇਲ ਲਈ ਸਾਈਲੋਸ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਈਲੋਸ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਕਨਵਰਜੈਂਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ:
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਇਹ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ।
ਕਨਵਰਜੈਂਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਨਵਰਜੈਂਸ ਲਿਆ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣਾ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ

ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਹੈ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਇੰਨੇ ਗੁਪਤ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਫਾਈਲਾਂ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਨ "ਲੀਕ"। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
ਗਿਆਨ? ਮੈਂ ਗੁਪਤਤਾ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਨੀਤੀ 72 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਡਰਾਫਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਔਨਲਾਈਨ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ
ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਚੰਗੀ ਫੀਡਬੈਕ ਦੇਵੇਗਾ।
ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ।
ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹਨ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ। ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾਪਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ
ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ਼ ਨਹੀਂ
ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਿਰੋਧੀ, ਪਰ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਅਣਚਾਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਖਾਸ ਨੀਤੀਆਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਵਿਧੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ

ਹਰੇਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਇਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਇਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਲਾਭ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਨਤਕ ਸੁਝਾਅ ਲੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਸਾਡੀਆਂ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਆਲੋਚਨਾ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਹਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਹਨ।
ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ (DPs) ਜਾਂ ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਿੰਗ ਸਕੀਮਾਂ
(TPS) ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਮੈਂ DPs ਅਤੇ TPS ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਡੋਮੇਨ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ DPs ਅਤੇ
ਟੀਪੀ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ 300 ਤੋਂ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ
ਸੱਚੇ - ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਖੁੱਲ੍ਹਾਪਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੈ।
ਪੀ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,
ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਛੇ ਵਜੇ,
ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ, ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ

ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ
ਅਗਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ। ਇਸਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਤਸਵੀਰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ।
ਕਈ ਹੋਰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਟੀਮ ਵਰਕ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਜੰਡੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ
ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰੱਸੇ ਸਿੱਖਣਾ 73

ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਗਰਭੀਕਰਨ ਬਾਰੇ। ਇਸਨੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਮੈਦਾਨੀ ਯੁੱਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਮਾਗੀ ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲੰਬੇ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਹਰੇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਡਿਲੀਵਰੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ
ਸੇਵਾਵਾਂ। ਉਸਨੇ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ

ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ। ਭਾਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹੱਥੀਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਦਾ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਰੱਸੀ ਦਿੱਤੀ ਮੁਖੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਲਾਲ ਫੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕੱਟਣ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੜਕੀ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਟੀਚਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ।
ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ,
6 ਜਾਂ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ
ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਭੁੱਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਦੇਣਾ। ਜੇਕਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ, ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਿਆਇਆ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਨ ਦਿੱਤਾ
ਕੰਮ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬਰਾਬਰ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ।
ਪੁਰਾਣੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ
ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੇ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 6 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਟੀਮ ਦੇਣਗੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਗੁਪਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 74 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਣ ਸਨ।

ਸ਼ੱਕੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ GAD ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਮੀਡੀਆ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਈ - ਕੁਝ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਜੂਨੀਅਰ IAS ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ - ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਧਮਾਕਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਦਬਦਬਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਅਧਿਆਇ 5

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ
"ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ" ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ

ਜਦੋਂ ਸੱਚਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮੋਦੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ?" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਕਿ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਜੈਨਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ 5.5 ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ 5.5 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਨਦੀ ਜੋੜਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਣੀ ਸਾਬਰਮਤੀ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਮਾਪਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਿੰਨੇ ਲੀਟਰ ਦੀ ਖਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਪਲਾਈ ਮਿਲੇ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਕਰੋ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ, 2013 ਵਿੱਚ

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਇੱਕ ਭੂਤ-ਵਿਗਿਆਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਸ ਪਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੰਗੇ

ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਕਾਸ-ਮੁਖੀ ਬਣੇ।
ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ 2002 ਦੇ ਦੰਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੂਮਰੈਂਜ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਪਲ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸੀ।
ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ 76 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ 19-ਔਖੇ ਹਫ਼ਤੇ। ਇਹ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਪ-ਚੋਣ (ਫਰਵਰੀ, 2002) ਜਿੱਤਣੀ ਪਈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 8 ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਂ ਨਿੰਦਿਆਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਮੋਦੀ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ "ਸਭ ਦਾ ਸਾਥ, ਸਭ ਦਾ ਵਿਕਾਸ" ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ

ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ,
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 77

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜ-ਪੱਧਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬੁਲਾਈਆਂ। ਇੱਕ ਆਮ ਸਮਾਂ ਆਡਿਟ ਵੀ ਇਹ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਮਾਂ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਿਆ।
ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ਾਸਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਇਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੱਛ ਦਾ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਅਤੇ ਪਛੜਿਆ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ - ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ। ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਰਗਾਮੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਕਰਾਂਗਾ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਦੀਵੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਸਨ।
ਗ੍ਰਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। 11 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ - ਅਤੇ ਉੱਘੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ (ਜੋ ਜੇਪੀ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ) ਦੇ ਜਨਮਦਿਨ 'ਤੇ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰਾ ਪਿੰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਨਮੋ ਨੇ ਜੇਪੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸਮਰਾਸਾ' ਨੂੰ 'ਏਕਜੁੱਟ ਅਤੇ ਇਕਜੁੱਟ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਮਰਾਸਾ ਪਿੰਡ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਗਠਨ ਸਹਿਮਤੀ

[illegible]
[illegible]
[illegible]

ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰਾ ਚੋਣਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਆਂ। ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰ 11 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਲੋਕ ਸਭਾ (ਸੰਸਦ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤੀ। ਨਮੋ ਨੇ ਖੁਦ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 18,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਅਤੇ 2008 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁੱਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦਾ 92 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤਹਿ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7,793 ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਮਰਾ' ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਰਾ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਵਜੋਂ 65.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ।
2013 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੀ ਲੜਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਲੋਕ ਕਿਉਂ

ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ, ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈਆਂ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 79

ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਫੁੱਟਪਾਊ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਰਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮਰਸਤਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।
…ਰਾਜ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਅਗਸਤ ਸਦਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਪਿਆ
ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ। ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ
ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਕਾਮਨਾ ਹੈ
ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ।
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਸਮਰਾ [ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ] ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।
ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣਾ ਪਸੰਦ

ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਅੱਜ ਵੀ, ਮੋਦੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ-ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।1
ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲੇ: ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਅਣਗਿਣਤ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਹਨ - ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ, ਘਰ ਜਾਂ ਪਖਾਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਤੱਕ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਵੇਂ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਰੀਆਂ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸੂਚੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਕਿਵੇਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। 1 "ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ" ਦੇ ਅਧਿਆਇ 22 ਵਿੱਚ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਮਰਸਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।
80 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਲਾਈ ਲਾਭ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ? ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ - ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਵਿੱਚ।" ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲਿਆਂ (ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਮੇਲੇ) ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।
ਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਛਾਣ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਇੱਛਤ ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੈੱਕਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਲਾਈ ਲਾਭ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਆਈ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਰਾਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ।
ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਪੂਰੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਵਾਲੇ ਅਯੋਗ ਲੋਕਾਂ

ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਬਚੀ। ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਜਨਤਕ ਆਡਿਟ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਰੂਪ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਜੋ ਪੈਸੇ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਰਵਰੀ 2002 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਵੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਝੁੱਕਣਾ ਪਵੇ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀਆਂ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ।
ਪਹਿਲਾ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲਾ ਡੀਸਾ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। 5 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਦੁਆਰਾ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 81

ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਨਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਨੇ 4 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਨਾਸਕਾਂਠਾ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ:
ਕੇਂਦਰੀ ਕਬਾਇਲੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ, ਜੋਏਲ ਓਰਾਮ ਨੇ ਅੱਜ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰਾਜ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਕੱਠ, ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲਾ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕਸਬੇ ਡੀਸਾ ਵਿੱਚ

ਉੱਤਰੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਨਾਸਕਾਂਠਾ ਦਾ।
ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਸੀ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹਨ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਲਗਭਗ 1,300 ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ 'ਮੇਲਾ' ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਅਣਜਾਣ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ
ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ
ਰਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟਾਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ
ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਸੀਮਤ ਸਨ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਾਰੇ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 54,721 ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ 10,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡੀ ਗਈ।
94 ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ 49.75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵਜੋਂ। ਉਹ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ
ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਗਭਗ 200 ਹੋਰ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸਨ
ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੀਆਂ-
ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਆਵਾਸ ਸਕੀਮਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ,
ਬੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਬੈਂਕਯੋਗ ਸਕੀਮਾਂ, ਕਰਜ਼ਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ,
ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਜਾਣੂ ਸਨ ਪਰ ਕਾਰਨ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਝਗੜੇ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੇਲੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ। 'ਇਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਨਾ ਕਿ ਉਲਟ,' ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।
82 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲੇ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਨਤੀਜੇ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਪੀਐਲ (ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ) ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਪੀਐਲ

ਮਾਪਦੰਡ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੀਪੀਐਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ, ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।
ਇਹ ਮੇਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲੋਕ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੰਡਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਾਟਕੀ ਪਹੁੰਚਾਂ - ਸਟਿੰਗ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਮੁਅੱਤਲੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ - ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਸਿਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।
ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾ ਉਤਸਵ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹਨਾਂ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਅਨੁਭਵ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੜਕੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੰਡ ਸਥਾਪਤ

ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ 100 ਪਛੜੇ ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੇਣ ਲਈ ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਫੰਡ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ:
ਅੱਜ ਲਾਭ ਪੰਚਮੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਦਿਨ 'ਤੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਲਾਭ (ਮੁਨਾਫ਼ਾ) ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 83

ਮੰਤਰੀ ਜੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ
ਮੈਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ
ਮੇਰੇ ਹਨ; ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ
ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਸੰਭਵ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੈਸਾ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ
ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਿਓ। ਸਰਕਾਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ
ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ।

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੀਆਂ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ।"
ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1960 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁੱਲ 164 ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ 165 ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।"
ਮੋਦੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ: “ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ-ਉੱਚਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।”2 ਮੋਦੀ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ 17,00,000 ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਉਸ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਮਤੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।
ਮੋਦੀ 2002 ਤੋਂ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾ ਉਤਸਵ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾਖਲਿਆਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ

ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ। ਫਿਰ, ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ
2 ਨਮੋ ਦੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੋ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ ਪੜ੍ਹੋ
22.

84 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

2002 ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਆਈਏਐਸ, ਆਈਪੀਐਸ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸਕੂਲ ਵਰਦੀਆਂ, ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਕਿੱਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਗ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬਾਲ ਭੋਗ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਖਿਡੌਣੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ 1,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਰਮਦਾ ਬਾਂਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਤਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਂਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
2013 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕਈ ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 14 ਤੋਂ 16 ਜੂਨ ਤੱਕ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਾਪਮਾਨ 45-46 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਭਾਸ਼ਣ, ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੇ, ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਿਸਾਨ, ਦੁਕਾਨਦਾਰ, ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ, ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ, ਆਦਿ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਫੰਡ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਵਧ ਰਹੇ ਜਨਤਕ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੋਟੀ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਚੂੜੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨਕਦ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੀ ਦਰ, ਜੋ ਕਿ 2002-2004 ਵਿੱਚ 17.83 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ, 2012-2013 ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੇ 2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। 2001-2011 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ 57.80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 70.73 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ।
ਹਰੇਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਵਿੱਚ 1,20,000 ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੀ ਨਵਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਯੋਗਤਾ-ਅਧਾਰਤ ਚੋਣ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ

ਦੋਵਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਾਂਗਾ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 85

ਸ਼ਾਲਾ ਉਤਸਵ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦੁੱਧ ਦਾ ਡੱਬਾ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪਸ਼ੂ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਸਥਾਨਕ ਆਂਗਨਵਾੜੀ (ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕਰੈਚ) ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਵੈਇੱਛਤ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਭਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਪਾਵੇ। ਡੱਬਾ ਰਣਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਂਗਨਵਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀਆਂ ਆਂਗਨਵਾੜੀਆਂ, ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੋਵੇਂ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਂਗਨਵਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦਾ ਹਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ, ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਂਗਨਵਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਆਂਗਨਵਾੜੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਿਡੌਣਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਇੱਕ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਣ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਖਿਡੌਣੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਨੂੰ ਥੋਕ ਵਿੱਚ ਖਿਡੌਣੇ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਲੱਖਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਪਛੜੇ ਸਮੂਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

[illegible]
[illegible], 25 [illegible], 2001 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

ਵਿਦਿਆ-ਦੀਪ ਯੋਜਨਾ।

 1 ਕਰੋੜ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਜਾਂਚ, ਇਲਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਕੀਮਤ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਜਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੈਡੀਕਲ, ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ,

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਆਪਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਬਣਿਆ
ਪ੍ਰਬੰਧਨ। ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ
ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਰਥਿਤ
ਹਸਪਤਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਅੱਜ, ਵਿੱਚ
ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਿੰਡ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ, ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ
ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾ
ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।
ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਨਾ ਲਵੇ, ਆਈਟੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸਿਸਟਮ
ਹੁਣ ਜਵਾਬ ਸਮਾਂ ਘਟਾ ਕੇ 20 ਮਿੰਟ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਹਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 108 ਡਾਇਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ।

ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੱਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ
ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ
ਅੱਤਵਾਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ

ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਵਾੜ ਅਤੇ ਗਸ਼ਤ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਉਪਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ।
ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਦੌਰੇ ਸਿਰਫ਼ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੌਸਮੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ:
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 87

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ
ਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ - ਫੌਜ, ਜਲ ਸੈਨਾ, ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ - ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ
ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋਵੇ।
ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਗੰਭੀਰ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਾ ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ। ਸਰਹੱਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ (BSF) ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਲਈ 900 ਦੇ ਕਰੀਬ ਊਠ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨੇ ਪਏ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੱਖਿਆ ਚੌਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਵਾਟਰ ਗਰਿੱਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ
ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਰਮਦਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਲੱਭਿਆ
ਇਹਨਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀਆਂ ਤੱਕ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਹਨ
ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ।
ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਬਣਾਇਆ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਸਪਲਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ
ਉਹ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਰਤਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉੱਚੇ ਹੋ ਗਏ
ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਹੱਦ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਟੈਲੀਫੋਨ ਟਾਵਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ
ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੋ। ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟੀਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਸਾਡੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸ਼ ਟੀਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਕੋਲ ਭੋਜਨ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫਰਿੱਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫਰਿੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ।

15 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਪਾਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਛ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ 'ਅਮਰ ਜਵਾਨ ਜੋਤੀ' ਨੂੰ ਛੱਤਰੀ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ। ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਨਵੇਂ ਉਪਾਅ ਵੀ ਦੇਖੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਟ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਗਸ਼ਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
88 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਨਮੋ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਐਲਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡੇ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਪੰਚਅੰਮ੍ਰਿਤ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ 'ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਗਿਆਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਉਰਜਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਰਕਸ਼ਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਜਲ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਮਿਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੇ 18 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼

ਕਰਨ ਲਈ ਨੌਂ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਮੇਧਾ ਪਾਟਕਰ ਦੇ ਨਰਮਦਾ ਬਚਾਓ ਅੰਦੋਲਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਪਰ ਪਾਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਵਾਸਮ (ਜਲ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਗਠਨ) ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਹਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ - ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਾਣੀ ਸੰਮਤੀਆਂ (ਜਲ ਕਮੇਟੀਆਂ) ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ, 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੇਂਡੂ ਪਰਿਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਪਾਈਪ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਵਰੇਜ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਿਆ - ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੇਰੀ ਅਗਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਸਥਾਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਟਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਖੇਤ ਤਲਾਅਵੜੀਆਂ (ਖੇਤ ਤਲਾਬ) ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਡੈਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੀਂਹ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2011 ਤੱਕ, ਭੂਮੀਗਤ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਔਸਤਨ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਵਾਧਾ 3.62 ਮੀਟਰ ਸੀ।
ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ 2009 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਿਆ।

□□ □□□□□ (□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□):
□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□ □□
□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□, □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□
□□□□ □□□□ □□□□□, □□ □□□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□
□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□ 19 □□□□□ 89

□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ (□□□□□□□□ □□ □□□□□), □□□□□□□□ □□□□□□□
□□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□
□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□
□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ '□□□□
□□□□□□ □□□□□□□' □□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□□, □□□□□□□□, □□□□□□□ □□□
□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□ □□□
□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□-□□□□□ □□□□□ '□□ □□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□
□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□
'□□□□ □□□□□□□' □□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□, □□□□□ □□□□□□□ □□□□□
□□□□□□ □□□□, □□□ □□□□□ □□□ □□□-□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□
□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□
□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□
□□□□, □□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□, □□□ □□□ □□□, □□□ □□□
□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□
□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□
□□□ □□□□□□

□□□□ □□□□□ (□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□): □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□
□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□:
□ 2001 □□□□ □□□□□□ □□□□ 11 □□□□□□□□□□□□ □□□ □□□, 44 □□,
□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□
□□□□□ □□□ □□□□□□

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਯਕੀਨੀ ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਸਰਪਲੱਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹਵਾ, ਬਾਇਓਮਾਸ ਅਤੇ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਜੋ ਤਬਦੀਲੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।
ਰਕਸ਼ਾ ਸ਼ਕਤੀ: ਇਸਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਬਿਮਾਰੀ, ਆਫ਼ਤਾਂ, ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਰਗਾਮੀ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੁਧਾਰ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹਸਪਤਾਲ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਦੰਗੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਗੁਜਰਾਤ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੰਗਾ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ ਹਨ।
ਪਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਲਿਆਉਣਾ: ਨਾਲ ਹੀ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 91

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੱਛ ਵਰਗੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ।

 ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਪਾਰਕਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ
ਸੀ। ਸੂਰਤ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ
ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਮਿਆਰ।
 ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰਾਖਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਹ ਆਪਣੀ
ਕਿਸਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ
ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ - ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ
ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ।
 ਜਨਰਲ ਮੋਟਰਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ
ਕੀਤਾ
500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (US$ 102 ਮਿਲੀਅਨ) ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼। ਰਾਇਲ ਡੱਚ ਸ਼ੈੱਲ
ਕੰਪਨੀ ਨੇ 5,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।
ਹਾਜੀਰਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਅਤੇ ਐਲਐਨਜੀ ਟਰਮੀਨਲ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ (1 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ
ਡਾਲਰ)। ਬਿਰਲਾ ਕਾਪਰ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ, ਇੰਡੋ ਗਲਫ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ
ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ
ਭਰੂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਤਾਂਬਾ ਮਹਿਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸੰਬੰਧੀ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
 ਇੱਕ ਉੱਚ-ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗੁਜਰਾਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਬੋਰਡ (GIPB) ਦੀ
ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਤੇ ਸਿੰਗਲ-ਵਿੰਡੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਠਿਤ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਵੱਡੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ।
 ਗੈਸ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇਅਰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ
ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।
ਊਰਜਾ (CEIL) ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਮੈਰੀਟਾਈਮ ਬੋਰਡ (3.4 ਮਿਲੀਅਨ ਘਣ ਮੀਟਰ)
ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਗੈਸ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ

(600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)।

- ਰੀਸਰਜੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਮੈਗਾ ਈਵੈਂਟ ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ
ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਲਵਾਯੂ।
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸੁਧਾਰ ਇਹ ਸਨ :
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ , ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨਿਯੰਤਰਣਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਓ। ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦ ਟਾਈਮਜ਼
ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ , 2002 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ : "ਸੰਭਾਵੀ
ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਦੁਬਾਰਾ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। " ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ :
ਜਦੋਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਧੁੰਦਲੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ
ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?
ਸਰਕਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਉਪਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ
ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ?
ਪੁਨਰ -ਉਭਾਰਿਤ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ। ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ 92 ਮੋਦੀ ਹੋਣ
ਦੇ ਨਾਲ , ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

'ਭਾਗੀਦਾਰ ਦੇਸ਼ ' ਦੇ ਨਾਲ -ਨਾਲ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ , ਰਾਜ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਕੁਝ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ (ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਕੇ) ਵਫ਼ਦਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , ਉੱਥੇ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ NRG (ਗੈਰ -ਨਿਵਾਸੀ ਗੁਜਰਾਤੀ) ਅਤੇ NRI ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ

ਪੂਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਮਾਂਚਕ... ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਗੁਜਰਾਤ - ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਮੀਟ-2002 ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ
ਭਾਰਤ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ, ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਚੈਂਬਰ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਇੱਕ ਭਾਈਵਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।
ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਡੈਲੀਗੇਟ, ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਰ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ, ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ,
ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ
ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਗੁਜਰਾਤ - ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਵਾਲੀ
ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਗਲੋਬਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਸਾਬਤ ਹੋਈ।
ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਏ ਪੰਜ ਦੋ-ਸਾਲਾ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਸੋਕੇ ਅਤੇ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਾਅ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ 5 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਕਾਰਪੋਰੇਟਸ ਕੱਛ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਗੁਜਰਾਤ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ
ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ

ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਨਿਵੇਸ਼, ਕੱਛ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ
ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 34 ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
768.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ। ਅਤੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਟੈਕਸ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੋਝ
ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼
ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ 3,000 ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਛੂਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਾਮ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਟੈਕਸ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ। 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ, 13 ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਦਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਠ
ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਨ। 2,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼
ਕਰੋੜਾਂ ਰਿਲਾਇੰਸ, ਐਲਜੀ ਅਤੇ ਐਕਸਲ ਵਰਗੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ
ਬਾਕੀ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 93

ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਖਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਨਰ-ਉਭਾਰ ਵਾਲਾ ਗੁਜਰਾਤ
ਆਈ. ਮਾਨਸਿੰਘ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਆਰ.ਜੇ. ਸ਼ਾਹ, ਜੋ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਅਸੀਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ
ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।' ਜਿਨ੍ਹਾਂ 34 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ,
ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਯੂਨਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਣਿਜ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਹਨ।
ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ
ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅੰਜਾਰ, ਨਾਗੌਰ (ਭੁਜ ਦੇ ਨੇੜੇ), ਅਤੇ ਮੰਡਵੀ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਵੀ ਉਮੀਦ ਹੈ
ਮੁੰਦਰਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੇੜੇ ਅਡਾਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ੋਨ (SEZ) ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਣ। ਕਾਂਡਲਾ
140 ਯੂਨਿਟਾਂ ਤੋਂ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਵਾਲਾ SEZ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ….
ਇਹ ਉਹੀ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਅਧਿਆਇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ।

ਮੋਦੀ ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ-ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਰਮਦਾ ਡੈਮ ਵਰਗੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ- ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਵਿਵਾਦ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਏਜੰਡੇ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ।
ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫਾਲੋ-ਅੱਪ
ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ:
ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ: ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। 94 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਬਾਇਓ-ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਭਾਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

27 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਟੇਟ ਵਾਈਡ ਏਰੀਆ ਨੈੱਟਵਰਕ (GSWAN), ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ IP-ਅਧਾਰਤ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਨੈੱਟਵਰਕ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ 25 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 225 ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ

ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਸੰਚਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕ ਵਰਤੋਂ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੀ।
ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਟੈਂਡਰ ਔਨਲਾਈਨ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਥੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ, ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਪੀਡੀਐਸ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ: ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਯਤਨ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਪੀਡੀਐਸ) ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਲੀਕੇਜ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
ਜਨ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰ: ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ਡ ਹੋਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਗਏ। ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਨ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ (ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਕੇਂਦਰਾਂ) ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ 72 ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ, ਪਾਸਪੋਰਟ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੋਟਲ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਆਦਿ - ਇੱਕ ਛੱਤ ਹੇਠ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦਫ਼ਤਰ ਭੱਜਣਾ ਨਾ ਪਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਝੱਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਟੈਲੀ ਫਰਿਆਦ: ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਾਇਲਟ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਮਸ਼ੀਨਰੀ: ਸਵਾਗਤ (ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ 'ਸਵਾਗਤ') ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਮਰਪਿਤ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਪੀੜਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਜਨਤਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਏ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਗੀਰੂ ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਏ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤੇ ਸਨ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 95

ਸਵਾਗਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਾਲੁਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਆਈਟੀ-ਸਮਰੱਥ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਚਾਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਪੋਰਟਲ ਨੂੰ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਟੈਲੀ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਦਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਪੋਰਟਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੇ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਸਟਮ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ 2010 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਅਵਾਰਡ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ।
ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪਾਅ: ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ਼ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕ੍ਰਾਈਮ ਐਕਟ (GUJCOC) ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਆਮ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਸਟ ਆਫ਼ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰਜ਼ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਰਡੀਨੈਂਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ।
ਆਫ਼ਤ ਨਿਵਾਰਣ ਯੋਜਨਾ: 12 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਆਫ਼ਤ ਨਿਵਾਰਣ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 350 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭੂਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗ, ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਾਈ-ਫਿੱਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਭੂਚਾਲ ਪੁਨਰਵਾਸ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸਾ: 7 ਨਵੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ (ਪਾਸਾ) ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ

ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ 96 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਉਦੋਂ ਤੱਕ PASA ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਸਲ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਗੋਧਰਾ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 19 ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਝਲਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ, "ਸਬਕਾ ਸਾਥ, ਸਬਕਾ ਵਿਕਾਸ" ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲਾ ਉਤਸਵ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੁਫ਼ਤ ਵਰਦੀਆਂ, ਸਕੂਲੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਿਅਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚੇ

ਸ਼ਾਇਦ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧਤਾ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਵਰੇਜ ਵੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਇਹ ਕੋਟੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਘਾਟਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਟੇ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਈਸਾਈਆਂ 'ਤੇ ਅੱਗ ਉਛਾਲਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਫੋਬੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡੇ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵਿਗੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ 97

ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨਜੀਓ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਨਾਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਫ਼ਰਤ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਝੂਠਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਹੇਠ ਦੱਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਨੂੰ

ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸ਼ੋਕ ਗੁਲਾਟੀ ਵਰਗੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਧੇ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉੱਘੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਦੇ ਭੂਤੀਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਐਨਜੀਓ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਧੋਖੇ ਦਾ ਜਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਣ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਮੋਦੀ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਅਧਿਆਇ 6

ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ
ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਣ

ਪੂਰਾ ਕੱਛ ਡੂੰਘੇ ਸੋਗ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਅੱਖ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਸੀ। 150 ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, 35 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਸਾਡੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਪੂਰਾ ਪਿੰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਮਲਬੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ (ਮਲਬੇ) ਉੱਤੇ ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ। ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ... ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੱਛ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ—ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹਵਾਦਾਰ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਕਮਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਸੋਈ, ਬਾਥਰੂਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਿਹੜਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਚਾਲ-ਰੋਧਕ ਪਾਰਵਤੀਬੇਨ, ਟ੍ਰਾਂਬੋ ਪਿੰਡ, ਕੱਛ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਗਤੀ ਹੈ। ਪਾਰਵਤੀਬੇਨ ਨੇ 30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ 500 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਅੱਜ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹੈ।
ਜਦੋਂ 26 ਜਨਵਰੀ, 2001 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ। ਇਸਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਰਿਕਟਰ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ 6.9 ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 180 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਭੂਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ - ਲਾਤੂਰ, ਕੋਬੇ ਜਾਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿੱਚ ਆਏ ਭੂਚਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ। ਇਸਦਾ ਕੇਂਦਰ ਭੁਜ ਤੋਂ 30 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਚੋਬਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ, ਝਟਕਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰਸਤਾ

ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਮੌਤਾਂ, ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ। ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਡਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਚਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਭੂਚਾਲ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:
ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ,
ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਟਲ ਜੀ ਉੱਥੇ ਸਨ ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 99

26 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਪਰੇਡ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਰੇਡ ਖਤਮ ਹੋਈ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪਤਾ ਸੀ
ਜੋ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਡਵਾਨੀ ਜੀ ਸਨ
ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਚਲਾ ਗਿਆ।
ਕੱਛ ਲਈ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੇਰੇ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨਾਲ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇੰਨੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ
ਇੰਨੀ ਤਬਾਹੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ।

ਮੈਂ ਕੱਛ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਛੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਕੀਤਾ
ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ
ਸੱਟਾਂ। ਬਹੁਤ ਠੰਢ ਵੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਰਨ ਲਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਇਸਨੂੰ ਖਾਲੀ ਬਿਸਲੇਰੀ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਓ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ
ਸੌਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੱਖੇਗਾ
ਤੁਸੀਂ ਗਰਮ ਹੋ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਇਹ ਤਕਨੀਕ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਢਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਅਜੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੌਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।
ਲਗਾਤਾਰ ਝਟਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ।
ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪਿਸਟ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ
ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ
ਸਾਰੇ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਰਾਹਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ
ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਮੁੱਢਲੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੱਟਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ
ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

[illegible]
7 [illegible], 2001 [illegible] [illegible] [illegible] '[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

ਬੰਬ।

 13,805 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਈਆਂ ; 7,633 ਪਿੰਡ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ।

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ। ਭੁਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਕੱਛ ਦੇ ਹੋਰ ਕਸਬੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ।

ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

 ਲਗਭਗ 1,67,000 ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 1,800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ
ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਹੂਲਤਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

 12,00,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਰ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ
ਸਨ ਅਤੇ
ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ
ਇਮਾਰਤਾਂ ,
ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਸਮੇਤ , ਢਹਿ -ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ। 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ
ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ;
50,000 ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ੀ -ਰੋਟੀ ਖੁੱਸ ਗਈ।

 50,00,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਾਹਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ
ਸਪਲਾਈ, ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ , ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਚਾਰ ਬੰਦ ਸਨ।
ਵਿਘਨ ਪਿਆ।

 ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਖ਼ਰਾਬ ਸੀ। ਸੜਕਾਂ , ਰੇਲਵੇ ਟਰੈਕ , ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ।
ਸਪਲਾਈ ਨੈੱਟਵਰਕ ਢਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਕੁੱਲ 592 ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ; 8,131 ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਰਾਹਤ
ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਟੀਮਾਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤੁਰੰਤ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ , ਪਰ
ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਹਤ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ , ਸਰਕਾਰ ਨੇ
ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀ (GSDMA) ਬਣਾਈ ਸੀ , ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ

ਵਿਆਪਕ ਭੂਚਾਲ ਰਿਕਵਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ, ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਏਜੰਸੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਇਹ ਗੱਲ ਰਾਜੂਭਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਟੈਕਸੀ ਸੇਵਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਲਾਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਿਰੀਖਕ ਹਨ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ 2013 ਵਿੱਚ ਕੱਛ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ:
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 101

ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਕੱਛ ਦੇ ਕਈ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਮੇਰੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਐਨਜੀਓ ਵਰਕਰ, ਆਦਿ। ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ
ਕਿਵੇਂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੋਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ
ਗਰੀਬ ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਆਈ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਮਾਲੀਆ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਦੇਵਡੀਆ ਪਿੰਡ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ, ਮਾਲੀਆ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੋਲਡ-ਚੇਨ
ਕੰਟੇਨਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਜੋ ਵੀ
ਰਾਹਤ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਗਈ, ਜਿਸਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ

ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।
ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।
ਉਸ ਖਾਸ ਦਿਨ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਡੱਬੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚੇ, ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਆਪਣੀ ਸੀਲੋ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੂਰਾ
ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ਲਾ। ਉਸਨੇ ਕੰਟੇਨਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ
ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਾਕਲੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਉਸਨੇ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੱਬੇ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਸਾਡੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ,
ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੀਲੋ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚਾਕਲੇਟਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਡੱਬੇ ਭਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਲੋਕ ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ।
ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੋ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ,
"ਇਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੱਕ ਹੈ।"
ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਐਮ.ਪੀ. ਰਤੀਲਾਲ ਵਰਮਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਣਪੁਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਨੇ
ਭੂਚਾਲ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਤੰਬੂ
ਰਾਹਤ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਇੰਨੇ ਪਸੰਦ ਆਏ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤੰਬੂ ਲਗਾਇਆ।
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ। ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਫੋਟੋ ਵੀ ਸੀ
ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭਿਖਾਰੀ

ਭੂਚਾਲ ਲਈ ਆਈ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੱਛ ਵੀ ਉਤਰੇ
ਪੀੜਤ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਸ਼ਰਮ ਭਿਖਾਰੀ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਨ।
ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਐਨਜੀਓ ਵੀ ਆਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ
ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਮੁਰਾਰੀ ਬਾਪੂ ਦੀ ਐਨਜੀਓ, ਅਤੇ
ਡਾਂਗਰੇ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੰਸਥਾ।
ਓਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਆਏ ਸਨ। ਰਿਟਾਇਰਡ ਇੰਡੀਅਨ ਫਾਰੈਸਟ ਸਰਵਿਸ ਅਫਸਰ ਆਰ.ਕੇ. ਸਾਮਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਝਲਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:
102 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕੱਛੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹੈ; ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ
ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ। ਕੋਈ ਕੱਛੀ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸਿਆ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ
ਦੂਰ ਅਮਰੀਕਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਯੂਰਪ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਰੱਖੇਗਾ
ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੋ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ
ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ, ਉਹ ਵੱਡੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ

ਓਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰ ਕੱਛੀ ਵਪਾਰਕ ਘਰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਖੀਮਜੀ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਹੈ। ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ
ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਓਮਾਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਡਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ NGO I
ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ
ਨਾਲ ਹੀ ਜੋ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਤੁਰੰਤ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਸਾਰੇ
ਹੋਰ ਫੋਨ ਲਾਈਨਾਂ ਬੰਦ ਸਨ ਪਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਨ ਸੀ। ਚਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਬਈ ਛੱਡ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ
ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਜਹਾਜ਼ ਕਾਂਡਲਾ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਉਤਰੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਕਸਟਮ ਕਲੀਅਰੈਂਸ। ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁੱਲ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ 85 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ - ਇਹ ਸਾਰਾ
ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ
ਸਬਕ: ਜੋ ਆਦਮੀ ਦਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਉਸਨੂੰ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇਣ ਦੀ ਆਦਤ
ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੱਛੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਦਰਦਾਨੀ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ

ਖੀਮਜੀ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: "ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ। ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਹੋਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।"
ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੱਛੀ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ 4,000 ਖਾਣੇ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਹਰ ਨਗਰ ਲੈ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, "ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਚਲੇ ਜਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।" ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ
ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ
ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਫੋਰਮ ਬਣਾ ਕੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਜੇਬਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
ਜਿੱਥੇ ਚੰਗੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਾਲਾ, ਬੇਚੈਨ ਅਤੇ ਅਸੰਗਠਿਤ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੀਟਿੰਗ ਭੂਚਾਲ ਰਾਹਤ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਹੋਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਕੱਛ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 103

ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਾਰਜ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ:
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਕੱਛ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰੁਕਿਆ। ਮੈਂ ਗਿਆ
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ
ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ
ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਮੇਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ।
ਇਸ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ ਜੋ 09.45 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਆਚਰਣ ਨੇ ਛੋਟੇ ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਕਰਨ। ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼

ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 500-600 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਾਅਵਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵਤਾਂ ਲਈ ਬਜਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣਾ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਲੰਚ ਬਾਕਸ ਖੁਦ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਘੰਟੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਈਲਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲੈ ਕੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿਆਂਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ, ਸਿਰਫ਼ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
104 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਜਿਸਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੱਛ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦਾਗੀ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।
ਰੌਬਿਨ ਹੁੱਡ ਸਟਾਈਲ। ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਛੂਹ ਲਿਆ। ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ।
ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰੋ। ਮੇਰੀ ਮੁੱਢਲੀ ਤਰਜੀਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਸੀ। ਦੌਰਾਨ
ਕੱਛ ਦੀ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਫੇਰੀ, ਮੈਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੇਰੀ ਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ
ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਕੰਮ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ: “ਸਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ XYZ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।
ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਪਿਆ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿੰਚਾਈ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ, ਸੜਕਾਂ, ਜਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹੋਣ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਡ ਮੈਪ ਕੀ ਸੀ? ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ।
ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦਾ, ਅਰਥਾਤ 31 ਮਾਰਚ, 2002। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿਓ ਕਿਉਂਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ,
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇਗਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਏਗਾ
ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਲਈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਫਾਸਟ-ਟਰੈਕ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਸੀ
ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਲੇਖਾ ਦੇ ਸਕੀਏ।
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਰਚ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ
ਉਹ 31 ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ।
ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਟੀਚਾ ਮਿਤੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ-
ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਹੈ
ਆਦਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਵੀ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕੁੱਲ

ਗਿਣਤੀ 38 ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੋ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 105

ਉੱਪਰੋਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ A, B, C, ਅਤੇ D ਦਰਜਾ ਦਿਓ।
ਉਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਹ ਸੂਚੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇ ਦੇਵੇ।
ਸਭ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾ ਸਕਾਂ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਤਾਲੁਕਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਤਾਲੁਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣ ਨਾ,
ਅਤੇ ਉਹ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਲੱਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ
ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ
ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਊਰਜਾਵਾਨ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ
ਹਰ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੋਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਤਾਲੁਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹੋ। 'ਸੀ' ਗ੍ਰੇਡ ਪਿੰਡਾਂ, ਜੋ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤੀਬਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਨਿਗਰਾਨੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ
ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ,
ਪਹਿਲੀ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, "ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਸਰ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਸੱਚਮੁੱਚ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਤ ਨਿਯਮ ਲਗਾਏ ਸਨ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ
ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਕੂਲਰ
ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਕਿ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ
ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲੋਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ XYZ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ
ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।
ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ (ਮੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ) ਹੈ - ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣਾ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਾ ਦੇਣਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ
ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ

ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸੀਈਓ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ
ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੀ.ਆਰ. (ਸਰਕਾਰ)
ਨਿਯਮ) ਸਾਰੇ ਗਲਤ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਲੋਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਜੁੱਤੀ ਕਿੱਥੇ ਚੁਟਕੀ ਮਾਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ
ਤੁਹਾਡੇ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਓ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੋਧਾਂ
ਸਾਡੀਆਂ ਮੂਲ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ।
ਨਿਯਮ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਆਓ ਨਵੇਂ ਜੀਆਰ ਜਾਰੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ
ਜਾ ਕੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਲੁਕਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਸੀ 106 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੋਂ ਐਤਵਾਰ ਤੱਕ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਦੌਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਸਰ, ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਾਂਗੇ।"
ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਬਣਾਇਆ

ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਮੈਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, 15 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ
ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਖੇਤ ਵਿੱਚ
ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਨਤੀਜੇ ਦੇਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ
ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਰਜ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਈਸਾਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਏ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਲਈ ਬ੍ਰੇਕ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ ਕਿ
ਸਾਲ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ
ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ।
ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਨਾਟਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦੋਵੇਂ ਸੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਦੀਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਵਾਂਗੇ। ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਸਰਕਾਰ - ਸਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗੇ।" ਇਸਦਾ ਡੂੰਘਾ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠੇ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾਵਾਂ

ਅਤੇ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ (ਭਗਤੀ ਗੀਤ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ - ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਖੁਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਇਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਸਾਡਾ ਦਰਦ ਸੀ ਦਰਦ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਵਰਾਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ,
ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ
ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੁਲੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਡੀਡੀਓ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ
ਨਵਰਾਤਰਿਆਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਾਈਬ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵਰਾਤਰਿਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਘਰ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 107

ਸੋਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਨਵਰਾਤਰੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਸੋਗ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਓ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਦੋ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਵਾਹ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ
ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਓ।
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮੋਦੀ 2001 ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ - ਚੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਬੋ - ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਦਾ ਸੋਗ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਚੋਬਾਰੀ ਪਿੰਡ ਚੋਬਾਰੀ1 ਦਾ ਦੌਰਾ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਇੱਥੇ, ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਦਿਨ 5,000 ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ 555 ਲੋਕ (ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। 550 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ - ਕੁਝ ਨੂੰ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕੁਝ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਕੰਮ ਠੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਘਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਢਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ, ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਵਾਗਤੀ ਗੇਟ ਬਰਕਰਾਰ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ, ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 80 ਮੁਸਲਿਮ ਘਰ ਹਨ, 1,600 ਅਹੀਰ ਪਰਿਵਾਰ, 400 ਰਬਾਰੀ, ਅਤੇ 300 ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਾਣੀਆ, ਲੋਹਾਨਾ, ਆਦਿ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 500 ਘਰ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੋਦੀ ਨੇ 14 ਨਵੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਸੀ। ਭੁਜ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਸ.ਕੇ. ਸੋਨੀ, ਜੋ ਉਸ ਫੇਰੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਰਾਹੇ (ਚੌਰਾਹਾ) ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।
ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਪਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ। ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਲਈ 3,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।

1 ਚੋਬਾਰੀ ਨਾਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਆਇਤਾਕਾਰ ਖੂਹ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ
ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਦਾ ਅਹਾਤਾ। ਕਥਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਦਰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਤੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੜੀ ਹੈ।
108 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮਾਹੌਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ - ਉਸ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ
ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ।
ਚੋਬਾੜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਭਰਤਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:
ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੋਬਾਰੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ
ਜਿਸ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?
ਫਿਰ, ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਹਾਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਦਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ, ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ? ਤੁਸੀਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ? ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ

ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, "ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ? ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।"
ਭਰਤਭਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਵਾਗਤ ਵਜੋਂ 'ਰਾਮ ਰਾਮ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੰਡ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਉਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ।" ਚੋਬਾਰੀ ਵਾਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਹਿੰਦੂ ਮੈਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰਾ (ਭਾਈਚਾਰੇ) ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਹਾ। ਮੋਦੀ ਆਏ, ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਥਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣਾਇਆ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਖੇਤਾਂ, ਬੋਰਵੈੱਲਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਨ ਇਕੱਲੇ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੀਵਾ ਵੀ ਜਗਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਛੂਹ-ਛੁਪ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵੀਆਈਪੀ ਫੇਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।
2001 ਵਿੱਚ 5,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੋਂ, ਅੱਜ ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 10,000 ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਰਾਮਜੀ ਮਾਰੀਆ, ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਉੱਦਮੀ ਦਲਿਤ ਕਿਸਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਵੀ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 109

ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੀਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿੱਤਾ:
ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ
ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਆਜ ਤੱਕ ਟੀਵੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਧੀਮੰਤ ਪੁਰੋਹਿਤ
ਚੈਨਲ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅੱਜ, ਦੇਸ਼ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ"
ਦੀਵਾਲੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਆ ਗਏ ਹੋ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਿੰਨ ਵਾਰ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ।
ਧੀਮੰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਘੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ
ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਿਹਾ, "ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬੁਝ ਗਏ ਹਨ।" ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੇਠਾਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ
ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸੋਗ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ।
ਉਹ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ।
ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਉਸਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ
ਉਸਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਿਤੀ। ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ।

ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਖੇਤਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ।
ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ:
ਮੋਦੀ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੂਰਾ ਪਿੰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਟਿੱਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ।
ਉਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਏ ਮਲਬੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ।
ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਪੁਨਰਵਾਸ। ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਗਲੀ, ਹਰ ਗਲੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ
ਪਿੰਡ। ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੋਡ ਵਿੱਚ। ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਠੋਸ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਸਰਾ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੀ,
ਉੱਪਰ ਅਸਮਾਨ ਸਾਡੀ ਛੱਤ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਕੋਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਟੈਂਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ
ਭੋਜਨ, ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਨਕਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਸੀ
ਡੋਲੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਸਲੀ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰੋਏ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੋਇਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ 110 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ, ਉਸਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ: "ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅੱਗੇ ਨਾ ਝੁਕੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੰਡ ਫਿਰ ਉੱਠੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਵੇਖੇ ਗਏ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੋਗੇ।"
ਟਰਾਂਬੋ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ 2001 ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਟਰਾਂਬੋ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ 450 ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 400 ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।
ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੰਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਵਤੀਬੇਨ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਭੂਚਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦਾ ਘਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵੀ ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਡੀ-ਡੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਤੰਬੂਆਂ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਆਸਰਾ-ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਆਫ਼ਤ ਉਸ ਲਈ ਦੁੱਗਣੀ ਔਖੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਲੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵਜੋਂ ਪਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਲਈ, ਉਸ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਦ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਈ ਆਸਰਾ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੁਆਰਾ ਪਕਾਏ ਗਏ ਬਾਜਰੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਸਾਦਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੀ ਮਾਣਮੱਤੇ ਯਾਦ ਨਾਲ ਰਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਮਾਣਮੱਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਉਹ ਫੋਟੋ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਰੋਸਿਆ ਸੀ।

ਫੋਟੋ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੈਪਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: "ਤੁਮ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਸਾਥ ਹੈ।" (ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ; ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ)। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:
ਸਾਰਾ ਕੱਛ ਡੂੰਘੇ ਸੋਗ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰ ਅੱਖ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ
150 ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 35 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਮੰਤਰੀ ਜੀ, ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਸਾਡੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਿਰਫ਼ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹੀ ਆਏ ਸਨ।
ਸਾਡਾ ਪੂਰਾ ਪਿੰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਮਲਬੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ
ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਦਾ ਮਲਬਾ (ਮਲਬਾ)। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਹੀ
ਮਦਦ ਲਈ ਆਏ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸੰਤ (ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ) ਦੇ ਵਲੰਟੀਅਰ ਸਨ।
(ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਥ)। ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਸਾਨੂੰ ਤੰਬੂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਮਿਲਿਆ
ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਟਰੱਕ ਭਰ ਕੇ ਭੇਜੇ ਸਨ।
ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਪਲਾਈ ਮਿਲੀ ਪਰ
ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਉਣਾ।
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 111

ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ
ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਪਿੰਡ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣਾ ਸੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕਣ
ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਵ ਨਾਗਰਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ - ਪਾਈਪ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ,
ਸਫਾਈ, ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਸਹੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ।
ਮੋਦੀ ਜੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮਾਲਬਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਰਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਟੀਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ
ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ। ਅਗਲੀ ਤਰਜੀਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਬੋਰ-ਵੈੱਲ ਪੁੱਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੈਂਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ।
ਹਰ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ। ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦ ਗ੍ਰਾਂਟ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।
2,000.
ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਹਰੀਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ - ਉਸਦਾ
ਪੁੱਤਰ, ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਧੀ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ

ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਪੋਤੇ- ਪੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ।
ਪਰ ਮੋਦੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਬਾਪੂ, ਡਰੋ ਨਾ, ਮੈਂ ਹਾਂ।"
"ਤੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ।" ਅਜਿਹਾ ਵਾਕ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ। ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ,
ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ। ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇੜਲੇ ਰਾਪਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਸਨੇ ਬਾਜਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਛੂਹਿਆ।
ਰੋਟੀ, ਮਿਰਚੀ ਅਤੇ ਛੰਛ। ਅਸੀਂ ਢੋਕਲਾ ਆਦਿ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਰੋਟੀ ਹੀ ਸੀ
ਅਤੇ ਛਛ। [ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਾਰਵਤੀਬੇਨ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਇੱਕ ਹਰੀਜਨ ਔਰਤ, ਪਾਰਵਤੀਬੇਨ ਦੀ ਗੁਆਂਢਣ]। ਮੇਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ
ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਪੇੜੇ ਬਣਾਏ ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਟੀ 'ਤੇ ਘਿਓ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣ ਦਿੱਤਾ - ਉਸਨੇ ਸਾਦਾ ਖਾਧਾ
ਲਾਲ ਮਿਰਚਾਂ ਅਤੇ ਛਛ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਜਰੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਲ੍ਹਮ ਲਗਾਉਣ ਆਇਆ ਸੀ
ਸਾਡੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੋਗ ਮਨਾ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਮਿਠਾਈ ਖਾਣ ਲਈ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਹ ਕੱਛ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਮੁੜ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੇਖੋ।
ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ - ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹਵਾਦਾਰ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ ਕਮਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਸੋਈ ਹੈ,
ਬਾਥਰੂਮ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਿਹੜਾ। ਇਹ ਭੂਚਾਲ-ਰੋਧਕ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ
ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰ। 1998 ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਮਰੇ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ
ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਣਦਾ ਵਿੱਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ
ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਘਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ।
112 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਮਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣਾ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਊਰਜਾਵਾਨ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ:
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗਾ ਦੁਖਾਂਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ

ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਮ ਪੰਜ ਤੋਂ ਛੇ ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ,
ਉਹ ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮੇਟਦੇ, ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ
ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੋ ਅਨੁਭਵ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ,
"ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ
ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੈੱਡ ਕਰਾਸ ਅਤੇ WHO ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ। ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ
ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਗਲੀ, ਹਰ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਸੰਗਠਨ ਹੈ।
ਕੁਝ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਦੁੱਧ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਮਾਜ; ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ
ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੰਮ ਖੁਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"
ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਕਤ (ਸ਼ਕਤੀ) ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਸੀ।
ਮੇਰੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ
ਇਸ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਘਟੀਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ
ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ। ਅਸੀਂ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀ ਅਤੇ

ਇਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸਾਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਉਹ ਹੈ
ਬਾਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ। ਮੈਂ
ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ
ਵੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ
ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ।
ਟੈਂਡਰ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਮ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਪਿੰਡ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੋ। ਅਸੀਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀਮਿੰਟ, ਸਟੀਲ, ਆਦਿ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ 'ਮਟੀਰੀਅਲ ਬੈਂਕ'। ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨੇੜਲੇ 'ਮਟੀਰੀਅਲ ਬੈਂਕ' ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਲਓ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਮੈਂਬਰੀ ਪਿੰਡ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪੰਚ, ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ
ਪਿੰਡ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ। ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਲਈ ਪੈਸੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ, ਮੁਫ਼ਤ ਇਮਾਰਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਕਿਉਂਕਿ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 113

ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸਨ
ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਕੂਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਿਕਲੀਆਂ
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ
ਟੈਂਡਰਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ
ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਘੱਟ ਸਨ
ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ, ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕੀਤੀ।
ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੰਮ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹਨ।
ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਕੂਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕੱਛ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ
ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿਓ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪਿੰਡ
ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਇੰਨੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪੈਸਾ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।
ਇਹ ਸਾਡੀ ਮੂਲ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ (ਜੜ੍ਹ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ) ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟੈਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ
ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸੀ
ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਵੀਡੀਓ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿਓ-ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਉਪਲਬਧ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ

ਤਕਨਾਲੋਜੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਅੱਗੇ, ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ
23 ਅਤੇ 24 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਦੂਤਾਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ
ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੰਡਾਂ ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵਾ
ਹਰੇਕ ਦੇਸ਼। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਕਦਰ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਏ ਸੀ।
26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਕੰਮ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਖੋਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ
ਅਧਿਕਾਰੀ। ਪਹਿਲੇ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋਰ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ
ਕਿ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ
ਸਾਡਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਚੰਗਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ।
ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਪੀ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਇੱਕ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਛ ਪੁਨਰਵਾਸ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਕਾਰਨ ਆਫ਼ਤ

ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਆਨ ਨਾਮਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਨੇ ਭੂਚਾਲ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸਨੇ 114 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 25 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਲਈ ਸੇਤੂ (ਪੁਲ) ਨਾਮਕ ਸਰੋਤ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ।

ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਸੇਤੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਭਿਆਨ ਨੂੰ ਭੇਜੀ।
ਅਭਿਆਨ ਨੇ ਸੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੱਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ।
ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ, 33 ਸੇਤੂਆਂ ਨੇ 400 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ।
ਭੁਜ ਵਿੱਚ, ਭੁਜ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਐਨਜੀਓ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸਨੇ ਕੰਧ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਐਨਜੀਓ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਭਚਾਊ ਅਤੇ ਅੰਜਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।2
ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਨਸਿੰਘ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ (ਪੁਨਰਵਾਸ) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅੱਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 285 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਗੋਦ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਰ.ਕੇ. ਸਾਮਾ ਨੇ

ਵੀ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:
ਮਾਨਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।
ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮਨਾ ਲਿਆ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, "ਤੁਸੀਂ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰੇਗਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੋ।" ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
ਮਾਨਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਓਨਾ ਹੀ ਕੰਮ ਲਵਾਂਗਾ ਜਿੰਨਾ ਪੈਸੇ ਲਈ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਜਦੋਂ
ਸਾਨੂੰ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਗਭਗ 80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਏ।
ਜੋ ਕਿ HDFC, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲੀਵਰ, ਦ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਅਤੇ
ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਰਕਾਰ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ। ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੁਕਸਦਾਰ
2 ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕੱਛ ਭੂਚਾਲ 2001: ਯਾਦਾਂ, ਸਬਕ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, 2004), ਪੰਨਾ 163।

ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 115

ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਲਾਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪਲਾਟ ਮਿਲਣਾ ਸੀ।
ਇੱਕ GR ਰਾਹੀਂ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ GR ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।
ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ
ਜਿਹੜੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼
ਆਪਣੇ ਘਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ, ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਢੁਕਵੀਂ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਪਲਾਟ ਦਾ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ
ਮਾਮਲਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜੀਆਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੀਤੀ
ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇ,
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ।
ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਸਾਹੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਥਾਨਕ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ।
ਮੈਂ 52 ਪਿੰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 10,000 ਘਰ। ਸਾਹੂ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ

ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਅੜਚਣਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜੀਆਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ
24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਜੀਆਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ
ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਸਾਹੂ
- ਨੇ
ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਬਸ ਇਹੀ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ। ਅਸਲ ਡਿਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤਾਲਮੇਲ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤਾ।
ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ਼
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਲਈ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲੱਗਣਗੇ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੀ ਸੰਸਥਾ, 52 ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮੇਰੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ
ਡੇਢ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ
ਸਾਲ, ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਾਪਸੀ। ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ

ਕੁਨੈਕਟੀਵਿਟੀ, ਬਿਜਲੀ, ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਨੈਕਸ਼ਨ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ, ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ
ਉਸ ਵਚਨਬੱਧ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅੰਤਿਮ ਖਾਤਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਭੁਗਤਾਨ ਸੈਟਲਮੈਂਟ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ, ਮਿਸਤਰੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨਾ
ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ। ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 52 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 100 ਤੋਂ 150 ਪਿੰਡ ਸਨ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲ 116 ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੌਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ,
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਦਖਲ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ। ਮੈਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ
ਵਿਵਾਦ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ,
ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚਾ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੱਦ 'ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸ ਲਈ ਜਾਓ
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਵਾਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ? ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ,

ਉਸਦੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।
ਇੱਕ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਭੂਮੀਗਤ ਕੇਬਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੀ
ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਵੀ। ਇਸ ਨਾਲ 24x7 ਸਥਿਰ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਯਕੀਨੀ ਹੋਈ ਹੈ
ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦਾ ਪਿੰਡ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਸੈਟਿੰਗ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿੱਤਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ
ਖੁਦ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ।
ਚੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਂਬੋ ਅੱਜ
ਅੱਜ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿਊ ਟਰੈਂਬੋ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬੰਗਲੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਟਰੈਂਬੋ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਸਨੀਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲੇ ਪੇਂਡੂ ਕਿੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਘਰ ਅੱਜ ਮੱਧ-ਵਰਗੀ ਘਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਜੜ੍ਹ ਫੜ ਗਈ। ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ, ਦਲਿਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਜਾਤੀ, ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਰ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਿਵਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਮਿਲਿਆ - ਚੌੜੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, 24x7 ਬਿਜਲੀ, ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਟੂਟੀ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਿਸਟਮ। ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ - ਜਾਤ, ਵਰਗ, ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ - ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪਲਾਟ ਦਾ

ਆਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਹਰੇਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਮਰੇ, ਇੱਕ ਰਸੋਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਵਰਾਂਡਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕੰਧ ਵਾਲਾ ਵਿਹੜਾ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਾਥਰੂਮ ਸੈੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਵਧੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਹੈ।
ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਬਰਬਾਦ ਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਟੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 117

ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਪਰ ਹੁਣ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ, 24x7 ਬਿਜਲੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੜਕ ਸੰਪਰਕ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਉਸ ਹਰੀਜਨ ਆਦਮੀ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਵਰਗਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਾਂਗੇ।" ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰੋਣਾ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦੁਖਦਾਈ ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਬਾਲਗ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।
ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜੋ ਪਾਰਵਤੀਬੇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਹਰ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਨਕਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਪੂਆਂ ਤੋਂ ਇਮਾਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਯਾਮੀਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਕਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਤਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਬੋ ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੂਦਯ (ਪਿੰਡ ਭਾਈਚਾਰੇ) ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 90,000 ਰੁਪਏ ਸੀ; ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ 20,000 ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਪੂਆਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇੱਕ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਕਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਮਜੀ ਮਾਰੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਡਿਪੂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ। ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ 'ਮਟੀਰੀਅਲ ਬੈਂਕ' ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ। ਸਕੂਲ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਪਿੰਡ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚੰਗਾ ਤਾਲਮੇਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪੂਰੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ।"
ਭਰਤਭਾਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਪਿੰਡ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਪੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਕਈ ਨਵੇਂ ਘਰ 118 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਐਨਕਲੇਵ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪੁਰਾਣੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਢੁਕਵੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਸ ਵਿਸਤਾਰ (ਸੈਕਟਰ) ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। 14 ਨਵੰਬਰ, 2001 ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਚੋਬਾਰੀ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਵੀਬੇਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਸਰਪੰਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਚੋਬਾਰੀ ਦਾ ਮਾਵਾ (ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸੁਆਦੀ) ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਬਾਰੀ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਦਾ ਕੇਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ।
ਰਾਮਜੀ ਮਾਰੀਆ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਦਰਅਸਲ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਓਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿੰਨੀ ਮੋਦੀ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅੰਬੇਡਕਰ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ (ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਯੋਜਨਾ) ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਈ ਹੋਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਪਖਾਨੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦਲਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਰਹੀ ਹੈ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।"
ਫਿਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੰਗਲਾ- ਸ਼ੈਲੀ ਵਾਲਾ ਘਰ ਸੀ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਝੌਂਪੜੀ ਵਰਗਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਰਾਮਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਘਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇੱਕਸਾਰ ਵਧੀਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਭੂਚਾਲ-ਰੋਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰਾਮਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੰਜ ਤੋਂ ਛੇ ਰਿਕਟਰ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਭੂਚਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਭੂਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਮਜੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ ਤਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰ ਘਰ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਭੂਚਾਲ-ਰੋਧਕ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਾ ਕਰਦੀ।
ਚੋਬਾਰੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਲਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਘਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਰਾਮਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਰਾਮਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਝਿੜਕਿਆ: "ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ 100 ਹੋਰ ਦਲਿਤ ਘਰ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਘਰਾਂ ਦੇ ਐਨਕਲੇਵ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 119

ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚੁਣਿਆ। ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਗੈਰ-ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਜਾਓ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਨਕਲੇਵ ਨੂੰ ਖੁਦ ਦੇਖੋ। ਸਾਡੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ. ਲੇਨ, ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਡਰੇਨੇਜ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਦ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਵਾਂਗਾ।"
ਯਕੀਨਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਅਤੇ ਚੌੜੇ ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ. ਲੇਨ, ਹਵਾਦਾਰ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ

ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਾਉਂਡ ਵੇਖੀਆਂ। ਹਰੇਕ ਕੰਪਾਉਂਡ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਚੋਬਾਰੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ-ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੈਂ ਜਿਸ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਫਰਿੱਜ, ਟੀਵੀ ਸੈੱਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਰ ਯੰਤਰ ਸਨ।
ਬੇਲਜੀ ਮਾਰੀਆ ਚੋਬਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਦਲਿਤ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਅਤੇ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਸਟੋਰ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿੰਜਾਈ ਯੋਗ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਅਰਵਿੰਦ ਮੇਰੀਆ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਮਿੰਟ ਬਲਾਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨੇ ਰਾਮਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਕਿ ਦਲਿਤ ਐਨਕਲੇਵ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਬਿਜਲੀ, ਨਵੀਂ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਆਰਸੀਸੀ ਸੜਕਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।
ਚੋਬਾਰੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ, ਨਮੇਰੀਭਾਈ ਜੇਠਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਗਭੂਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਲਿਤ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਦਲਿਤ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਭੂਤ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਕਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਉਪਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਭਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਫਿਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਐਨਕਲੇਵ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਲੇਮਾਨਭਾਈ ਹਨ। ਦਲਿਤ ਐਨਕਲੇਵ ਵਾਂਗ, ਨਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਐਨਕਲੇਵ

ਵਿੱਚ ਘਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣੇ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਹਾਤੇ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਸੁਲੇਮਾਨਭਾਈ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਦਸ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਘਰ ਸਨ। ਪਰ ਭੂਚਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਘਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਲੇਮਾਨਭਾਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਘਰਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੇਕ ਘਰ ਲਈ 90,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ। ਹਰ ਕੋਈ, 120 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸੁਲੇਮਾਨ ਸਮੇਤ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਬਾਥਰੂਮ, ਟਾਇਲਟ ਅਤੇ ਰਸੋਈ ਵਾਲੇ ਵਧੀਆ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਹੁਤ ਲਾਗਤ-ਕੁਸ਼ਲ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨਿਮੇਰੀਭਾਈ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। "ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ, ਚੰਗੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ," ਸੁਲੇਮਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਨਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਅੱਜ ਹਰ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਫਰਿੱਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹੈ - ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੇਂਡੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।
ਸੁਲੇਮਾਨ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ 50-60 ਚੈੱਕ ਡੈਮਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਲਾਅ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ, ਉਸਨੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ।

ਸਮਰਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ
ਚੋਬਾਰੀ ਦੀ ਮੇਰੀ ਫੇਰੀ ਨਮੇਰੀਭਾਈ ਜੇਠਾ ਅਹੀਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੀ ਫੇਰੀ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸਨ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ: ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਮ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ
ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਊਰਜਾ। ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ
ਸਮਾਂ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮ ਭਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ।
ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ
ਚੋਣਾਂ ਲੜੋ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਰਸਤਾ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ)
ਚੋਣ) ਪਰ, ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ
ਮੈਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚੋਣ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1,000 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਗਿਆ।
3,000 ਦੀ ਸੂਚੀ। ਮੇਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪਿੰਡ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸਨੇ ਅਜਿਹਾ
ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੜਕਾਂ ਹੋਣ, ਬਿਜਲੀ ਹੋਵੇ, ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ, ਸਿਹਤ ਹੋਵੇ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 121

ਸਹੂਲਤਾਂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ। ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ
ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਊਰਜਾ।
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਲੜੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ
ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਵਜੋਂ ਮੇਰੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਾਰਨ, ਕਈ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਆਏ ਸਨ
ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ
ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੈਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਣ ਵੀ ਏ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਸੁੰਦਰ ਲੀਡ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਉੱਚਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ
ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ। ਇਸਨੇ ਵੀ ਇਸਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਲੜਿਆ, ਮੈਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ
ਪਿੰਡ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।
ਸਮਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ। ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਨਿਯਮਤ ਚੋਣਾਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਤਾਲੁਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਮਨਾ ਲਿਆ
ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਮਰਾ ਸਰਪੰਚ ਚੁਣਨ ਲਈ।

ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਅਤੇ
ਹਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤਾਲੁਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਮਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਿਆ, ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ?
ਕੋਈ ਵੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸਮਰਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ)
(ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ) ਤਾਲੁਕਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ?
ਪਰ ਤੀਜੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ
ਸਮਰਾਸ ਚੋਣਾਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੰਨੀ ਰਕਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ
ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਖਾਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡਾ ਝਗੜਾ ਹੈ।
ਪਰ, ਇਹਨਾਂ ਚੋਣ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ
ਸਮਰਸਤਾ। ਇਹ ਕੱਛ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਨ।
ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ
ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ। ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਲਾਨਾ ਪਡੇਲਸਾ ਪੀਰ ਮੇਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ। ਹਰ ਸਾਲ, 50,000 ਤੋਂ 100,000 ਲੋਕ - ਦੋਵੇਂ
ਮਾਰਚ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮੇਲੇ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਿਆ, ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ:

ਪਹਿਲਾਂ, ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੀਂਹ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ
ਇਸ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵੀ
ਜਾਦੂਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੱਛ ਸਿਰਫ਼ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਵਾਢੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਂਹ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਬੂੰਦ ਨਹੀਂ - 122 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਚੈੱਕ-ਡੈਮ ਅਤੇ ਤਲਵਾੜੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ
ਪਾਣੀ ਦੀ ਹਰ ਬੂੰਦ ਜੋ ਮੀਂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਰੋਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।
ਬਾਹਰ ਵਹਿਣ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਡੈਮਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ।
ਜੋ ਕਿ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਕੱਛ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੋ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰੋ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਹੋਰ। ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਵੈਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ

ਮਹੋਤਸਵ (ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ), ਪਸ਼ੂ ਮੇਲਾ, ਅਤੇ ਜਲ ਮੇਲਾ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਣ ਮਹੋਤਸਵ ਦੌਰਾਨ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਰੁੱਖ।
ਬਾਗਬਾਨੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਯਕੀਨੀ ਬਿਜਲੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਵਾਲੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਣ
ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਰੇ ਘਰਾਂ, ਚਿੱਟੇ ਨੈੱਟ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ
ਕੱਛ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਗੇ? ਸਰਕਾਰ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ
ਸਾਲਾਨਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਮੇਲੇ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੇਲੇ) ਦਾ ਸਮਾਂ ਪਰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਆਧਾਰ।
ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ
ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕਿੱਤਾ
ਸਹੂਲਤਾਂ। ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਨਸਲ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਫਾਇਤੀ
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ
ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੇ ਚੈਨਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ

ਕਿੱਤਾ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਪੱਧਰ। ਕੱਛ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ।
ਨਿਮੇਰੀਭਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੁਧਾਰ, ਨਵੇਂ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਚੋਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕੋਈ ਖੋਖਲਾ ਸ਼ੇਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਨਿਮੇਰੀਭਾਈ ਨੇ ਵਧਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ:
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 123

ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਸਵ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ) ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨਾਂ
ਤਿਉਹਾਰ)। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਾਢੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਬੀਜ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਖਾਦ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ
ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਖੇਤੀ - ਟਿਸ਼ੂ ਕਲਚਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗ੍ਰੀਨ ਹਾਊਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ, ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਚਾਈ ਤੱਕ,

ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ। ਮੋਦੀ ਜੀ ਖੁਦ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਸਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹਰ ਸਾਲ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ
ਸਫਲ ਕਾਢਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ
ਕਈ ਵਾਰ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਸਵ ਨੇ ਨਿਯਮਤ ਮਿੱਟੀ ਪਰਖ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਇਆ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ। ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਦਿਓ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਖੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਟ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀਆਂ ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨੀਕਾਂ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਮਿੱਟੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਮਾਤਰਾ। ਦੂਜਾ, ਤੇਜ਼
ਭਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨਪੁਟਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਸੁੱਕੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵੀ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ।
ਅੱਜ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਟਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਇਹ
ਪਿਛਲੇ ਛੇ-ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਟਰੈਕਟਰ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਹਾਰਸਪਾਵਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਰੇਕ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ
45,000-60,000 ਰੁਪਏ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 2,500 ਘਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ

400 ਟਰੈਕਟਰ। ਪਰ 2,500 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਪਾਤ
ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਆ ਗਈ ਹੈ
ਦਸ ਵਾਧੂ 'ਤੇ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਬਸਿਡੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਰੈਕਟਰ ਟਰਾਲੀ, ਹੈਰੋ, ਕਲਟੀਵੇਟਰ, ਆਦਿ।
ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਹ ਸਬਸਿਡੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ
ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਸਕਣ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ, ਜਿਸਨੇ
12 ਵੀਂ ਜਮਾਤ, ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਈ-ਟੈਕ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਨਮੇਰੀਭਾਈ ਦੇ ਕਿਸ਼ੋਰ ਪੁੱਤਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਕੱਛੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। “ਮੈਂ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੋਰਸ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਮੇਰੇ 124 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

"ਅਸਲੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹਾਈ-ਟੈਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਨੰਦ ਵਿਖੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਥੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ

ਦੌਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਗਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕੇ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਡ੍ਰਿੱਪ ਫਾਰਮਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਮੇਰੀਭਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੇ ਜੀਰਾ (ਜੀਰਾ) ਵਰਗੀਆਂ ਉੱਚ-ਮੁੱਲ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਪਾਹ ਵੀ ਉਗਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਅਰੰਡੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖਜੂਰ ਅਤੇ ਅਨਾਰ ਵਰਗੇ ਉੱਚ-ਮੁੱਲ ਵਾਲੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਟੈਸਟਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਫਲਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੋਂ ਖਜੂਰ ਦੇ ਬੂਟੇ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਨਮੇਰੀਭਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਕੱਛ ਦੇ ਡੇਅਰੀ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੋਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ
ਗਿਰਾਵਟ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਤਾਲੁਕਾ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁੱਧ ਮੰਡਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ
ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਪਸ਼ੂ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਈ ਹੋਰ ਬਣਾਏ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਲਿਆ
ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ, ਵੱਲਭਜੀਭਾਈ, ਇੱਕ ਆਲ-ਕੱਛ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ,

ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਿੱਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ
ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡਾ
ਸਹਿਕਾਰੀ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋ ਗਿਆ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 11 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਡਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ,
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ
ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਡਾਂਗਦਰਾ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਕੇ।
ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਸਾਨੂੰ ਰਾਪਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਰੈਫ੍ਰਿਜਰੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਫੈਲਾਇਆ
ਪਿੰਡ। ਇਹ ਸਭ ਸਿਰਫ਼ 30 ਲੀਟਰ ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ
2 ਲੱਖ ਲੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ
ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਠੰਢੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 2,00,000 ਲੀਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ
ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਧੂ ਆਮਦਨ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਦੁੱਧ 15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਟਰ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ
ਚਰਬੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 40-50 ਰੁਪਏ ਤੋਂ।
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ 125

ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ

ਵਿਚਕਾਰ, ਸਗੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।
ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ-ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਏ ਹਨ - ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੁਲਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ।

ਅਧਿਆਇ 7

ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ
ਇੱਕ ਸਰਵਾਈਵਰ ਦਾ ਖਾਤਾ

ਮੈਂ ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਇੰਚ ਵੀ ਨਾ ਵੇਚੋ; ਤੁਹਾਡਾ ਕੱਛ ਅਜਿਹਾ ਨੰਦਨਵਨ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਛਤਾਵਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਚੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। 2002 ਵਿੱਚ ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

26 ਜਨਵਰੀ, 2001 ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੁਜ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਹਿਰ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਨੇ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭੂਚਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਤੂਰ ਜਾਂ ਚਮੋਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਸਿਰਫ਼ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੱਛ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਸਬੇ - ਭੁਜ, ਅੰਜਾਰ ਅਤੇ ਬਚਾਊ - ਵੀ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।
ਇਹਨਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜੀਵਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਰਾਜੇਸ਼ ਭੱਟ, ਜੋ ਹੁਣ ਕੱਛ ਬਿਜ਼ਨਸ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭੁਜ ਦੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਫੀਨਿਕਸ ਵਰਗੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਉਸਦਾ 12 ਜੀਆਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ 16 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ:
ਮੈਂ 1995 ਤੱਕ ਦੇਨਾ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ
ਉਸਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਜਨਰੇਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ। ਪਰ, 24x7 ਪਾਵਰ ਦੇ ਨਾਲ

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਠੱਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਿਜਲੀ ਜਨਰੇਟਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।
2001 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ 13 ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਘਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ
ਬੰਗਲਾ ਸਿੱਧਾ ਢਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਝੁਕ ਗਈ।
45° ਦੇ ਕੋਣ 'ਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇਗਾ, ਮੈਂ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 40 ਫੁੱਟ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਦੋ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਹੇਠਾਂ
ਕਰੈਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 3 ਫੁੱਟ ਉੱਪਰ ਲਟਕਦੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ
ਮੈਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ 10 ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ
ਵੀ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਢੇਰ ਵਾਂਗ ਢਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 170 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 127

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਉਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਭੂਚਾਲ ਆਏ, ਉਹ ਪੂਜਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ
ਗਰਾਊਂਡ ਫਲੋਰ। ਮੈਂ ਘਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਵਿਚਕਾਰ ਫਲੋਰ 'ਤੇ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭਤੀਜੀ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪਰੇਡ। ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ 100 ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।
100 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਟਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ

ਭੁਜ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ, ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਿਆ,
ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇਖੀ।
ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨੇ ਉਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿਆ
ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾਗਰਿਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਨ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁੱਖ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਸੀ
ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ। ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ ਜਿੱਥੇ 10 ਵਿੱਚੋਂ ਨੌਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।
ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ 100,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ,
ਬਚੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ
ਮੇਰੇ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਰਿਹਾ
ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸੁੱਤਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਗੱਡੀ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ
ਰੋਟੀ। ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੋ ਰੋਟੀਆਂ ਫੜਨ ਲਈ ਉਸ ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ।
ਰੋਟੀ, ਜੋ ਉਹ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ
ਉਸ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਵੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ।
ਉਸ ਰਾਤ, ਮੇਰੇ 91 ਸਾਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕਰਤੂਤ ਸੀ
ਰੱਬ ਦੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਦੂਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ,
ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਛ 1000 ਗੁਣਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਉਹ
ਮੈਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਦਾਨ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਲੈਣਾ ਪਵੇ।
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਇਹ ਭਰੋਸੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਭਰਾ- ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ, ਜੋ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ
ਆਪਣਾ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ ਪਹਿਨਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ
ਡਾਕਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਂਪ। ਆਫ਼ਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਸਨ
ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੀ ਕੁਚਲੇ ਗਏ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਦੋਸਤ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲੋਨੀ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਵੀ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੁਝ ਸਾਫ਼ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।
ਉਸ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਪਮਾਨ ਜ਼ੀਰੋ ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ ਡਿੱਗਦਾ ਹੈ। 128 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਾਣ ਲਈ ਖਾਣਾ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੱਕੜਾਂ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨਾ
ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਕਈ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਸਨ
ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੱਕੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਲੱਕੜ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਅੱਗ ਬਾਲੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਠੰਢੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨਿੱਘੇ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭਰਾ ਦੋਵਾਂ ਨੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਹਸਪਤਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਟੁਕੜੇ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ
ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ।

ਹਰ ਸਵੇਰ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।
ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀਖ ਮੰਗਦਾ
ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਜੋ ਮੇਰੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁਜ ਆਏ ਸਨ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭਣਾ। ਪਰ, ਉਹ ਵੀ ਬੇਵੱਸ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਟਨਾਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਤਿੰਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ - ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ, ਆਰਐਸਐਸ, ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਚਾਅ ਟੀਮ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟੀਮਾਂ ਆਈਆਂ
ਨਵੀਨਤਮ ਉਪਕਰਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੱਪ ਦੀ ਅੱਖ, ਸੁੰਘਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ, ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ. ਕਟਰ, ਜਨਰੇਟਰ,
ਅਤੇ ਮਲਬਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ। ਸਾਡਾ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ
ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ
ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਦੱਬੀ ਹੋਈ ਸੀ।
ਘਰ। ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।
ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਲੱਭ ਲਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਜੀਜਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ
ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸੁੰਘਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸੁੰਘਦੇ ਹੋਏ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬਦਬੂ ਆਈ।
ਇੱਕ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ, ਇਹ 25-30 ਫੁੱਟ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਜਹਾਜ਼ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਯਾਰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਲ ਸੈਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਦਿਵੇਦੀ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸਨੇ
ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਦੇਖੀ, ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ
ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਲਬੇ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਰਾਮਦ ਕਰੋ, ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਟੀਮ
ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਇਸਨੂੰ ਮੇਰਾ ਲਗਾਵ ਕਹੋ ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਏ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਈ ਹੈ,
ਉਹ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਚਲਿਆ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੋ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 129

"ਉਸਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਹੈ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ
ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।
ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤੀ। ਦੁਆਰਾ
ਜਦੋਂ ਉਹ 20-22 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪੈਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਸੀ
ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਪਲ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਭਰਜਾਈ-
ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਸਾਡੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਦੇ ਗੱਦੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ, ਜੋ
ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਕੁਝ ਰੱਸੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸੀ
ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਗੱਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਟੈਲੀਫੋਨ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।
ਉਸਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਗਏ।
ਮੈਂ ਇੱਕ ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
"ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਰੱਬ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਜਾਓ।
ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਸਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿਓ।" ਅਸੀਂ
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਹੇਠਾਂ ਜਿੱਥੇ ਲਗਭਗ 300 ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ
ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ (ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ) ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁੱਖ 'ਤੇ
ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਵੱਲ।
ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।
ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਰ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਪੂਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲ, ਅਸੀਂ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਰਹੇ।
ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਖਾਧਾ। ਸਰਕਾਰ
ਉਸ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ
ਪਰਿਵਾਰ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਸੰਪਰਦਾ, ਮੁਰਾਰੀ ਬਾਪੂ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ
ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ। ਸਾਡੇ ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 5,000 ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੰਗਰ ਚਲਾਇਆ।
ਲੋਕ। ਧਿਆਨੀ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਇਆ ਸੀ।

ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਫ਼ਤਰ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਖਾਣਾ ਪਿਆ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯੋਗ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।
ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ
ਸੇਵਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮੂਹਿਕ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਗਰਾਂ ਤੋਂ ਖਾਧਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਆਸਰਾ ਦਿੱਤਾ।
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।
ਪਰ ਜਿਸ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ
ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ
ਸਰਕਾਰ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, ਇਹ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ
ਲੱਖਾਂ ਟਨ ਮਲਬੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ
ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਅਕੁਸ਼ਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 130 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਉਹ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਮਲਬਾ। ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ
ਮਲਬਾ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦਸ ਟਰੱਕ ਭਰੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤੇ, ਇਹਨਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ
ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਾਬੂਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ
ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਬਣਾਏ
ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੈਸਾ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਧਿਕਾਰੀ
ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖੋ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੈਕੇਟਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਭਰੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮੂਕ ਗਵਾਹ ਸੀ।
ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੁੱਟ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਵੱਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ
ਨਿਰਾਸ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨੇ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜਦੂਤ (ਦੂਤ) ਬਣਾਇਆ। ਮੇਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ
ਕੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਬਣ ਕੇ ਆਇਆ। ਉਸਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ
ਉਸਨੂੰ - ਕਿ ਉਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ
ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਖ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਿਆ। ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਜਨਤਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਤਰਜੀਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਹੈ।

ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ। ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਭੁਜ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਮਲਬਾ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ।
(GDMA) ਅਤੇ ਭੁਜ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ
ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸੇ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ
ਉਹੀ ਕੰਮ ਜੋ GDMA ਨੇ 6-7 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗਤੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੱਛ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜੋ ਊਰਜਾ ਲਿਆਂਦੀ ਅਤੇ
ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਗੁਜਰਾਤ ਅਰਬਨ
ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (GUDA) ਨੂੰ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਸਾਰੇ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਕਸਬਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ
ਰਹਿਣ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੜਕ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਤਿੰਨ ਮੀਟਰ ਸੀ। ਅੱਜ, ਕੋਈ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਭੁਜ ਵਿੱਚ ਇਹ 18 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚੌੜਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਕਿੱਥੋਂ ਆਈ। ਇਹ ਸੀ ਉਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਠੇਕੇਦਾਰ,
ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਦੂ ਦੀ ਛੜੀ ਵਾਂਗ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ।
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 131

ਕੰਮ ਨੇ ਗਤੀ ਫੜੀ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ
ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦ ਦੀ ਲਹਿਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ ਨੀਤੀਗਤ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਘਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ 120 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਪਲਾਟ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ— ਬਿਜਲੀ, ਡਰੇਨੇਜ,
ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ, ਆਦਿ।
ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 120 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਪਲਾਟ ਮੁਫ਼ਤ ਮਿਲਿਆ—ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਝੌਂਪੜੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੰਗਲਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਘੇਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।
ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ
ਵੱਡੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਕਦ ਦਿੱਤਾ
ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 150,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ। ਉਸਾਰੀ 'ਮਟੀਰੀਅਲ ਬੈਂਕਾਂ' ਤੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਪੈਸਾ ਕਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ

ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਇਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਪੂਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ।
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਅਤੇ
ਡਿਲੀਵਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ।
ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਟੀਮਾਂ
ਹਰੇਕ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਮ ਰੁਕਾਵਟਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ,
ਜਾਂ ਲਾਲ-ਫੀਤਾਸ਼ਾਹੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ,
ਪਾਸਪੋਰਟ, ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਾਕੀ ਸੀ
ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ - ਕੋਈ ਕਾਗਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਸੀ ਅਤੇ
ਸਾਡੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨਕ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਜਾਣਾ ਸੀ
ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। ਉਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ

ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਸੰਭਾਵੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਮਲ੍ਹਮ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।
2001 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਸ਼ੀਅਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ (ADB) ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੇ ਅਨਿਲ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਭਾਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮਲਬੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਇਆ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਅਸਥਾਈ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ 132 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਣ

ਕੱਛ, ਅਤੇ ਤੇਜ਼-ਟਰੈਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ, ਉਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਾਟਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਕਦਮ ਸਾਰੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਫ੍ਰੀਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਭਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸੀ ਅਤੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧਨ
ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਵੀ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ
ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਉਸਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਾਰੇ ਸੰਭਵ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੁਟਾਉਣਾ ਸੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਸਮੇਤ - ਦੋਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ - ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਵੱਡੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ, ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ
ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ
ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਰਾਜੇਸ਼ ਭੱਟ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੱਛ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਟਕੀ ਉਲਟਾ ਲਿਆ:
ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉੱਥੇ
ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਹੁਨਰਮੰਦਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਰਤ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਭੁਜ, ਜਾਂ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤੋਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਆਵਾਜਾਈ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਿਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖੇਤਰ ਆਮ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਪਛੜਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਈ ਵਾਰ, ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨਾਂ ਨਾਲ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸਥਾਨਕ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ
ਨਵੇਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸੜਕਾਂ, ਬਿਜਲੀਕਰਨ, ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ,
ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ।
ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ, 1998 ਵਿੱਚ

ਜਦੋਂ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚੱਕਰਵਾਤ ਆਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਸੀ
ਅਜਨਬੀ ਜਿਸਦਾ ਜਨਰੇਟਰ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ, ਸੀ
ਚੱਕਰਵਾਤ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਭੂਚਾਲ ਆਇਆ ਦੇਖਿਆ।
ਰੋਧਕ ਪ੍ਰੀ-ਫੈਬਰੀਕੇਟਿਡ ਮਾਡਲ ਹਾਊਸ ਜੋ ਮੈਂ ਇੱਕ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ
ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ।
ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਇਹ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ 100 ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?"
"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਮਾਡਲ ਘਰ ਵਰਗੇ ਘਰ ਹਨ?" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ
1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 133

ਇਮਾਨਦਾਰੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ—ਇਹ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੀ
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਾਂ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੈਰ।"
ਰਾਜੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੇ ਫਿਰ ਵਾਤਾਵਰਣ-ਅਨੁਕੂਲ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਨੇਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਭੱਟ ਨੇ

ਆਪਣੇ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।
50 ਲੱਖ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਰਡਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਵਾਤਾਵਰਣ-ਅਨੁਕੂਲ ਇੱਟਾਂ ਲਾਲ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਨਹੋਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਸਨ। ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ। ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਾਈ-ਟੈਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਫਲਾਈ-ਐਸ਼ ਨਿਰਮਾਣ ਪਲਾਂਟ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ, ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਮਾਹਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਟਲੀ, ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਕੇ, ਅਤੇ ਕਈ ਅਫਰੀਕੀ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ,
ਵੀ, ਪਾਵਰ ਜਨਰੇਟਰ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਲਾਲ ਕਾਰਪੇਟ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ
ਟੈਕਸ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਉੱਚ-ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ
ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਇੱਥੇ ਖੁੰਬਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਗ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਸੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਟੈਕਸ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੈਟ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਟੈਕਸ। ਇਸ ਸੁੱਕੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ,
"ਮੈਂ ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਇੰਚ ਵੀ ਨਾ ਵੇਚੋ; ਤੁਹਾਡੀ
ਕੱਛ ਅਜਿਹਾ ਨੰਦਨਵਨ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਛਤਾਵਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ
ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਚੋ
ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
134 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਨਿਯਮ-ਅਧਾਰਤ, ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ
ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਨਵੇਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਾਰਕ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉੱਥੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ, ਨਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਕਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ, ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਨਿਯਮ-ਅਧਾਰਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਵੀ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਸੀ।
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਰੀਬ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਇੱਕ ਜੈਕਪਾਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਸੋਨੇ ਦੀ ਖਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਲਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਫੜੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇੱਕ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ - ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਸਟਮ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਫਸ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੱਛ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।1 ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕੱਛ ਸੂਰਜੀ ਅਤੇ ਪੌਣ ਊਰਜਾ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਬਣਿਆ ਭੱਟ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ:

1 ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਵੇਖੋ: ਮਧੂ ਪੀ. ਕਿਸ਼ਵਰ, “ਉਲਟਾ ਚੋਰ ਕੋਤਵਾਲ ਕੋ।

"ਦਾਉਂਤੇ: ਦੋਸ਼ੀ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ," 3 ਦਸੰਬਰ, 2013, ਵੈੱਬ। http://www.manushi.in/articles.php?articleId=1738#. Uv3tQUKSxJP।
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 135

ਮੈਂ ਕੱਛ ਚੈਂਬਰ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਦਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਰ,
ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਚੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੱਛ
ਉਦਯੋਗ, ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ, ਪੌਣ ਊਰਜਾ, ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਊਰਜਾ, ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਆਗੂ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਰਾਜੇਸ਼, ਮੈਂ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਮੇਰੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ
ਕਹੋ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ 10,000 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ। ਕੱਛ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ 10,000 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਆਯਾਤ ਕਰਕੇ ਇਕੱਲੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਬਚਤ।
ਹਰ ਕੋਈ, ਮੋਹਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਹੱਸ ਪਿਆ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ। ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਗਲ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਸਾਰੇ
ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ;
ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੈਗਾਵਾਟ ਅਤੇ ਕਿਲੋਵਾਟ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ।

ਅੱਜ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੱਛ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਵਾਧੂ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕਈ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ। ਟਾਟਾ ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ 4000-ਮੈਗਾਵਾਟ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹਰੇਕ। ਟਾਟਾ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਜੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਹੈ
ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਅਡਾਨੀ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ ਹੁਣ, ਪੂਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਕੱਛ ਵੀ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪੌਣ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਦੀ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ
ਇਹ। ਅਸੀਂ ਕੱਛੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿੱਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ। ਉਸ ਸਾਰੀ ਬਰਬਾਦ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣ ਊਰਜਾ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ। ਅੱਜ,
ਉਹ ਪੂਰੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਲਾ-ਅਧਾਰਤ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਈਕੋ-
ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਪਰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੌਣ ਊਰਜਾ
ਅਮੁੱਕ ਹੈ।
ਦੂਜਾ, ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 300 ਦਿਨ ਧੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕਦੇ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ।
ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਮੋਦੀ

ਕੱਛ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ
ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੂਚਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।
ਮੋਦੀ ਮੁੜ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕੱਛ ਨੂੰ ਮਲਬੇ ਤੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਡਾ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚੋਣ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਤਾਰ ਵੀ
ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟਾਂ ਸੂਰਜੀ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀਵਰੇਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਭੂਮੀਗਤ ਸੀਵਰੇਜ ਸਿਸਟਮ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।
ਨਰਮਦਾ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜਾਦੂ: ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ
ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਰਮਦਾ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕੱਛ ਤੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। 136 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕੱਛੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਸਾਫ਼ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕੱਛ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ
ਹੋਇਆ। ਅੱਜ, ਸਾਨੂੰ ਨਰਮਦਾ ਤੋਂ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ੀਰੋ ਟੀਡੀਐਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਟੀਡੀਐਸ ਇੱਕ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਇਕਾਈ। ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ 1700
ਟੀ.ਡੀ.ਐਸ. ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਈਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਵਾਟਰ ਫਿਲਟਰ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਏ ਹਨ ਨਰਮਦਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਨਿਗਮ (NDWSC) ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ।
ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕ 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ।
ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਰਮਦਾ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹਿਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਵੀ ਪਾਣੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਝਗੜੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਰੋਕ ਰਹੀ ਹੈ
ਨਰਮਦਾ ਡੈਮ ਦੀ ਉਚਾਈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਫ਼ੀ ਦਬਾਅ ਹੋਵੇਗਾ
ਤਾਂ ਜੋ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਿੰਚਾਈ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਨਿੱਜੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਹੁਲਾਰਾ: ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜਿਸਨੇ ਕੱਛੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ
ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਨਿੱਜੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿਰਫ
ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹ - ਕਾਂਡਲਾ ਬੰਦਰਗਾਹ - ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਸਨ। ਪਰ
ਮੁੰਦਰਾ ਅਤੇ ਅਡਾਨੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ
ਮਾਲਵਾਹਕ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੋਡ ਅਤੇ ਅਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਇੱਕ ਦਿਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਂਡਲਾ ਵਿਖੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਅਨਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਗੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧ ਗਈ। ਅੱਜ,
ਅਡਾਨੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਨਿੱਜੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ।
ਇਹਨਾਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਜੀ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵੱਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ
ਨਵੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮੌਕੇ - ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਸ਼ਹਿਰੀ
ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਛ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਯੋਜਨਾ ਮਾਡਲ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ,
ਕਿਸੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ। ਇਸਨੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ।
ਕੀਮਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ: ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕਿੰਨੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹਨ।
ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ। ਭੁਜ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਹੈ।
ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਫੌਜ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ
ਫੌਜ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਵੈਨ - ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਾਰਕ - ਬਣਾਉਣ ਲਈ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ
ਭੂਚਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਵੈਨ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਹੈ
60-70 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ। ਫੌਜ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੰਮ
ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 137

ਭੁਜ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਭੇਜਿਆ।
ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਯਾਦਗਾਰ ਭੂਚਾਲ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ-
ਰੋਧਕ। ਸਾਡੇ ਸਥਾਨਕ ਆਰਕੀਟੈਕਟ, ਬਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੋਸ਼ੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੀਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ, ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਟੀਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਸੀ।
ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੱਛ, ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ: ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਮਿਤਾਭ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ
ਕੱਛ ਦੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਵਜੋਂ ਬੱਚਨ ਮੋਦੀ ਦਾ ਮਾਸਟਰਸਟ੍ਰੋਕ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ। ਬੱਚਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ
ਉਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਜਿਸਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹਰ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਲੋਕ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ-

ਇੱਕ 75 ਸਾਲ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ। ਇੰਨੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਉਣਾ
ਕੱਛ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ, ਬੱਚਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਨਰਿੰਦਰ
ਮੋਦੀ ਜੀ ਇੰਨੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਉਹ
ਮੁਫ਼ਤ।" ਤੁਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ, ਕੱਛ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵਾਲੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮੁਹਿੰਮ
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੱਛ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ
(ਕੁਝ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ), ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਚੰਭੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਰ
ਮੋਦੀ ਜੀ ਇੰਨੇ ਸਿਆਣੇ ਸਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ।
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਣਗੌਲੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ।
ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸਨੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਛ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ
ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਸੈਲਾਨੀ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ।
ਰਣ ਉਤਸਵ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਓ। ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ
ਚੈਂਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਆਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ
ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤਿਆਗਿਆ ਹੋਇਆ ਪਛੜਿਆ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਣ ਉਤਸਵ 90 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਦਿਨ ਅਤੇ ਟੈਂਟਾਂ ਲਈ ਔਨਲਾਈਨ ਗਲੋਬਲ ਬੁਕਿੰਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ
ਬੁਕਿੰਗ ਲਈ ਇੰਨੀ ਭੀੜ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਸਦੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ।
ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਮਾੜੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।
ਬਹੁ-ਖਤਰੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧੀ ਨਿਰਮਾਣ ਘਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ-ਸੰਚਾਲਿਤ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਪਹਿਲੂ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਨ।
ਪਰ, ਉਸ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ ਰੋਧਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ 138 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ (IEC) ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ।

ਕੱਛ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੂਚਾਲ-ਰੋਧਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ। ਅਨਿਲ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਮੁਹਿੰਮ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵੀ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ
ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨੇ, ਹਰ ਬੱਸ, ਹਰ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।
ਨਾਗਰਿਕ-ਅਨੁਕੂਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੈਪਸੂਲ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ। ਅਸੀਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ 'ਸ਼ੇਕ-ਟੇਬਲ ਟੈਸਟ' ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਏ ਹਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ। ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿੱਟ ਕੀਤੇ ਟਾਟਾ ਸੂਮੋ ਦੇ ਸਕੋਰ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਰ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗਏ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਏਗੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।
ਆਊਟਰੀਚ ਮੁਹਿੰਮ ਇੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਗੁਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ।
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀ (GSDMA) ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਨਿਰਮਾਣ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿਤਾਬਚੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇ।
ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹਿੰਮ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਈਆਈਟੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਭੂਚਾਲ-ਸਹਿ-ਚੱਕਰਵਾਤ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਈਆਈਟੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਈਟੀਆਈ (ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਡਿਪਲੋਮੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਆਈਟੀਆਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ, ਆਈਆਈਟੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਐਡਵਾਂਸ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸਨ। ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਕੋਲ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੌਜ ਸੀ - ਹਰੇਕ ਆਈਟੀਆਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 5-6 ਘਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਗਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 139

ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੀ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ, ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਮੂਹ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਉਸਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ - ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ।
ਅਨਿਲ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੋਦੀ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵਿਆਪਕ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੰਗ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਿਸਤਰੀ ਖਤਰੇ-ਰੋਧਕ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਰੀਟ੍ਰੋਫਿਟਿੰਗ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿਖਲਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 29,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਫਤ ਟੂਲ ਕਿੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, NCCBM (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੀਮਿੰਟ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ), ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ NGO ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।"
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਲਈ, ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਰੀਟਰੋਫਿਟਿੰਗ, ਕੰਕਰੀਟ ਅਤੇ ਚਿਣਾਈ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨ, ਅਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਡਿਜ਼ਾਈਨ 'ਤੇ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੋਰਸ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਰਾਜਕੋਟ, ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਅਤੇ ਭੁਜ ਵਿਖੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕੋਰਸ ਆਈਆਈਟੀ ਪੋਵਈ ਅਤੇ ਆਈਆਈਟੀ ਕਾਨਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਲਈ ਭੂਚਾਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਰਸ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਰਾਹੀਂ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੜ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਜਨੂੰਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
ਸ਼ਹਿਰੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇ ਕੇ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਈ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ, ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਛ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਕਸਬਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸੀ 140 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ, ਸੜਦੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਧੁਨਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।
ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪੀ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ

ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਐਸਡੀਐਮਏ ਦਾ ਸੀਈਓ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੱਛ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਅੱਜ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਮਾਹਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ GSDMA ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੱਛ ਦੇ ਚਾਰ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ, ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਨਾਗਰਿਕ-ਅਨੁਕੂਲ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ।

ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪਾਈਪਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦ ਕੱਛ ਭੂਚਾਲ 2001, ਰਿਕਲੇਕਸ਼ਨ, ਲੈਸਨਜ਼ ਐਂਡ ਇਨਸਾਈਟਸ 2 ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਨਵੇਂ ਕਸਬੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਭਰੇ।

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਭੁਜ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਫੈਕਲਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੀਲਡ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤੇ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰੋਡਮੈਪ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ:

 ਬਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ। ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਭੁਜ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਪੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸ਼ਹਿਰ।

- ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ।
ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ।
- ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ
ਸੜਕਾਂ; 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੱਟੇ ਗਏ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

2 ਪ੍ਰਮੋਦ ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕੱਛ ਭੂਚਾਲ 2001: ਯਾਦਾਂ, ਸਬਕ ਅਤੇ ਸੂਝ, (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ, 2004), ਪੰਨੇ 148-60।

ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 141

ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਕੱਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚਾਰ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਇਸਨੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਇਨ-ਸੀਟੂ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ।

ਚਾਰਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਲਈ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀਆਂ (ADA) ਗੁਜਰਾਤ ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਅਰਬਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ

ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਉੱਘੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪਿਕ

ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਕਲਪਿਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੇ ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਇਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 20 ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 1,800 ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਖਰਤਾ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਆਵਾਸ ਯੋਜਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ, ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਪਾਲ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਅਕਤੂਬਰ 2003 ਤੱਕ, ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ 47,156 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 46,182 (99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਦਾ 2004.4 ਤੱਕ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਲੋਕਪਾਲ ਵੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ
3 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 150।
4 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 123.
142 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਪਾਲ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਲੋਕਪਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ 33,000 ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸੀ; ਇਸਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ X ਰਕਮ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ Y ਰਕਮ ਮਿਲੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸੀ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ, ਇਸਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੀ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ X ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।"
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਕੱਛ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਕਰਸ਼ਕ ਸੈਲਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਵੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਸਾਕਾਵਾ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਨਾਲ ਹੀ ਭੂਚਾਲ ਦੌਰਾਨ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਯੂਨੈਸਕੋ ਏਸ਼ੀਆ ਪੈਸੀਫਿਕ ਹੈਰੀਟੇਜ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤਕਨੀਕੀ ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਆਡਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਘਰਾਂ ਦਾ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜੋਖਮ-ਰੋਧਕ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ। ਤਿੰਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, NCCBM, ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਲਡਿੰਗ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (CBRI), ਅਤੇ IIT ਪੋਵਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਨਰ

ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਨੂਅਲ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਬਾਈਲ ਟੈਸਟਿੰਗ ਲੈਬਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।5 ਅਨਿਲ ਦਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਐਨਜੀਓਜ਼ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਐਕਸ਼ਨ ਏਡ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ - ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਬਾਹਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ
ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਵਿੱਚ
5 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 151.
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 143

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਲਾਕੀ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ
GSDMA ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
ਹਰੇਕ ਡਿਫਾਲਟਰ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਨਿਰਧਾਰਤ ਗੁਣਵੱਤਾ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ
ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ।
GSDMA ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਲਣਾ ਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ।
5-6 ਘਰ ਜੋ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਤੀਜਾ ਭੇਜਿਆ
ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ

ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਪਾਲਣਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ
ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ
ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ।
ਮਿਸ਼ਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਜਨਵਰੀ 2004 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, 928,369 ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 901,150 ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 215,255 ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 186,967 ਦੀ ਪੁਨਰ ਉਸਾਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੰਮ ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾੜਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ।"6
ਕੁੱਲ ਵਿਆਪਕ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। GSDMA ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਮੰਗੇ, ਜੋ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਫੰਡ (GIF) ਨਾਲ ਸਹਿ-ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪੰਜ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ IFFCO-TOKIO ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਜਨਰਲ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਇਹ ਬੀਮਾ ਅੱਗ, ਭੂਚਾਲ, ਧਮਾਕਾ, ਚੱਕਰਵਾਤ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਸਮੇਤ 14 ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਵਰੇਜ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਲਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸੀ। ਟੈਰਿਫ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੀਮਾ ਰਾਸ਼ੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦਰ 349.10 ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਕਮ

ਕੱਟੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬੀਮਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਰਕਮ 50,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਸੀ।
6 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 126।
144 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪੇਂਡੂ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ। ਜੋਖਮ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ/ਉਪ-ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਪਿੰਡ-ਵਾਰ ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਬੀਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਾਲੁਕਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਬੀਮੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬੀਮਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਬੀਮਾਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਤਾਲੁਕਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਮੂਹ ਬੀਮਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਤਾਲੁਕਾ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਟੀਡੀਓ) ਤੋਂ ਬੀਮਾ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।7
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਿੱਖਿਆ ਬੀਮਾ ਕਵਰ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਥੋਕ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਹ ਵੀ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਕਿਸੇ ਆਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਬੀਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।
ਕੱਛ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ: ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਅਨਿਲ ਦਾਸ, ਜਿਸਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਕੱਛ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।
ਦੁਨੀਆ ਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੋਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ
ਹੜ੍ਹ ਅਜੇ ਵੀ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ 5 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ
ਖੇਤਰ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ 250 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ।
ਕੰਮ। ਅੱਜ ਤੱਕ, 200 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਖਰਚੇ ਬਿਨਾਂ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਪੈਸਾ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਤੀਸ਼ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ
ਬੇਚੈਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੈ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਦੇਣ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ,
ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਮੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਲੋਕ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਫ੍ਰੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੰਤਰ
ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨੂੰਨੀ ਹੈ
ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟੀਚੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਉਸਦੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ

ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਲੱਭੋ। ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਰੱਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ। ਉਹ ਸਥਾਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇ।
7 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 153।
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ 145

ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਬਣਾਉਣਾ ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਇੱਕ ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲਣ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਾਈ-ਯੋਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਪਰਖ 2005 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਟੀਮ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਅਟਲ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਆਫ਼ਤ ਲਈ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ। ਪਰ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ, ਜੋ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ
ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਹਾਰਤ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਲਈ ਸੀ
ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸਿਖਾਓ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ
ਜੀ5 ਜ਼ੋਨ, ਜੋ ਕਿ ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਹਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਬਾਰੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼
ਉਸ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਦਮ।
ਜਦੋਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਟਲ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ
ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਅਟਲ
ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲ ਗਈ, ਸਭ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਆਫ਼ਤ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਮਾਡਿਊਲ
ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ,
ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ
ਦੇਸ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਾਜ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਿੱਤੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ
ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਵਿਰਾਮ ਜਾਂ ਕੌਮਾ ਬਦਲਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਆਈ।

ਜਦੋਂ 2004 ਵਿੱਚ ਸੁਨਾਮੀ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਟੀਮ
ਸਾਡੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮਾਡਲ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਆਇਆ ਅਤੇ 15 ਦਿਨ ਬਿਤਾਏ
ਟੁੱਟੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ।
ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸੁਨਾਮੀ ਆਈ, ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ 146 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਹਾਇਤਾ ਟੀਮਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਯੂਪੀਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ। ਜਾਪਾਨੀਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਆਫ਼ਤ ਆਈ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਗੁਜਰਾਤ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੁਜਰਾਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰਾਜ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸ ਤੋਂ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਸਕੂਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਡਿਟ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਫ਼ਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਣ। ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਉਪਕਰਣ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਡੈਮੋ ਅਤੇ ਡ੍ਰਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਹਾਦਸਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਪੜਾਸੀ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਕੋਲ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਪਕਰਣ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਲੈਬ ਕਟਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਰ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਖੁਦ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੜਕ ਹਾਦਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਸ ਕਲੈਕਟਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਸਕੇ।
ਮੋਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਮ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਿੱਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਮਾਡਿਊਲ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਈਰਾਨ ਨੇ 50-60 ਪ੍ਰਤੀ
ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮਾਡਿਊਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ
ਖੇਤਰ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ
ਕਈ ਘਰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੀਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਭੇਜਿਆ
ਟੀਮ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਭੁਜ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲਿਆ 147

ਗੁਜਰਾਤ ਟੀਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ। ਗੁਜਰਾਤ
ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਾਖ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਸਿਲੇਬਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ। ਹਰੇਕ ਫੈਕਲਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ
ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ। ਰਾਜ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਇਸ ਲਈ ਤੀਬਰ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਖਲਾਈ।
ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਵੀ
ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਫ਼ਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਸਿਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਹੈ, ਜੋ 24x7 ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 2003 ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਚਾਂਸਲਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਜ ਲਈ ਭੇਜਣ - ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ - ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਤੱਕ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਸ 'ਤੇ 100 ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਹੋਣੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪਲੱਸ ਅਤੇ ਮਾਇਨਸ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ। ਪਲੱਸ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋਡ ਮੈਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਮਾਇਨਸ ਬਿੰਦੂ ਮਿਲਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੁੱਖ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ," ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਕੱਛ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਖ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਭਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵੀ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਅਧਿਆਇ 8

"ਵਾਵਰਣ" 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਘਬਰਾਹਟ
ਨਮੋ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ
ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ

ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ 28 ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।
9 ਫਰਵਰੀ, 2002, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼
ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਿਸ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਕੋਟ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਨੇ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼, ਫਰਵਰੀ 11, 2002 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਬੂਥਾਂ 'ਤੇ, ਭਾਜਪਾ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਹੈ... ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਪ-ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।
25 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇੱਕ "ਧਰੁਵੀਕਰਨ" ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ

ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਬੇਰਹਿਮ ਦਮਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ 31 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ...
ਨਮੋ 149 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ

ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਚੋਣ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੰਨੇ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦੌੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਠੱਗੀ-ਠੋਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਬੁਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਏ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭੂਚਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਿਆਨਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਆਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ,
…ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ

ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ। ਪਰ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੀ।
ਇਹ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਪੋਟੋ (ਅੱਤਵਾਦ ਰੋਕਥਾਮ ਆਰਡੀਨੈਂਸ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ
ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਸਮਰਾਸ ਗਾਉਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ
ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ। ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਭਲਾ ਕਰੇਗੀ? ਕੀ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਹੈ?
ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ? ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ... ਮੈਂ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਕੰਮ ਸੌਂਪੋਗੇ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਪਾਵਾਂਗਾ।
ਨਤੀਜੇ...
ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਕਈ ਜਾਣਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੇੜਲੇ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਪਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਲਹਿਰ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਬਰਾਹਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਖੋਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਉਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਦਾਰ ਚਿਹਰਾ, ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।
150 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਬਿਤਾਈ ਸੀ, ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦਿਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਮੋ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਲਈ ਰਾਜਕੋਟ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਰਾਜਕੋਟ ਸਥਿਤ ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਹਨ, ਨੇ ਨਮੋ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਉਹ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ
ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣੀ ਪਈ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਹਲਕਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਨ
ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਪੇਂਡੂ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲੜਨ। ਪਰ
ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਸੀ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ।
ਮੈਂ ਰੂਪਾਨੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਠੋਸ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਕਰ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਂਡਿਆ ਨੇ ਮੋਦੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਸੀ? ਇਹ ਵਿਜੇਭਾਈ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ:
ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ
ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਬਾਹਰ। ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ।
ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪੰਡਯਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਟ ਛੱਡਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।
ਉਸ ਲਈ। ਐਲਿਸ ਬ੍ਰਿਜ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ।
ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਟ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ
ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ
ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਪੰਡਯਾ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।
ਕਿਉਂਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਐਲਿਸ ਬ੍ਰਿਜ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸੰਪਰਕ ਸਨ
ਆਰਐਸਐਸ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ, ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਓ। ਪਰ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ, ਜੋ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ
ਨਮੋ 151 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ

ਖੇਤਰ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅੰਦਰ ਤਿੱਖੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਨਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕੋਈ
ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਹੀਂ।
ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੀ ਚੋਣ ਰਾਜਕੋਟ 'ਤੇ ਪਈ ਜਿੱਥੇ ਵਜੂਭਾਈ ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਵਰਕਰ ਹੈ;
ਇਹ ਸੀਟ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।
ਸੈਂਕੜੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਲਈ ਇੱਕ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਲੜਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ।
ਮੇਰੇ ਘਰ ਹੋਈ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ। ਵਜੂਭਾਈ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਢੰਗ
ਜਿਸ ਦਾ ਉਸਨੇ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜਾ ਦਿੱਤਾ
ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ।
ਉਸ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ
ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸੰਚਾਲਨ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਊਰਜਾ ਭੂਚਾਲ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੀ
ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ। ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਕਈ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜੀ।

ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ। 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ
ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪਟੇਲ।
152 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

15 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: “ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਅਜੇ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ... ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...” ਰੂਪਾਣੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:
ਚੋਣ ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਹ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ। ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਨਿੱਘੇ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ। ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਹੈ
ਦਾਊਦੀ ਬੋਰਾ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਜਦੇ ਹਨ। ਦਾਊਦੀ ਬੋਰਾ
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਰੈਲੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ। ਸਜ-ਸਜ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਨਰਿੰਦਰ ਭਾਈ.. ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਿਆ।
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸਨੇ

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ, "ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। ਚੋਣਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਜਿੱਤਣ ਜਾਂ ਹਾਰਨਾ। ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਕਿ
ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਡੁੱਬਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਕਿਸਮਤ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਮੇਰੇ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਆਂਗਾ।"
ਉਸ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦੰਸ਼ੀਲ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ। ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ
ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਆਂਗਾ (ਮੈਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ)
ਡੂੰਗਾ।)। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜੋ ਅਕਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ ਸੀ
ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਪਰ ਉਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਰਾਜਕੋਟ। ਉਹ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਸਮਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੱਛ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ।

ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੁਪਾਨੀ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਥਾਨਕ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮਕਾਲੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤੀਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਨਮੋ 153 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ

ਮੋਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮੋਦੀ ਲਈ ਜੁਟਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੋੜਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 6 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਖ਼ਬਰ ਛਾਪੀ: "ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵਰਕਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਦਰਭਾਈ ਨਵੇਂ ਹੁਲਚੁਲ (ਖਮੀਰ) ਦੇ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਹਨ।" ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੈੱਲ ਰਾਜਕੋਟ ਲਈ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਐਜਾਜ਼ ਬਾਪੂ ਬੁਖਾਰੀ ਅਤੇ ਅਲਤਾਫਭਾਈ ਸੂਮਾ - ਹੋਰ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੇਸਰੀਆ (ਭਗਵਾ) ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ... ਕਾਦਰਭਾਈ
ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ 200 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੁਪਾਨੀ ਸਮੇਤ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ।
ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਲਾਇਨ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ 5 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। 9 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ

ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ: "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 28 ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ-ਮੁਖੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ: ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡੂੰਘੀ ਬੇਚੈਨੀ।" ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ।
28 ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਐਲਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। [ਇਹ ਹੋਇਆ] ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੇਤਾ - ਕਾਦਰਭਾਈ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ
ਸਲੋਟ, ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਤ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ।
ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਹੁਣ ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਣਗੇ।
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ, ਹੁਸੈਨ ਕਮੇਟੀ, ਹੈਦਰ ਸਬੀਲ ਕਮੇਟੀ, ਜਮ ਜਮ ਸਬੀਲ ਕਮੇਟੀ, ਏਕਤਾ
ਵਾਰਡ ਨੰ.1 ਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਹੁਸੈਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਮੇਟੀ, ਜਾਮ ਸਬੀਲ 154 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪੰਜੇਤਲ ਸਬੀਲ ਕਮੇਟੀ, ਆਸ਼ਿਕ ਹੁਸੈਨ ਨਿਆਜ਼ ਕਮੇਟੀ,
ਵਾਰਡ ਨੰ. 14 ਦੇ ਯੁਵਾ ਮੁਸਲਿਮ, ਯੂਨਿਟ ਖੂਨਦਾਨ ਕਮੇਟੀ, ਮਨਜ਼ੂਰ
ਹੁਸੈਨ ਆਵਾਜ਼ ਕਮੇਟੀ, ਖਵਾਜਾ ਗਰੀਬ-ਏ-ਨਵਾਜ਼ ਕਮੇਟੀ, ਏਕਤਾ ਸਮਾਓ
ਵਾਰਡ ਨੰ. 11 ਅਤੇ ਵਾਰਡ ਨੰ. 16 ਦੀ ਲਗਨਉਤਸਵ ਆਯੋਜਨ ਕਮੇਟੀ, ਦੇ ਨਾਲ

ਕਈ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ।
ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ
- ਇਸਦੇ ਵਰਕਰ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਜ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ। [ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ] ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ, ਕਬਰਿਸਤਾਨ (ਕਬਰਿਸਤਾਨ) ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।
ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, 571 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ
ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ।
[ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ] ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥਾਂ 'ਤੇ। ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣਗੇ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ
ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਕੋਟ ਦਾ ਨਾਮ
ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਚਮਕੇਗਾ (ਰੋਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ)।
11 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ: "ਜੇਕਰ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ [ਚੰਗੇ] ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਾਂਗਾ।" ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਦਰਭਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਵਿਭਾਗ ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਆਗੂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, "ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਿਸ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਮੰਗਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ"
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ? ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ/ਹਮਦਰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ, ਕਿ ਰਾਜਕੋਟ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਚੰਗਾ ਹੈ
ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਜਾਣੂ
ਰਾਜਕੋਟ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਫਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਨਮੋ 155 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ

ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ "ਭੂਚਾਲ ਵਰਗੀ" ਸਥਿਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ।

ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਕਹੀ ਸੀ:
ਰਾਜਕੋਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਲਈ ਉਪ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮਾਹੌਲ ਕਾਫ਼ੀ ਗਰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦੌਰ। ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ।
ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਵੋਟਰ। ਹਰ ਛੋਟੀ 12-14 ਵਾਰਡ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਜਨਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤਾ
ਕਮਲ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮੰਤਰੀ। ਸੋਨੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰੀ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ,
ਦਰਜ਼ੀ ਸਮਾਜ, ਖੱਤਰੀ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਬਣਾਓ।
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਬੋਹਰਾ ਮੁਸਲਿਮ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ
ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।
13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਸੁਰਖੀ ਸੀ: "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਮੇਲਨ (ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ) ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 50 ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।" ਖ਼ਬਰ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

ਘਾਂਚੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਾੜਾ ਵਿੱਚ ਰਾਮਨਾਥਪਾੜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਇਆ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ
ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੂਚਾਲ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸੰਮੇਲਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ। [ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ]
ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 40 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ, ਫੁੱਟ ਪਾਊ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ 156 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ। ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਕਿ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿਓ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਅਤੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ... ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਾਂ

ਤਾਂ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਏਜੰਡੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਗਰਵੀ (ਮਾਣ ਵਾਲੇ) ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ।
14 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਦੇ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ। "ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਨੰਦਨਵਨ [ਉਹ ਮਹਾਨ ਜੰਗਲ ਜਿੱਥੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੀਲਾ ਕੀਤੀ ਸੀ] ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।" ਖ਼ਬਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:
ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਰਡ ਨੰ. 16 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ (ਮਾਨਵ ਸਮਾਨਵੇ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ। ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੋਪਟਪਰਾ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਯੋਜਨ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ ਲਈ, ਪਿਆਸੇ ਲੋਕ, ਜਾਨਵਰ ਅਤੇ ਪੰਛੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ, "ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਨੀਰ" (ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਪਾਣੀ) ਆਦਰਸ਼ ਹੱਲ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 5 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਮੈਂ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਵੀ
ਹੋਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਵਿਆਪਕ ਗੱਲ ਕੀਤੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ (ਸਰਵੰਗਿਨ ਵਿਕਾਸ)। 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ 45 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ,
ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 45 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਚੋਲੀਆ ਪ੍ਰਥਾ (ਪਰੰਪਰਾ) ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ
ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਟਾਊਟਿਜ਼ਮ (ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ), ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ
ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ.... ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਬਹੁਤ ਮਾਣਮੱਤਾ (ਅਤਯੰਤ ਗੌਰਵਸ਼ੀਲ) ਹੈ,
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ
ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਸਬਕ....
ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰਮਦਾ ਨੀਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਇਹ ਮੁੱਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ
ਸਰਕਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ.... ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਟਲ ਜੀ ਦੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਨਮੋ 157 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ

ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਰਮਦਾ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ
ਇਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੰਦਨਵਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਕ ਪਾਇਆ ਹੈ...
16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਸਾਂਝਾ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਲੂਣ ਛਿੜਕਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਰਖੀ ਸੀ: "ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰਥਨ ਸਭਾ (ਸਮਰਥਨ ਮੀਟਿੰਗ) - ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ।" ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਿਮ ਭਰਾਵੋ ਅਤੇ ਭੈਣੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਮੇਲਨ (ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ) ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਭੋਮੇਸ਼ਵਰ, ਕਾਦਰਭਾਈ ਸਲੋਟ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ

ਰਾਜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ।
ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, ਕਾਦਰਭਾਈ ਨੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੱਜ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਜੇਦਾਹ ਲਈ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ [ਹਾਜੀਆਂ] ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ
15 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਲਾਈ, ਜ਼ਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ।
ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਮੀਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।
ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ।
18 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਸੁਰਖੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਸਦਰ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਮੇਲਨ (ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ)।"
ਵਜੂਭਾਈ ਵੜਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਰ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਮੋਦੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।
ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ
ਵਿਭਾਗ ਵਾਸੂਬੇਨ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ
ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ
ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਿਲਾਈ, ਕਢਾਈ, ਅਤੇ
ਜ਼ਰੀ ਸੈਂਟਰ।
ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਵਣਜੀਭਾਈ ਬਾੜਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ

ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਲਾਈਟਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ 60,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ
ਸਦਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਿਸਤਾਨ। 158 ਵਾਧੂ ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ 7 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ [ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ] ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਕਰਕੇ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਣਜੀਭਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਲ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਬਸ਼ੀਰਭਾਈ ਮੇਮਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।
"ਮੈਂ ਸ਼ਾਸਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੇਵਕ ਹਾਂ"
ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ 19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ: "ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਨਾਥ (ਸ਼ਾਸਕ) ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਾਸ (ਸੇਵਕ) ਹਾਂ।" ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ 'ਚੌਕੀਦਾਰ' (ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ) ਵਜੋਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੰਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਖਜ਼ਾਨੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਖ਼ਬਰ ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ:
"ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ... ਮੈਂ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਆਇਆ ਹਾਂ"
ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ
ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ। ਉਸਨੇ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਨਰਮ ਦਿਲ ਦਿਖਾਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
"ਧਰਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ।" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ
ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਮੰਗਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ
ਰਾਜਕੋਟ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ
ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇਣਗੇ, ਮੈਂ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਦੋਸਤੋ,
ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ; ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।
ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।
ਦਿਲ।" ਰਾਜਕੋਟ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰਭਾਈ
ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਹਨ।
ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਭੂਚਾਲ ਅਸੀਂ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਗੁਜਰਾਤ। ਉਸ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ
ਰਾਜਕੋਟ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜਕੋਟ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਧਾਮ (ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੇਂਦਰ) ਬਣੇ।
ਨਮੋ 159 ਲਈ "ਵਾਵਰਣ" ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘਬਰਾਹਟ

ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰ। ਰਾਜਕੋਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ
ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਰਮਦਾ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੋਵੇਗੀ,
ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਕੋਟ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕੱਛ ਲਈ?”
'ਨਰਮਦਾ ਸਰਵਦੇ' (ਨਰਮਦਾ, ਸਭ ਦਾ ਉਥਾਨ) ਦੀ ਲੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਰਮਦਾ
ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਚਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ
ਭਰਪੂਰ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੋਧਨ (ਪਸ਼ੂ ਧਨ) ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਦੀਆਂ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਦਹੀਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਵਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ,
ਜਿਸਨੇ 1961 ਵਿੱਚ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਇਸਨੂੰ 40 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। ਮੱਧ ਦੁਆਰਾ [ਰੁਕਾਵਟਾਂ] ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ, ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ
ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ। ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਰਮਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ?

ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ?
ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਸਾਈ ਘਰ [ਚੋਣ] ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।
ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ
ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਸਾਈ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ? ਕੀ
ਉਹ ਬੇਸਹਾਰਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਸਾਈਆਂ ਦੀ? ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਾ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮੰਦਰ (ਲੋਕਸ਼ਾਹੀਕਾ ਮੰਦਰ) ਵਿੱਚ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਚੋਣਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਬਾਰੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਆਇਆ ਹਾਂ
ਇਸ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਲੜੋ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੋਣਾ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
ਕੁਦਰਤ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉਸਾਰੂ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਦੇ ਲੋਕ
ਰਾਜਕੋਟ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੇਗਾ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤੋਲ ਕਰੇਗਾ, ਸਹੀ ਮਾਪੇਗਾ ਅਤੇ
ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਅਗਨੀਪਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਐਲਾਨੋ।
20 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੋਣ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ: "ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਨੇਹ (ਪਿਆਰ) ਭਰਿਆ ਸੁਨੇਹਾ।"
ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ (ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ) ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੇਵਾ (ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ) ਹੈ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਹਾਂਮੰਤਰ (ਵੱਡਾ ਮੰਤਰ)। ਇਹ ਲੈਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੇਗਾ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾਈਆਂ 'ਤੇ। ਮੈਂ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਰਮਦਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰਾਜਕੋਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ

ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੋਟ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਮਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਮੇਰੀ ਸ਼ਰਧਾ (ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ।
160 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਹ ਮੇਰੀ ਤਮੰਨਾ (ਡੂੰਘੀ ਇੱਛਾ) ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੀਏ; ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਾਂ।
ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਿਉਣ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ; …ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਪਹੁੰਚੇ
ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ। …ਮੈਂ ਲੋਕਪ੍ਰੇਮ (ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਿਆਰ) ਦੇ ਮੰਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮੇਲੇ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲੋਕਸੇਵਾ (ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ) ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। 4 ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ
ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਰੂਸ ਦੇ ਮਾਸਕੋ ਵਿੱਚ ਐਸਟਰਾ ਮਾਈਨਜ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ। ਪੂਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾ
ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਤੇ ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ
ਵੱਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ...ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਯਤਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਇਹ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ।
ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਜਕੋਟ ਦਾ। ਤੁਹਾਡੀ ਵੋਟ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਅਨਮੋਲ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡਾ

□□□□□ □□□ □□□ □□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□ (□□□□□□□□□□) □□□□□□ □□□
□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□
□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□□□□
□□□□ □□□□□
□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ '□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□□□
□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□□
□□□□ □□□□□□□ '□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□
□□□ □□□ □□□□□ □□□
□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□, □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□: “□□
□□□□□, □□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□
□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□
□□ □□□□ □□□□□□□ □□□" (□□ □□□□□! □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□
□□ □□ □□□□ □□□□□ □□
□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□
□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□
(□□□□ □□□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□
□□□□□□□)
□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□
□□□ □□□□ '□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□
□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□: "□□□□□□□, □□
□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □ □□□ □□, □□ □□□□□
□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□?" □□□□
□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□
□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□, "□□□ □□□□□□:
□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□
□□□□□□

[illegible]

[illegible] 161 [illegible] "[illegible]" [illegible] [illegible] '[illegible] [illegible]

[illegible]

ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਨਮੋ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ। ਰਾਜਕੋਟ ਚੋਣ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, 19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਵਧ ਰਹੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ।
ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਭਗਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਖੇਤਰ। ਪੜ੍ਹੀਆਂ- ਲਿਖੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ
ਭਾਜਪਾ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹਨ
4000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਅੰਜਲੀਬੇਨ ਰੁਪਾਨੀ, ਖੇਰੂਬੇਨ ਸਲੋਟ
ਅਤੇ ਭਾਵਨਗਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਿਭਾਰੀਬੇਨ ਦਵੇ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੰਜੁਲਾਬੇਨ ਜੋਸ਼ੀ, 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਈਆਂ।
ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਮੋਦੀ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ।
ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ।
ਅੱਜ, ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ, ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਗੀਆਂ
ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਮੋਚੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 20 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣਗੇ
ਨਗਰ, ਬਜਰੰਗਬਾੜੀ, ਰੁਖਦੀਆ, ਮਾਫ਼ਤੀਆਪਾੜਾ, ਪੋਪਟਪਾੜਾ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ
21 ਫਰਵਰੀ [ਫਰਵਰੀ] ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ। 162 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

25 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਰਖੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ: "70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ

□□□□□ □□□□, □□□□□ □□□□ □□□□ □□... □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□-□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□" □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□:

□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□, □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□-□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□ □□ □□□□□ 10 □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□

□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□,

□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□□

□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□-□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□

□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□

□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ 13 □□□-□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□

□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□, □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□, 70 □□□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□

□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□

□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□?

□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□:

□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□-□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ '□□ □□

'□□ □□□□□-□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ਅਧਿਆਇ 9

ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ
ਮੋਦੀ ਦੀ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨਹੀਣ ਅਤੇ ਢਿੱਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਇਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਚੱਕਰਵਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ, ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਕੋਤਵਾਲ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ, 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2001
ਮੇਰਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਾਂ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟੋਗੇ, ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਮਲ ਓਨਾ ਹੀ ਚਮਕਦਾਰ ਖਿੜੇਗਾ। ਇਹ ਕਮਲ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ, ਇਹ ਕੀਚੜ (ਚਿੱਕੜ) ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। 2013 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਫਰਵਰੀ 2002 ਵਿੱਚ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਲੜੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆਪੂਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੰਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੇਤਾਬੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੌੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।
ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਜਪਾ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ, ਜੋ 2002 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਾਜਕੋਟ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ, ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਐਨਜੀਓ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਮਨ ਵਾਲੇ ਜਨੂੰਨ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ:
ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 165

ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦਿਓ ਜੋ ਦੱਸੇਗੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਉਂ ਪਾਰਟੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੇਤਾਬ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ,
ਜਿਸਨੇ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਹੁੰ 7 ਅਕਤੂਬਰ 2001 ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।
8 ਅਕਤੂਬਰ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ, ਅਜੀਤ ਰੂਪਾਣੀ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ
ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਇੱਕ ਬਾਲ ਸੰਗਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਟਰੱਸਟ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ
ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ; ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠੇ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਂਗਰਸ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀ
ਗੁਜਰਾਤ। ਇਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਬੋਝ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ।
ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਚੱਕਰਵਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।" (ਇਹ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਚੱਕਰਵਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ)। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਸਨ ਜੋ ਅਸ਼ਵਿਨਭਾਈ ਨੇ ਵਰਤੇ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇੜਿਓਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ
ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਹੁਤ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਭਗ 10 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਾਜਕੋਟ। ਕਈ ਚੋਟੀ ਦੇ
ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵੀ ਆਗੂ ਕਮਲ ਸਮੇਤ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ।

ਨਾਥ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਮਾਣਹਾਨੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਪਰ, ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਰੂਪਾਨੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ:
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਅਪਮਾਨ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਸੀ। ਅੰਦਰਲੇ ਲੋਕ
ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤਰੀਕੇ।
ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਭਰੀ ਬਦਨਾਮੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੈ।
ਛਪਾਈ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ 166 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ
ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਉਸਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸੀ।
ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਸਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੀ
ਜਿੱਤ।
ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ,

ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿਓ - ਇਹ ਉਦੋਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ। ਅਸੀਂ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਝਿੜਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਦਿਓ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ
ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ
ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨੋ। ਤੁਸੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਸੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ
ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੱਥ।
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਇੰਨੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਧ ਗਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰਡਿੰਗ ਲਗਾਏ
ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ; ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਕਿ ਹੋਰਡਿੰਗ ਲਗਾਉਣਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬਕਵਾਸ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਹੋਰਡਿੰਗ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਗਏ।
ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ। ਅਸੀਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਪਰ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰਨ ਦਿਓ ਜੋ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਰਾਜਕੋਟ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 4 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਸਮਾਚਾਰ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਕੱਲ੍ਹ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ [ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ]। ਇਸ ਵਿੱਚ
ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 167

ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ
ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਗਿਆਪਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ

ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਤੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਦਾ ਕੰਮ
ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਹੈ
ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣਾ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਜਕੋਟ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।
5 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਸਮਾਚਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ 51 ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਰਾਜੀਵ ਦੂਬੇ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਲਈ। 9 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸਾਂਝਾ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜਕੋਟ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਵਿਜੇ ਰੂਪਾਨੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ।
ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਵਿਵਾਦ
ਹੋਰਡਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ.... ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ [ਹੋਰਡਿੰਗ ਲਗਾਏ ਸਨ] ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ
ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 29-02-1998 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ
ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਲਗਾਉਣਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਆਚਰਣ ਦਾ....
ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਇਹ
ਹੋਰਡਿੰਗਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ

ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ,
ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
ਅਤੇ 28-01-1998 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਜਿੱਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।
ਭਾਜਪਾ ਲਈ।
ਰੂਪਾਨੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਮੁੱਖ ਬਣੇ
ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਪ ਚੋਣ ਲੜੀ, ਉਸਨੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਾਰ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ,
ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ 168 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸਨ।

ਆਚਾਰ ਸੰਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਰਯਾਦਾ (ਸੀਮਾਵਾਂ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ
ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ...
2002 ਦੀ ਸਮੀਅਰ ਮੁਹਿੰਮ ਮੌਜੂਦਾ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਦੇ ਗੰਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਚਲਾਈ। ਇਹ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਪਰ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਮਿਲੀ।
ਰੂਪਾਨੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ, ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।" ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਪਟੇਲ ਦੀ ਧੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਣ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨੇ ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਦਾ ਨਾਮ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਿਆ। ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਾਦੀ ਹੈ।
ਦਰਅਸਲ, ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਨੇ ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਦੇ ਪਤੀ ਮਫਤ ਲਾਲ ਦੀ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ "ਨੇੜਲੇ" ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਉੱਠੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਬੇਤੁਕਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ। ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 16 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸਾਂਝਾ ਸਮਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਰਖੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਰੀਕੇਡ (ਨਾਕਾਬੰਦੀ) ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੈਂਫਲੇਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਰਾਜਕੋਟ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ:
ਦੁਸ਼ਪ੍ਰਚਾਰ (ਬੁਰਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰ) ਵਾਲਾ ਸਾਹਿਤ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ... ਰਾਜਕੋਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਪ-ਚੋਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਹਨ।
ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਘਿਣਾਉਣੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਭਾਰ
ਰਾਹੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਭੱਦੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨਾ

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਚਰਣ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ...
ਅਚਾਨਕ, ਹਰ ਗਲੀ ਵਿੱਚ, ਬਦਨਾਮੀ ਭਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਰਚੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ
ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 169

ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਵੇਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਘਬਰਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ
ਭਾਜਪਾ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ।...ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪਿਕੈਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਕਵਾੜਾ ਰੋਡ। ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ (ਸੋਚ ਮੈਂ ਡੂਬ ਗਈ) ਤੋਂ ਨਹੀਂ
ਗੱਡੀ ਉਸ ਪਾਸਿਓਂ ਲੰਘ ਗਈ।
ਇਹ ਟਰੱਕ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਪਰ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਾਹਿਤ ਉਤਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰਾ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਹਰ ਗਲੀ ਦੇ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਬਿੰਦੂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ' ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਚਾਨਕ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਅਜੀਬ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਕਲਿੱਪਾਂ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਲਿੱਪਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ
ਅਖ਼ਬਾਰ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਕਾਪੀਆਂ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ [ਰਾਜਕੋਟ] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ.......ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

16 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਕਾਪੀਆਂ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਪੈਂਫਲੇਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ
ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਤਰ।
ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਕੀ ਜਮਾਤ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਖਾਵਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। 17 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:
ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਘਟੀਆ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਣਾਅ
ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ ਵੰਡ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ
ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਂਫਲਿਟ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ...ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਾਜਕੋਟ ਉਪ-ਚੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਲਹਿਰ, ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਾਹਿਤ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਆਪਣੀ ਮੋਬਾਈਲ ਵੈਨ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰ ਉਮੇਸ਼ ਰਾਜਗੁਰੂ, ਕਸ਼ਯਪ ਸ਼ੁਕਲਾ,
ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਚੌਕ ਵੱਲ ਭੱਜੇ... ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਹੋਰ ਵੀ ਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਰ...
ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਪੁਲਿਸ ਜੀਪ ਦੇ ਬੋਨਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ
ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ 170 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕੋਮਲਤਾ ਨਾਲ। … ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਖੁਦ ਰੇਸ ਕੋਰਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੰਡ ਰਹੀ ਸੀ।
ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੇਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ
ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਲਿਤਭਾਈ ਕਗਥਾਰਾ ਅਤੇ ਵਜੂਭਾਈ ਬੋਡਾ...ਭਾਜਪਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਂਫਲੇਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪੈਂਫਲਿਟ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੱਟ ਅਤੇ ਪੇਸਟ ਸੀ
ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਿੱਪਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਟਿੰਗਜ਼। ਇਹ ਪੈਂਫਲੇਟ ਜਾਰੀ ਰਹੇ
ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ।
ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗੀਨ ਕਿਤਾਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ "ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਤਾਰੀਖ਼ ਸੇ ਛਪੀ" (ਇੱਕ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾ ਕੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਸੀ।
17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜੈਹਿੰਦ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਭੜਕ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ

ਪੈਂਫਲੇਟ ਵੰਡਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।
18 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਜੈਹਿੰਦ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੰਨਾ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭੀੜ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਹਲਕਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਸੀ।
18 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਬਿੰਦੂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ, ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 171

ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਦਵੇ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਈਪੀਸੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ।
ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੜਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।
19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਂਝ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਛਾਪੀਆਂ: "ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਪੈਂਫਲਿਟ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਸਮੱਗਰੀ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ।" ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਉਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ (ਆਦੇਸ਼) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ
ਮਾਲਵੀਆ ਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਇਸ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਪੈਂਫਲਿਟ।
ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਂਫਲਿਟ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭੜਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ, ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਜੈਹਿੰਦ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ:
ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟ ਪਾਉਣਗੇ।
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਾਵਾਂ ਤੋਂ ਥੱਕ ਗਏ ਹਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 35,000 ਬੈਕ-ਲਾਗ ਭਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਵਿੱਚ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਟੌਤੀ, ਨਵੀਂ ਤਬਾਦਲਾ ਨੀਤੀ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ
ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ 172 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਨਵੀਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਬੋਨਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰਕਾਰ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਮੇਲੇ (ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਮੇਲੇ)। ਇਹਨਾਂ ਕੁਕਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੋਵੇਂ
ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੋਟਾਂ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਨਾਮੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਕਾਮੁਕ ਸਮੱਗਰੀ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਦਨਾਮੀ ਭਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਤਾ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ 19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਜੈਹਿੰਦ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇੰਨੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ" ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਝੂਠੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 19 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜੈਹਿੰਦ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪੈਂਫਲਿਟ ਛਾਪਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ:
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਟੂਮਾਮਾ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪੈਂਫਲਿਟ
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਪਟੇਲ, ਹੁਣ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ

ਬਿੰਦੂ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਪੈਂਫਲਿਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜਾ ਅਜਿਹਾ ਪੈਂਫਲਿਟ ਅਤੇ
ਦੂਜਾ ਯਤਿਨ ਓਝਾ ਦੁਆਰਾ। ਮਹਿੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਸੀ... ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲ ਵਧਿਆ
ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।
ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 173

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਜਣਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।" ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਅਤੇ ਨਰਹਰੀ ਅਮੀਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਲਿੰਗਦੋਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨਗੇ।
21 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਇਸਨੇ ਫਿਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਨਰਹਰੀ ਅਮੀਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਘਟੀਆ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਸੰਕੇਤਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਆਦੀ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਠੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਭਿਆਨਕ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਫੈਲਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਖਦਸ਼ੇ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ 19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਜੈਹਿੰਦ ਦੇ ਬੈਨਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: "ਰਾਜਕੋਟ ਚੋਣ ਬੁਖਾਰ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ, ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਡਰ।" ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਚੋਣ ਬੁਖਾਰ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਰਾਜਕੋਟ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਖਰੀ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।"
ਮੋਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੋਇਰ ਕਿਉਂ ਬਣੇ? ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਰੋ ਜਾਂ ਮਰੋ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 174 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ।

ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ 19 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਸਾਰੂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਸੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭੜਕਾਊ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।
ਅੱਜ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ - ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਘੱਟ ਬਰਫ਼ ਕੱਟੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੋਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੀਡੀਆ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਖੇਤਰੀ ਨੇਤਾ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਭਿਆਨਕ, ਭਿਆਨਕ ਚਿਹਰੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਯੂਪੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, 19 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਜੈਹਿੰਦ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ:
ਜਦੋਂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ, "ਭਾਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਵੀ ਦੇਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜਿੱਤੇਗੀ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਇਸ ਗੁਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ
ਬਿੱਲੀ ਜੋ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੱਖਣ ਨਾਲ ਭਰੀ ਮਟਕੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ
ਉਹ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਗੇ। “ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ, ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ
ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ।
ਗੋਬਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਖਿੜਨ ਦਾ 175

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਚਿਹਰੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਮਲਾਵਰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਪੋਸਟਰ ਬੁਆਏ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ

ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੱਛ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਵਰਗ ਤੋਂ ਠੋਸ ਚੋਣ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਬੂਥਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਲੀਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਹੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਖ਼ਤਰਾ ਦੱਸਿਆ। ਮੋਦੀ ਉੱਥੇ ਸਫਲ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਵਾਜਪਾਈ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋਏ ਸਨ! 2002 ਅਤੇ 2014 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ 2001 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਚਰਿੱਤਰ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਯਤਨ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ ਹਨ। ਅੱਜ, ਸਤਿਕਾਰਤ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਖੋਜਕਰਤਾ ਜੋ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਖੋਜ-ਅਧਾਰਤ ਸੰਧੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਨਤਮ ਹੈ ਨੀਲੰਜਨ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਟ੍ਰੈਕਟ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ: ਦ ਮੈਨ, ਦ ਟਾਈਮਜ਼1। ਉਸਦੀ ਕੁਝ ਗੰਦਗੀ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫੁਸਫੁਸੀਆਂ ਅਤੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਮਨਾਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਕਥਿਤ "ਤਿਆਗੀ ਪਤਨੀ" ਜਸੋਦਾਬੇਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ, ਆਨੰਦੀਬੇਨ ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਚਲਾਕ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਹਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2014 ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਚਰਿੱਤਰ ਹੱਤਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਛੋਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ, ਇੱਕ ਮੁਅੱਤਲ

ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਆਰਕੀਟੈਕਟ 2 ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬੇਤੁਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀਡੀਓ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
1 ਨੀਲੰਜਨ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਏ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ: ਦ ਮੈਨ, ਦ ਟਾਈਮਜ਼ (ਚੇਨਈ: ਟਰਾਂਕਿਊਬਾਰ)
ਪ੍ਰੈਸ, 2013)।
2 ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਵੇਖੋ: ਮਧੂ ਪੀ. ਕਿਸ਼ਵਰ, “ਉਲਟਾ ਚੋਰ ਕੋਤਵਾਲ ਕੋ।
"ਦਾਉਂਤੇ: ਦੋਸ਼ੀ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ," 3 ਦਸੰਬਰ, 2013, ਵੈੱਬ। http://www.manushi.in/articles.php?articleId=1738#. Uv3tQUKSxJP।
176 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਟੀਵੀ ਐਂਕਰਾਂ, ਅਤੇ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ, ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਘੇਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 2014 ਦੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2002 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬੀ ਜਵਾਬ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: ਇਹ ਸੁਚੱਜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਵੱਡਾ
ਕਮੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਅਤੇ ਦਰਸਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਕਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ
ਫਿਰ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ - ਕਾਲ ਕਰੋ
ਘਮੰਡੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੈਕਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸਕਾਂ
ਦੋਸ਼। ਮੇਰਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ
ਮੈਂ ਖੁਦ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ,
ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਸੁੱਟੋਗੇ, ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕਮਲ ਓਨਾ ਹੀ ਚਮਕਦਾਰ ਖਿੜੇਗਾ। ਯਾਨੀ
ਕਮਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਹ ਕੀਚੜ (ਚਿੱਕੜ) ਤੋਂ ਉੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਧਿਆਇ 10

ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਟੀਚਾ
ਅਤੇ "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ" ਆਤਮਾ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ

ਸਾਡਾ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾੜੇ - ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵੇਂ, ਛੂਤ-ਛੂਤ ਅਤੇ ਅਛੂਤ ਵਿਚਕਾਰ - ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਟਕਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ... ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਬਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ; ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਜ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਵਾਨ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੇਵਟ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।...ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਾਂ।
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 1 ਦਸੰਬਰ 2001 ਨੂੰ
ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੋਂ ਉਹ ਰਚਨਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ 5 ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਅਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਸਾਥੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ

ਵੱਡੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭੂਚਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਈ ਨਾਗਰਿਕ ਸਮੂਹਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰਪਤ ਰਾਜਨੀਤੀ (ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ) ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਂਝੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਾਸ਼ਣ ਹਿੰਦੂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹਨ - ਪਹਿਲਾ 1 ਦਸੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਵਾਲਮੀਕਿ ਜਯੰਤੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 1 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ 178 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਿਰਕੂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਮੋਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਪਿਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
1 ਦਸੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਵਾਲਮੀਕਿ ਜਯੰਤੀ 'ਤੇ, ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦਿਕਵੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਹਾਂਕਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਰਾਮਾਇਣ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:
ਸ਼ਰਦ ਪੂਰਨਿਮਾ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਮਾ 16 ਕਲਾਂ (ਗੁਣਾਂ) ਨਾਲ ਖਿੜਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਾਲਮੀਕਿ ਜਯੰਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ

ਗਿਆਨ (ਗਿਆਨ) ਨਾਲ ਚਮਕਦੇ 16 ਕਲਸਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ
ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ1 ਤੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ। ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਿੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ।
ਜੋ ਮੌਖਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਲਿਖਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੀਵਨ
ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਮ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਨ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਗਰ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ
ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ, ਨਰ (ਮਨੁੱਖਾਂ) ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਨਾਰ (ਜਾਨਵਰ), ਨਰ (ਮਨੁੱਖਾਂ) ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣ (ਬ੍ਰਹਮ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਕੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਭਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਹਿਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮਦਿਨ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਅਵਸਰ ਹੈ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ
ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਓ।
ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਮਨ (ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ)
ਰਿਸ਼ੀਵਰ ਵਾਲਮੀਕਿ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲੋ। ਸਰਕਾਰ

1 ਵਾਲਮੀਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜਮਾਰਗ ਬਣ ਗਿਆ।
ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਡਾਕੂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਰਿਸ਼ੀ ਨਾਰਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਰਾਮਨਾਮ ਜਾਂ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਪ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ 'ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ' ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਅਤੇ ਤਪੱਸਿਆ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ 'ਵਾਲਮੀਕ' ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੀੜੀ ਦਾ ਢੇਰ ਉੱਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਵਾਲਮੀਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਛੂਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ" ਭਾਵਨਾ 179 ਲਈ ਟੀਚਾ ਰੱਖਣਾ

ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਹਰੇਕ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ, ਰਸਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ
ਸਾਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ।
ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਨੇ ਸੱਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ
ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਯੁੱਧ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰਾਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਸੁਰੀ (ਰਾਕਸ਼ਸੀ) ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ। ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮਚੰਦਰ ਸੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ [ਰਾਵਣ] ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ। ਪਰ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ
ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ

ਵਣਜੀਵਨ (ਜੰਗਲ ਜੀਵਨ) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਨਰਾਂ (ਬਾਂਦਰਾਂ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ
ਅਸੁਰਾਂ (ਭੂਤਾਂ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਚੰਗਿਆਈ ਦੀ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
ਸਿਰਫ਼ ਰਾਵਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ। ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ
ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਊਰਜਾਵਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਜੀਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ
ਅਸੁਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਜ।
ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ
ਸ਼ਬਰੀ2 ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ; ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਜ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ
ਵਾਨ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ
ਕੇਵਟ 3. ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕਿ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਾਂ
ਉਸਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਥਾਨ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਲੋਕ ਸਨ
ਇਹ ਦੇਸ਼ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਵਾਲਮੀਕੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰ 'ਤੇ ਝਾੜੂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ
ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਜਾਂ ਗਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ

2 ਸ਼ਬਰੀ, ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਜੰਗਲ ਨਿਵਾਸੀ, ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਗਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਰਾਮਾਇਣ ਵਿੱਚ। ਆਪਣੇ ਬਨਵਾਸ ਦੌਰਾਨ, ਸੀਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਮ ਸ਼ਬਰੀ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਿੱਠੇ ਜੰਗਲੀ ਫਲ ਮਿਲਣ ਜੋ ਉਸਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਰੀ ਸ਼ੁੱਧ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਨਿਮਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ 'ਕਬਾਇਲੀ' ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਨਾਮਕਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਉਸਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। 3 ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਰਾਮਾਇਣ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਟ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ
ਇਹ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਗੁਹਾ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਾਲਕ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਨਵਾਸ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਮ, ਸੀਤਾ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਕੇਵਤ ਨੇ ਰਾਮ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮੋਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ - ਯਾਨੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ, ਉਸਦੀ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸ਼ਰਧਾ ਕਾਰਨ। ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਆਰਥਿਕ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
180 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਿੱਛੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਰਹਿਮੀਆਂ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ
ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੁਰਖਿਆਂ 'ਤੇ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।
ਦੋਸਤੋ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਸਮਾਜ, ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ (ਰਾਜਕਰਨ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
(ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ)।
ਅਸਲੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ,
ਬਦਕਿਸਮਤ। ਇਸ ਪਾਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਸੀਨੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਪੂੰਝਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਧੋਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।
ਲੋਕਾਂ ਦਾ।
ਇਹ ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾੜੇ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ—ਜੋ ਕਿ ਵਿਚਕਾਰ ਹਨ
ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵਾਂ, ਛੂਹਣਯੋਗ ਅਤੇ ਅਛੂਤ - ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ
ਵਿਤਕਰੇ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ
ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ।
ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਣ (ਕੁਝ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ) ਇਕੱਲੇ ਹੀ
ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਤਿਜੀ ਪਾੜੇ ਵੀ ਹਨ।
ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ ਕਿ ਦਲਿਤ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

ਪਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਾਲਮੀਕਿ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਲਿਤ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਤੇ ਕੁੰਭ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
'ਵਿਜੇ ਦਸ਼ਮੀ' ਦਾ, ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ
ਮੰਨੋ ਕਿ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ
ਬਿਮਾਰੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਜੋ
ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ, ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਹਨ।
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਲਮੀਕੀ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ 100,000 ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਝੋਪੜੀਆਂ (ਝੋਪੜੀਆਂ) ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 10,000 ਜਨਤਕ ਪਖਾਨੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਝੋਪੜੀਆਂ।
10,000 ਪਖਾਨੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅੱਜ ਹੀ ਲਿਆ ਗਿਆ।
ਵਾਲਮੀਕਿ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਫਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਾਂਗੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ। ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਮਲ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ (ਸਾਫ਼ ਗੁਜਰਾਤ)।
ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਨੰਦਨਵਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ (
ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ" ਭਾਵਨਾ 181 ਲਈ ਟੀਚਾ ਰੱਖਣਾ

ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਹਾਨ ਸੁੰਦਰ ਜੰਗਲ) ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ
ਅਤੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਕਲਪਨਾ
ਉੱਚ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ...
ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਦਾਤਾ। ਉਹ ਸਹਨ ਸ਼ਕਤੀ (ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ।
ਸਾਹਿਤਕ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅੱਗੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਆਇਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕਾਂ
ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨਾਅਰੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਉਠਾਓ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ

'ਅਪਨਾ ਗੁਜਰਾਤ '; ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ , 'ਅਨੋਖਾ ਗੁਜਰਾਤ ' (ਸਾਡਾ ਗੁਜਰਾਤ , ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਜਰਾਤ)।

ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ : □ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ... ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਨਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਛੂਤ ਸਫਾਈ ਸੇਵਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ , ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ

ਮੋਦੀ ਖੁਦ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ "ਪਛੜੇ " ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ।

ਜਾਤਾਂ , ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਭੜਕਾਉਂਦਾ

ਦਰਸ਼ਕ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਉਲਟ , ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁੜੱਤਣ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਟੇਲ ਲਾਬੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉੱਚ ਜਾਤੀਆਂ

ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ

ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਸਮਾਜ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। □ ਵਾਲਮੀਕੀ 'ਤੇ

ਥੋਪੇ ਗਏ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬੋਝ 'ਤੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ

ਸਮੁਦਾਏ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਢੋਣ ਦੇ "ਨੀਵੇਂ " ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ , ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਪਿਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ

ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ।

"ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ " ਭਾਸ਼ਣ 1 ਜਨਵਰੀ , 2002 ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ

ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ 1 ਜਨਵਰੀ , 2002 ਨੂੰ

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰਿਆ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ ਹਨ:
ਮੈਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ... ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਗੁਰੂਕੁਲ ਪਰੰਪਰਾ, ਅਸੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਜੋ ਬਣੇ
ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਮਰ [ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਕੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ] ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗੁਰੂਕੁਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰਥਾ (ਸਮਰੱਥਾ) ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ 182 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ, ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ
ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸਿਖਾਈ।
ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਬ੍ਰਹਮ ਬਣਨ ਲਈ (ਨਰ ਸੇ ਨਾਰਾਇਣ)।
ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਹਮ (ਸਵੈ-ਹੁੱਡ) ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਵਯਮ (ਸਾਡੀ) ਵੱਲ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਵੈ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ-ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ (ਮੁੱਲਾਂ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ।
ਇਹ ਮਹਾਨ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ (ਸੱਭਿਆਚਾਰ) ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ

ਚੰਗਾ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਿਰੰਤਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ
ਉੱਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ (ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ) ਕਰਦੀ ਹੈ
ਅਜਿਹੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੱਗ। ਗੁਰੂਕੁਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕੇ
ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਕੋਟ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਦੀਵੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ
ਇਹ ਸੰਸਥਾ।
ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ
ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ
ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਦਲਾਅ। ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ (ਸੱਭਿਆਚਾਰ) ਇਸ ਮੰਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜੀਉਂਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ
ਆਰਯ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੁਸੰਸਕ੍ਰਿਤ (ਚੰਗੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ)। ਅਸੀਂ ਚੰਗਾ ਦਿੱਤਾ
ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ

ਅਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਗਈ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ;
ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।
ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਂ ਫਿਰ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਨਾਲ - ਇਹ ਵੀ ਲੰਘ ਜਾਵੇ
ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ, ਸਵਾਮੀਨਾਰਾਇਣ ਪਰੰਪਰਾ, ਹਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ
ਰਾਮ-ਹਰੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅੰਦੋਲਨ ਜਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮਹਾਂਪੁਰਖ—
ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੈਲਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ
ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਯੱਗ ਵਜੋਂ ਲਿਆ।
ਸਮਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਕਤ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ ਭਾਰਤ ਵੱਲ। ਇਹ ਗੁਰੂਕੁਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਪਾਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ
ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਇਹ
ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ, ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ" ਭਾਵਨਾ 183 ਲਈ ਟੀਚਾ ਰੱਖਣਾ

ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ
ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸੱਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਾ ਹੋਵੇ
ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।
ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ,

ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ
ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁਕਤੀ (ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ,
ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ
100 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰੋ। ਪਰ, ਸਾਡੇ ਯਤਨ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਗਏ ਹਾਂ। 1000 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ
ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਘਟੀਆ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੇਕਾਰ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ
ਲੋਕ - ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੀਣਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ
ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮੁੜ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ। ਇਹ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ 1000 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ
ਆਪਣੀ ਹੀ ਚੰਗਿਆਈ ਦਾ।
ਸਾਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ 100 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਇਹ ਦੇਸ਼,

ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦ ਦੀ ਦਲਦਲ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯੋਗ ਹੈ
ਸਮਾਜ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਤਮਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਤੀ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ? ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਨ?
ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਿਲੇਬਸ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
ਸਾਡੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ?
ਅਜਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜੋ ਨਚੀਕੇਤਾ ਭਾਵ (ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਵ ਦੀ ਘਾਟ) ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਝੁਕਾਅ) 'ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ', 'ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰਾਂਗੇ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।
ਸਮਾਜ? ਇਹ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿੱਤੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ, ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
ਭਾਰਤ ਲਈ। ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਸਾਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕਿਉਂ ਲੜੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ

ਸਮਾਜ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ। 'ਅਧਿਕਾਰਾਂ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਵਨਾ
ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਦੇਖੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹੀ ਰਵੱਈਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:
"ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਮੇਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਹੈ?" 184 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਹ 'ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ' (ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਵ) ਸਾਨੂੰ 'ਭਾਵਨਾ' ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਕਰਤੱਵ ਭਾਵ)। ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜ ਜਿੱਥੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਹਨੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਕੌਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?
ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ? ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ (ਦੇਸ਼) ਦੇ ਸੰਤ, ਗੁਰੂਕੁਲ ਪਰੰਪਰਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ, ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਆਚਾਰਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ,
ਜੋ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਗੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਵੇਗੀ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ….
[ਮੋਦੀ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ (ਦਸ) ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।]
ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਵੀ, ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ
ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।]
ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ... ਅਮਰੀਕਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ; ਇਸ ਕੋਲ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ
ਖੁਫੀਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਆਏ ਅਤੇ ਪੈਂਟਾਗਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ
ਟਵਿਨ ਟਾਵਰ—ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਦਿਲ। ਅਮਰੀਕਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਵਾਨ
ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ
ਸੰਸਦ, ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ।
ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ
100 ਕਰੋੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ। ਇਹ ਸਭ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ। ਕੱਛ ਭੂਚਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ
ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਖੇਤਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ।
ਮੌਤ ਦੇ ਜਬਾੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ 'ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ
ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ ਹੋਇਆ ਹੈ...
ਅੱਜ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਭੂਚਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋਗੇ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ
ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮੰਦਰ (ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ)। ਮੈਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸੀ
ਮਰ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ ਜੋ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ

ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਛੱਡ ਕੇ।
ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲਚਕੀਲੇਪਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਪਰ, ਕੌਣ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਇਸ ਤਾਕਤ 'ਤੇ? ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ 156-ਮੈਗਾਵਾਟ ਪਾਵਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ
ਪੌਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ 300 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ!
ਮੈਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਤੋਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਜੋ 5 ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਅਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਸਾਥੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ
ਇੰਨਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ
ਦੋਸ਼। ਸਾਡੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਨਿਰਮਲ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ "ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ" ਭਾਵਨਾ 185 ਲਈ ਟੀਚਾ ਰੱਖਣਾ

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੋ।
ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ,
ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਇਸ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਂਗ...
ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਚੰਗੀ ਝਲਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਮੋਦੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ 5 ਕਰੋੜ (ਹੁਣ 6 ਕਰੋੜ) ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ 100 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾਈ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਲਈ ਵਰਤਣ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ 1000 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਮੋਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਿਆਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਰਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ "ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ" ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਵੈ- ਮਾਣ ਦੇ ਖੋਰੇ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।
ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਆਰਐਸਐਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਰਥਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ "ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ" ਅਤੇ "ਸਮੂਹਿਕ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ" ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ? ਆਰਐਸਐਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਸਮਰਥਕ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਫੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟੀਆ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਵੰਡਿਆ" ਗਿਆ ਸੀ, ਯੂਰਪ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਇਕਜੁੱਟ" ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ। ਮੋਦੀ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਛਮ ਪ੍ਰਤੀ ਘਟੀਆਪਣ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਨਕਲ ਕਰਨ

ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਵਿਦਵਤਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਪਰ, ਮੋਦੀ ਜਿੰਗੋਇਸਟਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਛਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਫੋਬੀਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਹਰੇਕ 186 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਸੁਰ ਅਤੇ ਲਹਿਜ਼ਾ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਰ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ 'ਸਾਡੀ' ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ "ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ" ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਤਾਂ ਛੱਡੋ। ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਾਤਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੇ ਸਰਵ ਧਰਮ ਸੰਭਵ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ।

ਅਧਿਆਇ 11

ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ
ਹਾਦਸਾ ਜਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼?

ਜੇਕਰ ਹਰ ਵਾਰ ਅੰਤਰ-ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ... ਰਵਾਇਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਸੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।
ਕੇ.ਐਮ. ਮੁਨਸ਼ੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ
...ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ (ਮੰਤਰੀਆਂ) ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕੁਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਸਤੰਬਰ 2008

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਵਿਗਾੜਾਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ 59 ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਦੁਖਾਂਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਿੱਤਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ, ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਟੀ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਈਐਸਆਈ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਿਰਕੂ ਕੜਾਹੀ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਲਈ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਰਚਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 188 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ

ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ 1, ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨਿਕਲੇ।
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਕਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹਾਦਸਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜਾਤੀ ਦੰਗੇ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ। 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵੰਡ ਦੀ ਉਸੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਧਰੁਵੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ। ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ ਵਾਰ-ਵਾਰ

ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ, ਇੱਕ ਟਿੰਡਰਬੈਕ ਵਾਂਗ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕੱਛ, ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਂ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੰਗਿਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।
ਗੋਧਰਾ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਤਿਹਾਸ
ਪੰਚਮਹਿਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਗੋਧਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦਾ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਭਰਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿੰਧੀ ਮੂਲ ਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੋਧਰਾ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਗੋਧਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਬਾਦੀ। ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ
ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ 1925, 1928, 1946, 1948, 1950, 1953, 1980, 1981, 1985,

1 ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਟੀ. ਨਾਨਾਵਤੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਕਸ਼ੈ ਐਚ. ਮਹਿਤਾ, “ਭਾਗ I: ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ
ਗੋਧਰਾ ਦੀ ਰੇਲ ਘਟਨਾ,” ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ (18 ਸਤੰਬਰ, 2008), ਵੈੱਬ।
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 189

1986, 1988, 1989, 1990, 1991, ਅਤੇ 1992। ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਜੋ ਹੋਏ ਸਨ 1948 ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 869 ਘਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ 3,071 ਘਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ... 2

"ਗੁਜਰਾਤ: ਦ ਮੇਕਿੰਗ ਆਫ਼ ਏ ਟ੍ਰੈਜੈਡੀ3" ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋਤੀ ਪੁਨਵਾਨੀ, ਜੋ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ, ਲਿਖਦੀ ਹੈ: ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਸੋਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਫਿਰਕੂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਵੀ ਹੈ।
ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਗੁਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਘਾਂਚੀਆਂ ਗੋਧਰਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਭਾਵੁਕ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਅਫਗਾਨ ਸੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਭੀਲ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ। ਉਹ
ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਬਣ ਗਏ। ਅੱਜ
ਉਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਾਂਚੀਆਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਸਕ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ।
ਸਟੀਰੀਓਟਾਈਪਿੰਗ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਪਰ ਸਟੀਰੀਓਟਾਈਪ ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਹਕੀਕਤ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਟੀਰੀਓਟਾਈਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਘਾਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਘਾਚੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਡਰਿਆ ਅਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ

ਜੰਗਲਾਂ ਤੋਂ ਲੱਕੜ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੋਰੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੋਹਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਘਾਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਤੱਕ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ "ਮੁਸ਼ਕਲ" ਪੋਸਟਿੰਗ ਦੱਸਿਆ ਸੀ।
ਭਾਵੇਂ 20 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਕਤਲ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਹਨ, ਪਰ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਘਟਨਾ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਡਰ-ਕਥਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ: ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਵੋਹਰਵਾੜਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੈਫੀਆ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦੋ ਮਹਿਲਾ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਹਿੰਦੂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

2 ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿਤਾ, “ਭਾਗ I: ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲ ਘਟਨਾ”
ਗੋਧਰਾ”, ਪੰਨੇ 12-3।
3 ਜਯੋਤੀ ਪੁਨਵਾਨੀ, "ਦ ਕਤਲੇਆਮ ਐਟ ਗੋਧਰਾ," ਇਨ ਗੁਜਰਾਤ: ਦ ਮੇਕਿੰਗ ਆਫ਼ ਏ ਟ੍ਰੈਜੇਡੀ, ਐਡ.
ਸਿਧਾਰਥ ਵਰਦਰਾਜਨ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੇਂਗੁਇਨ ਬੁਕਸ ਇੰਡੀਆ, 2002), ਪੀ. 67. 190 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

20, 1990 ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵੀ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਧਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਘਾਂਚੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਲਾਗੂਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਪਛੜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਆਰਥਿਕ ਮੌਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ,

ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਘਾਂਚੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਵੈ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੈਰ-ਘਾਂਚੀ - ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ। ਮੇਰੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਇਸ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ 2011 ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।
ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ 27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਅਯੁੱਧਿਆ ਤੋਂ 2,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਚਾਖਚ ਭਰੀ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਸਵੇਰੇ 7.47 ਵਜੇ ਗੋਧਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਲੇਟ ਸੀ। ਇਸ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਅਤੇ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮੀਟਰ ਦੂਰ ਰੁਕ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰੀ ਫਸ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਰਨ 59 ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਦਮੇ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਚੱਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
6 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਜੀ. ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪਰ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਜੱਜ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 191

21 ਮਈ, 2002 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ, ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਟੀ. ਨਾਨਾਵਤੀ, ਇਸ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, 20 ਜੁਲਾਈ, 2004 ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।
ਪਰ ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ-ਸਮਰਥਿਤ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਗਈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਨਾਨਾਵਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ:
ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜੋ ਵੀ ਕਮੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ-
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ
ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਹਨ
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਨਾਮ ਸੁਝਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ।
1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ। ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਲਿਆ
ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼
ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ
ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ
ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹਥੌੜਾ ਅਤੇ ਚਿਮਟਾ ਮਾਰੋ।
ਛੇ ਸਾਲ ਲੰਬੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਈ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਸਨੂੰ 44,475 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ 2,019 ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ। ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੇਲ ਕਤਲੇਆਮ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ

ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ 25 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
192 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ: ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (VHP) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਗਭਗ 2,000-2,200 ਕਾਰਸੇਵਕ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿਖੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਏ ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਪੂਰਨ ਆਹੂਤੀ ਮਹਾਂਯੱਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ 'ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਨਿਰਮਾਣ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 6 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਡੂੰਘਾ ਮਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੂਰਨ ਆਹੂਤੀ ਯੱਗ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਅਯੁੱਧਿਆ ਗਏ, ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 2002 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਕਾਰਸੇਵਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿੱਚ ਕਾਰਸੇਵਾ ਲਈ ਗਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਰਦ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਮ ਯਾਤਰੀ ਸਨ, ਜੋ ਇੰਨੀ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਪਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਰੇਲਵੇ ਚੈਕਿੰਗ ਸਟਾਫ ਬਿਨਾਂ ਟਿਕਟ ਵਾਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਟ੍ਰੇਨ ਸਵੇਰੇ 7.47 ਵਜੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ, ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦੇ ਠਹਿਰਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਚੇਨ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 500-700 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਘਾਂਚੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਲੋਨੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਟ੍ਰੇਨ ਰੁਕਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਲਗਭਗ 1,500 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਟ੍ਰੇਨ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਟਰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਇਸ ਚੱਕ-ਏ-ਬਲਾਕ ਟ੍ਰੇਨ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉੱਪਰਲੀਆਂ ਬਰਥਾਂ 'ਤੇ ਪਨਾਹ ਲਈ ਜਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਬਰਥਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੀਂਗਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਮਲਾਵਰ ਭੀੜ ਨੇ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਬਲਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸੁੱਟੇ। ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਭੀੜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯਾਤਰੀ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ।
ਪੱਥਰਬਾਜ਼ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ S/6 ਕੋਚ ਦਾ ਕੈਨਵਸ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਨੂੰ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਕੋਚ S/7 ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੇ ਕਾਰਬੌਏ ਲੈ ਕੇ ਕੋਚ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 193

ਕੋਚ S/7 ਵੱਲ ਇੰਟਰ-ਕਨੈਕਟਿੰਗ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਚ S/6 ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ।
ਇਸ ਨਾਲ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਅਤੇ ਧੂੰਆਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਯਾਤਰੀ ਕੋਚ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫਸ ਗਏ ਅਤੇ 59 ਆਦਮੀ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸੜ ਕੇ ਮਰ ਗਏ। ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ, ਬਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੇਨ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ, ਟ੍ਰੇਨ ਗਾਰਡ, ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਗੋਧਰਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਫਾਇਰ ਇੰਜਣ ਡਰਾਈਵਰ, ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ - ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਤੇਵਤੀਆ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ, "ਯੋਜਨਾ 27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਜਨਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਹਾਦੀ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।"4 ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਮ ਗੋਧਰਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੁਹੰਮਦ ਹੁਸੈਨ ਕਲੋਟਾ ਦਾ ਹੈ।
ਕਲੋਟਾ ਨੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਕਾਂਗਰਸ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੈੱਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਬਲੀਗੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਅਧਾਰਤ ਸੰਗਠਨ ਹਰਕਤ-ਉਲ-ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਇਸਨੇ 7 ਸਤੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਲਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੂੰ "ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ" ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਰ ਹਾਜੀ ਬਿਲਾਲ, ਫਾਰੂਖ ਭਾਨਾ, ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਘੰਟੀਆ, ਸਲੀਮ ਅਬਦੁਲ ਗੱਫਾਰ ਸ਼ੇਖ, ਅਯੂਬ ਪਟਾਲੀਆ, ਇਰਫਾਨ ਕਲੰਦਰ, ਮੇਬੂਬ ਪੋਪਾ, ਸ਼ੰਕਤ ਪਟਾਲੀਆ ਅਤੇ ਸਿੱਦੀਕ ਵੋਹਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦੋ ਹੋਰ - ਇਬਰਾਹਿਮ ਧੰਤੀਆ ਅਤੇ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ - ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਰਜਕ ਕੁਰਕੁਰ ਅਤੇ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਸਨ, "ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ।"5
ਇਸ ਕਾਤਲਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਟੈਂਪੂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ

4 ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ, ਡਾ. ਜੇ. ਸੀ. ਬੱਤਰਾ, ਆਦਿ, ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ-ਜਸਟਿਸ ਤੇਵਤੀਆ ਰਿਪੋਰਟ,
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਦਿੱਲੀ, ਅਪ੍ਰੈਲ 2002, ਪੰਨੇ 35-6।
5 ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿਤਾ, “ਭਾਗ I: ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲ ਘਟਨਾ”
"ਗੋਧਰਾ," ਪੰਨਾ 159।
194 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

(ਮਾਲ ਢੋਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਛੋਟੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਵੈਨ) 26 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਰਾਤ 9.30 ਵਜੇ ਕਾਲਾਭਾਈ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 20-20 ਲੀਟਰ ਪੈਟਰੋਲ (140 ਲੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ) ਦੇ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਕਾਰਬੌਏ। ਉਹ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਘਾਂਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਡੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯਾਤਰੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ S/6 ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।6
ਭੀੜ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ.) ਬੀ.ਆਰ. ਸਿੰਪੀ (ਗਵਾਹ-25) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਵਡੋਦਰਾ ਤੋਂ ਹਾਦਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਲੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਗਭਗ 2,000 ਤੋਂ 2,500 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੇਖੀ।

ਉਸਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ "ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ," ਅਤੇ ਅਲੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮਾਰੋ, ਕਾਟੋ (ਇਸਲਾਮ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਆਓ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਈਏ) ਵਰਗੇ ਐਲਾਨ ਸੁਣੇ। ਹੋਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਹਮਲਾਵਰ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਭੀੜ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਰੇਲਗੱਡੀ ਅਤੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਯਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਦੇ ਰਹੇ, "ਮਾਰ ਡਾਲੋ, ਕੱਟ ਡਾਲੋ" ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪੱਥਰਬਾਜ਼ ਭੀੜ ਨੇ ਛੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਟ੍ਰੇਨ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਡੀਐਸਪੀ ਸਿੰਪੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਮਾਨਸਿੰਗ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਊਂਡ ਫਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਰਾਊਂਡ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।7
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਪੀਐਸਆਈ) ਗੜ੍ਹਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੋਂ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਰਹੀ ਭੀੜ ਨੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ (ਆਰਪੀਐਫ) ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਪਾਂਡੇ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ...
ਸੀਆਈਡੀ ਕ੍ਰਾਈਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਮਹਿਬੂਬ ਬੇਗ ਮਿਰਜ਼ਾ (ਡਬਲਯੂ-19) ਵਡੋਦਰਾ ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 11:15 ਵਜੇ ਗੋਧਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਐਸਪੀ ਸਿੰਪੀ ਨੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ

ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 2,500 ਤੋਂ 3,000 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਆ ਗਈ ਸੀ।
6 ਇਬਿਡ., ਪੰਨੇ 159-60।
7 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 123.
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 195

ਪਾਸੇ। ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕ ਪੱਥਰ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ, "ਛੋੜ ਦੋ, ਮਾਰ ਡਾਲੋ, ਕੱਟ ਡਾਲੋ" ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਡੀਐਸਪੀ ਸਿੰਪੀ ਅਤੇ ਆਰਪੀਐਫ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ।8
ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ - ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ; ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਡੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭੀੜ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੇਨ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਯਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 12.40 ਵਜੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਗੋਧਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਚਿੰਤਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਮ ਰੇਲ ਆਵਾਜਾਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ।
ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 176 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਕਾਂਡ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰਚੀ ਗਈ ਇੱਕ 'ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼' ਸੀ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ: "ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ

(ਮੰਤਰੀਆਂ) ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕੁਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"9
ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਚਲਾਕ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:
ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਟਾਫ ਨੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂ
ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ (ਆਪਣੇ ਆਪ) ਤਿਆਰ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ। ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ
ਇਹ ਘਟਨਾ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਯਾਰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਪਰੀ, ਉੱਥੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ ਟ੍ਰੇਨ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਨੁਕਸਾਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਪਏ।
8 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 125।
9 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 175।
196 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੀ
ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼।10
ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 2002 ਤੋਂ ਹੀ, ਉਹ ਮੋਦੀ

ਵਿਰੋਧੀ ਲਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੇ ਮਾਮਲੇ ਬਣ ਸਕਣ। 2004 ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਤੀਸ਼ ਦੇ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਯਾਦਵ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਲਈ ਯੂਸੀ ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ।

ਯੂਪੀਏ ਅੱਗ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਐਨਡੀਏ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ:

 ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣਾ। ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜਸਟਿਸ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਵਿਡੀਓ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 2 ਸਤੰਬਰ, 2004 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਚਾਰਜ ਦੇਣਾ -

ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਰੀ ਐਕਟ, 1952, ਸੈਕਸ਼ਨ 3(ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਯੂ.ਸੀ. ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ 3 ਮਾਰਚ, 2006 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਕਸਦ ਲਾਲੂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।
10 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 7.
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 197

ਦਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਭੀੜ ਨੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਸਟਿਸ ਬੈਨਰਜੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗ "ਦੁਰਘਟਨਾ" ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨ 'ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।11 ਦਰਅਸਲ, ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ 2005 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 7 ਮਾਰਚ, 2006 ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।
13 ਅਕਤੂਬਰ, 2006 ਨੂੰ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਇਸਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬਦਨੀਤੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੀ।
ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬ ਤਰਕ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸ

ਪ੍ਰੌਕਸੀ ਐਨਜੀਓ, ਜਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ (ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ) ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, 1 ਜੁਲਾਈ, 2002 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ-ਕਮ-ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੌਧਰੀ ਅਮਰਸਿੰਘ ਭੀਲਾਭਾਈ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਖੁਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੜਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਰੀ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਰਾਜਕੋਟ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਸੀ।

11 ਡੀਐਨਏ ਪ੍ਰੈਸ, “ਜਸਟਿਸ ਯੂ ਸੀ ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅੰਸ਼,” ਡੀਐਨਏ ਇੰਡੀਆ,
3 ਮਾਰਚ, 2006, ਵੈੱਬ। http://www.dnaindia.com/india/report-excerpts-from-the-justice-u-c-banerjee-committee-report-1016092। 198 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।12 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, "ਜੁਲਾਈ, 2002 ਤੱਕ ਨਾ ਤਾਂ ਜਨ ਸੰਘਰਸ਼

ਮੰਚ, ਨਾ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਸੀ..."13
ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਦੇ ਅਗਵਾ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ? ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ (JUH) ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭੀੜ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। 27 ਦਸੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ, JUH ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੋਫੀਆਬਾਨੂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। 13 ਜਨਵਰੀ, 2003 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵਡੋਦਰਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ ਵਿਖੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਜੈਤੂਨਬੀਬੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਸੀ। 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 7:30 ਵਜੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨਾਲ ਵਡੋਦਰਾ ਜਾਣ ਲਈ ਰੇਲਗੱਡੀ ਫੜਨ ਗਈ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ, ਕੁਝ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ 'ਜੈ ਬਜਰੰਗ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। "ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੇ ਭਗਵੇਂ ਰੰਗ ਦੀ ਬੈਲਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਚੀਕਣ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।"
ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਨਘੜਤ ਦੱਸ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:
ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਕਰਣ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ... ਕਥਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਉਸਦਾ ਅਗਵਾ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ
ਉਹ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੇ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲਗਭਗ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ

ਰੇਲਵੇ ਸਟਾਫ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਸਬੂਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਕਰੇਤਾ

12 ਅਧਿਆਇ 8 ਵੇਖੋ।
13 ਜਸਟਿਸ ਨਾਨਾਵਤੀ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਮਹਿਤਾ, “ਭਾਗ I: ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲ ਘਟਨਾ”
"ਗੋਧਰਾ," ਪੰਨਾ 136।
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 199

ਉੱਥੇ ਸਨ। ਰੇਲਵੇ ਸਟਾਫ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸਨ
ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜੇ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁੰਦੇ
ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਪਰ ਇੱਕ ਵੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ
ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਫਿਰ ਬੁਕਿੰਗ ਕਲਰਕ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ
ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ... ਉਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕਿ
ਉਹ ਬਹੁਤ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਉਸ ਦਿਨ ਵਡੋਦਰਾ ਵਾਪਸ ਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ, ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ...
ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਮਸੇਵਕ ਨੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘਾਂਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ

ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਘਾਂਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ
ਸੋਫੀਆਬਾਨੂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ
ਘਾਂਚੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ।
ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਲਤਿਕਾ ਅਤੇ ਸਿਦਿਕ ਬਕਰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ
ਇੰਜਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੌੜਨਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ
ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਫੀਆਬਾਨੂ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਦਾ ਜਿਸਨੇ ਅਜਿਹੀ ਝੂਠੀ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ
ਝੂਠੀ ਅਫਵਾਹ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ਜੇਕਰ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 200 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰੇਨ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।14
ਕੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਚੇਨ ਖਿੱਚੀ ਸੀ, ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ? ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋ ਵਾਰ ਚੇਨ ਪੁਲਿੰਗ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਟ੍ਰੇਨ ਸਿਗਨਲ ਫਾਲੀਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰੁਕ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ, ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ।15

ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਚਾਲ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਗਨਲ ਫਾਲੀਆ 'ਤੇ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਾਂਚੀ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਤੀ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿੱਥੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੰਕੇਤਕ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।
ਕੀ ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਚਾਹ ਵਿਕਰੇਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੰਚ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਰੇਲਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਉਜੈਨ ਅਤੇ ਰੁਦੌਲੀ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਇਹ ਘਟਨਾ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਗੋਧਰਾ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ, ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟਾਫ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਜੈਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਸੱਚਾਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਜੈਨ ਜਾਂ ਰੁਦੌਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਟ੍ਰੀਟ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਕ ਉਜੈਨ ਸਟ੍ਰੀਟ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਕੋਚ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਲਈ 1,500 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਕਾਉਂਟੀਵਿਆਪੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਫੀਆ ਨੈਟਵਰਕ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਰਤਲਾਮ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੇਲਗੱਡੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਦਾਹੋਦ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ।
ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਤਨਭਾਈ ਅਤੇ ਦਾਹੋਦ ਰੇਲਵੇ ਚੌਕੀ ਦੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਲੱਖਾਭਾਈ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦਾਹੋਦ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕੁਝ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਪਾਣੀ, ਚਾਹ ਆਦਿ ਲੈਣ ਲਈ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ, ਮੰਦਰ ਉੱਥੇ ਬਨਾਏਂਗੇ, ਰਾਮ ਕਾ ਨਾਮ ਵਧਾਏਂਗੇ" ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ ਸਨ। (ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੰਦਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਾਂਗੇ)। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ
14 ਇਬਿਡ., ਪੰਨੇ 48-50।
15 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 106।
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 201

ਉਸ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਸੀ।
ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਸਟਾਫ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਮਧੁਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਜਨ ਗਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਲਗਾਏ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।16 ਇਸ ਲਈ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ:
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਇਹ
ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਭੀੜ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ,
ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।
ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੁਝਾਅ ਕਿ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਉਜੈਨ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਹੈ।
ਅਯੁੱਧਿਆ ਤੋਂ ਗੋਧਰਾ ਤੱਕ ਦੀ ਇਸਦੀ ਯਾਤਰਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਰਹਿਤ ਸੀ। 17 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਝਗੜਾ - ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਂ ਸਟੇਜ-ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ - ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਟ੍ਰੇਨ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਜੀਆਰਪੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਦਸ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਅਤੇ ਆਰਪੀਐਫ ਦੇ ਦੋ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਸਨ। ਡਿਪਟੀ ਐਸਐਸ ਯੂਸਫ਼ ਅਲੀ ਸੈਯਦ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਟ੍ਰੇਨ ਗੋਧਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਚਾਹ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਦਿ ਵੇਚਣ ਲਈ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਦੌੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮਾਫੀਆ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਗੈਰ-ਲਾਇਸੈਂਸਸ਼ੁਦਾ ਵਿਕਰੇਤਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਲਾਇਸੈਂਸ-ਕੋਟਾ ਰਾਜ ਦੀ ਖਾਸ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਹ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਫੀਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਇੱਕ ਚਾਹ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਜੈ ਕਨੂਭਾਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਰੈਕੇਟ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਸਮੂਹ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਜੋ ਆਪਣਾ
16 ਇਬਿਡ., ਪੰਨੇ 38-40।
17 ਇਬਿਦ., ਪੰਨਾ 41.
202 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਉਸ ਵਰਗੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਘਾਂਚੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾਕ ਕੁਰਕੁਰ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਿਨਰਲ ਵਾਟਰ ਦੇ ਨਕਲੀ ਪਾਊਚ, ਨਕਲੀ ਏਅਰੇਟਿਡ ਡਰਿੰਕਸ, ਅਤੇ ਰਜ਼ਾਕ ਕੁਰਕੁਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਸਲੀਮ ਪੰਨਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾਕ ਕੁਰਕੁਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਖੁਦ ਮਜ਼ਬੂਤ-ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ।18
ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦੇ ਠਹਿਰਾਅ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਝ ਯਾਤਰੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਇੱਕ ਚਾਹ ਵਿਕਰੇਤਾ, ਸਿਦਿਕ ਬਹਾਰ, ਦਾ ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਚਾਹ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਦਿਕ ਬਕਰ ਨੂੰ ਦੋ ਡੰਡੇ ਮਾਰੇ ਸਨ।19 ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਦੋ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਕਰੇਤਾ (ਲਤਿਕਾ ਅਤੇ ਸਿੱਦਿਕ ਬਕਰ) ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੇ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। 20
ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ, ਜਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੰਚ ਅਤੇ ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ "ਉਕਸਾਇਆ" ਸੀ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਦੇ ਐਨਜੀਓ ਨੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਦੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਝੂਠੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਚਲਾਈ। ਉਸਨੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ "ਨਿਰਦੋਸ਼ ਯਾਤਰੀ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀਐਚਪੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਇਹ ਹੁਣ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ-ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀਨਾਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ "ਬੁਲਾਈ" ਸੀ।

ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੜਪ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੇਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਤਮਕ ਹਿੰਸਾ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਲਪਨਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1,500 ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭੀੜ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੀੜ ਉਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਤਿੱਖੀ ਲੜਾਈ ਲੜੇ। ਬਾਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ

18 ਇਬਿਡ., ਪੰਨਾ 42
19 ਇਬਿਡ., ਪੰਨੇ 43-4
20 ਇਬਿਡ., ਪੰਨਾ 46
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 203

ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਝਗੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ।
ਕੀ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਉਸ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ? ਜਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਮੰਚ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਤੁਕੀ ਦਲੀਲ ਨੇ ਕੋਚ S/6 ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਦੇ ਵਜੂਦ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਗ ਅਚਾਨਕ ਲੱਗੀ ਸੀ - ਚਲਦੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਲਟਣ ਕਾਰਨ।
ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਚ S/6 ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਇੰਨੀ ਭੀੜੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਬਰਥਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਟਾਇਲਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ

ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਰਸੋਈ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲੇਗੀ।
ਦੂਜਾ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਟੋਵ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੇਲਗੱਡੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਰੇਲਗੱਡੀ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੱਕੜ ਅਤੇ ਬਲਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ।
ਤੀਜਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਪਦਾਰਥ ਨਾ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੀਟਰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਡੱਬੇ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਲੱਗੀ? ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ S/6 ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਾਰਨ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰਲੀਆਂ ਬਰਥਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਡੱਬੇ ਦੀ ਛੱਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੇ ਕੋਚ ਨੂੰ ਧੂੰਏਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ।
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੋਚ ਦੇ ਸਵੈ-ਇਗਨੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਇਹਨਾਂ ਅਜੀਬ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਰੇਲ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤੰਬਰ 2004 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਯੂ.ਸੀ. ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਾਂ ਹਾਦਸਾ ਸੀ। ਬੈਨਰਜੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ 'ਤੇ ਭੀੜ

ਵਿੱਚ "ਨਿਰਦੋਸ਼" ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਗ ਸਟੋਵ ਫਟਣ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸਰਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
204 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੀਡੀਆ ਸਪਿਨ: ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਰਮ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਪਟਕਥਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਗੋਧਰਾ: ਦ ਮਿਸਿੰਗ ਰੇਜ ਵਿੱਚ, 21 ਐਸ.ਕੇ. ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਸੜ ਰਹੇ S/6 ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਅਤੇ ਦਿਨ ਭਰ ਲਾਸ਼ਾਂ। ਪਰ ਕੁਝ ਗੁੰਮ ਸੀ।
ਗੁੱਸਾ ਗਾਇਬ ਸੀ... ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ... ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ
ਉਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ, ਸਮਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਯਾ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ: “...ਗੋਧਰਾ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਬੈਂਚਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿੱਦੀ ਚੁੱਪ
ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ..." ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ
27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ...ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਚੁੱਪੀ
27, 2002 ਦਾ ਦਿਨ ਬੋਲ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ। ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਸੀ
ਭੜਕਾਊ।
ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਝੁਕਾਅ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਾਮ

ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦ੍ਰਿੜ ਮੁਖ ਪੱਤਰ, ਐਨਡੀਟੀਵੀ, ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਗਾੜਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਸੀ। 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਦਾ ਇਸਦਾ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਰੂਪ, ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇਸਦੀ ਹਿੰਸਕ ਕਵਰੇਜ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ, ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਟੈਂਪਲੇਟ ਬਣ ਗਿਆ:
ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 57 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ 43 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।
ਸੈਂਕੜੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਟ੍ਰੇਨ ਦੇ ਚਾਰ ਡੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਾਰ ਸੇਵਕ। [ਜ਼ੋਰ ਮੇਰਾ] ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ "ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਆਗੂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸੁਰਖੀ ਸੀ: “ਗੁਜਰਾਤ ਟ੍ਰੇਨ 'ਤੇ ਭੀੜ ਦਾ ਹਮਲਾ, 55 ਮੌਤਾਂ।” ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਲੇਖਕ, ਸੱਜਾਦ ਸ਼ੇਖ ਨੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ। 21 ਐੱਸ.ਕੇ. ਮੋਦੀ, ਗੋਧਰਾ: ਦਿ ਮਿਸਿੰਗ ਰੇਜ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਭਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 2004), ਪੰਨਾ 26-9।
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 205

ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ। "ਟ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਸਿਗਨਲ ਫਲੀਆ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧੋਬੀ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ।" ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ: "ਦਾਹੋਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਫਵਾਹ" ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 55 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ 28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: "ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਵੱਲੋਂ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ 57 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।" ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਲੇਖਕ, ਮਾਨਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 1,200 ਰਾਮਸੇਵਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਗੋਧਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸੇ ਟ੍ਰੇਨ ਰਾਹੀਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ 'ਚਿੜ' ਗਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰੇਨ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਫਿਰ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਰਖੀ ਛਾਪੀ: "ਅਯੁੱਧਿਆ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ।" ਇਹ ਵੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਸੀ।
ਜਿਸ ਪਲ ਬਾਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠੀ, ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਟਰੈਕ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਟੀਵੀ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਤਰਕਪੂਰਨ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ 1 ਮਾਰਚ, 2002 ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ:
ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਗੋਧਰਾ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ

ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ
ਅਯੁੱਧਿਆ—ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਭੜਕੀ ਬੇਤੁਕੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਭੜਕੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਵਿਸਫੋਟਕ ਵੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ
ਵੀਐਚਪੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਉਸਾਰੀ
ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਭੜਕਾਊ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ
ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿੱਚ। ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ, ਇੱਕ ਘਿਣਾਉਣਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ।
206 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਕੌੜੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੋਧਰਾ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਫਿਰਕੂ ਮੁਹਿੰਮ। ਇਹ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਇਸਦਾ ਏਜੰਡਾ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ-
ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਰਾਹੀਂ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਰਾਮਸੇਵਕ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਦਸ ਲੱਖ - ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ। [ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ] ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ 1 ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ, ਸਿਧਾਰਥ ਵਰਦਰਾਜਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂਚ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ 'ਤੇ

ਹਮਲਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵੀਰਵਾਰ (28 ਫਰਵਰੀ) ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿੰਸਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ।" ਜਿਵੇਂ ਕਿ www.gujaratriots.com22 ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:
ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
28 ਫਰਵਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ 27 ਫਰਵਰੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ। ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਹਮਲਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਪੂਰਵ-ਸੋਚ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਇਹ "ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂਚ" ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ, ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ "ਪੂਰਵ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ" ਸਨ...
ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 450 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ।
ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਖੂਨੀ ਵਰਣਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ-ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ 'ਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ 20 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਪੀਟਰ ਪੋਪਹੈਮ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਦ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ:
… ਕਾਰ S/6 ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਅੰਤ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਲਗਭਗ 36 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ
ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਨ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ:

ਲਚਕਦਾਰ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਤੇ
ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਜੋ
22 “ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ: ਕਤਲੇਆਮ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ,” ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ: ਦ
ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ, 22 ਮਈ, 2008, ਵੈੱਬ। http://www.gujaratriots.com/index.php/page/3/?s.
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 207

ਅਜੇ ਵੀ 'ਸੁੱਕਾ'। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੋਤਲਾਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ। … ਟ੍ਰੇਨ
ਦੇਰ ਨਾਲ ਸੀ: ਡੇਢ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਤੜਕੇ 2.55 ਵਜੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਂ- ਸਾਰਣੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ
ਸਵੇਰੇ 7.15 ਵਜੇ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।
ਦਾਹੋਦ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਅਤੇ 75 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਟੜੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ।
ਟ੍ਰੇਨ ਸਵੇਰੇ 6 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਾਹੋਦ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਈ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ।
ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਚਾਹ ਅਤੇ ਸਨੈਕਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ S/6 ਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਉਹ ਸ਼ਰਾਬੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਸਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ
ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਮੁਸਲਿਮ ਆਦਮੀ - ਇੱਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ 'ਜੈ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ' ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਦੇ ਸਟਾਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ। ਸਟਾਲਧਾਰਕ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। [ਨਾਨਾਵਤੀ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।] ਅਤੇ ਦਾਹੋਦ।]
ਅਚਾਨਕ, ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮੋੜ ਲੈ ਲਿਆ: ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ
ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਦੀ। ਉਸਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ, ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਪਰ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੀ
ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ 16 ਸਾਲਾ ਧੀ। ਉਸਨੇ 'ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ।' ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਕਿਨਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਰਹੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ
ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਦੀ ਹੈ
ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਝਪਟ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ
ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ
ਉਹ ਚਲੀ ਗਈ। ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਦਸੂਰਤ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਝਗੜਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਪੈਂਟੋਮਾਈਮ
ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਣ ਗਈ। ਕਾਰਸੇਵਕ

ਆਪਣੇ ਭਲੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਚੁਣਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਟੰਟ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖਿੱਚਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਜਿਕ ਭੂਗੋਲ
ਗੋਧਰਾ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। [ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ]
…ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜੋ
ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ। ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਉੱਭਰ ਆਇਆ
ਪਟੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੋਟਰ-ਮੁਰੰਮਤ ਯਾਰਡ ਹਨ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ
ਸਿਗਨਲ ਫਾਲੀਆ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਝੁੱਗੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਦੇ ਢੇਰ
ਇੱਟਾਂ, ਪੈਟਰੋਲ, ਅਤੇ ਪੈਰਾਫਿਨ ਅਤੇ ਕੈਲੋਰ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਸਨ
ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ: ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਜੋ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਕੌੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ।
ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੜੀ ਗਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਡੱਬੇ S/6 ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ 208 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲਣ ਲੱਗੀ। 'ਕੁੜੀ ਚੀਕਣ ਲੱਗੀ
"ਮਦਦ ਕਰੋ," ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
'ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਤਰ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।'
ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ। ਮੈਂ ਘਰ ਭੱਜਿਆ - ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸੀਬਤ ਸੀ

ਬਰੂਇੰਗ...'
ਰੇਲਗੱਡੀ ਚੱਲ ਪਈ, ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਨੇ ਡੱਬੇ 'ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਇੱਟਾਂ। ਟ੍ਰੇਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕੋਰਡ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ; ਟ੍ਰੇਨ ਰੁਕ ਗਈ।
ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਚਲਾ ਗਿਆ; ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਬਾਹਰ ਰੱਸੀ ਦੁਬਾਰਾ ਖਿੱਚੀ ਗਈ,
ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਟ੍ਰੇਨ ਰੁਕ ਗਈ ਅਤੇ ਰੁਕੀ ਹੀ ਰਹੀ। 'ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕ...' "ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ," ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਭੀੜ ਨੇ... ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਕਾਰਸੇਵਕ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਆਪਣੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਭੀੜ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ...' ਝਗੜਾ ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਾਰਸੇਵਕ ਆਪਣੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜੇ ਸਨ।
ਅਤੇ ਡੰਡੇ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਭੀੜ 1,000 ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭੀੜ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਝੁੱਗੀਆਂ, ਪੈਟਰੋਲ, ਗੈਸ, ਕੱਪੜੇ - ਜੋ ਵੀ ਸੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਿਆਉਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਸ ਸਿਲੰਡਰ
ਖਿੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਫਟ ਗਏ; ਪੈਟਰੋਲ ਬੰਬ ਉੱਡ ਗਏ ਅੰਦਰ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।
ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ...
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਦ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮਨਘੜਤ ਅਤੇ ਮਸਾਲੇਦਾਰੀਕਰਨ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਾਂ" ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਵਾਇਰਸ ਵਾਂਗ ਫੈਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵੀ ਜੋ ਸ਼ਰਾਬਬੰਦੀ ਦੀ

ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਕਦੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਯਕੀਨਨ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ - ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਧਰਮ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ।
ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖੀ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸ਼ਨਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਿੰਦੂ "ਖਾੜਕੂ ਕਾਰਸੇਵਕ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਬੇਕਸੂਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ"। ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ, ਕਮਿਊਨਲਿਜ਼ਮ ਕੰਬੈਟ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਵੀਰ ਸੰਘਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ
ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ 209

ਟ੍ਰੇਨ ਕਤਲੇਆਮ। 27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਟੀਵੀ ਕਵਰੇਜ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਉਸਦਾ ਲੇਖ 23 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ... ਕੁਝ
ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ; ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ,
ਮੁਸਲਿਮ ਯਾਤਰੀ ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਉਤਰ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਮਦਦ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰਾ। ਦੂਸਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਅਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ

ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਮਲਾ ਬਦਲਾ ਸੀ... ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੱਲਦੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਰੇਲਵੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਨਾਅਰੇ
ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2,000 ਨੂੰ
ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਜਲਦੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ
ਪੈਟਰੋਲ ਬੰਬ ਅਤੇ ਐਸਿਡ ਬੰਬ।
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਵਿੱਚ, ਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸਥਾਨਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਗੂ ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:
ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜੋ ਢੁਕਵੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ
ਜਾਂਚ। ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਜੇ ਮੈਂ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ
ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਨਿੱਜੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਾ ਲਿਆਓ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ

ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਐਸਆਈਟੀ। ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਨਿੱਜੀ ਮੁਲਾਂਕਣ।
23 ਵੀਰ ਸੰਘਵੀ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੀ ਟਿਕਟ: ਗੋਧਰਾ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ,
23 ਫਰਵਰੀ, 2011, ਵੈੱਬ। http://virsanghvi.com/Article-Details.aspx? Key=611. (ਇਹ ਲੇਖ 2002 ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ)।
210 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

24 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਖੇਮੇ ਵਿੱਚ ਘਬਰਾਹਟ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਇਹ ਸੋਨੀਆ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਬੰਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਅਤੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ" ਦੇ ਟਰੰਪ ਕਾਰਡ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ VHP ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਿਆ।
ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ, ਕਨ੍ਹਈਆ ਲਾਲ ਮੁਨਸ਼ੀ (1887-1971) ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ,

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ (1889-1964) ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, "ਜੇ ਹਰ ਵਾਰ ਅੰਤਰ-ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ... ਰਵਾਇਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਸੁੱਕ ਜਾਣਗੇ।"24
ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਭੂਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਗਾੜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

24 ਕੇ.ਐਮ. ਮੁਨਸ਼ੀ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼: ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, 1902-1950, ਦੂਜਾ
ਐਡ (ਮੁੰਬਈ: ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆ ਭਵਨ, 2012), ਪੀ. 312.

ਅਧਿਆਇ 12

ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ?
ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ?

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਤਾਕਤ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? ਪੁਲਿਸ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਉਹ ਫੌਜ ਅਤੇ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ? ਉਹ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ ਗਈਆਂ? ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਾਰੇ ਗਏ?... ਜੇਕਰ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ 10,000 ਤੋਂ 15,000 ਦੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਠਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 10-20 ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 20 ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਕੋਲ ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਲ ਪਿਸਤੌਲ ਹੋਵੇ... ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਡੰਡਾ (ਸਟਾਫ਼) ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ 10,000 ਦੀ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਭੀੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ?... ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਿਰ ਬਣ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਹਿੰਦੂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਰਈਸ ਖਾਨ, 2002-2008 ਤੱਕ ਤੀਸਤਾ ਸੇਤਲਵਾੜ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ

2002 ਦੀ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ "ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ "ਰਾਜ-ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ" ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੈੱਟ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਿਟਲਰ ਦੀ

ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨਫ਼ਰਤ-ਕਰੂਸੇਡ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਜਿਸਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅੰਗੂਠੇ-ਨਿਯਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। 'ਕਤਲ' ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਸਲੀ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਕਤਲੇਆਮ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਦੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਬਿਨਾਂ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 212 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਪੂਰੇ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਕ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਜਾ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮ ਸਨ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਕਤਲੇਆਮ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮੂਹ, ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਸਮੂਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਤਲੇਆਮ ਜਾਂ ਕਤਲੇਆਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਤਲੇਆਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਸਨ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਦੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਤਲ ਭੀੜ ਤੋਂ ਓਨਾ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਸਿੱਖ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ

ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 3,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਨ; ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ। ਸਿੱਖ ਆਮ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇੱਕ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਤਲ ਭੀੜਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲੀ।
ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਛਾਉਣੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਪਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਾਤਲ ਭੀੜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਕਾਤਲ ਭੀੜ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1984 ਤੋਂ 3 ਨਵੰਬਰ, 1984 ਤੱਕ ਇਹ ਬੇਕਾਬੂ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ; ਭੀੜ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲੁੱਟਮਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੋਧਰਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੜਕਾਏ ਗਏ ਮੁਸਲਿਮ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ, ਇੱਕ-ਪਾਸੜ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ

ਵੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣਾ ਇੱਕ ਵਰਗਾ ਸੀ-
ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ? 213

2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਫਿਲਟਰਿੰਗ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਾਂ, ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭੀੜ ਨੇ ਹੰਗਾਮਾ ਮਚਾਇਆ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ - ਕੁਝ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਣਇੱਛਤ - ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੂਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕੈਬਨਿਟ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸੀ, 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਬਰਾਬਰ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਗਲ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 2003 ਵਿੱਚ, ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ ਦੇ ਮੌਲਾਨਾ ਮਦਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮ

ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੁਆਰਾ 9 ਅਗਸਤ, 2003 ਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:
ਕਾਂਗਰਸ ਬੈਸਟ ਬੇਕਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ, ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਡਰ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 10 ਜਨਪਥ ਨੇ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।
JUH ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਰ" ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਹਿਮੂਦ ਅਸਦ
JUH ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਦਨੀ ਨੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ: “ਅਸੀਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।" ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 29 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ, JUH ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ 25 ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਚੈਪਟਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ
ਕਾਂਗਰਸ ਮੰਤਰੀ, ਇੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ। ਫਿਰ, 20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ, ਮਦਨੀ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ, “ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਅਪੀਲ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟਰਾਂ, 214 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਣਦੇਖਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।"
JUH ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ,
ਇਸਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਵਡੋਦਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ
21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ, "ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੀਟਿੰਗ"
ਯੋਗੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ, ਆਰਐਸਐਸ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਪਟੇਲ (ਵਿਧਾਇਕ) ਅਤੇ ਚਿੰਮਨ ਗਾਂਧੀ (ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਰਪੋਰੇਟਰ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ, ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਅਤੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ
ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲੇਗਾ।"
ਗੁਜਰਾਤ ਜੇਯੂਐਚ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਪੱਧਰ। ਮਹਿਸਾਣਾ ਅਤੇ ਪਾਟਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।
ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਤਮਾਰਾਮ ਪਟੇਲ ਨੂੰ "ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ" ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਫੈਕਸ
1 ਮਈ ਨੂੰ ਮਹਿਸਾਣਾ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿੱਚ ਪਟੇਲ ਦੇ ਕਾਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਹੈ: “ਫਿਰ ਵੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ; ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਰਦਾਰਪੁਰ ਅਤੇ ਲਾਡੋਈ ਪਿੰਡ।

ਆਨੰਦ ਤੋਂ 15 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਗੁਜਰਾਤ ਯੁਵਾ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਕੱਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਕਾਂਗਰਸ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਜੇਯੂਐਚ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਲਈ, ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਾਲੀ ਹੈ।
ਪਾਟਨ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਵੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ 'ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ' ਲਈ।
ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਐਨ.ਏ. ਫਾਰੂਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭੁੱਲ-ਭੁੱਲ ਅਤੇ ਦੋਸ਼-ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪਾਪ ਕੀਤੇ। ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ
ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ। ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਕਾਂਗਰਸ ਜੋ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੀ
ਸਭ ਕੁਝ ਐਨਜੀਓ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
2002 ਵਿੱਚ ਹੀ, ਮੈਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਐਨਜੀਓ ਕਾਰਕੁਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ਕੀਆ ਜਾਫਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ, ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਕੀਆ ਉਸਨੂੰ ਗੁਲਬਰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਈ ਸਥਾਨਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਵੀਐਚਪੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸਨੇ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜਾਫਰੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਜਾਫਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible]
[illegible]
[illegible]
2008 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□, □□□□□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□—□□□□□□ □□□□□□ □□□□

□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□, □□□□ □□□□□□

□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ - □□□□-□□□□□□ □□□□ '□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□

□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□, □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□

□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□

□□□□□□□, □□ □□□□□□, □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□

□□□□□□□

□□□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ 12 □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□, □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□, □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□, □□□□ □□□□, □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□-□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□

□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ 27 □□□□□□, 2002 □□□□, □□□□□□□□ □□□□□□□□□ '□□ □□□□□□ 8 □□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□ 59 □□□□□, □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ 9 □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□:

24 □□□□□□ □□□□, □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□

ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਠੀਕ ਕੀਤੀ
26 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ। 27 ਤਰੀਕ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ
ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਪਰ ਗੋਧਰਾ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ।
ਤੁਰੰਤ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਤੈਅ ਸੀ।
ਸਦਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸਥਿਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਮੈਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ 218 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਹੋਣਗੇ

ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਾਤਰੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ.... ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਸੀ ਕਿ
ਉਸ ਬਦਕਿਸਮਤ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ। ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਚੇ ਹੋਏ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12.40 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।
ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ, ਮੈਂ ਢੁਕਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਹਰੇਕ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
ਰਸਤਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ
ਬਚੇ ਹੋਏ ਯਾਤਰੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਐਸਕਾਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ - ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।
ਮੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਨਹੀਂ ਸਰ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਨਹੀਂ। ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।" ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਓ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੇਲਗੱਡੀ ਪਹੁੰਚੀ
ਆਨੰਦ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਕੁਝ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਰ,
ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ।"
ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਤਾਂ ਲਈ ਸੋਗ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਆਪਣਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:
ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਸਿਗਨਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਬਜਟ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।
ਦੁਪਹਿਰ 3 ਜਾਂ 3.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ, ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਈ ਸੀ।
ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਲਾਈਵ ਕਵਰੇਜ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਬੜੌਦਾ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਪਿਆ
ਗੋਧਰਾ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ
ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, “ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋਹਰੇ ਇੰਜਣ ਵਾਲਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਇੰਜਣ ਵਾਲੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਿੱਚ ਵੀਆਈਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ,
"ਮੈਂ ਵੀਆਈਪੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ" ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੇਣ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਉਡਾਣ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ 9.45 ਵਜੇ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।
ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ? 219

ਇੱਥੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ" (28 ਫਰਵਰੀ, 2002)। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: "ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫ਼ਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਦੋਂ ਭੀੜ ਨੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ 57 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਗੋਧਰਾ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਦੇ ਚਾਰ ਡੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ..."
ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 1.37 ਵਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਫਿਊ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਨੇ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: “ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਗੋਧਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ...” (‘ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ)
ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਕ੍ਰੋਨਿਕਲ, ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਔਨਲਾਈਨ ਲਿਖਿਆ: "ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਡਰੋਂ ਕਿ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਜਾਣਗੇ, ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ..." ਮੋਦੀ ਸ਼ਾਮ 4.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੋਧਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਰੇਲ ਬੋਗੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੋਧਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕਦਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸ਼ਿਆਤੰਤਰਕਾਰੀ
(ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ) ਤੱਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰਗਰਮ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹੱਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ
ਉਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਈਮੇਲ ਭੇਜੀ ਗਈ
ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ, ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਫੈਲਾਈ ਕਿ ਕੁਝ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ
ਉਸ ਈਮੇਲ ਦੇ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ
ਘਟਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੰਨੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਨਹੀਂ
ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁੜੀ ਕੌਣ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

220 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[

[illegible]

[illegible]

[illegible]

- ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਔਨਲਾਈਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਐਫ ਦੀਆਂ ਦਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
- ਮੋਦੀ ਨੇ ਖੁਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

---

1 ਰਾਹੁਲ ਬੇਦੀ, "ਬਲਜ਼ਿੰਗ ਟ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ," ਦ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ, 28 ਫਰਵਰੀ, 2002, ਵੈੱਬ। http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/india/1386341/Hindus-masacred-on-blazing-train.html।

ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ? 221

ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਗਲਾ ਅਧਿਆਇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

- 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ, 217 ਨਿਵਾਰਕ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 137 ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਅਤੇ 80 ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ। ਨੌਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕਈ ਭਾਜਪਾ (ਅਤੇ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸ) ਆਗੂ), ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮੁਸੀਬਤ ਭੜਕਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਰੇ ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।

 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ, ਅੰਦਰ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ। ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਨ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

 ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੀ, ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਧੂ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਰਾਹੀਂ :

"ਸਭ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਫੈਕਸ ਸੁਨੇਹਾ" ਨੰਬਰ : (SB.V/ISS/102002/173) ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਗੋਧਰਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਕੋਚ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੋਧਰਾ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਬੜੌਦਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਕਸਬਿਆਂ ਤੋਂ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ (.) ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ 28.02.2002 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (.) ਰਾਜ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੋਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ (.) ਗੁਜਰਾਤ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਭਰ ਰਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਸ ਟੁਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਈ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਤੁਰੰਤ

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਟੁਕੜੀਆਂ R.A.F. (.) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਈਵਨ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਦੇ ਫੈਕਸ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। (J.R. RAJPUT), ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਕੱਤਰ (Spl.)
ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਸਬੰਧਤ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ:
222 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਸੇ ਰਾਤ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੈ।
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋਧਪੁਰ ਸਰਹੱਦ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ। ਦੇਸ਼ ਜੰਗ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਥਿਤ ਫੌਜੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਹੀ ਫੌਜੀ ਯੂਨਿਟ ਨਾ ਵੀ ਹੋਣ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧੋਬੀਆਂ, ਰਸੋਈਏ, ਨਾਈਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦਿਓ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੀ ਇੱਕ
ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਫੌਜ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਲੋਕ ਫੌਜ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਰ ਵੀ।
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਇਸ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ

[illegible]
[illegible]
[illegible] 27 [illegible]
[illegible] 28 [illegible]
[illegible] 28 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਭੇਜਿਆ
ਗਿਆ।
ਭਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ। ਬਾਕੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਸਵੇਰੇ 3.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ
ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ? 223

 ਉਸ ਅਜੀਬ ਘੜੀ 'ਤੇ ਦੰਗਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੋਲਾ ਹਸਪਤਾਲ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਇਲਾਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ
ਦਿਨ।
 ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਸੇਵਕ ਅਯੁੱਧਿਆ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ
ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ, ਇੱਕ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਵੀ
ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਣਪਛਾਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ
ਵਿੱਚ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਸੋਲਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਿੱਛੇ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵੀਐਚਪੀ ਆਗੂ ਵੀ ਸਨ
ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਗਿਆ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ।
ਹਾਲਾਂਕਿ,
ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਰੋਸ
ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਸਕਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ
ਦਿੱਤਾ। 2 ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ
ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਕਿਉਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ
ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਗੜਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੀ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ:

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਜਿੱਥੇ ਗੋਧਰਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ
ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਚੰਗਾ ਵਰਤਿਆ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਲਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਉਹ ਦਿਨ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਇੱਕ ਵਰਚੁਅਲ ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨ।
ਉਹ ਖੇਤਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ
ਸਾਬਰਮਤੀ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਿਆਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ
ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਪਸ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ
ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵਿਸਫੋਟਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜੇਕਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਗਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ,
ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।
ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਸਮਝ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਗੋਧਰਾ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਲਾ ਲੈ ਆਏ।
ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 30 ਲਾਵਾਰਿਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਲਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕੋਲ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ।
ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਪਾਵੇਗਾ ਕਿ
ਉਸ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ,
ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਵੀ ਤਾਕਤ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ
2 ਉਦੈ ਮਾਹੂਰਕਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਿਰ ਗੁਪਤਾ, “ਸਿਨਜ਼ ਆਫ਼ ਮੋਦੀ,” ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ, 18 ਮਾਰਚ, 2002,

ਵੈੱਬ। http:// www.indiatoday.com/itoday/20020318/cover.shtml। 224 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਸ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, 2002 ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ
ਸਦਭਾਵਨਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ
ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਉੱਠੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਉਸ ਦਿਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਈ। ਸਾਰੇ ਖਾਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਭਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ, ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ।
ਕੁਝ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਦੇਖੇ ਤੱਥ
ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਦੈ ਮਾਹੂਰਕਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਲਿਖੀਆਂ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ:
ਦੰਗੇ 28 ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲਾ ਲਿਆ।

ਸਵੇਰੇ 10.30 ਤੋਂ 11.00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਰਣਜੀਤ ਵਣਜਾਰਾ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਆਟੋ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ
ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚ ਲਿਆ।
ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮਦਦ ਲਈ ਚੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਪੁਲਿਸ 20 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਆ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ
ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵਣਜ਼ਾਰਾ ਦੀ ਲਾਸ਼। ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਭੜਕ ਉੱਠੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵੀ
ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। ਇੱਕ ਆਈਸ਼ਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਲਕ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਭੀੜ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ।
ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਭੀੜ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ।
ਇੱਕ ਹੰਗਾਮੇ 'ਤੇ।
ਨਰੋਦਾ ਗਾਮ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ
28 ਹਿੰਦੂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ 2002 ਦੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗੇ ਸਨ
ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਭ ਕੁਝ ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਸਨ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।
ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ? 225

ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ3 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਵਾਬੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹਿੰਦੂ ਭੀੜ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਭੀੜ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਜਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਏਜੰਡਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਏਜੰਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ "ਸੁਰੱਖਿਆ" ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।
ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੰਗੇ 28 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਭੜਕਾਹਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ। ਅਫਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਲਾਈਵ ਟੀਵੀ ਕਵਰੇਜ ਨੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਨਤਕ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਚਮਹਿਲ, ਬਨਾਸਕਾਂਠਾ, ਸਾਬਰਕਾਂਠਾ, ਦਾਹੋਦ, ਆਦਿ

ਆਦਿਵਾਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਕਤਲੇਆਮ ਭੜਕਾਹਟ
ਹੋਈ।
ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਫੌਜ ਦੀ ਮੰਗ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ , ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ।
 ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ , ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਫੋਰਸ ਜੁਟਾਉਣ
ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ
ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲ। ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਸਰਕਾਰ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ 11 ਕੰਪਨੀਆਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 2.30 ਵਜੇ
ਤੱਕ , ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ
ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਲਈ। ਫੌਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ 'ਤੇ , ਜਦੋਂ
ਇੱਕ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਜੰਗ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨ

3 ਉਦੈ ਮਹੂਰਕਰ , "ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਕੇਸ : ਮਾਇਆਬੇਨ ਕੋਡਨਾਨੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸੰਤੁਲਨ
ਵਿੱਚ ਹੈ ," ਭਾਰਤ
ਅੱਜ , 25 ਮਈ, 2013, ਵੈੱਬ। http://indiatoday.intoday.in/story/naroda-patiya-case-mayaben-kodnani-judgement-narendra-modi-gujarat-riots/1/273065.html।

226 ਮੋਦੀ , ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖ ਤੱਕ ' ਟਕਰਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ , ਇੱਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ
ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ।
 ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਸਮੇਂ , ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਨੇ ਭੇਜਿਆ
ਫੌਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨ ਰੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬੇਨਤੀ

□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ '□□ □□□□□□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□
□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ 131 □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□, □□□ □□□□□ 7.30 □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□
□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ 32 □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□
□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□, 1 □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□
□□ □□□ □□□□□, □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□ 1 □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □ □□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□
1 □□□□ □□□ □□□□ 4.30 □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ 14 □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□
□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□? 227

□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ 3 □□□ □□□□□□ □□□□□□□□

2 □□□□, 2002□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□

2 □□□□, □□□ □□ □□□ □□□ □□□□□ 1.30 □□□ □□□□□ □□□□□□□ □□

1 □□□□ □□□ □□□□ 6.30 □□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□ 2 □□□□ □□□ □□□□□ 11 □□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□

□□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□, □□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□

3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਰਾਤ 10.35 ਵਜੇ ਭਾਵਨਗਰ ਚਲੇ ਗਏ। □

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ, ਫੌਜ ਦੇ 26 ਕਾਲਮ ਸਨ।

ਰਾਜ।

ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਿਸਨੇ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਵੇ, ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

1 ਮਾਰਚ, 2002: ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਬੇਨਤੀ 1 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਪਾਅ ਵੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

□ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ 568 ਰੋਕਥਾਮ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 443

ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ 125 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। □ 695 ਵਿਅਕਤੀਆਂ - 397 ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ 298 ਮੁਸਲਮਾਨ - ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪਰਾਧ।

□ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ 80 ਕੰਪਨੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 63 ਐਸਆਰਪੀਐਫ ਦੀਆਂ ਅਤੇ 17 ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। □

ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। □

ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 51 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 24 ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਅਤੇ 27

ਕੀ ਇਸ ਵਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ?

ਇਹ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਸਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੀਪ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 28 ਦਿਨ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੰਗੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 30 ਜਾਂ 31 ਦਿਨਾਂ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਮਦਦ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ
ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, 1 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਹੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਬਲ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।
228 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਸ ਸਮੇਂ, ਤਿੰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ - ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਗਵਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਵਿਲਾਸਰਾਓ ਦੇਸ਼ਮੁਖ। ਫੈਕਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਟੈਕਸਟ ਵੱਡੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫੈਕਸ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:
ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, 58 ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ
27 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸਾਬਰਮਤੀ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ। ਅੱਗਜ਼ਨੀ, ਲੁੱਟਮਾਰ, ਕਤਲ ਅਤੇ
ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ।
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਉਪਲਬਧ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ
ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਕਿਤੇ ਹੋਰ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਹਾਈਵੇਅ ਵੀ
ਬਲਾਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਸਰੋਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ
ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਫੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਦਦ ਕਰਨਗੀਆਂ
ਇਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ।
ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਛੋਟ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ
ਤੁਹਾਡੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਦਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ
ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ। ਕੇ. ਨਿਤਿਆਨੰਦਮ, ਸਕੱਤਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ
ਗੁਜਰਾਤ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ।
ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਫੌਜਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਦਿਗਵਿਜੈ ਸਿੰਘ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਗਹਿਲੋਤ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣ ਲਈ 13 ਦਿਨ ਲਏ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 13 ਮਾਰਚ, 2002 ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਸਹੀ ਟੈਕਸਟ, ਅਤੇ 'ਗੁਪਤ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:
ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ SB.V/MMM/102002/769, ਮਿਤੀ 1 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਵੇਖੋ।

ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ MPSAF ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ , ਇਸ ਸਮੇਂ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐਮ.ਪੀ . ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਆਰ .ਸੀ . ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।

ਕੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ , ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ "ਨੀਰੋ " ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੜਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ?

ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ? 229

ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ "ਗੁਪਤ " ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਧੂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ , ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਕਥਿਤ "ਮਿਲਾਪ " ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੱਟੜ ਆਲੋਚਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ , ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਧੂ ਫੋਰਸਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

2 ਮਾਰਚ , 2002: ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਰਗਰਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਾਂਗ , ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਵੇਰੇ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ , ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ : ਰੋਕਥਾਮ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ : 573 (477 ਹਿੰਦੂ , 96 ਮੁਸਲਮਾਨ) ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ : 711 (482 ਹਿੰਦੂ , 229 ਮੁਸਲਮਾਨ) ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ : 16 (12 ਹਿੰਦੂ , 4 ਮੁਸਲਮਾਨ) ਐਸਆਰਪੀਐਫ (ਸਟੇਟ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ) ਦੀਆਂ 64 ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ 24 ਕੰਪਨੀਆਂ

ਸੀਪੀਐਮਐਫ (ਕੇਂਦਰੀ ਪੈਰਾ-ਮਿਲਟਰੀ ਫੋਰਸਿਜ਼) ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ। ਦੂਜਾ ਦੌਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ
ਅਤੇ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਏਕਤਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ,
ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੁਹੱਲਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ
ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ
ਆਗੂ, ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ
ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।
 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ
ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ
ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਤ 8.30 ਵਜੇ
3 ਮਾਰਚ, 2002: ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ
ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਐਲ.ਕੇ.
ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗੋਧਰਾ ਵੀ ਗਏ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੋਲਦੇ ਹਨ:
 ਰੋਕਥਾਮ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ: 363 (280 ਹਿੰਦੂ, 83 ਮੁਸਲਮਾਨ) ਅਪਰਾਧ
ਲਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ: 589 (416 ਹਿੰਦੂ, 173 ਮੁਸਲਮਾਨ) ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ
ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ: 10 (ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ)
ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ
7 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਹੀ, ਜਦੋਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾਪਿਆ, ਤਾਂ
10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪੰਚਮਹਿਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਫੌਜ ਨੂੰ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ
ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 230 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ
ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਅਯੁੱਧਿਆ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ
ਬਾਵਜੂਦ, ਫੌਜ ਸਟੈਂਡਬਾਏ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਵਡੋਦਰਾ ਅਤੇ ਸੂਰਤ
ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਫੌਜ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਾਇਨਾਤ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ, ਸਥਾਨਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੌਜ ਨੂੰ ਫਲੈਗ-ਮਾਰਚ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ।
ਫੌਜ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਏਜੰਟ ਭੜਕਾਊ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ।
ਉਦੈ ਮਾਹੁਰਕਰ ਨੇ 18 ਮਾਰਚ, 2002 ਦੇ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ:
ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਬੇਅਸਰ ਸੀ [28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ]। ਪਰ ਕੀ ਇਹ
ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ? ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 6,000 ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1,500 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਨ
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ (530 ਜਵਾਨ) ਹਨ। ਰੈਪਿਡ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਸ (RAF) ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਬਚ ਸਕੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਲਈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਭੀੜ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ
ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ 2,000 ਤੋਂ 10,000 ਤੱਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਸਥਾਨ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ, 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 25,000 ਸਨ ਸਿਰਫ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਲੋਕ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਲਿਸ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ,
ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਦਹਾਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਾਰ, ਇਹ ਕੰਧ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ, ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਵਿਖੇ, ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਭੀੜ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਾਮ ਦੇ ਯੋਗ
ਹੰਗਾਮਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਭੀੜਾਂ 4,000 ਤੋਂ 5,000 ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਮੁਸਲਮਾਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰਾ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ
ਨਰੋਦਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਚਰਸ ਚੋਰੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।
ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ। ਪਿਛਲੇ ਵੀਰਵਾਰ [ਭਾਵ, 28 ਫਰਵਰੀ], ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਖੱਟ ਲਈ
ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਵੀ।
ਚਮਨਪੁਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਲਗਭਗ 40 ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਕੁਝ ਕੁ ਹੀ ਸਨ
ਜਦੋਂ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗਾਰਡ। ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ,
ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਭੀੜ 10,000 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ
ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 40 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ
ਇਕੱਲੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੇ - ਇਸਨੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਈ।
ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਫ਼ਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੋਂ ਭੀੜ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਹੋਰ

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੇ ਬੱਲਬ ਵੀ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ।
ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ? 231

ਪਿਛਲੇ ਵੀਰਵਾਰ [28 ਫਰਵਰੀ] ਨੂੰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 3,500 ਡਰੇ ਹੋਏ ਵਸਨੀਕਾਂ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਤੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਰੁੱਧ
ਆਮ ਔਸਤ 200। ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ
28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ 100 ਕਾਲਾਂ, 400 ਕਾਲਾਂ ਆਈਆਂ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।
ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੀ.ਸੀ. ਪਾਂਡੇ: “ਆਪਣੇ 32 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ
ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਉਭਾਰ ਸੀ, ਨਾ ਰੁਕਣ ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ। ਏ
ਉਹ ਪੜਾਅ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਭੀੜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ।: ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਲਗਭਗ 43,000 ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਰਫ 12,000 ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਨ। ਐਸਆਰਪੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 14,000 ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੀੜਾਂ
ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, 500 ਤੋਂ 10,000 ਤੱਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ।
ਤੀਸਤਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਬੋਲਿਆ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਦੇ ਹੁਣ ਦੂਰ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਰਈਸ ਖਾਨ, ਜਿਸਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜ਼ੀਰੋ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ:
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭੀੜ ਇੰਨੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ
ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਸੀ।
ਭੀੜ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਐਫਆਈਆਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ,
ਪੀੜਤਾਂ ਨੇ 10,000 ਤੋਂ 15,000 ਦੀ ਭੀੜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਲ ਪਤਾ ਹੈ?
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਿੰਨੀ ਹੈ? ਪੁਲਿਸ ਕਿੰਨੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ?
ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ? ਉਹ ਫੌਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਬਾਰੇ? ਉਹ ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਕਿ ਕਿੰਨੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਸਨ
ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ? ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਾਰੇ ਗਏ?
ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਦਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੰਗੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਏ ਸਨ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ। ਜੇਕਰ ਦੰਗੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਥਾਵਾਂ - ਤੁਸੀਂ ਫੌਜ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ
ਪੁਲਿਸ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
ਇੱਕ ਆਮ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ, ਭੀੜ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ

ਫਲਾਣੇ-ਫਲਾਣੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ। ਜੇਕਰ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੋਵੇ
10,000 ਤੋਂ 15,000 ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਠਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 10-20 ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕਿੰਨਾ?
ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ 20 ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਕੋਲ ਹੀ ਰਾਈਫਲਾਂ ਹੋਣ
ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੋਲ ਪਿਸਤੌਲ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਡਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ! ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਡੰਡਾ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ 232 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

(ਸਟਾਫ਼)। ਅਜਿਹਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ 10,000 ਦੀ ਗੁੱਸੇ ਭਰੀ ਭੀੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ
ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋ?
ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ 'ਤੇ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮੇਂ, ਪੁਲਿਸ ਸੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਕੁਝ ਕੁ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸਨ
ਹਜ਼ਾਰ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ
ਭੀੜ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ।
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਭੀੜ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਹੋਈ ਸੀ
ਇੱਕ ਕਤਲੇਆਮ। ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਸਨ
ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ? ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਘਾਤਕ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।
ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਭੀੜ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ।

ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਨ
ਉਹ ਥਾਵਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੱਖ ਬਣ ਗਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਹਿੰਦੂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਖਤਮ ਹੋਏ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਖੇਤਰ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀਆਂ ਦੋ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ 500 ਘਰ। ਵੀ
ਜੇ ਉਹ ਆਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ
ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਲੇਨ ਅਤੇ ਸੜਕ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ
ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ
ਪੁਲਿਸ ਪਹੁੰਚੀ, ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।
ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ।
ਇਲਾਕੇ। ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ

ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਤੀਸਤਾ ਨੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
ਸਬੂਤ।
ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੋਬਾਈਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਫੈਲ ਗਏ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਹਠਧਰਮੀ ਸੰਗਠਨ
ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ—ਭਾਵੇਂ ਉਹ RSS-VHP ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਮੀਅਤ-ਏ-ਉਲੇਮਾ
ਅਤੇ ਜਮੀਅਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ।
ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਸਗੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤ। ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ, ਉੱਥੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਿਰ ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣੀ ਤੈਅ ਹੈ।
ਦੁਬਾਰਾ ਫਟਣਾ।
ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲੰਬੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨੀ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ? 233

ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ

[illegible]
[illegible]
[illegible] 2002 [illegible] 59 [illegible]:
[illegible] 262 [illegible] 863 [illegible]:
[illegible]
[illegible] 61 [illegible] 40
[illegible]
[illegible]: 10,500 [illegible]: 15,000 [illegible]: 25,486 (17,489 [illegible] 7,997 [illegible])
[illegible]: 26,997 [illegible] 19,198
[illegible]
[illegible] 4,274 [illegible] 31 [illegible]

□□□□□, 2012 □□□, 246 □□□□□□□ □□□ 92 □□□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□, □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□

□□□□ □□□□□□□□ 5 □□□□, 2002 □□ □□□□□ □□□□, 98 □□□□ □□□□□□ □□□□□□, 85 □□ □□

□□□□□□□□□ □□ □□ □□□ 13 □□□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□, 40,000 □□□□□

□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□ □□□□□, □□□□□ □□□□□ □□□□□□

□□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□ □□□ □□: □□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□-□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□? □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□? □□ □□□□□ □□□□, □□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ 25 □□□□□ 2008 □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□, □□□ □□□□□ 234 □□□□, □□□□□□□ □□□ □□□□□

□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ '□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□ □□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□ '□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□, □□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□

□□□□□□□□□□ □□□, □□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ '□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□, □□ □□□ □□□□

ਵਿਰੋਧੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਗੋਧਰਾ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਝੂਠ ਫੈਲਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ ਹਨ।
ਕਾਂਗਰਸ, ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਪੀੜਤਤਾ ਅਤੇ ਸੀਜ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੰਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਧਿਆਇ 13

ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ
ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਧੱਕਿਆ?

ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਫੜੀ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਨਕਲੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਛਾਪਣ ਦੇ ਰੈਕੇਟ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਫੀਆ ਡੌਨ ਛੋਟਾ ਸ਼ਕੀਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਿਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਗਠਨ ਸਿਮੀ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵੀ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਮੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ।
ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ, ਦੁਬਈ ਦੇ ਅੰਡਰਵਰਲਡ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉਹ ਤੱਤ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਨਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਮਾਰਚ 2002 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

'ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 19 ਹਫ਼ਤੇ' ਅਤੇ 'ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ' ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੋਦੀ:

• ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡਾ ਤੈਅ ਕਰੋ; • ਕੋਈ ਵਿਭਾਗੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਉਸਨੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਰ; ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਸੁਨੇਹਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਮਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ;
• ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀ ਅਤੇ ਲੀਡ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ
ਮੋਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਠੋਸ 236 ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪਛਾਣ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਜਨੀਤੀ;
• ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਸੀ
ਕੱਛ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਦਿਖਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ;
• ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ,
ਇਸ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ; • ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਫੌਜ ਲਿਆਂਦੀ ਅਤੇ
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 72 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੰਗੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ;
ਇਹ ਗੱਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ

ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਘਬਰਾਹਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ, ਸਗੋਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਫੀਆਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਭਾਈ ਲੌਗ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਡੌਨਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਆਈਐਸਆਈ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਅੱਤਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
ਮਾਰਚ 2002 ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਅੰਸ਼, ਇਸ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ:
2 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਦਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਹੈ
ਰਾਜ, ਇਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ... ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ
ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨਾਂ ਅਤੇ ਏਜੰਡਿਆਂ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਨਾਹਗਾਹ, ਬਿਹਤਰ ਇਹ ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਖੇਡਾਂ।
ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ

ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼। ਅਸੀਂ ਸਖ਼ਤ ਉਪਾਅ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ
ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਉਹ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਠੋਸ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਾਹਰਣਾਂ। ਇਕੱਲੇ ਪਾਟਨ ਤੋਂ, AK-47, ਰਸਾਲੇ, ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ 237

ਪਿਸਤੌਲ, ਲਗਭਗ 100 ਕਾਰਤੂਸ, ਆਰਡੀਐਕਸ, ਰੇਡੀਓ ਸੈੱਟ, ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਮੇਰੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਿਸਟਮ ਆਦਿ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ
ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। 17 ਦਸੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ, ਪਿਸਤੌਲ, ਰਾਕੇਟ-ਲਾਂਚਰ,
ਆਰਡੀਐਕਸ, ਹੈਂਡ ਗ੍ਰਨੇਡ, ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੰਗੀ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਉਸੇ ਥਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਣਗੇ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਦੇ ਐਮ. ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।
ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ। ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਏਕੇ-56 ਰਾਈਫਲਾਂ, ਮੈਗਜ਼ੀਨਾਂ ਲਈ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ,
ਕਾਰਤੂਸ, ਅਤੇ ਵੀਹ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰਡੀਐਕਸ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ

ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਫੋਟਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ
ਨਵੀਨਤਮ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਾਲੇ ਡੈਟੋਨੇਟਰ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ
(ਧਮਾਕੇ ਕਰਨ ਲਈ)।
ਨਵਸਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ, ਦਾਭੇਲ ਮਦਰੱਸੇ ਦੇ ਮੌਲਵੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਘਾਤਕ ਤੋਪਖਾਨੇ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਕਸ਼ੇ, ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਾਹਿਤ।
ਅਸੀਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸ਼ਰਫ਼ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਆਸਿਫ਼ ਰਜ਼ਾ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਾਰੇ
ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
ਹਿਜ਼ਬੁਲ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਵਰਗੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ
ਅਤੇ ਜੈਸ਼-ਏ-ਮੁਹੰਮਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਬੰਬ, ਆਰਡੀਐਕਸ, ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੁਬਈ ਦੇ ਅੰਡਰਵਰਲਡ ਨੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਨ ਸੈਂਟਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ

ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਲੜੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਵੀ, ਕਿ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣਗੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਕੇ।
ਇਹ ਆਮ ਖਤਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਕਈ ਰੂਪ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਤੋਂ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਫੜੇ ਹਨ।
ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਈ। ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਵੀ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ
ਨਾਪਾਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼
ਨਕਲੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਅਤੇ ਰੈਕੇਟ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ
ਜਾਅਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਛਾਪੋ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਗਿਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਮਾਫੀਆ ਡੌਨ ਛੋਟਾ ਸ਼ਕੀਲ ਦੇ ਨੈੱਟਵਰਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸ ਕੇ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿ, ਅਸੀਂ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਸੰਗਠਨ ਸਿਮੀ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਮੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਜੋ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਹੁਣ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਹਨ। 238 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ
ਤੱਤ, ਦੁਬਈ ਦਾ ਅੰਡਰਵਰਲਡ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉਹ ਤੱਤ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਨਾਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ,
ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਹਨ।
ਇਹ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ।
ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ
ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੂਰਾ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਾਰੇ ਹਮਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?
ਮਨੋਬਲ? ਇਹ ਉਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਅੱਜ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗਣ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਿਉਂ?
ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਤੈਅ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ
ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਜੋ

ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬਟਨ ਦਬਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਟਾਰ ਹੋ ਸਕੇ
ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ। ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ
ਇਹ ਗੋਧਰਾ ਜਾਂ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ
ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਪੁਲਿਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰੋ
ਪਾਰਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਜਿਹੜੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ
ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਚੋਣਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ
ਭਾਵਨਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਸਦਨ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਉਂਗਲੀ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ।
ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਹੋਏ ਹਨ
ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ
ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਫਲਦਾਇਕ ਨਤੀਜੇ।
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੜਾਈ (ਦਾਨਵ ਪੇਚ) ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਉਹ ਤਰੀਕੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ 239

ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਬਲੀ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਹਮਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਭਟਕਾਅ ਦੇਵੇਗਾ। ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ, ਅਤੇ ਆਈਐਸਆਈ-ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ, ਇਹ ਸਭ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ।
ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ, ਤਸਕਰੀ ਮਾਫੀਆ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੇ ਲੰਬੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਲੇ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਵਜੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ-ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ, ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਹੀਣ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਹਮਲਾ ਚੰਗੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ, ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਅੱਜ ਅਪਰਾਧ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈਸ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਘਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਹੋਣ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੇਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਸਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਠੱਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।1 ਕਾਂਗਰਸ
1 ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਸੰਜੀਵ ਭੱਟ ਅਤੇ ਆਰ.ਬੀ. ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਵੇਖੋ: ਮਧੂ ਪੀ.
ਕਿਸ਼ਵਰ, “ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਹੀਰੋ: ਸੰਜੀਵ ਭੱਟ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ,” ਮਾਨੁਸ਼ੀ, 2 ਮਈ, 2013, ਵੈੱਬ। http://www.manushi.in/articles.php?articleId= 1703&ptype=campaigns&pgno=1#.Uvya3kKSxJM; ਅਤੇ,
“ਆਰ ਬੀ ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ: ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦਾ ਹੀਰੋ ਨੰਬਰ 2 - ਭਾਗ I,” ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ

ਮੋਡੀਨਾਮਾ, 16 ਨਵੰਬਰ, 2013, ਵੈੱਬ। http://www.manushi.in/articles.php?articleId =1730&ptype=campaigns#.UvybEkKSxJM।
240 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਹੋਣ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਵਰਗੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸੋਹਰਾਬੁਦੀਨ, ਜਾਵੇਦ ਸ਼ੇਖ, ਜ਼ੀਸ਼ਾਨ ਜੌਹਰ ਅਤੇ ਅਮਜਦ ਅਲੀ ਰਾਣਾ ਵਰਗੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਕੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮੋਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੁਫੀਆ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਨਪੁਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ

ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਿਆਨਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਵਿੱਚ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਛੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਕਤਲੇਆਮ, ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗਾ!" ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ 'ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਤੋਤੇ' ਸੀਬੀਆਈ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਸੀਬੀਆਈ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ!
ਹਾਲ ਹੀ ਤੱਕ, ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਈ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਅਤੇ ਵਡਿਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮਾਫੀਆ ਡੌਨ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਦੀ ਐਨਕਾਊਂਟਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 14

ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ?
ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੜਾਅ

ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਇਆ ਅਤੇ
ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਮਾਨਦਾਰ। ਉਹ ਚਿੰਤਤ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਸਹੀ ਸਮਝਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ... ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਇਸ ਹੰਗਾਮੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।
ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਮਈ 2002
...ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੋਦੀ ਦਾ ਓਬੀਸੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਪਟੇਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ। ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ।
ਏ.ਆਈ. ਸਈਦ, ਸਾਬਕਾ ਏਡੀਜੀ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ

ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ "ਫਿਰਕੂ" ਅਤੇ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ" ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵੇਖੀ ਗਈ। ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰਚ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੰਡ ਪਾਊ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਹਾਣੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਹਨ 2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖੁਦ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਕੋਪਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰਿੱਗਰ ਬਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਭਿਆਨਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ:
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 243

ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਜੋ 28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੱਲਿਆ
3 ਮਾਰਚ, 2002 ਤੱਕ, ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਸਾੜਨ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੌਜ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਾਰਨ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ, ਸਥਿਤੀ ਠੰਢੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਮ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ।
ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ, 18 ਮਾਰਚ ਤੋਂ
28 ਮਾਰਚ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 18 ਮਾਰਚ, 2002 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਬੋਰਡ

ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਹ ਘੜਾ ਉਬਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਤੀਜਾ ਪੜਾਅ, ਜੋ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,
ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ, ਆਮ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੋਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਆਣੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
5 ਮਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਏ। ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।
ਇਹਨਾਂ ਸਟੇਜ-ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਕਸਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ
ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ "ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਚਿਹਰੇ" ਵਜੋਂ, ਵਾਜਪਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗੱਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.) ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਧੁੰਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵਾਜਪਾਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਨਤਕ ਨੇਤਾ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ

ਯੋਗ ਵੀ ਸਨ। ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਧਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸ਼ੈਤਾਨੀ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਅਕਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਖੰਭੇ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਵੈ- ਘੋਸ਼ਿਤ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਤੇਲਗੂ ਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ (ਟੀ.ਡੀ.ਪੀ.), ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਰਥਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।
244 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਹ ਰਣਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੀਡੀਪੀ, ਬੀਜੇਡੀ, ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਨੇ ਸੱਤਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।
ਐਨਡੀਏ ਗਠਜੋੜ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਚਿਹਰਾ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਇਸਨੇ ਸੋਨੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ 2004 ਵਿੱਚ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ ਐਨਡੀਏ ਦੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੱਥਕੰਡਾ ਬਣ ਗਏ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ "ਅਛੂਤ" ਵਜੋਂ ਕਲੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 1999 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਐਨਡੀਏ ਬੈਂਡਵਾਗਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸੱਤਾ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਪਰ ਮੋਦੀ ਬਚ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਜਪਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਨਾਲੋਂ ਖੇਡ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ।
ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ

ਮਤਲਬ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਉਬਲਦੇ ਰੱਖਣਾ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੀਬਰ ਪੜਾਅ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਭੀੜ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤਤਾ ਭੁੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਸੂਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੌਜ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਅਰਧ-ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਸਨੂੰ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। 3 ਤੋਂ 5 ਮਾਰਚ ਤੱਕ, ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਿਸਫੋਟ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਕੁੱਲ 1,129 ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 611 ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ
28 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ।

 ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਕੁੱਲ 199 ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 101 ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ
ਇਸ ਮਿਆਦ.

 ਕੁੱਲ 10,000 ਰਾਉਂਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 5,450 ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ।

 4, 5 ਅਤੇ 6 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ
3 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਐਪੀਸੋਡ ਦੇਖੇ ਗਏ, ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਹੋਈ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ 101 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦਾ ਤੱਥ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ

ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 61 ਹਿੰਦੂ ਸਨ ਅਤੇ 40 ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 245

ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ: ਸਰਕਾਰ ਹੱਜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੱਜ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ 6,000 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ 400 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੱਜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੰਗੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਹੱਜ 'ਤੇ ਗਏ 6,000 ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ:
ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ 287 ਹੱਜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਗਭਗ 55 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਪਰਤਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲਗਭਗ 150 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਗੋਂਡੀਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ 19 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਊਦੀ ਉਡਾਣ, SV 5418, ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਜੇਦਾਹ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਆਗਮਨ ਲਾਉਂਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਭਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 200 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਵਾਨ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟਰਮੀਨਲ 'ਤੇ ਕਿਲਾਬੰਦ ਆਗਮਨ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੱਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਐਸ.ਕੇ. ਸਈਅਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸਕਾਰਟਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਐਸਕਾਰਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਸੜਕ ਆਵਾਜਾਈ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਬੱਸਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਹੱਰਮ ਅਤੇ ਹੋਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੰਘੇ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਅਕਸਰ ਫਿਰਕੂ ਝੜਪਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਾਫ਼ੀ ਫੋਰਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਹੋਈਆਂ।
ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਰਾਜ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਿਹਾ ਹੈ
15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ, ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸਥਿਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 246 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਐਸਕਾਰਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ

ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਡਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 469 ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 163 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਸਿਰਫ਼ 95 ਪੁਲਿਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣਾ। ਇਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਾਬੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਾਰਨਗੀਆਂ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਨਜੀਓ ਸਹਿਯੋਗੀ ਇੰਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਸਨ
ਆਮ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਆਯੋਜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ - ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਜਾਣ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਗੁਆ ਦੇਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ 18 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਹਨਾਂ ਦੇ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਵਡੋਦਰਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ ਖੇਤਰ। ਪਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਝੜਪਾਂ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 20 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਭਰੂਚ, ਗੋਧਰਾ, ਮੋਡਾਸਾ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਨਗਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਬਰਕਾਂਠਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਿੰਮਤ ਨਗਰ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਫਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਵਧਣ ਕਾਰਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਹੰਝੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਛੱਡੇ।
ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਭਰੂਚ ਅਤੇ ਮੋਡਾਸਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਬੜੌਦਾ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 247

ਦੰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲ ਗਏ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 22 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ, ਗੁਆਂਢੀ ਮੋਡਾਸਾ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਮਤ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਕੱਚੀ ਪਟੇਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਜੋ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਗਈ। ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਥਾਨਕ ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।" ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ।" ਜਲਦੀ ਹੀ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਰਾਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।
NHRC ਟੀਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਈ ਗਈ: ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ (NHRC) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਟਿਸ ਵਰਮਾ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਗੋਧਰਾ ਗਏ ਉਸ ਦਿਨ ਤਾਜ਼ਾ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠੀ। ਇਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀ। ਮਾਨਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਨੇ 22 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ:

ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉੱਠੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਅੱਜ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰਹੇ। ਨਵੀਂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਾਲੂਪੁਰ, ਦਰੀਆਪੁਰ, ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਅਤੇ ਕਰੰਜ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਰਫਿਊ ਹਟਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ....ਫਲੈਗ ਮਾਰਚ ਲਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ...ਛੁਰਾ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਦੁਪਹਿਰ ਸਿੰਧੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਨੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 100 ਦੁਕਾਨਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈਆਂ...ਦੋ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਤਿੱਖੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਲੂਪੁਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਕਾਰੀਆ-ਨੀ-ਪੋਲ ਨੇੜੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਏਜੰਡਾ ਸੀ - NHRC ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। NHRC ਦੁਆਰਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ NHRC ਟੀਮ 248 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਹੋਏ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਗੋਧਰਾ ਅਤੇ ਵਡੋਦਰਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਅਫਵਾਹਾਂ 'ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 24 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ:

ਜਦੋਂ NHRC ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਤਾਜ਼ਾ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਛੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।... ਛੁਰਾ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਹੱਰਮ ਅਤੇ ਹੋਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ: ਇਸ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ 25 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਮੁਹੱਰਮ ਦੇ ਦਿਨ, ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਾ ਵਾਪਰੇ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪੁਲਿਸ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਹੱਰਮ 'ਤੇ ਦੰਗੇ ਆਮ ਸਨ। 29 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ, 'ਦ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, "ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਛਿੱਟਪੁੱਟ ਹਿੰਸਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਭੜਕਾਊ ਪਰਚਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਥਿਤੀ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ' ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਅਲਰਟ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ..."
29 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ “ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਹੀਂ
ਵਾਧੂ ਬਲ ਮੰਗਵਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਫੌਜ ਅਤੇ ਬੀਐਸਐਫ ਨੇ ਹੋਲੀ 'ਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਗਸ਼ਤ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੌਜ ਨੇ ਸਰਖੇਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਲੈਗ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੰਗਾਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ..." ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ, ਹੋਲੀ ਮਨਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਝੜਪਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ

ਭਿਆਨਕ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅਫਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਨਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਨੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, “ਪੁਲਿਸ
ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੀ.ਸੀ. ਪਾਂਡੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੀਂ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ 'ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਣ' ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਬੇਕਾਬੂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ.... ਵੀਡੀਓ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਮੋਬਾਈਲ ਵੈਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭੀੜ ਦੀ ਫਿਲਮਿੰਗ ਕਰਨਗੀਆਂ..."
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਘੇਰਨਾ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਅਜੀਬ ਘਟਨਾਵਾਂ ਭੜਕ ਉੱਠੀਆਂ।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 249

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ, 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਡੋਦਰਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਟੁਟੇਜਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਖਣੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅੰਕਲੇਸ਼ਵਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੱਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਦਿਪੁਰ-ਗਾਂਧੀਧਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਣਾਅ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। 'ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' ਨੇ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, "ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਦੌਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੱਛ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਫਿਰਕੂ ਭੜਕਾਹਟ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਆਉਣ

ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ..."
4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨੌਂ ਵਿਅਕਤੀ
ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਬਾਸਾਨਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਗਲਪਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ: ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਡਰਾਉਣੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੀ ਜਾਪਦੀ।
7 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ, ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, “ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੌਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਘੋੜਾਸਰ ਵਿਖੇ ਗੜਬੜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਜਿੱਥੇ ਭੀੜ ਨੇ ਕੁਝ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕਲੋਨੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਟਰੋਲ ਬੰਬ ਅਤੇ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਸੁੱਟੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ 80 ਰਾਊਂਡ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਸੁੱਟੇ... ਪੁਲਿਸ ਨੇ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੇਤਰੋਜ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਬਾਸਾਣਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 25 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ...।"
ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਹੋਈਆਂ: ਇਹਨਾਂ ਵਿਗਾੜਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ,
ਮੋਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣ। ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਚਣ ਲਈ "ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਲਾਤ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹਾਨੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ

ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ ਪੋਲਿੰਗ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ ਸੀ
ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ: "ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਲਗਭਗ 1,060 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਵੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ। ਅੰਦਾਜ਼ਨ 55 ਤੋਂ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੀਆਂ। 250 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਵੋਟਾਂ [ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ] ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।
ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ
ਸੈਕੰਡਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
ਇੰਜੀਨੀਅਰਡ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪੜਾਅ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਈ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ, ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ, ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ:
18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ 'ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ' ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਵੀਂ ਅਤੇ

ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 'ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ' ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇੱਥੇ ਹੋਈ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਸਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ।'...ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ... ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ 'ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਣਾਅ ਦੇ' ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ: ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਲੋੜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ; ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀ ਸਲਿੱਪਾਂ ਗੁਆਚ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਐਸਕਾਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਸ ਦਾਸਗੁਪਤਾ ਨੇ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ:
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਅੱਜ ਬਿਹਤਰ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 251

ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਦਿਖਾਇਆ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ। ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ 93 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਅੱਜ 96.16 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਭਗ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਹੋਰ ਮੁਸਲਿਮ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਫਰਨਾਂਡਿਸ, ਜੋ ਵੀਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ।
ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਏ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਾਰੇ ਮੋਦੀ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਈਆਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਝੁਕਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਨਿਯਮਤ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕਲਾਸਾਂ

ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਟੈਂਟ ਲਗਾ ਕੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ; ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਸਥਿਤ ਸਨ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।
ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।
ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜੋ ਖਾਲੀ ਕਲਾਸਰੂਮ ਬੈਂਚ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰੀ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰ, ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਬੇਚੈਨ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਤਾਰਦੇ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 252 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ। ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬੱਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਈ ਸੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸਹੀ ਸੀ।
ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ

ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਔਸਤ ਹਾਜ਼ਰੀ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ; ਉਸ ਸਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਰ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ; ਉਸ ਸਾਲ ਇਹ 75 ਤੱਕ ਵੱਧ ਗਈ। ਪਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ: ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਐਸ. ਪਦਮਨਾਭਨ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਗੜਬੜ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।
ਰਾਮ ਨੌਮੀ 'ਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਘਨ: ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ
ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਰਾਮ ਨੌਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਟੇਜ-ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹਿੰਸਕ ਝੜਪਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੇਹਸਾਣਾ ਦੇ ਕਾਡੀ ਵਿਖੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਘਨ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਮੇਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਸਦ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਫੈਲਾਅ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਥਿਆਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ, ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:
ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 13 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ 'ਇਲਾਜ ਮਿਸ਼ਨ' 'ਤੇ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਨੌਮੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ 12 ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ

ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ, ਗੁਆਂਢੀ ਖੇੜਾ, ਵਡੋਦਰਾ ਅਤੇ ਮੇਹਸਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲ ਗਈ।
ਕਪੜਵੰਜ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।
ਖੇੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਗੋਮਤੀਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਗਈ ਜਦੋਂ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਘੱਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸਮੇਤ ਅੱਠ ਹੋਰ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਨੇ ਬਾਪੂਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਰਦਾਸਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 253

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਮਧੁਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਤੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਭੜਕ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 60 ਰਾਊਂਡ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਬੀਐਸਐਫ ਅਤੇ ਆਰਏਐਫ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਗੜਬੜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 74 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ, ਨਿੱਜੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੀੜ ਨੇ ਖਿੰਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭੀੜ ਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵੋਹਰਾ ਨੀ ਚਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਹੋਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਦੀ ਰਹੀ। ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ, ਅਮਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਰਾਓ ਪਾਟਿਲ, ਜੋ

ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਦੀ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।
ਭਾਵੇਂ ਰਿਪੋਰਟ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ, ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹਨਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਪੀੜਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਬਾਇਲੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟਾ ਉਦੈਪੁਰ ਸਮੇਤ ਵਡੋਦਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਫੋਟ ਹੋਏ, "ਜਿੱਥੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੇ ਧਨੁਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।" ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ:
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਛਾਉਣੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਚੁੱਕੀ ਫੌਜ, ਰੈਪਿਡ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਲੈਗ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ। ਨਵੀਂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਪਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਹੋਈਆਂ ਸਨ...
ਸੂਬਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਅਮਰਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ, ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।
ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਈਕਾਟ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਹਰੀ ਬੋਲੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸੱਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ; 254 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ, ਉਹੀ ਅਮਰਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ:
ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਫੈਕਸ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਗੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਹੀ ਕਦਮ ਸੀ।" ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਾਡੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛੋਟਾ ਉਦੈਪੁਰ ਅਤੇ ਕਵਾਟ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ।" ਇਹ ਫੈਕਸ ਛੋਟਾ ਉਦੈਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਰਾਮਭਾਈ ਰਾਠਵਾ ਵੱਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਔਸਤ ਅੰਕੜਾ
97 ਤੋਂ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ। ਮੈਂ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਨੇ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਨ ਕਿ ਉਹ 72 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ।

ਤੋੜ-ਫੋੜ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਚੱਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਦਿ ਹਿੰਦੂ' ਨੇ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: "ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਖੇਤਰ, ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਬੁੱਧਵਾਰ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੜਬੜ ਹੋਈ.... ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਮੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੱਖੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ..."
ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਦ੍ਰਿੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਖੁੰਝੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਬੜੌਦਾ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 255

ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ: “ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਹਰੀਸ਼ ਸਾਲਵੇ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਕਿਰੀਟ ਰਾਵਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦੇਣ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅੰਕ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ...”
ਪਰ ਵਡੋਦਰਾ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ
ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 19 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, "ਵਾਦੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬੀਤੀ ਦੇਰ

ਰਾਤ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਆਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੜਬੜ ਲਈ ਕੋਈ ਤੁਰੰਤ ਭੜਕਾਹਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਗਿਰੋਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"
ਗੜਬੜ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪੜਾਅ
5 ਮਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਦਮਾਸ਼ ਤੱਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰਤਾ ਦੇਖੀ ਗਈ, ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ 6 ਮਈ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 5 ਮਈ, 2002 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਨਗਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹਮਲੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸਨੇ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ।
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ
ਦੋ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 6 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ:
ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਨੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਾਪੂਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਚੌਕ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ। "ਤੁਮ ਹਿੰਦੂ ਡਾਕਟਰ ਹੋ ਨਾ? ਤੁਮਹਾਰੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਹਮਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਹਰ ਭਰ ਹੈ" (ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ), ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, ਸਥਿਤੀ ਇੰਨੀ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ
ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ। 'ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਟ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ। 256 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

"ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੱਟ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮਿਲੇਗਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ,' ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।
ਅਮਨ ਚੌਕ ਵਰਗੇ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
50 ਮੈਡੀਕਲ ਟੀਮਾਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਸਨ... ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਡਾ. ਅਮਿਤ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਜੂਹਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲੀਨਿਕ ਵਿੱਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਡਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਮਾਲਪੁਰ, ਬਹਿਰਾਮਪੁਰਾ, ਬਾਪੂਨਗਰ, ਗੋਮਤੀਪੁਰ, ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ, ਸ਼ਾਹਪੁਰ, ਦਰਿਆਪੁਰ ਅਤੇ ਜੂਹਾਪੁਰਾ ਵਰਗੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਮਾੜੀ ਹੈ...
ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੁਪਰ ਕਾਪ ਕੇਪੀਐਸ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਈ 2002 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ, ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਇਸ ਮਸ਼ਹੂਰ

ਕਾਪ ਦੇ ਆਉਣ ਨੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ, ਨਿਰਪੱਖ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਰਿਕਾਰਡ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਫਿਰਕੂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਜੀਵਨੀ1 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ - ਡੀਜੀਪੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤੱਕ - ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੇ.ਆਰ. ਕੌਸ਼ਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿੱਲ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕਿ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ 14 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਗਿੱਲ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮ ਵਰਤੋਂ ਦੇਖੀ ਗਈ।
1 ਰਾਹੁਲ ਚੰਦਨ, ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ: ਦ ਪੈਰਾਮਾਉਂਟ ਕਾਪ (ਨੋਇਡਾ: ਮੈਪਲ ਪ੍ਰੈਸ, 2013)।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 257

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਝੜਪਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ।

6 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭੜਕ ਉੱਠੀ।
ਅੱਜ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਵਡੋਦਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ। ਯੂਐਨਆਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਵੀਂ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਸ਼ਾਂਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਡੋਦਰਾ ਤੋਂ ਵੀ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਜਵਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਬਹਿਰਾਮਪੁਰਾ-ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਨੇ ਇੱਕ ਕਬਾੜ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਸਮੂਹ ਭਾਰੀ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਈ ਬੰਬ ਵੀ ਫਟ ਗਏ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਰਾਜ ਸੈਕੰਡਰੀ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਨੇ 3 ਜੂਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹੋਣ) ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਤੋੜ-ਫੋੜ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ
ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ, ਰਾਹਗੀਰਾਂ 'ਤੇ ਭੀੜ ਦੇ ਹਮਲੇ, ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 8 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: "ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਲਗਭਗ 200 ਕਮਾਂਡੋ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ 2,000 ਸੀਆਰਪੀਐਫ ਜਵਾਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸੀਆਰਪੀਐਫ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ

ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਚੋਣਵੇਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛਿੱਟਪੁੱਟ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ। ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ 9 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਜ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਭਰ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 25 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅਸ਼ਾਂਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਜ਼ਖੀਰਾ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ 56 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।
ਮਨੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਵੀ ਹੋਇਆ।
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਬੰਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੱਚੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਨਿੱਜੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ" ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਅਭਿਆਨ ਚਲਾਇਆ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ 258 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅਤੇ ਕਈ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ, ਮਨੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।
10 ਮਈ ਨੂੰ ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਫਿਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੱਠ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ— ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਅਤੇ 35 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਗਈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵੀਰਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਨੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਇਕਵਾੜ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ-ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਲੋਨੀ 'ਤੇ ਵੀ ਭੀੜ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ

ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਈਫਲ ਖੋਹ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰੋਂ ਘਸੀਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ। ਜਮਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕਵਾੜ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
12 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ, ਦ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦੌਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ:
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ, ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 30 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਗੜਬੜ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਅਤੇ ਰੈਪਿਡ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੁਆਰਾ ਗਸ਼ਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਰਫਿਊ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੇ.ਆਰ. ਕੌਸ਼ਿਕ, ਜੋ ਗਏ ਸਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਅਸ਼ਾਂਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ, ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਰੋਜ਼ਾ ਕੈਂਪ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਕੈਂਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਮੋਹਸਿਨ ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਸ਼ਿਕ ਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ...
ਚਮਕਦਾਰ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ

ਪਿੰਡ। ਮੱਧ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਨੰਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਨੀਜ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮਹਿਮਦਾਬਾਦ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ... ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਘਰੇਲੂ ਕਿੱਟਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਫੰਡ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ...
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 259

ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ2 ਵਿੱਚ ਉਦੈ ਮਾਹੁਰਕਰ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:
…ਦਸ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੰਗੀ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਜੇਬਾਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਰਾਮਦਗੀ ਨੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ।
ਚਾਕੂ-ਧਾਰ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਧਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ
ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਟਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰਚ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਭਰੂਚ ਅਤੇ ਮੋਡਾਸਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਛਿੱਟੇ-ਪੱਟੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਅੱਗ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਭੜਕਾਇਆ। ਪਰ ਰਾਮ ਨੌਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਗੋਮਤੀਪੁਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਜ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਉਭਾਰ ਆਇਆ, ਜੋ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2 [illegible], “[illegible],” [illegible], 20 [illegible], 2002, [illegible] http://indiatoday[illegible]intoday.in/story/gujarat-riots-as-death-toll-rises-cm-narendra-modi-image-hits-a-new-low/1/219805.html.

ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।
ਕੇਪੀਐਸ ਗਿੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਗਿੱਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਉਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਇੱਕ-ਤੋਂ-ਇੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਜੋਂ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰਵ ਜਨਹ ਸੁਖਿਨੋ ਭਵਨਥੁ (ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ) ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਰਹਾਂਗਾ..." ਗਿੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਚਿੰਤਤ ਜਾਪਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।3
ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੌਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਫਿਰਕੂ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸੁਣੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਫਿਰਕੂ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਪਕ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਨ, ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਸਬੂਤ ਦੇਖੇ ਕਿ "ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਸਨ।"4

ਗਿੱਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ
ਆਪਣੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਹੁਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਖਰਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਖੂਨੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਉਪਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।"
ਸ੍ਰੀ ਗਿੱਲ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤੇ।
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੋੜਵੰਦ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
3 ਚੰਦਨ, ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ: ਦ ਪੈਰਾਮਾਉਂਟ ਕਾਪ, ਪੰਨਾ 226. 4 ਇਬਿਡ., ਪੰਨਾ 227।
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 261

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ।5 ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਈ ਸੱਦੇ ਮਿਲੇ।
ਅਬਦੁੱਲਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਸਈਦ ਪੁਲਿਸ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ ਜਦੋਂ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਓ.ਐਸ.ਡੀ.) ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। 2013 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਿੱਲ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਕੇ:
ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, "ਸਰ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨੈਪਕਿਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੌਰਾਨ ਸੀਆਰਪੀਐਫ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਨੂੰ ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਏਜੰਡਾ ਸੀ - ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਕਣ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੀ।
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਉਹ
ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ। ਉਹ ਵਡਨਗਰ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਗੁਆਂਢੀ ਸੀਤਪੁਰ ਤਾਲੁਕਾ ਤੋਂ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ

ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ। ਦੰਗੇ ਉਸਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਦਾ ਓਬੀਸੀ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਟੇਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਟੇਲਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕੌਣ ਸਨ।
5 ਇਬਿਡ., ਪੰਨੇ 233-34।
262 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੇਲ ਲਾਬਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਡੇਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 500 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਹਿੰਸਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭੜਕ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਦਰਗਾਹ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾ ਕੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨਗੇ, ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਬਣਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ

ਹੋਇਆ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਤੋਗੜੀਆ ਦਾ ਵੀਐਚਪੀ ਸਰਵਉੱਚ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਸਰਪੰਚ ਪੱਧਰ ਤੱਕ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨੈੱਟਵਰਕ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਫੀਡਬੈਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਭਿਆਨਕ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਦੰਗਾ-ਮੁਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੋਦੀ ਜੂਨ 2002 ਤੋਂ ਦੰਗਾ-ਮੁਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ। 24 ਸਤੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਜ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 33 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 70 ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ 2008 ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੜੀਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 56 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 200 ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਦਲੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।
ਸੋਨੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ
ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਾਤੀ ਦਾ ਕਾਰਡ ਖੇਡ ਕੇ, ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਹਿ ਗਈ। ਅਜਿਹੇ ਫੁੱਟ ਪਾਊ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਲਾਬਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਉਬਾਲਿਆ ਰੱਖਿਆ? 263

ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਉਛਾਲਿਆ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਅਤੇ ਗੋਰਧਨ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਵਰਗੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ। ਮੋਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸਮਝ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਏਗਾ।
ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ
ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ, ਬਜਰੰਗ ਦਲ, ਆਦਿ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਵੰਡ ਪਾਊ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ, ਬਜਰੰਗ ਦਲ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰਐਸਐਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਕੁਝ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਵਾਘੇਲਾ ਵਰਗੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ, ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ, ਗੋਰਧਨ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਅਤੇ ਸਵਰਗੀ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਵਰਗੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਨਾਮ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੋਦੀ ਦੀ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ।
ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਸਮੂਹ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਮੋਦੀ ਇੱਕ "ਮੌਤ ਦਾ ਸੌਦਾਗਰ", ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਤਲ, ਹਿਟਲਰ, ਸੱਪ, ਬਿੱਛੂ, ਯਮਦੂਤ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੇ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਤਿੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ, ਨਰਮ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਕਈ ਭਾਜਪਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਨਡੀਏ ਗੱਠਜੋੜ ਛੱਡ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਕਰੇ; ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਉੱਭਰਿਆ, ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਗੰਭੀਰ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਫੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ 241

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕਈ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅੰਡਰਵਰਲਡ ਡੌਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧ ਸਿੰਡੀਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਵਧਣ ਦੇਣਾ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਾਂਗੇ, ਇਹ ਮੋਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਫਿਰਕੂ-ਵੰਡ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਖੇਡੀ।
ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਦੰਗੇ ਇਸੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ।

ਅਧਿਆਇ 15

ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਰਤਾ ਬਨਾਮ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ-ਜੋਖੇ

ਪਹਿਲੇ 2-3 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਅਸੰਗਠਿਤ ਸੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਲੜੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹੀ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ-ਟਿਊਨਡ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਇਆ, ਜੋ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸੀ। ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ, ਜਿਸਨੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚਲਾਇਆ ਸੀ।
ਇਹ ਕੈਂਪ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਮੀਡੀਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ, ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਉਣਾ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਰਸਮ ਬਣ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੈਂਪ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ, ਸਾਬਕਾ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘੁਟਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਧੰਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ

ਰੱਖਣਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ.ਆਈ. ਸਈਦ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ, ਗੁਜਰਾਤ

ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਥਿਤ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ - ਦੋਵੇਂ ਅੰਦਰ
ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 265

ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤੇ।
ਇਸ ਸਿਖਰ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ 121 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 30 ਜੂਨ, 2002 ਤੱਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 10 ਕੈਂਪ ਸਨ। ਇਹ 10 ਕੈਂਪ ਵੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਐਨਜੀਓ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ।
ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ, ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਭਾਈਚਾਰਕ ਨੇਤਾ, ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕਬਾੜ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਫਲ ਉੱਦਮੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਚੀਥੜੇ ਤੋਂ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਰਾਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਤਸਵੀਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਦੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮਝਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਸਦੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਬਾਰੇ ਉਸਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇੰਨੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਸੀ। ਪਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹ
ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕੈਂਪ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆਖਾਨ ਘੁੰਮਤ ਕੈਂਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ-
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਵਾਰ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ 10,000 ਤੱਕ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਔਸਤਨ, ਅਸੀਂ
ਲਗਭਗ 5,000 ਕੈਦੀ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਕੈਂਪ ਚਲਾਇਆ। ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ
ਦਿਨਾਂ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ। ਮੈਂ ਸਟੀਲ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਾਂ।
ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਹੋਣ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਕਾਰਨ, ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ
ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ
ਮੇਰਾ ਘਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ 100-200 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।
ਘਰ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਫੋਨ ਆਇਆ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਝਾਅ ਨੇ ਕਿਹਾ: “ਬਹੁਤ ਮੁਸੀਬਤ ਹੈ
ਚਮਨਪੁਰਾ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਜਾਫਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਬਚਾਅ ਲਈ ਦੋ ਗੱਡੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ।
"ਲੋਕ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕੋਗੇ?" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ।
ਇਹ 28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਲੋਕ
ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ, 2000 ਲੋਕ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਭੋਜਨ।
266 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਰਨ ਕੈਂਪ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਾਂ ਪਰ ਮੈਂ
ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਵੀਐਚਪੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ
ਮਾਹੌਲ, ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।
ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਰੇ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਮੇਰਾ ਘਰ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਲਈ ਗੁਆਂਢ ਦਾ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ
ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਡਾ. ਅਗਰਵਾਲ ਚੰਦਰਮਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ VHP ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ।
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ

ਆਓ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਓ। ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵਾਂਗਾ।" ਉਹ 10 ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ।
ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ।
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਥਾਨਕ ਵੀਐਚਪੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਬੁਲਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੀਐਚਪੀ ਦਾ ਅਕਸ ਬੇਂਗ ਵਰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਇਰਾਕੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ:
ਅਸੀਂ ਦੋਸਤ ਹਾਂ; ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦਿਲੋਂ ਡੂੰਘੇ ਬੰਧਨ ਹਨ (di-ਲਗਾਵ)। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।
ਪਛਾਣ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10,000 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨਸਾਨੀਅਤ (ਇਨਸਾਨੀਅਤ) ਨਹੀਂ ਮਰੀ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ,
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।
ਉਹ 10,000 ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਉਤਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਜੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਚਾਇਆ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਸਨ। ਬਚਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੇ ਬਚਾਇਆ
"ਅਸੀਂ" ਜਾਂ "ਫਲਾਣੇ-ਫਲਾਣੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਏ।"
ਇਹ ਲੋਕ ਚਮਨਪੁਰਾ, ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ, ਮੇਘਾਨੀ ਨਗਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ।
ਗਿਰਧਰ ਨਗਰ, ਕਾਲੀ ਗਾਓਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਆਂਢੀ ਇਲਾਕੇ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਏ ਸਨ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, 8,000 ਤੋਂ
ਮੇਰੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ 10,000 ਲੋਕ ਆ ਗਏ ਸਨ।
ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਹਾਂ। ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ 10- ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਹੈ-
12 ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ
ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਕੈਂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਡਾ ਮੂਲ ਟੀਮ ਮੁਸਲਿਮ ਸੀ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ, ਹਿੰਦੂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ
ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਟਰੱਕ ਭਰ ਕੇ ਰਾਸ਼ਨ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਭੇਜਿਆ
ਮੈਂ ਮੰਗਿਆ।
ਮੇਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ,
ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਣਕਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਈ
ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 267

ਮੁਸਲਿਮ ਜੁਲਾਹੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਅਜਿਹੇ
ਜੁਲਾਹੇ ਮੇਰੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਲਈ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ
ਮੇਰੇ ਹਿੰਦੂ ਦੋਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਆਏ।

ਕਿਉਂਕਿ ਤੀਸਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਕੀ ਅਨੁਭਵ ਸੀ:
ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਪਹਿਲੇ 2-3 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਅਸੰਗਠਿਤ ਸੀ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਨਤਮ ਲੜੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ
ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਦਰ
ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ-ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ
ਸਿਸਟਮ, ਜੋ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਤੱਕ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ।
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਨ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਐਸ.ਕੇ. ਨੰਦਾ ਸਾਹਿਬ ਸਕੱਤਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ। ਉਸਨੇ ਚੱਢਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪ ਲਈ ਇੱਕ ਟੀਮ ਬਣਾਈ।
ਸਾਹਿਬ। ਉਹ ਟੀਮ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੈਂਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ
ਦਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ

ਇਹ ਸਭ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ।
ਇਹੀ ਗੱਲ ਇਰਾਕੀ ਨੇ ਕਹੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ, ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਐਨਜੀਓ ਨੇਤਾ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ:
ਤੀਸਤਾ, ਹਾਸ਼ਮੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ
ਮਦਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੁਪਿਆ ਵੀ। ਉਹ ਆਉਂਦੇ, ਦੁਖਦਾਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਪੀੜਤ, ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੋ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਹੈ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।" ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ
ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਮਕ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਸਰਵਜਨਿਕ ਰਾਹਤ ਕਮੇਟੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ
ਐਨਜੀਓ ਦਾ ਖਾਤਾ, ਯਾਤਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਆਪਣੀ ਜੇਬ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਹੈ,
ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। 1996-268 ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

97, ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ।

ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੇਰੇ ਘਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ।
ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ। ਪਰ, ਹਿੰਦੂ ਕੈਂਪ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਨ
ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ। ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਚੁੱਪਚਾਪ ਕੰਮ ਕਰੋ। ਸਾਡੀ ਐਨਜੀਓ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ ਜੋ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ।
ਇੱਕ ਟੋਪੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਸਾਡੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਲਈ।
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 25 ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਛੋਟੇ ਕੈਂਪ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 100,
200 ਜਾਂ 500 ਲੋਕ। ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਕੈਂਪ ਚਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ।
2-3 ਦਿਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ।
ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ
ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ, ਇੱਕ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਿਆ:

ਮੈਨੂੰ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਪਹਿਲਾ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਮਨ ਚੌਕ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸ਼ਹਿਰ। ਜਦੋਂ ਸਥਾਨਕ ਕੌਂਸਲਰ ਤੌਫੀਕ ਖਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ
ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਕੈਂਪ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਠਨ - ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ - ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ
ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ 2 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹੈ ਦੰਗੇ। ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਇੰਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਫੌਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ।
ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ। ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨਗਰ ਨਿਗਮ
ਸਟਾਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।
ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਪਕਾਇਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਾਪਤਾ ਲੋਕ
ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ
ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਗਏ। ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ

ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 269

ਉਸ ਦਿਨ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ: “ਜਿਵੇਂ
ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ, ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ
"ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਐਨ.ਜੀ.ਓ." ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ
ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,
ਪਰ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਣ। (ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ)
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
(ਉਹ ਬਣੋ ਜੋ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ)। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇ
ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ।" ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ
ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ, ਸਗੋਂ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜੇਬ ਖਰਚ ਵੀ ਦਿਓ
ਗੈਰ-ਭੋਜਨ ਖਰਚੇ।"
ਪਹਿਲੇ 2-3 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨ
ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ, ਸਾਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਜਿਸਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਭੋਜਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ,
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਰਚੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ
ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਝਿਜਕ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਅਤੇ ਅਰਾਜਕ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ
ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਠਨ ਸੀ।
ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ (ਬੀਪੀਐਲ) ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ
ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲ ਵੰਡੇ ਗਏ ਸਨ
ਇਹਨਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਕਾਰਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਗੜਬੜ। ਇਹ ਕੁੱਲ 1,77,519 ਟਨ ਅਨਾਜ ਸੀ।
ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਈ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ, ਕੈਂਪ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੇ ਨਾਲ
ਮੌਨਸੂਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਨਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠੇ। ਕੈਂਪ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਪੱਕੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ-ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਇਮਾਰਤਾਂ। ਮੈਂ ਲਗਭਗ 46 ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ - ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਨ। ਪਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ
ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ

ਮੁਸਲਿਮ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਵੱਡੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕੁਰੈਸ਼ ਜਮਾਤ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਢੁਕਵੇਂ ਟਾਇਲਟ, ਰਸੋਈਆਂ, ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ, ਟਰਾਮਾ
ਦੇਖਭਾਲ, ਆਸਰਾ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜੀਕਲ ਦੇਖਭਾਲ, ਕਰੈਚ,
ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਲਾਹ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ
ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਕੈਂਪ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਇਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਨ
ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੰਮ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਦਮੇ ਤੋਂ ਉਭਰ ਗਿਆ
ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡਾ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ।
ਰਾਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 270 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੇ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਜੋ ਕੰਮ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਪਾਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ
ਹਰੇਕ ਕੈਂਪ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਹਰੇਕ ਕੈਂਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ
ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਰਗਾ ਹੈ।

ਦੰਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਆਕਸਫੈਮ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਿਆ
ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰ। ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਪਹਿਲੇ 3-4 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਉਸ ਭੜਕੇ ਹੋਏ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ। ਜਦੋਂ ਸੋਨੀਆ ਜੀ 4 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਆਈਆਂ,
2002 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦਰੀਆਖਮ ਗੁੰਮਤ ਲੈ ਗਏ ਪਰ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਰੋਜ਼ਾ ਜਾਂ ਅਮਨ ਨਹੀਂ। ਚੌਕ ਕੈਂਪ। ਪਰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 3 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਮੁਸਲਿਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਆਈਏਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸ.ਐਮ.ਐਫ. ਬੁਖਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ। ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਦੰਗੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ। ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਰੇਕ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸਿਹਤ), ਸਕੱਤਰ (ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿਭਾਗ) ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਕਸਰ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀ।

ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਸਰਬ-ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ: ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹਮਲੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸਰਬ-ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਹਤ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ 13 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕਈ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ (NGOs) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੈਂਬਰ ਆਫ਼ ਕਾਮਰਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰਾਹਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ: ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 271

ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਮਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਟ੍ਰੈਕਟ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।
ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੋਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ ਹੈ:

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ.ਐਮ.ਐਫ. ਬੁਖਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,
ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ, ਰਾਹਤ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਮੁੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਸਹੂਲਤ..., ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ
ਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ,
ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਇਸ਼ਾਰਾ
ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਦੀ
ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
[ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀਏ ਨੰ: 2002 ਦਾ 3773, (3 ਮਈ 2002)]
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨੇ ਚੈਨ ਨਾਲ ਟਿਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ (ਮਹਾਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਮਲਿਕਾ ਸਾਰਾਭਾਈ) ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। [ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ - ਡਬਲਯੂਪੀ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰ. 530/2002 ਅਤੇ ਡਬਲਯੂਪੀ

(ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰ. 221 ਆਫ਼ 2002, (17 ਅਗਸਤ 2004)]। ਪਰ ਆਖਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਦਾ ਰੌਲਾ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।
ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ, ਜਿਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨੇੜਿਓਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
272 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ, ਕੁਝ
ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਐਨਜੀਓ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਘਟੀਆ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ
ਉਹ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਟੀਮ
ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੰਨੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਅਸਾਮ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਵਿੱਚ
ਕੈਂਪ; ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮਾੜੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ 2.5
ਲੱਖਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ।
[ਇਹ ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ]
ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਚਲਾਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ

ਸਹਿਯੋਗੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਹਾਵਣੇ ਜਾਂ
ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜਗ੍ਹਾ। ਪਰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ
ਭੋਜਨ, ਡਾਕਟਰੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।
ਅਸਾਮ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ। ਨਾ ਤਾਂ ਤੀਸਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਕੋਲ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸੁਣਦੇ ਹੋ?
ਕੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੈ? ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ
ਇਹੀ ਲੋਕ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੈਂਪ 2002 ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ, ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।
ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ,
ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੰਗੇ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੈਕੇਜ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।
ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਜੋ ਉਹ ਗੁਆਉਂਦੇ ਹਨ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੋ ਲੱਖ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ,
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ
ਨੁਕਸਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ

ਅਮੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤਾ ਮਾਇਨੇ ਨਾ ਰੱਖੇ ਪਰ 1 ਜਾਂ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਤਲਬ ਹੈ
ਗਰੀਬ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਸਟਮ ਨਾ ਤਾਂ ਅਰਾਜਕ ਸੀ ਨਾ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ।
ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਨੇ ਆਪਣੇ 20 ਮਈ, 2002 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ, "ਮੋਹਸਿਨ ਕਾਦਰੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਹੈ, ਜੋ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ। 'ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।"
ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 273

ਜ਼ਫ਼ਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਜਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ, "ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਮੀਅਤ ਉਲੇਮਾ-ਏ-ਹਿੰਦ, ਜਮਾਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀਆ, ਇਮਰਾਤ-ਏ-ਸ਼ਰੀਆ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਬਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਐਨਜੀਓ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਐਨਜੀਓ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਐਨਆਰਆਈਜ਼ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਕੋਲ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 10 ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਪਰ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਐਨਜੀਓ - ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੋਵੇਂ - ਨੇ ਕੁੱਲ 15,000 ਘਰ ਬਣਾਏ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਏ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਅਸੀਂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਲਗਭਗ 1,000 ਘਰ ਬਣਾਏ। ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀ
ਕਮਰਾ, ਇੱਕ ਰਸੋਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਥਰੂਮ। ਸ਼ਹਿਰ-ਅਧਾਰਤ ਲਈ ਸਾਨੂੰ 1.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਇਆ
ਘਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਲਈ 25,000 ਤੋਂ 30,000 ਰੁਪਏ। ਗੁਜਰਾਤ
ਘਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ।
ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ। ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਨ
ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜੇਬ ਬਣਾਈ
ਮੁਸਲਿਮ ਜੇਬਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਸਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਾ ਬਣਨ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਲਗਭਗ 10,000-
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ 15,000 ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਘਰ ਨਾ ਬਣਾਏ ਹੋਣ ਪਰ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਜਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ? ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:
ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਨ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਵੀ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ
ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਂਪ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਪਿਆ।

ਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਗਲਤ ਸੀ?
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਤ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ
ਸਾਰੇ ਝੋਪੜਪੱਟੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰੋ। ਪਰ, 274 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੜ੍ਹ ਘੱਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚੇ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2002 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਸੀ
ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।
ਦੂਜਾ, ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਸਥਿਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।
ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ।
ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ। 2013 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮੀਅਤ-ਏ-ਇਸਲਾਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ। 26 ਫਰਵਰੀ, 2012 ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ, ਆਮਿਰ ਰਜ਼ਾ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਅਜੇ ਵੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਰਾਕੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ:

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆਏ ਪਰਿਵਾਰ
ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਇਸਦਾ ਕੀ ਤਰਕ ਜਾਂ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ,
ਇਹ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਲਈ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣ ਗਈ।
ਅੱਧਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਅੱਧਾ ਵਰਤਦਾ ਸੀ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਲਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ।
ਪਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਜੀਰ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਵਰਤਿਆ। ਅੱਧਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ?
ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਪਿਆ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਦੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਉਦੋਂ ਤੋਂ.
ਪੰਚ-ਪੰਚੀ ਭਾਸ਼ਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਬਿਆਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
"ਹਮ ਪੰਜ, ਹਮਾਰੇ ਪਚੀਆਂ" ਬਾਰੇ ਇੱਕ-ਲਾਈਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੋ ਕਿ ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਸੀ
ਦੰਗਾ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਉਤਪਾਦਨ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉੱਥੇ

ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 275

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਕੈਂਪ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟਸ ਦੋਵਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।
ਇਹ ਵਾਕੰਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਹੁਣ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਕੋਲ ਪੰਜ
ਪੁੱਤਰੋ, ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 25 ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਅੱਜ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ 5 ਏਕੜ ਹੈ
ਜ਼ਮੀਨ। ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਖੰਡਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ
ਪੁੱਤਰੋ! ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਵੋਗੇ
ਘੱਟ ਸਾਧਨ? ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਅੱਜ ਵੀ।
ਮੇਰਾ ਇਹ ਭਾਸ਼ਣ ਨਵੰਬਰ ਜਾਂ ਦਸੰਬਰ 2002 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੈਂਪ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਬਿਆਨ, ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਇਸਲਾਮੀ ਸੀ
ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ 'ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਸ਼ਾਂਤ ਰਿਹਾ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜੀਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਹੋਏ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਉਸ ਭੜਕਾਹਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ

ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਏਜੰਡਾ ਹੈ।
ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਐਸਆਈਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਦੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।1
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਫ਼ਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮਾਰਚ 2013 ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬੇਤੁਕੀ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਧਿਆਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਫ਼ਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਅਸਲ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਢਿੱਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ: ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਣਸੁਖਾਵੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਕਈ ਸਨ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਜਿਨਸੀ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ
ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾਵਾਂ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕੈਂਪ ਜਲਦੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ

1 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT), 12.09.2011 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਕੀਆ ਨਸੀਮ ਅਹਿਸਨ ਜਾਫਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਤੀ 08.06.2006 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ, ਪੰਨੇ 201-02।
276 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ। ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਭੀੜ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,
ਇਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਆਗੂ
ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੈਂਪ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰਹਿਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਸਨ
ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ
ਸਾਡਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਦਾਨ 'ਤੇ ਜੀਣ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਕੈਂਪ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤ 20 ਮਈ, 2002 ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਕ ਵਿੱਚ, ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਨੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ:
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਹੰਗਾਮਾ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 40 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 50,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।
ਹੋਰ 50,000 ਲੋਕ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ ਕਿ
ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਕੈਂਪ ਮੁਸਲਿਮ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਪਨਾਹਗਾਹ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਦੈ ਮਾਹੂਰਕਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੱਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ:
ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਗਵਾਹ ਸੀ। 3 ਜਾਂ 4 ਮਾਰਚ ਨੂੰ, ਮੈਂ
ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਬਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ
ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਮਰਾ ਜਿੱਥੇ ਬੇਲਿਮ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ
ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀਂ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ
ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲੇ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ
ਵੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਸੀ
ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਇਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ ਲੈ ਕੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ
ਕਹੋ, "ਮੈਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਬਣਨ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ।" ਤੀਸਤਾ
ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਲ ਵਿਗੜਿਆ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਦੰਗਾ ਫੁੱਟਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ, ਜੋ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਤੱਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ:
ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 277

ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀੜਤ
ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ
ਕਿਉਂਕਿ ਮਈ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ, ਦੋ ਕਾਰਕ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ: ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।
ਦੂਜਾ ਜੂਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਮੇਰੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਸੀ।
ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਕੈਂਪ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।
ਹਰੇਕ ਘਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਨ, ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ,
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਸੀ
ਕੁਝ ਕੈਂਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਿਰੋਧ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਕੈਂਪ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉੱਦਮ ਵਜੋਂ। ਉਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ
ਕੈਂਪ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

ਫੰਡ ਅਤੇ ਰਾਹਤ। ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦਿੱਤੀ
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।
ਕੈਂਪ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।
ਮੀਡੀਆ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਇੱਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਰਸਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ,
ਸਿਖਾਏ ਗਏ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਧਾ- ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੈਂਪ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਕੜੇ ਵਧਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ
ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਰਾਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕੈਦੀ ਹਨ
ਲੋਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਅਬਦੁੱਲਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਸਈਦ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ: "ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘੁਟਾਲਾ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਧੰਦੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।" ਕੇ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ:

1 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ, ਮੈਨੂੰ ਸਟੇਟ ਸਕੱਤਰੇਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ
ਦਿੱਲੀ, ਰਾਹਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ,
2002, ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਨ
ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਆਈ.ਕੇ. 278 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਰਗੇ ਉੱਘੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਗੁਜਰਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਅਹਿਮਦੀ, ਸਵਾਮੀ ਅਗਨੀਵੇਸ਼, ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਚਕੁੰਦ
ਦੂਬੇ, ਆਦਿ। ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਨਘੜਤ ਦੌਰੇ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ
ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਸਨ।
ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਜੂਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਸਮਝਾਉਣੀ ਪਈ
20 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਲੀਅਤ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਾਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਘਰ ਪਰਤਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਆਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਕਈ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ
ਉਪਾਅ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, "ਲੋਕ ਕਿਵੇਂ
ਕੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ?" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਬੱਸ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ

ਕੈਂਪਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪਾਸ
ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਸਈਦਾ ਹਮੀਦ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ,
"ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਗੇ?" (ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ)
ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ?) ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ
ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਜੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ?
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ?"
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ ਤਾਂ
ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਉਹ ਨਵੀਨਤਮ ਫੋਟੋਆਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ
ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਵੇਰੇ 2.30 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਯਾਨੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਫੋਟੋਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਫੋਟੋਆਂ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ। ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪਲ ਸੀ।
ਜਿਸ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਭਾਈਵਾਲੀ ਜੋ

ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ
ਆਲੋਚਨਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ
2, 2002 ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ
ਰਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਥਾਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ, ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਾ।
ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਉਹ
ਨੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਡੇਢ ਦਿਨ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੈ; ਉਹ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ।
ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਹੈ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਨਾ ਭੱਜਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਹੈ
ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਕਿਉਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਹੱਲਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿਓ!
ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 279

ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਉਪਾਅ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ

ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਹਤ ਉਪਾਅ
ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਈਜ਼ਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
□ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ : ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 1.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ।
ਦੰਗੇ। ਇਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ
ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। □ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸਪਲਾਈ : ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਫ਼ਤ ਅਨਾਜ ਮੁਹੱਈਆ
ਕਰਵਾਇਆ।
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ -ਨਾਲ ਛਾਂ ਅਤੇ ਆਸਰਾ
ਸਥਾਨਕ ਗੈਰ -ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ , ਸਵੈ -ਇੱਛੁਕ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਆਗੂਆਂ
ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ (400 ਗ੍ਰਾਮ); ਚੌਲ
ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
(100 ਗ੍ਰਾਮ); ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਤੇਲ (50 ਗ੍ਰਾਮ); ਦਾਲਾਂ (50 ਗ੍ਰਾਮ); ਅਤੇ ਦੁੱਧ
ਪਾਊਡਰ (50 ਗ੍ਰਾਮ)।
ਰਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , ਰਾਹਤ ਕੈਂਪ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 7 ਰੁਪਏ ਦੇ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ
ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ 15 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ,
ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜ ਵਿਅਕਤੀ।
□ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ : ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਕਲੋਰੀਨੇਟਿਡ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਕੈਦੀ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਚੌਵੀ ਟੈਂਕਰ , 81 ਸਿੰਟੈਕਸ ਟੈਂਕ ,
ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ 12 ਟੈਂਕਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। □
ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ : ਮੌਜੂਦਾ ਟਾਇਲਟ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , ਨਵੇਂ ਟਾਇਲਟ ਬਣਾਏ ਗਏ
ਸਨ।
ਅਤੇ 10 ਪਖਾਨਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮੋਬਾਈਲ ਵੈਨਾਂ ਦਾ 24 ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਸੀ। □ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਇਲਾਜ : ਅਨੁਸਾਰ
ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ , 205 ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਅਤੇ 273 ਪੈਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟਾਫ

ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਲਗਭਗ 450,596 ਮਾਮਲੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਕੈਂਪ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਔਸਤਨ, 3-4 ਵਾਰ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵੱਖ -ਵੱਖ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸਦਮਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਪੋਸ਼ਣ, ਜਣੇਪਾ ਅਤੇ ਜਣੇਪੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਰੋਕਥਾਮ, ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੈਂਪ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦਾ ਫੈਲਣਾ।

- 30 ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟਸ, ਬਾਲ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵੱਖ -ਵੱਖ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 11,624 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, 5,050 ਜੋੜੇ ਐਨਕਾਂ ਵੰਡੇ ਗਏ, ਅਤੇ 213 IOL (ਇੰਟਰਾਓਕੂਲਰ ਲੈਂਸ) ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਸਲਾਹ ਸੈਸ਼ਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਨੋ -ਚਿਕਿਤਸਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਦਮੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਲਾਹ।

280 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

- ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਣੇਪੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ: 4,333 ਗਰਭਵਤੀ ਮਾਵਾਂ

ਜਣੇਪੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਨ ; ਇਹਨਾਂ
ਵਿੱਚੋਂ 127
ਉੱਚ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ
ਗਈ ਸੀ
ਗਾਇਨੀਕੋਲੋਜਿਸਟ। ਕੁੱਲ 126 ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਣੇਪੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 36 ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ , ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ
ਗਰਭਵਤੀ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ , ਲਾਗੂ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੈਟਨਸ ਸੁਰੱਖਿਆ , ਮੰਚ ਲਈ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਿੱਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ
ਅਤੇ ਅਨੀਮੀਆ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਲਈ ਆਇਰਨ ਫੋਲਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ
ਪ੍ਰਬੰਧ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ : ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਲੇ ਸਿਹਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ , 16,847 ਨੂੰ ਪੋਲੀਓ ਟੀਕਾਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ; 12,407 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ
ਖਸਰੇ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ , 3,851 ਨੂੰ ਡੀਟੀਪੀ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। 2.76
ਲੱਖ
ਆਇਰਨ ਫੋਲਿਕ ਐਸਿਡ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ 66,640 ਓਆਰਐਸ (ਓਰਲ ਰੀਹਾਈਡਰੇਸ਼ਨ
ਸਾਲਟ)
ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੈਕੇਟ ਵੰਡੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , ਡੀ -ਵਰਮਿੰਗ ,
ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਰਾਨੀ , ਪ੍ਰੀ -ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ , ਅਤੇ ਪੂਰਕ
ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਣ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ , ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚਾ
ਨਹੀਂ ਮਰਿਆ।
ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ
ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਠੰਢ ਨਾਲ 50 ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ
ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਅਤਿ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ' ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ
2013 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ।
 ਅਨਾਥ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ : ਰਾਜ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨਾਥਾਂ , ਵਿਧਵਾਵਾਂ , ਅਪਾਹਜਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ
ਅਤੇ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਵਿਅਕਤੀ। 435 ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ
ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਸਨ
ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ
ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਵਾਵਲੰਬਨ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਰੋਜ਼ੀ -ਰੋਟੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ; 5,858 ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਤਿੰਨ ਸਵਾਧਰ ਘਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ , ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 196 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ
ਦਿੱਤੀ।
ਬੇਘਰ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ 148 ਬੱਚੇ।
 ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ : ਰਾਹਤ
ਵਿੱਚ
ਕੈਂਪ , ਐਸ.ਐਸ.ਸੀ ./ਐਚ.ਐਸ.ਸੀ . ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ
ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ , ਕਿੱਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈੱਨ , ਪੈਨਸਿਲ , ਨੋਟਬੁੱਕ , ਪਾਠ -ਪੁਸਤਕਾਂ ,
ਹਵਾਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ
ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਟਿਊਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਹਾਇਸ਼
ਸਹਾਇਤਾ : ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 18,037 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 50,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।
ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਵੱਲ। ਇਹ
ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 12.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ , ਪੇਂਡੂ
ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ,
11,204 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 17.82 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ
ਗਈ।
ਕਰੋੜ। ਇਹ ਰਕਮਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ
ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਦੀ ਸੰਸਥਾ।

ਜਦੋਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 281

 ਘਰੇਲੂ ਕਿੱਟਾਂ : ਹਰੇਕ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਕਿੱਟ
ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ 2,500 ਰੁਪਏ ਸੀ।
 ਕਮਾਈ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ : 9.13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
17,195 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਵੰਡੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ੀ -ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨ
ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ
ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
 ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਵਾਸ : a) ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ
10,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ 50,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ , ਸਰਕਾਰ
ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੋਟੇ
ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤਾ।
b) ਇਸ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਤਹਿਤ , 2,141 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਸੀ।
ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ 1.34 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ।
ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ , 707 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ 46 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ।
c) ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ
(ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਵਿਆਜ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਨਾਲ), ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ
2,844 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 9.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ।
d) ਗੁਜਰਾਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ,
ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਵਿੱਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ , 1,510 ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 3.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ।
 ਉਦਯੋਗਾਂ , ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ : ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ
ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ , ਵੱਡੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ , ਵੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਕੇਜ
ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ
ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹੋਟਲ , ਆਦਿ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

50,000 ਰੁਪਏ। ਇਸ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 50,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅਧੀਨ। 2,083 ਯੂਨਿਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ
ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 5.09 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ 545 ਯੂਨਿਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।
ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 1.16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ।
ਇਸ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੈਕੇਜ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਪਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਸਵੀਰ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਾਂਗ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹਤ ਯਤਨ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਰਾਹਤ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਖਰੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਖਾਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਮੁਜ਼ੱਫਰਨਗਰ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਹਤ ਕੈਂਪਾਂ ਨੇ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ।
282 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅੰਤ
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ

ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਐਸ.ਐਮ. ਮੁਸ਼ਰਿਫ਼ ਨੇ 27 ਮਈ, 2013 ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਗਜ਼ਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਸੀ:
…ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ (ਮੇਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਗੇ
ਇਸ ਲਈ), ਅੱਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਜਰਾਤ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਮੁਖੀ
ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ "ਪਾਬੰਦੀ" ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
(IB) ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ….IB 'ਤੇ 'ਪਾਬੰਦੀ' ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੇ
ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਕਲੀ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਰਾਮ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
ਮੁਕਾਬਲੇ, ਝੂਠੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਜਾਂਚਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ
ਮਾਸੂਮ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁੰਡੇ...
ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਈਬੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਵੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੁਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਪੀੜਤ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹਲਕੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ, ਮੌਲਾਨਾ ਵਸਤਾਨਵੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਵਾਂਗ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਧਿਆਇ 16

ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ ਦੇ
ਮੀਡੀਆ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ [ਗੋਧਰਾ ਟ੍ਰੇਨ ਸਾੜਨ] ਅਕਹਿ ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। ਪਰ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਗੜਬੜ (ਅਸ਼ਾਂਤੀ), ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ (ਅਕ੍ਰੋਸ਼) ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ... ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ? ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਦੀ ਹੈ... ਸ਼ਾਂਤੀ (ਸ਼ਾਂਤੀ) ਅਤੇ ਸੰਯਮ (ਸੰਜਮ/ਸਵੈ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਲਈ... ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਇੰਨੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 18,000 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੜਬੜ ਫੈਲੀ ਹੈ... ਇਹ ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਟਾਟ ਫਾਰ ਟੈਟ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰ ਵਰ ਥੀ ਸ਼ਮਤੂ ਨਾਥੀ (ਨਫ਼ਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ)... ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ...
ਜੈ ਗਰਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਭਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ... ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਮੇਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ [ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ] ਜਿੰਨੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਹੈ... ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖੇ ਜਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਫੈਲਾਉਣ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਲੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
2002 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗੇ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਦੰਗਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ 24x7 ਕਵਰ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਹਾਈ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨਿਊਜ਼ ਐਂਕਰ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਭਰਦੇ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸਨ, ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 284 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਗ ਭੜਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਬੇਰਹਿਮ - ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਰਖਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਭਾਵੁਕਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ-ਸਹਿਯੋਗੀ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ 1 ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਮੈਗਾਫੋਨ ਬਣ ਗਏ। ਇੰਨਾ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਮੀਡੀਆ ਹਾਊਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੈਨਲ 2 ਬਣਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਆਸਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸੰਸਕਰਣ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੁਣੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਟੀਵੀ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰੀਏ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ
ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ 72 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸੀ
ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇ
ਉਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਰਾਜਦੀਪ ਸਰਦੇਸਾਈ ਅਤੇ ਬਰਖਾ ਦੱਤ ਦੋਵੇਂ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਣ ਲਈ
ਬਰਖਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ
ਭੜਕੇ ਦਿਨ: ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਿਰਕੂ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਝੜਪਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੰਦ ਸਨ। ਬਰਖਾ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਬੰਦ ਦੁਕਾਨਾਂ ਚੀਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, "ਇਹ ਸੂਰਤ ਦਾ ਹੀਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
ਇੱਥੇ ਇੱਕਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਹੈ!”
ਮੈਂ ਬਰਖਾ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ? ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਲਈ 'ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ' ਬਾਜ਼ਾਰ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ
ਉੱਥੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੱਜ ਸਕੋ?
ਅੰਜਾਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਹਨੂੰਮਾਨ
ਮੰਦਰ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਕੀ ਹਨ?
ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਹੋ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹੋ

ਇੱਕ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ?
1 ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਈ ਪੜ੍ਹੋ: ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ, “ਸੀਬੀਆਈ ਕੇਸ
ਪ੍ਰਣਯ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ,” ਦ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ, 20 ਜਨਵਰੀ, 1998, ਵੈੱਬ। http://www. financialexpress.com/old/ie/daily/19980120/02051164.html।
2 NDTV ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿੱਤੀ ਘੁਟਾਲੇ ਲਈ ਵੇਖੋ: ਮਧੂ ਪੂਰਨਿਮਾ ਕਿਸ਼ਵਰ, “NDTV ਅਤੇ
ਚਿਦੰਬਰਮ 'ਤੇ 5500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼,” ਮਾਨੁਸ਼ੀ, 16 ਜਨਵਰੀ, 2014, ਵੈੱਬ। http://www.manushi.in/articles.php? articleId=1751#.Uv8NdUKSxJM।
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 285

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਉਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਕੀ
ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਅੱਗ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹੋ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਅੱਗ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਲੱਗਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਸਥਾਨ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ
ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੜਬੜ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਣਕਿਆਸੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ
ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ, ਮਾਮੂਲੀ ਬਣਤਰ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਪਰ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ
ਹਨੂੰਮਾਨ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਕੈਮਰੇ 'ਤੇ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਮੂਰਤੀ ਵੀ ਦਿਖਾਈ
ਜੀ। ਜਦੋਂ ਅੱਗ ਭੜਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ
ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ।
ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਦੀਪ ਸਰਦੇਸਾਈ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ
ਗੜਬੜ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਅਸਥਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭੜਕਾਊ ਕਵਰੇਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਚੈਨਲ। ਉਸ ਲਈ
ਦਿਨ, ਮੈਂ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭੜਕਾ ਰਹੇ ਸਨ
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ
ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ?
ਤੁਸੀਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ।
ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਗਰਭਵਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਬਾਰੇ ਝੂਠੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸਦਾ

ਪੇਟ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਭਰੂਣ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੀਬੀਸੀ ਨੇ 6 ਮਾਰਚ, 2002 ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਫਵਾਹ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਰਸ਼ ਮੰਡੇਰ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਹੰਝੂਆਂ ਭਰੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾਈ। ਤਹਿਲਕਾ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੰਗ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਇਰਾ ਬਾਨੋ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੀੜਤ ਉਸਦੀ ਭਰਜਾਈ ਸੀ।
ਪਰ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਦੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਉਸੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣੀਆਂ- ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਰਾਉਂਦਾ। ਉਸਨੇ 6 ਮਈ, 2002 ਦੇ ਆਉਟਲੁੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ:
ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ, ਬੜੌਦਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ। ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਲੱਗੇ।
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਸਈਦਾ,
ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਸਹੇਲੀ, ਇੱਕ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਫੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਉਸਦਾ ਢਿੱਡ 286 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਸੀ।

ਚੀਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੜਦੇ ਚੀਥੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨੇ
ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ 'ਓਮ' ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਇਆ।3
ਇਸ ਅਕਾਊਂਟ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਰਾਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸਨੇ

ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਆਉਟਲੁੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਲੰਬੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ, ਰਾਏ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਬਰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਏ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜਾਫਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫੜਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੇਪਰਵਾਹ, ਰਾਏ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਟਾਈਮ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਮਿਸ਼ਨ। ਇਤਫਾਕਨ, ਇਹ "ਤੱਥ ਖੋਜ" ਟੀਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਅਤੇ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਜੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਹੁਤ-ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਏ ਇੰਨਾ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ:
ਇਹ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਸਲ ਗਲਤੀਆਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਖੋਜ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ, ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਲੇਖਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।4
ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਉਟਲੁੱਕ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਨੋਦ ਮਹਿਤਾ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਕੱਟੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਖੂਨੀ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੇ ਭੱਜ ਗਈ। ਪਰ ਬਲਬੀਰ ਪੁੰਜ ਨੇ 27 ਮਈ, 2002 ਨੂੰ ਆਉਟਲੁੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ:
3 ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ, “ਲੋਕਤੰਤਰ: ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ,” ਆਉਟਲੁੱਕ ਇੰਡੀਆ, ਮਈ

6, 2002, ਵੈੱਬ। http://www.outlookindia.com/article.aspx?215477। 4 ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ, “ਜਾਫਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਮੁਆਫ਼ੀ” ਆਉਟਲੁੱਕ ਇੰਡੀਆ, 27 ਮਈ, 2002, ਵੈੱਬ।
http://www.outlookindia.com/feedbacks.aspx? typ=100&val=215477&source=publi shed&commentid=27001#27001.
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 287

… ਤਾਂ, ਰਾਏ ਝੂਠ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਯਕੀਨਨ ਜਾਫਰੀ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ?
ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਝੂਠ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੱਢੇ ਗਏ? ਉਸਦਾ ਸੱਤ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਲੰਬਾ (ਲਗਭਗ)
6,000 ਸ਼ਬਦ) ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਚਾਰਟਰ ਬੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਮਨੁੱਖੀ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ - ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ
ਯਕੀਨਨ - ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਅਤਿਕਥਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਟ੍ਰੀਓਲ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੂਤੀਕਰਨ ਨੇ
ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ।
ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਅਤੇ ਭੋਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਮਾਸੂਮ ਰਾਮਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਭੂਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।5
ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਲ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੰਗੇ ਭੜਕੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਸ਼ਰਾਰਤ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਜ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਅਧੂਰੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦ ਸਨ: "ਕ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਚੇਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਮ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਕੀ ਨਾ ਕ੍ਰਿਆ ਹੋ ਔਰ ਨਾ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ।" (ਕਾਰਵਾਈ-ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ 'ਕਾਰਵਾਈ' ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ')। ਪਰ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੂਜੇ ਵਾਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੱਟ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਵਜੋਂ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਲਾਬੀਆਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਾਇਰਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖਬਾਰ 'ਦਿ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਜੋ ਕੀਤਾ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੀਵਾਂ ਪੱਧਰ ਸੀ। 3 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ, 'ਦਿ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ, ਕੁਝ ਮਨਘੜਤ ਬਿਆਨ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹੀ "ਐਕਸ਼ਨ-ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ" ਬਿਆਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ।
5 ਬਲਬੀਰ ਕੇ. ਪੁੰਜ, “ਗੁਜਰਾਤ ਸੜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ,” ਆਉਟਲੁੱਕ ਇੰਡੀਆ, 27 ਮਈ, 2002,
ਵੈੱਬ। http://www.outlookindia.com/printarticle.aspx?215755।
288 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ TOI ਦੁਆਰਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਜਦੋਂ TOI ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ TOI ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ TOI ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 3 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ 20 ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੜਕਾਊ ਗਲਤ ਹਵਾਲਾ TOI ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਛਪਿਆ ਸੀ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਵਾਲਾ ਖੂਨੀ ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। 2010-11 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਦੁਆਰਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸਦੇ ਵਾਇਰਲ ਫੈਲਾਅ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਦੁਹਰਾਓ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਤੋਂ ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਉਹ 1 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਸਰਕਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 10 ਮਿੰਟ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ।6
ਜਦੋਂ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਗੁਲਬਰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਕਤਲੇਆਮ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਹਿਸਾਨ ਜਾਫਰੀ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਾਫਰੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭੀੜ ਹੋਰ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭੀੜ ਨੇ ਗੁਲਬਰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।7
ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਾਫਰੀ ਦੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨੂੰ "ਕਾਰਵਾਈ" ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ" ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਕਿ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਦੇ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਵਿੱਚ, ਆਖਰੀ

6 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT), ਮਿਤੀ 12.09.2011 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਕੀਆ ਨਸੀਮ ਅਹਿਸਨ ਜਾਫਰੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਤੀ 08.06.2006 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ, ਪੰਨਾ 188।
7 ibid., ਪੰਨਾ 187।
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 289

"ਅਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ" ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਨੂੰ 1 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਸੀਡੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਰਸਮੀ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜੀ। ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਨੂੰ ਦੋ ਰੀਮਾਈਂਡਰ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 91 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੀਡੀ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ, ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅੱਧਾ ਬਿਆਨ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਅੱਜ ਵੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਜਾਂ 1 ਮਾਰਚ, 2002 ਦੇ ਜ਼ੀ ਟੀਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਸਰਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਈ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪੀਲ ਹੈ।"8
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ 3 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ

ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਟੀਓਆਈ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਸੂਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ।9
ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ SIT ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ: "ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਲਬਰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।"10
8 ibid., ਪੰਨੇ 188-89।
9 ibid., ਪੰਨੇ 187-88।
10 ibid., ਪੰਨਾ 99.
290 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਐਸਆਈਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਾਠ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਈ ਹੋਰ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਸਆਈਟੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਗਲਤ ਹਵਾਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਐਸਆਈਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਬਦਨਾਮ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ

ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ, ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਦੀ ਕਮਿਊਨਲਿਜ਼ਮ ਕੰਬੈਟ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ:
ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲੋਂ ਆਰਐਸਐਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ
"ਹਰ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ
ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਕਤਲੇਆਮ। “ਹਰ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ।" ਉਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ,
ਉਹ ਬੇਰਹਿਮ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਆਮ ਹੈ।11
ਮੋਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ
ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਜਨ-ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ12, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਾਰੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਪੀਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।13

11 “ਦੋਸ਼: ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ,” ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਲੜਾਈ, ਮਾਰਚ-ਅਪ੍ਰੈਲ 2002, ਪੰਨਾ 107।
12 ਅਧਿਆਇ 12 ਵੇਖੋ।
13 ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ 28 ਫਰਵਰੀ, 2002 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਉਪਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕਰਣ http://www.youtube.com/watch?v=BIRMR8zW0iI 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। (ਯੂਟਿਊਬ ਅਨੁਵਾਦ ਸ਼ੈਲੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਅਨੁਵਾਦ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।)
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 291 ਦੇ

ਕੱਲ੍ਹ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਦੁਖਾਂਤ ਵਾਪਰਿਆ। 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 18 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, 58 ਲੋਕ
ਰੇਲ ਡੱਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਸ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਰਭਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ
ਇੱਕ ਘਿਨਾਉਣਾ ਅਪਰਾਧ ਸਭ ਤੋਂ ਕਠੋਰ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਲਿਆ ਦੇਵੇਗਾ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਅਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਓ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੇ
ਅਜਿਹਾ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ
ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗੀ
ਅਕਹਿ ਦੁੱਖ। ਪਰ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਗੜਬੜ (ਅਸ਼ਾਂਤੀ) ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ, ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ (ਅਕਰੋਸ਼) ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਣਾ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗੇ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ?
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ? ਸਰਕਾਰ
ਗੁਜਰਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ (ਸ਼ਾਂਤੀ) ਅਤੇ ਸੰਯਮ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
(ਸੰਜਮ/ਸਵੈ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ)।
ਇਸ ਅਕ੍ਰੋਸ਼ (ਡੂੰਘੇ ਗੁੱਸੇ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੇਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ

ਅਜਿਹੇ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਉਹੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ।
ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ - ਸੰਜਮ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੌਰਾਨ। ਆਓ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੰਯਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ।
ਆਓ ਆਪਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੀਏ। ਆਓ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਈਏ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ
ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ। ਮੈਂ ਹਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪੀਲ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇ।
ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਦਰਦ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ [ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ] ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ।
ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੀ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ
ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁੱਸਾ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ 292 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ; ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਦ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਵੈ- ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ,

ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਈਏ, ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ
ਇਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਕਲੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,
ਸਾਰੇ 5 ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
ਗੁੱਸਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 18,000 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ ਗੜਬੜ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਵਿੱਚ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ,
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਰਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਟਾਈਟ-ਫੋਰ-ਟੈਟ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਰ ਵਰ ਥੀ ਸ਼ਮਤੂ ਨਾਥੀ (ਨਫ਼ਰਤ)
ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ)। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉੱਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ। ਸਰਕਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ। ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ।
ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ

ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ
ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਸੂਮ ਦੁਖੀ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨਾ ਗੁਆਉਣ। ਆਓ, ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰੀਏ
ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਫਿਰ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਦਰਦ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਓ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।
ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜੈ ਜੈ ਗਰਵੀ ਗੁਜਰਾਤ
ਮੰਤਰ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਜੈ ਗਰਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
[ਮੇਰਾ ਜ਼ੋਰ]
ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਵੀ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਹਨ - ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ
ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੋਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਪੀਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਬੋਲੇ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

1 ਮਾਰਚ, 2002: “ਛਪਾਈ/ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ—ਝੂਠੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾ ਫੈਲਾਓ... ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 293 ਦੇ

ਪ੍ਰੈਸ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ - ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ... ਹਿੰਸਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਭੜਕਾਹਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾ ਦਿਖਾਓ... ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ/ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ... ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗੇ। " (ਸਰੋਤ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)
"ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।" (ਸਰੋਤ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼) 2 ਮਾਰਚ, 2002: “ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਜਾਂ ਗੜਬੜ ਵਿੱਚ… ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ… ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ…” (ਸਰੋਤ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)।
"ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ... ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।" (ਸਰੋਤ: ਸੰਦੇਸ਼/ਗੁਜਰਾਤ ਸਮਾਚਾਰ)

3 ਮਾਰਚ, 2002: “ਮਾਰਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮਾਪਿਆਂ, ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਤਣਾਅ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਣ... ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ...” (ਸਰੋਤ: ਗੁਜਰਾਤ ਸਮਾਚਾਰ)
"ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ... ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਲਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ... ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ..." (ਸਰੋਤ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)
6 ਮਾਰਚ, 2002: "ਸਮਾਜ ਬਦਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭੜਕਾਹਟ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ... ਸਰਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ।" (ਸਰੋਤ: ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਾਸ਼ਣ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)
294 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

7 ਮਾਰਚ, 2002: "ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਨਹੀਂ; ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।" (ਸਰੋਤ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)

8 ਮਾਰਚ, 2002: “ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੈਲੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ।” (ਸੂਰਤ ਦੇ ਦੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ)
10 ਮਾਰਚ, 2002: "ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇਗੀ।" (ਸਰੋਤ: ਗੁਜਰਾਤ ਸਮਾਚਾਰ)
"ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਘਸੀਟਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਾਂਗਾ।" (ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮਸਕਾਟੀ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਕੱਪੜਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ)
14 ਮਾਰਚ, 2002: “ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਫਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ।” (ਸਰੋਤ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ)
18 ਮਾਰਚ, 2002: ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ, "ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਨਿੱਜੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀ ਹੈ", ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: "ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਮੇਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ... ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ; ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਗੋਧਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ... ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂ (ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ... ਮੈਂ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੋਧਰਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ... ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ... ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੀ

ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇਗੀ।" (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ)
22 ਮਾਰਚ, 2002: “ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਹਨੇਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਭੜਕਾਹਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਬਦਸੂਰਤ ਸਿਰ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ... ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।” (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 295 ਦੇ

ਵਿਗੜਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਦ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਵਰਗੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਭੇਜ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ 3 ਮਾਰਚ, 2002 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਤ ਦੇ ਬੁਲੇਟਿਨ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ: "ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ... ਸਿਰਫ਼ 3 ਦਿਨ... ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ... ਅੱਜ (ਐਤਵਾਰ), ਕਰਫਿਊ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ..." ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਫੌਜ ਨੇ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਪੂਰੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ - ਪਾਰਟੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਾਰ - ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ।
ਪਰ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਅਦਿੱਖ ਹੱਥ ਇਸਨੂੰ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਖੁਦ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਇਹ ਲਾਈਨ ਇੰਨੀ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਜਦੋਂ 2010 ਵਿੱਚ, ਐਸਆਈਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਤਾਂ ਐਸਆਈਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਲਈ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੀਸਤਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।
ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਸਆਈਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮੋਹਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਐਨਜੀਓ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਨਫ਼ਰਤ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਸੁਰ ਜਾਂ ਰੂਪ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ? ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਐਸਆਈਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਕਿਉਂ ਸੁੱਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਦੋਸ਼ ਕਿਉਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਸਕਲਕੈਪ ਵਿਵਾਦ
ਮੋਦੀ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਥਿਤ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ "ਸਬੂਤਾਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਇਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

296 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਕਲਕੈਪ ਬਾਰੇ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਬਕਵਾਸ ਸੀ, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।
ਮੀਡੀਆ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਦੀ ਟੋਪੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ
ਮੁਸਲਮਾਨ। ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਟੋਪੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ
ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਓ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।
ਨਮਾਜ਼ ਦੌਰਾਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਸਨੇ ਨਮਾਜ਼ ਦੌਰਾਨ ਟੋਪੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ
ਇੱਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਮੀਟਿੰਗ, ਉਸ ਦਿਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਮੈਨੂੰ, “ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਟੋਪੀ ਨਾ ਪਾਓ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਲ ਲਿਆਓ।
ਹਰੀ ਵਾਲੀ।" (ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਟੋਪੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼
ਕਿਹਾ: ਮੈਨੂੰ ਟੋਪੀ ਨਾ ਪਾਓ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਹਰਾ ਸ਼ਾਲ ਦੇ ਦਿਓ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ।) ਮੈਂ ਅੱਗੇ
ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਟੋਪੀ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ,
"ਨਹੀਂ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਸ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਟੋਪੀ ਨਾ ਪਾਓ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਲ ਦੇ ਦਿਓ।'" ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਰੂਚ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਨੇਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ 2012 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਸ਼ਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਇਸਲਾਮੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ (ਕਲਮਾ)

ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।" ਮੈਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਸ਼ਾਲ ਲਪੇਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਅਰਬੀ ਆਇਤਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।14 ਜ਼ਫ਼ਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਟੋਪੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨੀ?” ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਟੋਪੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਹਰਾ ਸ਼ਾਲ? ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਰ ਇਫਤਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਇਫਤਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।” (ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਾਲਾ ਹਰਾ ਸ਼ਾਲ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਟੋਪੀ? ਦੂਜਾ, ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਫਤਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮੀ ਮੌਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ!)
ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਵਿਗਾੜ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।"
14 ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਲਿਖਤ ਵਾਲਾ ਹਰਾ ਸ਼ਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇਸ 'ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਆਇਤਾਂ: ਮਧੂ ਪੀ. ਕਿਸ਼ਵਰ, “ਸਕਲਕੈਪ, ਮੀਆਂ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਯਾਤਰਾ,” ਮਾਨੁਸ਼ੀ, 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013, http://www.manushi.in/articles.php? articleId=1698=&ppnogty=1698&pspegty. UxBlefSSxJM.
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 297 ਦੇ

ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਰੂਪ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਆ ਮੇਰੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ।" ਜ਼ਫ਼ਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ "ਉਹ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹੀ ਝੂਠ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।" 12 ਜੂਨ, 2013 ਨੂੰ ਰਾਇਟਰਜ਼15 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ:
ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ 2002 ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਹਾਂ। ਹਰ ਕੋਈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ
ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਮੈਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਚੋਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ।' ਇਹੀ ਹੈ
ਮੇਰਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ।
ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ?
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅੱਜ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਵਿਸ਼ਵ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (SIT) ਬਣਾਈ, ਜੋ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੀ ਛਵੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ... ਅਤੇ

ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਕਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇੱਕ
ਕਤੂਰਾ ਪਹੀਏ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਦਰਦਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ।
ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਬੁਰਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।
ਉਦਾਸ ਹੋਣਾ।
ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ: "ਮੈਨੂੰ ਦਰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗੀ?" ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਗੁੱਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟਵੀਟ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ: "ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਰੂਪ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜੱਜ ਹਨ।" ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰ, ਹਰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ "ਕੁੱਤੇ" ਕਹਿਣ ਲਈ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਹਥੌੜੇ ਅਤੇ ਚਿਮਟੇ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਨੇ ਢੀਠਤਾ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, "ਇਹ ਉਸਦੀ ਵਿਗੜੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।" ਸੀਪੀਆਈ (ਐਮ) ਨੇਤਾ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਕਰਤ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 'ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਤੁੱਛ ਸਮਝਣ' ਲਈ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।
15 ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ, ਰਾਇਟਰਜ਼, 12 ਜੁਲਾਈ, 2013, http://blogs.reuters।
com/india/2013/07/12/interview-with-bjp-leader-narendra-modi/. 298 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਪਛਤਾਵਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਸਆਈਟੀ ਦੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕਰਾਤ ਨੇ ਗਰਜ ਕੇ

ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।"
ਇਹ ਗੱਲ ਟੀਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਗੋਏਬਲਸੀਅਨ ਕਰੂਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਕਿ ਅੱਜ ਹਰ ਮੁਸਲਿਮ ਬਸਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਮੁਸਲਿਮ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, ਛੋਟੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਬੈਠ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।
ਮੀਡੀਆ ਮਾਨੀਟਰਾਂ ਦੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਭੂਮਿਕਾ
ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਕਵਰੇਜ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਲੀਪ ਪਡਗਾਂਵਕਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਪਟੇਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੀਮ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸਮੀਅਰ ਮੋਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ 254 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 16 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸਮਾਚਾਰ, ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ 'ਭੜਕਾਉ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ' ਕਵਰੇਜ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗਿਲਡ ਟੀਮ ਕੋਲ ਅੱਗ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਭੜਕਾਊ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।
ਗਿਲਡ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਮੁਸਲਿਮ ਦਰਗਾਹਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਲਬਾ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ... ਸੜਕ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣਾ ਇੱਕ

ਵੱਡਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਉਪਕਰਣਾਂ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"
ਜੇਕਰ ਗਿਲਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਪਟੇਲ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸਨ, ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭੀੜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਨੇੜਲੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਇੱਕ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਢਾਂਚਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੜਕ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।
16 ਆਕਾਰ ਪਟੇਲ, ਦਿਲੀਪ ਪਡਗਾਂਵਕਰ ਅਤੇ ਬੀ.ਜੀ. ਵਰਗੀਸ, “ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਫੈਕਟ ਫਾਈਂਡਿੰਗ
ਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ, "ਹੱਕ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ: ਗੁਜਰਾਤ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਦੁਆਰਾ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2002।"
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 299 ਦੇ

ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਗਿਲਡ ਰਿਪੋਰਟ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਕੇਡਰ ਦੀ ਹਰ ਗੁੰਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਿਲੀਸ਼ੀਆ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਾਰਟੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲਵੇਗਾ ਜੋ ਚੋਣਵੇਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਧੇ-ਫੁੱਲੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਹਨ।
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ

ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ , ਜਸਟਿਸ ਡੀ .ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦੀ
ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ
ਅਖ਼ਬਾਰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾਲੋਂ 'ਵਧੇਰੇ ਤੱਥਾਂ
ਵਾਲੇ ' ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਐਡੀਟਰਜ਼ ਗਿਲਡ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ
ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ; ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਐਨਜੀਓ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ
ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡੋ। ਜਸਟਿਸ
ਤੇਵਤੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 17 ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਇਹ
ਹਨ: ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਾਰ -ਵਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਨੇ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ
ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ। ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ
ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਫੋਟੇਨਮੈਂਟ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਦੀ
ਕਵਰੇਜ
ਵਡੋਦਰਾ ਵਿੱਚ ਮਾਛੀਪੀਤੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ
ਮਾਛੀਪਿਟ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਲੈ ਲਿਆ ਹੋਵੇ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ।
 ਪ੍ਰੈਸ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ
ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਇਸਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਦਿੱਤਾ
ਕਿ ਕਈ
ਅਸ਼ਾਂਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਚਿੰਤਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋ
ਸਕਦੀ ਹੈ
ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਓ।
ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੀਡੀਆ , ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰੈਸ ,
ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ।

 ਅੱਧ -ਪੱਕੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ , ਛਾਪੋ ਵੀ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ
ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ
ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ। ਅੱਧੇ -ਸੱਚ ਅਤੇ ਝੂਠ ਫੈਲਾ ਕੇ , ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਖੇਡਿਆ
ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ...
ਦ
17 ਜਸਟਿਸ ਡੀ . ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ , ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ -ਜਸਟਿਸ ਤੇਵਤੀਆ
ਰਿਪੋਰਟ , ਪੰਨੇ 25-34। 300 ਮੋਦੀ , ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ - ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦੋਵੇਂ - ਖਤਰਨਾਕ ਹੱਦ
ਤੱਕ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵਾਵਰੋਲਾ ...
 ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।
ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ , ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਖ਼ਬਾਰ , ਆਮ ਤੌਰ
'ਤੇ ,
ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ
ਖੇਤਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ
ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਸਨ।
ਖ਼ਬਰਾਂ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ
ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਨਿਊਜ਼ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਪਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਸਨ
ਖੁੰਝਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ।
 ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ
ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਧਰਮ -ਯੁੱਧੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।
ਇੱਕ . ਇਸਨੇ ਨਿਊਜ਼ਗਰੈਦਰਿੰਗ , ਫੀਚਰ ਰਾਈਟਿੰਗ , ਦੇ ਪੂਰੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਰੰਗ
ਦਿੱਤਾ।

ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ।
 ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਨ ਜੋ
ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੇ ਪੱਖਪਾਤ :
a) ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ; b) ਕਾਂਗਰਸ , ਖੱਬੇ -ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ; c) ਗੋਧਰਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ
ਕਤਲੇਆਮ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ; d) ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ; ਅਤੇ e) ਕੇਂਦਰ
ਵਿੱਚ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ
ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ
ਗੋਧਰਾ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼
ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਜਾਂ
ਫਾਲੋ -ਅੱਪ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਕੀ
ਲਿਖੇ ਗਏ
ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਨੂੰ 'ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ 'ਰਾਜ -
ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਅੱਤਵਾਦ ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਹਿੰਸਾ
ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ। 27 ਫਰਵਰੀ , 2002 ਨੂੰ ,
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ
ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਲਈ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ
ਕਤਲੇਆਮ। ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਤਕਰੇ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ।
ਮੁਸਲਿਮ ਪੀੜਤਾਂ , ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਰੇ
ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਿਲਣਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ , ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ,
ਇੱਕ
ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸਪਰਸਨ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
ਦੇ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ

[illegible]

[illegible] 301 [illegible]

[illegible]

ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਫੁੱਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਫੜੇ ਵੀ ਜਾਣ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਨਸਲੀ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੰਗਾਮਾ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਸੰਦੀਦਾ ਗੀਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ "ਸਬੂਤ" ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਬੈਜ ਵਜੋਂ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 302 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ

ਮਾਰਚ 2002 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦੰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ: "ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ? ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੋਧਰਾ ਘਟਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ। ਦੰਗੇ ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਕਲੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਿਉਂ ਹੈ?"

20 ਮਾਰਚ, 2004 ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਦੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ਼ੇਖਰ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਂਡੇ ਤੋੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੰਗੇ ਇਸ ਆਦਮੀ (ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾਂਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀਆਂ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ।"
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦੀ ਬੜੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਦੇ ਨਫ਼ਰਤ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੂਨੀ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਰੰਗਣ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ? ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਖਰੀ ਝਟਕਾ ਉਦੋਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਵਿਜੇ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੇ ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਸਨ।18 ਮੋਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਜੇ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਬੈਜ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। 16 ਦਸੰਬਰ, 2001 ਨੂੰ 'ਦਿ ਸੰਡੇ

ਇੰਡੀਅਨ' ਲਈ ਆਨੰਦੋ ਭਗਤੋ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ, ਵਿਜੇ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ:
ਮੇਰੇ ਕਰੀਅਰ ਦੇ ਦੋ ਉੱਚੇ ਬਿੰਦੂ ਉਦੋਂ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ, 2005 ਵਿੱਚ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਬਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ
ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਤੱਕ), ਅਤੇ ਫਿਰ 2009 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ
ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ
18 “ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਚੱਕਰਵਿਊ,” NDTV, ਮਈ 2, 2009। ਵੈੱਬ। http://www.ndtv.
com/video/player/chakravyuh/chakravyuh-with-narendra-modi/72774.
ਸਕਲਕੈਪ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ 303 ਦੇ

ਉਹ ਗੋਧਰਾ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ।
ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।19
ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਰਜਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਪਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਸੁੱਟਣਾ ਇੰਨਾ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲਾ ਕਰੀਅਰ ਵਿਕਲਪ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਵੀ

ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ।
ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦਿਮਾਗ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਯੂਟੀਵੀ ਰਿਪੋਰਟਰ ਹਿੰਡੋਲ ਸੇਨਗੁਪਤਾ ਦੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:
ਜੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ! ਜੇਕਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ?
ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਕੇ ਬਚ ਜਾਓ? ਤੁਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੇ ਉਤਸੁਕ ਕਿਉਂ ਹੋ? ਕੀ ਹੈ?
ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ? ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਸਜ਼ਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੰਦੂ ਭਾਰਤ ਦੇ 100 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ... ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਗਲੇ 100 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਕਰੇ। ਦੋਸਤੋ, ਨਾ ਕਰੋ
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਚੱਕਰ (ਮੁਹਿੰਮ) ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰੋ
ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਕਰੋ। ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ... 1984 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਝੂਠੀ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਪਰ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੇ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਜਾਂ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਘਾਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19 ਆਨੰਦ ਭਗਤੋ, “ਉਸ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ,” ਦ ਸੰਡੇ ਗਾਰਡੀਅਨ, 16 ਦਸੰਬਰ,
2011, ਵੈੱਬ। http://www.thesundayindian.com/article_print.php? article_id=27307।
20 ਟਾਕ ਬੈਕ, “ਸੀਐਮ ਇੰਟਰਵਿਊ,” ਯੂਟੀਵੀ, 5 ਮਈ 2009। ਵੈੱਬ। <https://www.youtube.com/
ਵਾਚ?v=voN5iQOPlE0>।

ਅਧਿਆਇ 17

ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ?
2012 ਵਿੱਚ?
ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੇਮ ਚੇਂਜਰ ਵਜੋਂ

ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ (ਮੇਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਗੇ), ਅੱਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਗੁਜਰਾਤ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ (IB) ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ "ਪਾਬੰਦੀ" ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ... IB 'ਤੇ "ਪਾਬੰਦੀ" ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੁਕ ਗਏ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ, ਝੂਠੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਜਾਂਚਾਂ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ...
27 ਮਈ, 2013 ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਜੀ. ਐਸ.ਐਮ. ਮੁਸ਼ਰਿਫ਼।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ, ਜੂਏ ਦੇ ਅੱਡੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਾਫੀਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਛੜੇ ਰਹੇ।
ਏਆਈ ਸਈਦ, ਚੇਅਰਮੈਨ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ
ਅੱਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਰਤ ਲਈ ਗੇਮ ਚੇਂਜਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ।
ਭਰੂਚ ਤੋਂ ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ, ਬੁਲਾਰੇ ਭਾਜਪਾ।

ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ, ਫਰਵਰੀ 2002 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਾਰੀ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਰਾਜਕੋਟ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੋਣ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੋਦੀ 'ਤੇ "ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ" ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 305

ਇਹ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨਾ ਮੋਦੀ ਦੇ ਡੀਐਨਏ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।1. ਇਹ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।
2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਲੱਗੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 31 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਵੋਲਟੇਜ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਫਲ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਸਾਈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ" ਸ਼ਕਤੀ ਦੱਸਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਮੋਦੀ-ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ CSDS (ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਆਫ਼ ਡਿਵੈਲਪਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ) ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯੋਗੇਂਦਰ ਯਾਦਵ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮੁਸਲਿਮ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ, ਭਰੂਚ ਦੀ ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਸਿਫਾ 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਸਲ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਚ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਿੱਗਜ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭਰੂਚ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਪਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੜਬੜ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।
ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਭੰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਿਫਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ:
ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ
ਉਦਯੋਗਪਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਭਰੂਚ ਤੋਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਹਨ।
ਉਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।
1 ਅਧਿਆਇ ਨੰ. 8 ਅਤੇ 9 ਵੇਖੋ।
306 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਸਾਖ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ 2008 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਲ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸੈੱਲ ਕਨਵੀਨਰ ਇੰਡੀਆ ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣਿਆ ਹੋਵੇ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣਾ।
ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚੋਣ ਲੜੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ—ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਰੰਤ। ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਇਨਸਾਫ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ
ਨੌਕਰੀ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਗੁਜਰਾਤ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਅਭੈ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ।
ਉਡਾਨ (ਨਿਡਰ ਉਡਾਣ) ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਦਿੱਤਾ
ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੂਚੀ
ਮੈਂ ਰਾਹੁਲ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ, ਉਹ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ
ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਿਵੇਂ ਖਿੱਚਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ।
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ,
ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
ਇਹ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੁੱਦਾ ਦਿੱਲੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦੇ ਬੇਤੁਕੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ" ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਮੂਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੁੱਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ
ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੂਮਰੈਂਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਜਿਸਦਾ ਪਤੀ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ
ਵਿਭਾਗ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ, ਜਿਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਸਬੂਤ, ਕਿ ਡਾਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਪੱਧਰ। ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ
ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੱਛ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ
ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਭਾਵੇਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਛੋਟੇ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 307

ਨੇਤਾ; ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਨੇਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹਨ।
ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ
ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਸਟਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ, ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ
ਤੁਰੰਤ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ, ਮੈਂ
ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।
ਕੌਂਸਲਰ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿਵਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।
ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ, ਕਈ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ
ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਚੀਨੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਕਿਓਸਕ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁੰਡੇ ਦਾ। ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ
2006 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਦੇਖੋ, ਮੈਂ
ਮੇਰੇ ਕਿਓਸਕ ਲਈ ਹਾਕਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ
ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਂਸਲਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹਾਂ।
ਛੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ
ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ। ਇਹ ਵਿਧਾਇਕ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੈ ਗਿਆ
ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿਵਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦਫ਼ਤਰ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਲਾਰੀ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਬੈਨਰ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ
ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ: ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੱਜ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ। ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ,
ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ

ਉਸ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਪਾਉਂਦੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਵਿਧਾਇਕ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਹੰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝੰਜਟ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ।
ਭਰੂਚ ਵਿੱਚ, 2012 ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਇਹ
ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਖਾਸ ਇਲਾਕਾ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ
ਪਟੇਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਾਰ। ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਕਾਂਗਰਸ ਟੀਮ
ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇਣਾ।
308 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਹਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ?
ਕੀ ਉਹ ਪਿਛਲੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ? ਅੱਠ ਵਿੱਚੋਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਭਰੂਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨਿਗਮਾਂ, ਸੱਤ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
ਭਾਜਪਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਹਨ। ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧੋ।
ਹੇਠਾਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਲੁਕਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਆਖਰੀ ਪਲ ਤੱਕ ਚਿਹਰਾ ਰੱਖੋ।
ਕਾਂਗਰਸ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ।
ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਰੋਕਿਆ? ਸਾਰੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਜਿੱਤਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ
ਰਾਹੁਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ,

ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 100 ਜਾਂ 182 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ? ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ
ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਅਤੇ ਕੱਦ ਬਚਾ ਸਕਣਗੇ।
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ
ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਲ ਦੇ 365 ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
ਦਿਲ। ਮੋਦੀ ਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ; ਉਹ ਕਈ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਘਟਨਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ
ਚੌਕਸ ਨਜ਼ਰ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਅਤੇ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 24x7 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸਾਲ ਦੇ 365 ਦਿਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲੋ।
ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ?
ਆਸਿਫ਼ਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ; ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਵਰਗ ਤੋਂ ਫੀਡਬੈਕ ਲਈ:
ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ। 11 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਰਫਿਊ। ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਰਿਪੋਰਟਰ ਮੈਂ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹੀ ਗੁਜਰਾਤ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਕਾਬੂ ਸੀ।
ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਸਫੋਟ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
2002 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 309

ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਤਜਰਬਾ। ਉਸਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੋਝ ਨਾਲ ਕੀਤੀ
ਪਿਛਲੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮੋਹਭੰਗ। ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ, ਉਸਨੂੰ ਗੜਬੜੀ ਵਾਲੀ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪਿਆ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ
2001 ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਭੂਚਾਲ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਵਿਰਾਸਤ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ 2003 ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਅੰਦੋਲਨ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਉਹ ਵਿਕਾਸ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਵਾਸੋ (ਜਲ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਗਠਨ) ਵਰਗੇ ਜਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੀ ਟੀਮ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਉਸ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।
2007 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਨਹੀਂ

ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ। 2002 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮੋਦੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ
ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ
"ਮੀਆਂ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼" ਵਰਗੇ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਹੰਗਾਮਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸਨੇ ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਮੋਦੀ ਜੀ ਲਈ 'ਮੌਤ ਕਾ ਸੌਦਾਗਰ' (ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ) ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ
ਅਜਿਹੀ ਫਿਰਕੂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ। ਇਹੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ।
ਯਾਦ ਰੱਖੋ, 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 11,000 ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਮਿਸ਼ਨ (ਸਦਭਾਵਨਾ ਮਿਸ਼ਨ) ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਕੰਮ? ਯਾਦ ਰੱਖੋ,
ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਖਲਾਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਾਲ,
ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ
ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੋਕ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਕੰਮ ਕਰੋ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਲੱਭੋ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ
ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਲਈ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮੌਕੇ। ਹਰ ਪਾਸੇ
ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਲਾਭ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ
ਕੋਈ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਤਕਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ। ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ

ਤੱਟਵਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਲਿਆਂਦੀ, ਓਬੀਸੀ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ ਵਰਗ। ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੈ
ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕਰਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਮਾਣ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਕਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ
ਆਪਣੇ ਹੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਲੱਭਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਾਂਗਾ, ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ? ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਸਾਨੂੰ 310 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਿਆਓ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ। ਅਸੀਂ ਫੁੱਟਪਾਊ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਾਂ?
ਜਾਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ? ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਹੈ ਜੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਾ ਹੈ
ਇਸ ਬਾਰੇ! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲੇਬਲਿੰਗ ਇੱਕ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਖੇਡ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਸੀ

ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਰਾਸ਼।
ਮੇਰੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੋਨੀਆ ਜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਦਾ ਆਦਮੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ,
ਮੇਰਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ। ਮੈਂ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਇਹ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੱਸਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ।
ਮੈਂ ਖੁਦ ਅਹਿਮਦਭਾਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ; ਉਹ
ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ,
ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ। ਕਾਂਗਰਸ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ
ਦਹਾਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਚੁਣੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੰਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਚੁਣੇ।
ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹੱਜ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ
ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਓਨੇ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ? ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰੋ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬੋਰਡਾਂ ਨੇ

ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਮਿੰਟ। ਪਰ ਉਹ ਪੰਜ ਮਿੰਟ 55 ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ
ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹਾਂ।
ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ-ਨਾਲ-ਇੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀ।
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 311

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ
ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਇਹੀ ਉਹ ਪਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ
ਉਸਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਹੁਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰਖ ਤੋਂ ਪਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਭਾਜਪਾ ਵੀ
ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇਖਦੇ ਹੋ,
ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੀਡੀਆ ਕਵਰੇਜ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਾਇਆ

ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ
ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ।
ਉਸ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਡੀਆ ਚਿਹਰਾ ਬਣ ਗਿਆ।
ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਹੇਗਾ
ਇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਮੀਡੀਆ ਇੰਟਰਵਿਊ, ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਜਾਂ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ ਲਈ, ਮੈਂ
ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ। ਇੰਨਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ
ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਟੈਂਡਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਲੱਗਿਆ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਈ।
ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ,
ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਜੀ ਵਾਗਰਾ ਆਏ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ।
ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ
ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਮੇਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਿਨਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ ਆਉਣ ਲੱਗੇ
ਦੇਸ਼ ਮੇਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2012 ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਈਵ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ
ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ। ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9.30 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਬਿਨਾਂ

ਕੋਈ ਵੀ ਬ੍ਰੇਕ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਨ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਬੁਲਾਰੇ।
ਮੇਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ
ਕਿ ਮੈਂ 17-18 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਪੋਰਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਹਸਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਮੇਰੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਫੋਨ ਆਏ ਕਿ "ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ।" ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ;
ਇਹ ਉਹੀ ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਸੀ ਜੋ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ
ਇਮਾਨਦਾਰੀ।
ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੋਦੀ ਜੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਕੋਈ
ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ
ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ? ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 312 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ। ਭਰੂਚ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ 38 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਾਗਰਾ

ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ 44 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਸੀ।
ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਰ ਜਾਵੇ,
ਉਹ ਵਾਗਰਾ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਣਗੇ ਪਰ ਭਰੂਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਣਗੇ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਦਾ ਗੜ੍ਹ, ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਅੰਕਲੇਸ਼ਵਰ ਲੈ ਲਿਆ, ਜੰਬੂਸਰ, ਭਰੂਚ ਅਤੇ ਵਗਰਾ। ਝਗੜੀਆ ਸੀਟ ਜੇਡੀਯੂ ਕੋਲ ਗਈ। ਇੰਸ਼ਾਅੱਲ੍ਹਾ, ਵਿਚ
ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜੇਡੀਯੂ ਦੀ ਸੀਟ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੁੱਲ 31 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ,
ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਈ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ।
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜੋ
ਯੂਪੀ ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਹਰ ਆਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਸ਼ੈਲੀ ਪਸੰਦ ਆਈ।
ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੋਣ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ:
ਭਰੂਚ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਹਲਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਹੈ।
ਵੋਟਰ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਖੇਤਰ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ 49 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ।

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਗਰਾ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ
ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਤ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ; ਘੱਟੋ ਘੱਟ
30 ਤੋਂ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੰਦੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ
ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਸੂਰਤ ਪੂਰਬ ਦਾ ਇੱਕ ਹਲਕਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਹੈ
ਲਿਮਬਾਇਆ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ 40,000 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ। ਜਬਲਪੁਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ 62 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ, 10,000
ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਗਈਆਂ ਜੋ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਮਹਿਬੂਬ ਅਲੀ ਚਿਸ਼ਤੀ, ਸਾਬਕਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਸਈਅਦ ਸਾਹਿਬ, ਆਸਿਫਾ
ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਖਾਨ ਅਤੇ ਤਾਇਬਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਜੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਕੂਚ
ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਸਾਦਤ ਬਾਪੂ, ਭਰੂਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:
ਭਾਜਪਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੱਕ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ
ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ

ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਸਨ। ਪਰ 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 313

ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤ ਰਹੀ ਹੈ
ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ।
ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਆਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਰਤ ਲਈ ਗੇਮ ਚੇਂਜਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ।
ਸਾਦਤ ਬਾਪੂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੇਰੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਦਰਅਸਲ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ 2013 ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ ਏਡੀਜੀ ਪੁਲਿਸ ਸਈਦ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ, ਬਾਪੂ ਸਾਦਤ ਅਤੇ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਰਾਕੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:
ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਸੀ
2013 ਵਿੱਚ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਅਬਦੁੱਲਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਸਈਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਦੇ ਆਲ-ਮੁਸਲਿਮ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਉੱਥੇ ਲਗਭਗ 3.5 ਲੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸਈਅਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 40,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕੇ
ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ

ਅਜਿਹੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਵੋਟ ਪਾਈ। ਦੋ
ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਹਰ ਵਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ।
ਮੁਸਲਿਮ ਮਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ।
ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ
ਦੂਜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ। ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਈਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗਈ। ਜੇ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸਰਗਰਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਥੀਂ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਈਦ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਸਗੋਂ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ: ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ।
ਅਤੇ ਧਰਮ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ।
ਮੋਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਬਾਰੇ ਡਰਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ
ਸੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ, ਜੂਏ ਦੇ ਅੱਡੇ, 314 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਮਾਫੀਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਛੜੇ ਰਹੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੌਰਾਨ।
1985 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਧਵ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਟੇਲ ਲਾਬੀ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ, ਜੋ ਕਿ ਓਬੀਸੀ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸੀ। ਸੋਲੰਕੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ
148 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਮੰਤਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1985 ਦੇ ਜਾਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈ ਲੌਗ ਅਤੇ ਡੌਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।
1985 ਦਾ ਦੰਗਾ ਦਰਿਆਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ
ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਹੋਈ? ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ।
ਪਤੰਗ ਉਡਾਉਣ 'ਤੇ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਕਮ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਤੰਗ ਨਹੀਂ ਉਡਾਉਂਦਾ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਡੌਨ ਅਬਦੁਲ ਲਤੀਫ਼ ਨੂੰ ਚਿਮਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ। 1985 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕੇ
ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ 24 ਘੰਟੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, 2002 ਵਿੱਚ
ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।
1969 ਦੇ ਦੰਗੇ ਵੀ ਚਿਮਨਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਿਤੇਂਦਰ
ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਜੈਰਾਮ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।
ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਪਟੇਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਸਾਰੇ ਥਾਣਿਆਂ ਤੋਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇਬੂ, ਇੱਕ ਪਾਰਸੀ
ਸੱਜਣ, ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਨਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ।
ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਐਮਜੇ ਜਡੇਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਏਰਿਕ ਰੇਨਿਸਨ ਸੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸਨ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ 'ਹਾਂ ਆਦਮੀ' ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਉਹ
ਕਿਹਾ, “ਸਰ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਈਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਾਂਗੇ

ਜੇਕਰ ਕਿਤੇ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?" ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ
ਆਮ ਪਾਰਸੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਾਂਗਾ!"
ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹ 1969 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਇਸੇ ਲਈ ਬਸ
ਰਿਲੀਫ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਰ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਾ ਐਡਵਰਡ ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਸੜ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕੀ
ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1992 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਚਿਮਨਭਾਈ
ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕਾਈ। ਮੈਂ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ
ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਸੀ।
ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਨੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀ।
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 315

ਸਾਲ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਬੈਂਕ ਆਏ ਹਨ।
ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਸੀ।
ਅੱਜ ਵੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਡੌਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੈੱਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਪਠਾਨ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ਨਗਰ, ਮੇਹਸਾਣਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ। ਉਹ ਨਾਮ ਲਈ ਬੀ.ਏ. ਐਲ.ਐਲ.ਬੀ. ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ।
ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਤੋਂ ਕਮਾਇਆ।
ਜਦੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਮੇਰੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਵਾਕ ਇਹ ਸੀ: "ਜਾਓ, ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ।" ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ
ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹੋਵੇ
ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂ
ਉਹ। ਉਸਨੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ
ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਵਕਫ਼ ਟਰੱਸਟ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਲੌਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 99 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਕਾਂਗਰਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਭਲਾਈ। ਮੈਂ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।
ਜਾਂ ਸਕੂਲ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਅੱਜ, 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ

ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਸਥਿਰਤਾ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ। ਉਸਨੇ ਦੰਗਾ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ
ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਣ
ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਏ ਵਾਂਗ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ।
2013 ਦੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੇਅਰ, ਮੈਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਤੋਂ 40,000 ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।
ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਹਲਕਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਭਾਈ ਲੌਗ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਸਨ।
ਮੋਦੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।
ਗੁਜਰਾਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਆਸਿਫਾ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੰਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰ ਭਰੂਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਮੋਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ 316 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫਰਵਰੀ 2013 ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਆਸਿਫਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਤਰਕਸੰਗਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ, ਕੀ ਉਹ ਉਸਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:
ਨਹੀਂ। ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰਦ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿੱਚ
ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਖੁਸ਼ ਸਨ
ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਕਅੱਪ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ
ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
ਜਾਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਇੱਕ ਉੱਚ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈਆਂ
ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ। ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਤਾਇਆ।
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ, ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਵਾਂਗ, ਉਸਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
ਜ਼ਫਰਭਾਈ ਨੇ 2002 ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਪੱਖਪਾਤ ਸੀ।
ਮੋਦੀ ਜੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰਖ ਤੋਂ ਪਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਰਹੀ ਹੈ
ਸ਼ਾਨਦਾਰ! ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ
ਯੂਟਿਊਬ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ।2
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਵੀ। 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਉਤਾਰਨ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਜਲ ਨਾਲ ਧੋ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ "ਬਿਲਕੁਲ ਬਕਵਾਸ" ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
2 ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

http://www.youtube.com/watch?v=9fi8Bkh3KvE&feature=youtu.be 'ਤੇ।
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 317

ਬਿਲਕੁਲ ਬਕਵਾਸ! ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿੰਨੇ ਭਿਆਨਕ ਝੂਠ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਬੇਤਾਬ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਥ ਇਸ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀਐਚਪੀ, ਆਰਐਸਐਸ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਕ ਸੀ।
ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਟਿਕਟ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?
2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ
ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿੱਤੇ,
ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਚੋਣਾਂ? ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ
ਕੀ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ?
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ
ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਜਾਂ ਬਹੁਮਤ?
ਜਾਮਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਸਲਾਇਆ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 27 ਵਿੱਚੋਂ 27 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 24 ਵਿੱਚੋਂ 24 ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜ਼ਫਰ ਨੂੰ

ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਜੀਬ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:
2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, 31 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਦੇ
ਭਰੂਚ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ
ਭਾਜਪਾ ਪੱਖੀ ਵੋਟਿੰਗ ਉੱਥੇ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਮੁਸਲਿਮ। ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਥੇ ਵੀ ਹਾਰ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਸ਼ੇਅਰ ਸੀ।
38 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ 62 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਹਿੰਦੂ ਨੇ
ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਕਿਉਂ? ਮੈਂ ਇਹ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਲਤੀ ਸੀ
2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਵੋਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ। 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੋਟਰ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੋਟਿੰਗ ਇਸ ਲਈ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ।
2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ।
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕਟਾਂ। ਸਲਾਯਾ ਪਿੰਡ
ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਖੇਤਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ
ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ
ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਬਿਜਲੀ ਸੀ, ਨਾ ਸੜਕਾਂ। ਮੋਦੀ
ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖੀ ਤੱਟਵਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਲਿਆਂਦੀ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਿੰਡ। ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀ

ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਪਿੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
ਪਿਛਲੀਆਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ, ਇਸਨੇ ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਇੰਨਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਿਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 318 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵੀ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਹੁਦਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਬਾਹਰ ਰਹੋ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਇਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ 27 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ।
ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਨਾਇਆ ਪੰਚਾਇਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਟਿਕਟਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਾ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਬੇਅੰਤ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਲਈ ਇੰਨੇ ਬੇਤਾਬ ਕਿਉਂ ਹਨ? ਜੇਕਰ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਹ ਬਸ ਇਸਨੂੰ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ! ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ
13, 2013, ਜਾਮਨਗਰ ਦੇ ਸਲਾਯਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ
ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ, ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਦੀ ਬਰਖਾ ਦੱਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਉਸਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, 'ਦ ਬੱਕ ਸਟਾਪਸ ਹੇਅਰ'। ਇਹ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ 'ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਲਾਇਆ

ਜਿੱਥੇ, 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੀਆਂ 27 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ
ਭਾਜਪਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਓਬੀ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮੈਂ
ਦਿੱਲੀ, ਮੈਂ ਸ਼ੋਅ ਲਈ NDTV ਸਟੂਡੀਓ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ, ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ,
ਬਰਖਾ ਦੱਤ ਨੇ ਉਹ ਸ਼ੋਅ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਡੀਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ
ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਆਉਣ ਦੇਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਨ।
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਿਆਨ ਵੱਲ?
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ
ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਡਾ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਪਹਿਲਾਂ ਅਣਗੌਲਿਆ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ
ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ। ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ
ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦਾ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ। 76 ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਭਾਜਪਾ ਨੇ 45 ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿੱਚ
ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ 50-50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਵੋਟਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।
ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਚਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ

ਕਿਰਪਾ।
ਜਿਹੜੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਕੁਲੀਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਮੋਦੀ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਨ
ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਵੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੁਪਰ ਕੁਲੀਨ ਸਮੂਹ
ਮੈਟਰੋ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਮੀਡੀਆ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੀਮ। ਹਾਲਾਂਕਿ,
ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ। ਜਦੋਂ
ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (SC) ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਦਫ਼ਤਰ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਵੇ
ਭਾਈਚਾਰਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੁਪਰ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 319

ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਜਾ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ

ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਪਰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਜੋ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
ਸਾਪੇਖਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਧਾਰਕ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ।
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੋਦੀ ਦਾ ਹਲਕਾ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਇਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ
ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ (ਉਹ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਹਨ) ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੀਰੋ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।
ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਵਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿਓ। ਸਾਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਲ੍ਹਾ ਕਰੇ
"ਜੇ ਉਹ ਹਾਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਓ! ਜੇ ਮੋਦੀ ਹਾਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਆਵੇਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੈ!" (ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿਓ,
ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਅੱਲ੍ਹਾ ਸਾਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੌਣ ਹਰਾਵੇਗਾ।
ਜਦੋਂ 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 31 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,
ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 2002 ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹਨ
ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ?
2012 ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ? ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਮੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਇਸ ਵੱਲ ਵਧੇ ਹਨ ਮੋਦੀ। ਅਮੀਰਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।
ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ। ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਵਰਗ। ਭਾਵੇਂ ਉੱਥੇ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 200 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਰਫਿਊ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹਨ
ਮੇਰੇ ਘਰ ਰਾਸ਼ਨ ਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਭੁੱਖੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਪਰ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ
ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਹੌਕਰਾਂ ਦੀ ਗੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ
ਟੈਕਸੀ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕਰਫਿਊ ਹੋਵੇ।
ਉਸਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਵੱਲ ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਫਲ ਅਤੇ
ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ
ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ।
ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਟੇਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ
ਮੋਢਾ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਬੌਸ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਵੋਟ ਮੰਗਣ ਆਇਆ ਹਾਂ।" ਇਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਟੋਕਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
ਮੈਂ ਇੱਕ ਬੇਈਮਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹਿੰਦੂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ
ਰਬੜ ਸਟੈਂਪ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ 320 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ
ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਰਬੜ ਸਟੈਂਪਾਂ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣ ਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਕਿਉਂ
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿਓਗੇ
ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਮੇਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ
ਮੈਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।
ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਬਣਾਓ, ਤਾਂ ਕੁਝ
ਤੁਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ!
ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧ ਹਨ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਉਸਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਟੀਮ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਕਾਊ (ਵਿਕਰੀਯੋਗ) ਕਿਸਮਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ; ਉਹ ਉਹ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਰੀ
ਨਿੱਜੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰੀ ਬਣੋ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਅੱਜ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਟੀਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ
ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ।
ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਮੁਸਲਿਮ ਚਿਹਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?
ਕੀ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਯੂਪੀ ਜਾਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਹਾਂ?
ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ 2012 ਦੀਆਂ ਰਾਜ ਚੋਣਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ
ਮੋਦੀ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਗੇਮ ਚੇਂਜਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚੋਣ ਹੈ।
ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਕੁਝ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਗਰੀਬ ਸਨ।
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ। ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ
ਆਰਐਸਐਸ/ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਲ ਬਦਲੂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਅਤੇ ਵਾਘੇਲਾ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਇੱਕ ਔਖੀ ਸਥਿਤੀ। ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਉਹ

ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵੋਟ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਉਹ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ
ਉਸਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ।
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ।
ਕਾਂਗਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੀ
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਜਪਾ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ? ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ।
ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਜਪਾ ਕੋਲ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਅੱਜ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ
ਬੁਲਾਰੇ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਰਥਨ ਗੁਆਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।
ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ? 321

ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਐਨਜੀਓ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਜਰਾਤ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਾਖ ਬਾਰੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਫਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ
ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ।

ਅਧਿਆਇ 18

ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ?

ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ... ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਗਾਜਰ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਣ ਦੀ ਵੰਡਵਾਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 6 ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ... ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਕਿਵੇਂ ਵਧਣਾ ਹੈ... ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ। ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਸਲ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਗਰੀਬ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ.... ਮੋਦੀ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਖੇਡਦੇ, ਜੋ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਮਿਲੇ।
ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਉੱਦਮੀ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਕਸਰ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈਲਾਨੀ ਦੌਰਾ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲੀਅਤ ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੈ। ਹੋਟਲ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਵਪਾਰੀ ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।1 ਇਰਾਕੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਕੂੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਬਾੜ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਮਿੱਲ ਵਰਕਰ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ:
ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਜੁਪੀਟਰ ਮਿੱਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਜੋ
ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ
ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
1 ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਾਂਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 323

ਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕਬਾੜ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ। ਮੈਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ
ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟ ਕੇ, ਅਤੇ
ਇਸਨੂੰ ਫਾਊਂਡਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚੋ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੱਥੀਂ ਲਾਰੀ ਵੱਲ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ
ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ। 1992 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪਿਗ ਆਇਰਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।
2003-2004 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਫਾਊਂਡਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਫਾਊਂਡਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

2009 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਟਲ ਖਰੀਦੇ।
ਅਸੀਂ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਇਰਾਕ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ
ਸੱਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ
ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ
ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਚਲਾ ਗਿਆ।
ਉਹ ਇੱਕ ਮਿੱਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।
ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਉਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਸਕ੍ਰੈਪ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ
ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਮਰਾਜ।
2002 ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ 2 ਰੁਪਏ ਸਨ,
ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5 ਰੁਪਏ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ
ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ। ਭਾਈਚਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਰੋਬਾਰ-ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਾਂ-
ਦਿਮਾਗ਼ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸੋਚਣ ਦੀ ਆਦਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਦਰੱਸਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ

ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਦਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਯੂਪੀ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਅਸਲ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ
ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ।
ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਇਨਾਮੁਲ ਇਰਾਕੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਟੀਲ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ 45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੱਛ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਰਾਕੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ:
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਕਰੋ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾ ਕਰਨ
ਸਿਰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ। 2002 ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਪਰ ਹੁਣ ਉਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ ਅਤੇ
ਸੰਖੇਪ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਪਰਿਵਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। 324 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦਾ
ਉਹ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੈਗੰਬਰ ਦਾ ਅਪਮਾਨ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ
ਇੱਕ ਦੰਗਾ ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਹੁਤ ਉਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਾ। ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੰਗਾਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਹੈ। ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਨਿਕਲਣਗੀਆਂ
ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਡ ਜਾਓ ਅਤੇ ਅੱਗ ਭੜਕਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ
ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।
ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਇਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2002 ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਦੁਹਰਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਫੁੱਟਪਾਊ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ,
ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਪੇਚ ਢਿੱਲੇ ਕਰਨੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਯੋਗਤਾ ਹੈ
ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ
ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚਲੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਡਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ
ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਲਈ,
ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਘੱਟ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦੇਵਤਾ-ਪਿਤਾ। ਜੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਇਮਾਨਦਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ।
ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ, ਸਿੱਖਿਆ-ਮੁਖੀ ਵਿਕਾਸ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜੂਭਾਈ, ਮੁਸਲਿਮ ਟੈਕਸੀ ਮਾਲਕ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੱਛ ਤੱਕ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 2001 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਟੈਕਸੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸ ਕੋਲ ਪੰਜ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ, ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਟੂਰ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮੁਸਲਿਮ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 34 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ.. ਸਾਲ 2000 ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਮੇਰੀ ਟੈਕਸੀ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਖਰਾਬ ਸਨ।
ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ

ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਨਵਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਦੋਵੇਂ, ਸਿਰਫ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 325

ਗੁਜਰਾਤ, ਇਸਦੇ ਮਾਰੂਥਲ ਖੇਤਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੰਦਦਾਇਕ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖੋ ਕਿ ਸੈਲਾਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰੁਕਦੇ ਹਨ।
ਕੰਕਰੀਆ ਝੀਲ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਦਬੂਦਾਰ ਅਤੇ ਸੁੰਗੜਦਾ ਤਲਾਅ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਪਾਣੀ ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਕਲਾਸ ਸੈਲਾਨੀ ਆਕਰਸ਼ਣ। ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਉਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਦੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਮਨਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰੋ ਕਿ ਦੰਗਾ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਜਿੰਨਾ ਭੋਜਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਹੋ ਸਕਣ, ਇਸ ਡਰੋਂ ਕਿ ਦੰਗਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਫੁੱਟ ਪੈਣਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਦੰਗੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ
ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ। ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ ਡਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਹਿੰਦੂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ
ਜੇ ਮੁਹੱਰਮ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਡੰਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਰੱਥ ਯਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ
ਡਾਂਗਾ। ਈਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੀਵਾਲੀ, ਦੰਗੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਡਰ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਹੇਠ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਟਾਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਅਜਿਹੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ- ਕਰਫਿਊ
ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਘਟੀ। 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ
ਅਜਿਹੀ ਸੁਖੂਨ (ਸ਼ਾਂਤੀ) ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਜੇ ਇੱਕ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ
ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਰ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਹਰ ਕੋਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੌਂਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵੱਲ। ਅੱਜ, ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼
ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਰਦੇ ਸਨ
14 ਜਾਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿਓ। ਹੁਣ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚੇ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ
ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ। ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ। ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 1 ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ
ਸਥਾਨਕ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ DELL ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਦੂਜਾ
ਪੁੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਹੁਣੇ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਉਸਦੀ 12 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ।
ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਉੱਦਮ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਸਮਾਜਿਕ ਪੌੜੀ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 2008 ਵਿੱਚ 20,000 ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਅੱਜ 326 ਹਨ ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

20-30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣੇ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੀ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?
ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਗ਼ਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਰ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ।
ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਲੱਖ।
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੰਕੇਤ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਰ ਹਾਈਵੇਅ, ਕਸਬੇ ਅਤੇ

[illegible]

[illegible] 327

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ
ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
ਦਰਅਸਲ, ਭਾਰਤੀ ਸਨੈਕਸ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। □ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਚਿਲੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਦ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਗੁਜਰਾਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਾਸ
ਖਾਂਦੇ ਹਨ , ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੈ
ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ , ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਨਿਯਮਤ ਹਿੱਸਾ
ਨਹੀਂ ਹੈ। □ ਮਟਨ ਅਤੇ ਚਿਕਨ ਪਰੋਸਣ ਵਾਲੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ
ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ -
ਖਪਤਕਾਰ , ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਜੋ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਤੰਦੂਰੀ ਟਿੱਕੇ ਜਾਂ ਬਟਰ ਚਿਕਨ ਦੇ ਨਾਲ।
ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਹਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ , ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਕੁਝ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋਣਾ।
□ ਕੁਝ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ
ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ।
ਅਜਿਹੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਾਰੀ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਮੁਫ਼ਤ ਭੋਜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ
ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ
ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ 'ਸਵਾਗਤ' (ਸਵਾਗਤ), 'ਸਿੱਧੀ ' (ਸੰਪੂਰਨਤਾ), 'ਜਯੋਤੀ ' (ਰੋਸ਼ਨੀ),
'ਪੰਥੀ ' (ਯਾਤਰੀ)', 'ਸਰਵੋਦਯ ' (ਸਭ ਦਾ ਉੱਨਤੀ) ਵਰਗੇ 'ਹਿੰਦੂ ' ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ , ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ
ਹੈਰਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਹ ਹੈ : "ਇਹ ਗੁਜਰਾਤੀ
ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੇ
ਹਾਂ ; ਇਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਨਾ
ਤਾਂ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ , ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ
ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਉਂ
ਮੰਨਦੇ ਹੋ ? ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ !"

ਇਤਫਾਕਨ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਲਈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ "ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂਤਵ" ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ। ਖੱਬੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਏਜੰਡਾ 328 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਵੱਖਰਾਪਣ' ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ - ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਾਈ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ (ਭਾਈਚਾਰਾ) ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਕੇਤ ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਉੱਦਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ। ਉਹ ਠੋਸ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਂਝੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:
ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਦੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੰਨੇ ਅੱਜ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਨ
ਕੁਝ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਕੇਤ। ਜ਼ਕਾਤ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਮੁੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ।

ਦੌਲਤ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਜੋਂ ਜ਼ਕਾਤ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।
ਜ਼ਕਾਤ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਪੈਸਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ। ਮੰਨ ਲਓ ਇਸ ਸਾਲ ਮੈਂ 2,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਕਾਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਮੈਂ 100,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਯੋਗ ਹਾਂ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜੇ ਮੈਂ ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ
5,000 ਜ਼ਕਾਤ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦੌਲਤ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਦੋ ਲੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਜ਼ਕਾਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਤੁਸੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ। ਜੇ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜ਼ਕਾਤ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸਾਂ ਵਿੱਚ
ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੂਚਕ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਉਹ ਹੈ BMW ਵਿਕਰੀ ਅੰਕੜੇ: ਅਸੀਂ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ
BMW ਕਾਰਾਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੀ BMW 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 5000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
1.5 ਕਰੋੜ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ BMW ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਤੋਂ ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, 2011 ਵਿੱਚ,

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ 11 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ BMW ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀਆਂ। ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ
ਗੁਜਰਾਤ 9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਕਰੀ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ; ਅਸੀਂ ਵੇਚਿਆ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 59 BMW। ਇਹ ਦੌਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਵੇਂ ਆਈ? ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਂ ਭਰੂਚ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਾਓ, ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ
ਉੱਥੇ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਹਨ
ਜਾਂ ਘੇਟੋਸਾਈਜ਼ਡ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਘੇਟੋਸਾਈਜ਼ਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ
ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ।
ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ 50,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 329

ਵਰਗ ਗਜ਼; ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਪਾਲਦੀ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਹੈ
5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੰਗਲਾ ਨਹੀਂ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਹ ਬੰਗਲੇ ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਹਨ,
ਇਹ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ?
ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਮੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚੋ:
ਮੇਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ 250 ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 230 ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਟਾਟਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਰ 10,000
ਟਾਟਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਟਾਟਾ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਟਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਰਾਹੀਂ
ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ, ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਇੱਕ
ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ
ਉਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲੇ ਹੋ, ਗੋਰੇ ਹੋ, ਹਿੰਦੂ ਹੋ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ,
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:
ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮੀਕਰਨ
ਪੈਦਾ ਕਰੋ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੰਗਲ ਵਿੰਡੋ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨੀਤੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ
ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉੱਦਮਾਂ ਲਈ ਛੋਟੇ ਉੱਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸ਼ਾਸਨਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਾਹੀਂ ਆਸਾਨੀ। ਪਰ

ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-
ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉੱਦਮ (SMEs) ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ।
ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪੂਰੇ ਲਾਇਸੈਂਸ-ਕੋਟੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਵਧੀ- ਫੁੱਲੀ
ਰਾਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਾਟਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਜੋ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਉੱਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਨ,
ਦਰਮਿਆਨੇ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਉੱਦਮ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨੌਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, SMEs ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਨੁਪਾਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਲਗਭਗ 22
ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ। ਅੱਜ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ
ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉੱਦਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੋਏ ਹਨ।
ਮੈਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਉੱਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ।

2002 ਵਿੱਚ ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਦਰ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਦਰ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ
ਛੋਟੇ ਉੱਦਮੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਹਮਰੁਤਬਾ ਨਾਲੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ।
330 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਰਲ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਓ
ਨਾਗਰਿਕ। ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ ਰਿਆਇਤ ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਮੰਗੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ,
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।
ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫ਼ਤੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਨੁਕੂਲ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਹੈਦਰਾਬਾਦੀ ਜਾਂ ਮਲਿਆਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੌਲਾਨਾ ਮਦਨੀ ਵਾਂਗ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੋਰ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ:
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉੱਦਮਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।
ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਾਂਗਾ। ਛੋਟੇ ਅਤੇ

ਦਰਮਿਆਨੇ ਉੱਦਮ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਟਾਟਾ
ਆਪਣਾ ਨੈਨੋ ਕਾਰ ਪਲਾਂਟ ਲਿਆਂਦਾ, ਇਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ
ਟਾਟਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟਸ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਕ ਕਾਰ ਕੰਪਨੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਯੂਨਿਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਬ੍ਰੇਕ ਪੈਡ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵਾਈਪਰ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹਿੱਸੇ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਆਈਟੀ ਮਾਡਲ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ
ਬੰਗਲੌਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ। ਆਈਟੀ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਦਸ ਲੱਖ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ
30-40 ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਕਮਾਉਣਾ - ਉਹ ਤਨਖਾਹ ਸਿੱਧੀ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ
ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਸੀਮਤ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ
ਲੋਕ। ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਨੌਕਰੀ ਦਸ ਵਾਧੂ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਨਿਵੇਸ਼, ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਸਹਾਇਕ ਵਿਕਾਸ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉੱਦਮ ਆਏ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੀ
ਉਦਯੋਗ ਅਨੁਕੂਲ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ
ਇਸਨੂੰ ਖਿੜਨ ਲਈ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਝੁੱਗੀਆਂ ਹਨ

ਹਾਲਾਤ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਓਖਲਾ ਜਾਂ ਵਜ਼ੀਰਪੁਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਛਾਲੇ, ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਲਈ ਬਦਕਿਸਮਤ ਝੁੱਗੀਆਂ। ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਗੁਜਰਾਤ
ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ (GIDC) ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕਲੱਸਟਰ" ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਨਵੇਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਪਾਰਕ - ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਹਨ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਛੋਟੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 331

ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉੱਦਮ ਖੇਤਰ। ਅਸੀਂ ਵਾਲਵ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ
ਕਈ ਹੋਰ ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹਾਂ
ਉਦਯੋਗ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ। ਸੜਕਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ ਮੋਦੀ ਇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਤੰਗ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
ਉਹ ਉਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਲਟਕਾਉਣ ਦੀ ਵੰਡਪਾਊ ਰਣਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ।
ਇਹ ਜਾਂ ਉਹ ਗਾਜਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਪਰ

ਹਮੇਸ਼ਾ ਛੇ ਕਰੋੜ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਕਾਲੇ, ਗੋਰੇ, ਹਿਸਪੈਨਿਕ, ਭਾਰਤੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਚੀਨੀ, ਜਾਂ ਕੋਰੀਆਈ
ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ? ਜੇ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ
ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੌਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਸਾ।
2013 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੰਮੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ
SMEs ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ। ਮੋਦੀ ਜਿਸ SME ਸੈਕਟਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਹੈ
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਡੋਮੇਨ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸੁੰਨੀ ਬੋਹਰਾ ਕੋਲ ਹੈ
ਇੱਕ SME ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਹੋਰ SME ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. (ਇੰਡੀਅਨ ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ) ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਮੁਖੀ
ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵਾਂਗ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਵੱਲ ਇੰਨਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਹ ਸਾਰੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਆਈਆਈਐਮ (ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ) ਜਾਂ ਆਈਆਈਟੀ (ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ)

ਜਾਂ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ। ਮੋਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ
ਅਤੇ ITIs ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ITIs ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ? ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਕਾਰੀਗਰ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਹੋ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ
ਇਹ ਸਭ ਲਈ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ "ਸਭ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ।
ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ?
ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ,
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਕ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ
ਉਦਾਹਰਣ: ਜੇਕਰ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਦੋ ਉਪਲਬਧ ਪਾਇਲਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ: ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਹੈ।
ਜਿਸ ਕੋਲ 500 ਘੰਟੇ ਉਡਾਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਹੈ।
ਯੂਪੀ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ 50 ਘੰਟੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੱਸੋ, ਕੌਣ
ਕੀ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ ਆਪਣਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨਗੇ?
332 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ BMW ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸਰਚਾਰਜਡ ਮਾਹੌਲ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਸੀ ਗੁਜਰਾਤ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ
ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ-
ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਭਰਾ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਸਾਡੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਛਾਣ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣਗੇ
ਕਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ। ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਲਾਜੀ ਦੇ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਤੋਂ ਖਰੀਦਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।' ਭਾਵ, ਅਸੀਂ
ਕਾਰ ਡੀਲਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਬ੍ਰਾਂਡ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਟੈਕਸੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਾਂ
ਧੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਉਹ ਚਿਲੀਆ ਮੁਸਲਿਮ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਬਣੋ
ਉਹ ਅਤੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨਗੇ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ। ਦਰਅਸਲ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ
ਮੱਧ ਵਰਗ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਹੰਗਾਮਾ ਹੈ।
ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਟਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।
ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਆਓ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ। ਕੇਂਦਰੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ 3.75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ 1.25 ਰੁਪਏ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਕਰੋੜਾਂ। ਇਹ 55,000 ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਇਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 900 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
ਬਾਰੇ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਸਕੀਮ ਹੈ
ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 63,000 ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 2,600 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਿਮ
ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਕਮ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
900 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵੱਡਾ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਮੁਸ਼ਕਲ ਰਹਿਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਣਾਓ।

ਸੱਚਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਯੂਪੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 2005 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਸੱਚਰ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਦਿਅਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬਿਹਤਰ ਹਨ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 333

ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ।2 ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਰ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਾਈ ਗਈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਯੂਪੀ, ਬਿਹਾਰ, ਬੰਗਾਲ, ਉੜੀਸਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕੇਰਲਾ ਆਦਿ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਾਜ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਲਬਧ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਕੁੱਲ ਭਾਰਤ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 59.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ 73.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। 2006 ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 76 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਖਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਔਸਤ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ 69 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁੱਲ ਭਾਰਤ ਔਸਤ 59 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਸਕੂਲ ਆਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਦਾਰ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜਾਏ ਗਏ ਕਲਾਸ ਰੂਮ, ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੱਗਰੀ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਯੋਗ ਸਿੱਖਿਆ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ। ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸਨੇ 2011-2012 ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜ-ਵਾਰ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 26.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ 7.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 28.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ 34 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ 40.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 23.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿੱਚ 28.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ।
2 ਸੱਚਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਾਲ ਵਜੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ। ਇਸਨੇ ਸ਼ੱਕੀ ਖੋਜ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਸੱਚਰ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਲਈ, ਡੀ.ਐਲ. ਸ਼ੇਠ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ: ਨੀਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ", ਸੈਮੀਨਾਰ, ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਵੇਖੋ। ਵੈੱਬ। http:// www.india-seminar.com/2009/602/602_d_l_sheth.htm. 334 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, 9.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ 7.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਗੜ੍ਹ

ਵਿੱਚ, 24.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ 7.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉੱਚ-ਰੁਤਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਸਨ; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ 10.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ 1.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ; ਦਿੱਲੀ ਦੇ 11.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ; ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ 12.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ 2.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ; ਅਸਾਮ ਦੇ 30.9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 668 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 644 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 426 ਰੁਪਏ, ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 501 ਰੁਪਏ, ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ 509 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਵਿੱਚ 610 ਰੁਪਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ 875 ਰੁਪਏ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਇਹ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 748 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ 551 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਸੱਚਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਭਲਾਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਦਯੋਗ, ਵਪਾਰ, ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਦਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ 14.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 33.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ 15.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ 36.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 35.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ 24.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ 51.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਸਤ 22.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ।
ਕੋਟੇ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਦਸਤਕਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੂਖਮ-ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੁਨਰ

ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ। 2001 ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ 11 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਨ ਗੁਜਰਾਤ; ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 44 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਹੋਇਆ।
2002 ਵਿੱਚ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਈ 2,500-3,000 ਸੀਟਾਂ ਸਨ, ਹੁਣ 55,000 ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ
ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਨ
ਨਵੇਂ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 335

ਮੈਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ IIM ਤੋਂ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ
ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕੈਮਰੇ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ
ਗਰੀਬ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਪਹੁੰਚਯੋਗ। ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਲੋਕ
ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਦਸ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਹਨ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।
ਪਰਿਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਜ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਫੀਸ ਲਗਭਗ 15,000 ਰੁਪਏ ਹੈ।
ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ 50,000-55,000 ਰੁਪਏ ਹੈ
- ਜੋ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ,
ਕਰਨਾਟਕ ਆਦਿ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਵਿਦਿਅਕ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੱਡੇ ਪਸਾਰ ਨੂੰ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਘਰ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੋ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਜਾਂ
ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਪੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ।
ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ
ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਕਾਲਜ। ਅੱਜ ਹੇਠਲੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਦਵਾਈ, ਜਾਂ ਆਈਟੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਨ।
ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਅਤੇ ਕੋਟੇ। ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲਾਵਾਰਿਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2012 ਵਿੱਚ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਈ 55,000 ਸੀਟਾਂ ਸਨ।
ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਭਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5,000 ਸੀਟਾਂ ਬਾਕੀ ਸਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਅੱਜ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੌਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਟੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ।
ਮੋਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਖੇਡਦੇ, ਜੋ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਉਹ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ
ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਫੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਗਲੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਜੋਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਜਾਂ
ਦੰਗਾ ਮੁਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਤ ਹੋਵੇ।
ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਲੀ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਈ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ

ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਕਿੰਗ ਜ਼ੋਨ ਲੱਭਣਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਸੀ। ਆਸਿਫਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗਲੀ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜੋ 336 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੰਦਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਗਲੀ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਫੇਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਅਸਲ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ।
ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ:
ਜੋ ਅਮੀਰ ਹਨ, ਉਹ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਇਹ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ 31 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ। ਅਮੀਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹਨ ਭਾਜਪਾ ਲਈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਸੀ
ਗਿਰ, ਰਾਜਕੋਟ ਅਤੇ ਜਾਮਨਗਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋ-
ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੋਦੀ ਲਹਿਰ, ਵਿਸਾਵਦਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ। ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਹੀਰੋ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਲੈਮਰਸ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾਚੋ ਮੈਨ ਹੈ। ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਸੁੰਦਰ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਤੱਕ, ਛੇ ਲੇਨ ਹਨ
ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਸੀ, "ਕੀ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨ ਯਹਾਂ ਪਰ ਨਹੀਂ ਹਨ?" ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰ?) ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਵਰਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇੰਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟੇ-ਭੱਜੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ। ਅਸੀਂ
ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਗਰਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਤਾਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਅਸੀਂ
ਮੈਨੂੰ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
1963 ਵਿੱਚ ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਨਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੱਕਰਬਾਗ ਚਿੜੀਆਘਰ ਸੀ।
ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਆਏ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ
ਚਿੜੀਆਘਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦਾ 150 ਵਾਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਇਆ
ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ। ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਚਿੜੀਆਘਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ

ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਲੰਡਨ ਦੇ ਚਿੜੀਆਘਰ ਗਏ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।
ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਏ ਅਤੇ ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਡੈਡੀ,
ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ
"ਜੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ।" ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ
ਸ਼ੇਰਾਂ, ਬਾਘਾਂ, ਦਰਿਆਈ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਈਕੋ-ਸਿਸਟਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਸ਼ੁਤਰਮੁਰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਨਵਰ। ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁਹਜਮਈ ਹੈ। ਜਾਨਵਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੇਖਭਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 337

ਬਦਬੂ ਅਤੇ ਗੰਦਗੀ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਚਿੜੀਆਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਸੀ ਕਿ
ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ। ਚਿੜੀਆਘਰ ਗਾਈਡ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਯੋਗ ਸੀ; ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਬਹੁਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਬਹੁਤ ਕੁਸ਼ਲ।
ਜਦੋਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਆਦਮੀ ਕੁਸ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਬਹੁਤ ਥੱਲੇ ਤੱਕ. ਮੈਂ ਸਦਾ ਮਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੈਸਾ ਰਾਜਾ ਵਸਿ ਪ੍ਰਜਾ। ਜੈਸਾ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਗੁਣਵੱਤਾ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ)।
ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗਿਰ ਫੇਰੀ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂ?

ਉਹ ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।
ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਜੇਕਰ ਮੋਦੀ ਨਾ ਉੱਭਰਦੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਚਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ।' ਦੇਖੋ।
ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੇਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ
ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਦਰਬਾਰ ਭਾਈਚਾਰਾ।
ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ
ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨੈੱਟਵਰਕ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੱਤੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਹ
ਦਰਬਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਜੀਪ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ
5,000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੀ "ਖੁਸ਼ਬੂ ਗੁਜਰਾਤ ਕੀ" ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ
ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ, ਉੱਥੇ
ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਕਈ
ਦੂਸਰੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਹਨ
ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਟੂਰਿਸਟ ਰਿਜ਼ੋਰਟ। ਅੱਜ, ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਤਨਖਾਹ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ; ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਫਲ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।"3
ਗਿਰ ਜੰਗਲ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ, ਪੁਰਾਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ

ਸਮਾਰਕ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ
ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਲਾਨੀ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ। ਅੱਜ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੈਲਾਨੀ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸੈਲਾਨੀ ਨਕਸ਼ਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਈ ਹੈ
ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ।
ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਕਿਵੇਂ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਅਫਰੀਕਾ ਪਰ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ, ਛੋਟਾ ਉੱਦਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਾਸਨ ਜੋ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ। ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ। ਪਰ ਅਸਲ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ
ਮੌਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ।
3 ਮੈਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਤੇ ਗਿਰ ਜੰਗਲ ਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਜੋ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਕਰੋ।

ਅਧਿਆਇ 19

ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ?
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਮਿੱਥ ਬਨਾਮ ਹਕੀਕਤ

ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ - ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਬੰਧ ਦੋਸਤਾਨਾ ਬਣ ਜਾਣਗੇ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।
ਮੈਨੂੰ ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਵਤਨ, ਆਪਣਾ ਵਤਨ ਨਾ ਛੱਡਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਚੌਥੇ ਖਲੀਫਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਕਾਰਕ ਹਨ...
ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ

ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਭੇਤ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ-ਅਧਾਰਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਜ਼ਫਰ ਸਰੇਸ਼ਵਾਲਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ (ਹਿੰਦੂ ਦਿਲਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ) ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਵਰਗੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਗੁੱਸਾ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਘਾਹ-ਫੂਸ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਜੜ੍ਹ ਵਰਕਰ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ। ਪਰ ਉੱਥੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਤ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹੋਣ ਦਾ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (VHP) ਹੈ,
ਬਜਰੰਗ ਦਲੀ, ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 339

ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਟੀਵੀ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੂਰੀ ਆਰਐਸਐਸ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ
ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਜਿੱਤ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੈ
ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਜਿੱਤ। ਮੈਂ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜੋ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਸੀ।
ਹਾਰ ਗਿਆ! ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ
ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਪਾਲਦੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਉੱਚ-ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ
ਘਰ। ਅਸੀਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ

ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ। ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਪਾਲਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਧਾਇਕ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ
ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਪਟੇਲ (ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ) ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਪਾਰਟੀ (ਜੀ.ਪੀ.ਪੀ.)
ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਬੰਦੇ) ਨੇ ਹਰੇਨ ਪੰਡਯਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਪੰਡਯਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।
ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ। ਜੀਪੀਪੀ ਦੇ ਪੈਂਫਲਿਟ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: “ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ?
ਪਾਲਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ?
ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਲਦੀ ਵਿੱਚ ਬੀਫ ਅਤੇ ਆਂਡੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ? ਉੱਥੇ ਕਿਵੇਂ?
ਕੀ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਹੈ?
ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ
ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੋਗੜੀਆ ਸ਼ਾਸਨ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੰਗੇ ਹੀ ਸਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਤੋਗੜੀਆ ਸੀ
ਜਿਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਖੋਲ੍ਹੋ।
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਡਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ

ਬੋਪਲ ਵਰਗੇ ਇੱਕ ਕੁਲੀਨ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ। ਸਾਨੂੰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵ-ਇਨ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ
ਉਹ ਦੌਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸੀ
ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਕਾਰਨ।
ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੋਦੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ ਦੇ
ਚੋਣ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਉਹ ਦੋ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ,
"ਜੇ ਇੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ, ਤਾਂ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਣਗੇ।" (ਜੇ
ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ
(ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੇਟ ਪਾ ਲਓ।) ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਜਦੋਂ
ਮੈਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਇੱਥੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਭਜਾ ਦਿਆਂਗਾ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਵੀਐਚਪੀ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣਾ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ
ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਕਦੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ। ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਾ ਜਾਣ ਅਤੇ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੰਗਾਮਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ 340 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ

ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਡਰੇਨੇਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜਨਤਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ
ਕਬਜ਼ੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸੈੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਜਨਤਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਜ਼ਾਰ ਬਣਾਉਣੇ। ਇਹ ਜਨਤਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ
ਮੁਫ਼ਤ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵੀ
ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮੰਦਰ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਸੰਕਟ। 2006-2007 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ
ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਵੱਡੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਬੜੌਦਾ, ਅਤੇ ਸੂਰਤ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ
ਜ਼ਮੀਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਗਈਆਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।

ਕਬਜ਼ੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੰਦਰ, ਦਰਗਾਹ, ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ
ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ 280 ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਡੋਜ਼ ਕਰਕੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਦਰਗਾਹਾਂ
ਬੜੌਦਾ ਵੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਵੀ
ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਪੁੱਛਿਆ
ਸਵਾਲ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ 100 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।" ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਸ ਦਰਗਾਹ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ
ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਘਲ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ, ਆਦਿ ਨੇ ਹਰ ਥਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੜਕਾਊ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰਾਂ ਲਈ। ਉਹ ਬਸ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ
ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਘਨ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਭਾਰੋ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ
ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਇਸ ਸਭ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਸੀ ਅਤੇ

ਉਹ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਜਦੋਂ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਨੇਤਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਅਡਵਾਨੀ ਦਾ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਆਉਣਾ ਤੈਅ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ, ਵੀਐਚਪੀ/ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਨੇ ਵੱਡੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ
ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ। ਭਾਵੇਂ ਮੋਦੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ
ਅਡਵਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਰਾਜਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਵੀਐਚਪੀ ਦੇ ਲੁਟੇਰੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਣ
ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਹੀਣ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ। ਉਸਦੇ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਦਾ।
ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 341

ਇਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭੜਕਾਊ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ - ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ
36 ਹਿੰਦੂ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਪਰ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤੀ ਵਰਤੀ
ਸਖ਼ਤ ਰੁਖ਼। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2006 ਅਤੇ 2008 ਵਿੱਚ, ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੋਈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਬੜੌਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਬਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।
ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੱਤ-ਅੱਠ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਹੋਏ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜ ਸਟੈਂਡ।
ਰਜਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਹਾ:
ਭਾਵੇਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਬੁਆਏ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ
ਵੀਐਚਪੀ/ਆਰਐਸਐਸ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਆਦਮੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ
ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੋ। ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ
ਸ਼ੋਅ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੋਰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ - ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਹੁਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ
ਉਸ ਨਾਲ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਐਸਐਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਸਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਝੁਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਿਓ।
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਜ਼ਫਰ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:
ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ
ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜਾਂ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਗੰਦੇ ਭਾਸ਼ਣ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਾਜ

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ
ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ? 2002 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।
ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇੱਥੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ
ਸਾਬਰਮਤੀ ਜੇਲ 'ਚ ਚੱਕੀ ਪੀਸਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ।
ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤੋਗੜੀਆ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਿਆ
ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?
ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਉਰਦੂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਈ ਦੁਨੀਆ ਨੇ
ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ: “ਜੇ ਤੋਗੜੀਆ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ 342 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਦਿਓ, ਮੋਦੀ ਉਸਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੋੜ ਦੇਵੇਗਾ।" (ਜੇ ਤੋਗੜੀਆ
ਕੋਈ ਹਿੰਮਤ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ,
ਮੋਦੀ ਉਸਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੋੜ ਦੇਵੇਗਾ)।
ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤੋਗੜੀਆ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਤੋਗੜੀਆ,

ਹਰੇਨ ਪਾਂਡਿਆ, ਅਤੇ ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਸਨ
ਸਰਕਾਰਾਂ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜ਼ਹਿਰ ਡੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ
ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਸ਼ਣ। ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਸਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਸਾਬਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਵਰਗੇ ਦੋਸ਼
ਕਾਰਗਿਲ ਯੁੱਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ 'ਮੀਆਂ ਮੁਸ਼ੱਰਫ਼' ਵਜੋਂ। ਪਰ "ਮੀਆਂ" ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਨਰਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਕਾਰਗਿਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ
ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਲਹਿਰ ਮੁੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।
2007 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪੱਖ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ
ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਠਧਰਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ
ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ। ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ,
ਮੌਲਾਨਾ ਵਸਤਨਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਤ ਇਸਲਾਮੀ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਨ।
ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਲਾਨਾ ਵਸਤਾਨਵੀ ਦਾ ਮਦਰੱਸਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 400 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ,
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਹੀ ਬਚ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਫੋਨ ਆਇਆ

ਇਸ ਮਦਰੱਸੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਸਤਨਵੀ ਖੁਦ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਹੈ।
ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ
130 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓਬੰਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੀ
ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ 2011 ਵਿੱਚ ਦੇਵਬੰਦ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ।
ਵਸਤਾਨਵੀ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਚੰਗੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਰਾਬਰ ਸਨ
ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ। ਫਿਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਤਸਨਵੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨੌਂ
ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ
ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਨ?
ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹੰਗਾਮਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਦਿਓਬੰਦ। ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਦਿਓਬੰਦ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ

ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਰਮ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰੋ।
ਪਰ, ਵਸਤਨਵੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੂਰਾ (ਗਵਰਨਿੰਗ ਕੌਂਸਲ) ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਉੱਥੇ
ਸ਼ੂਰਾ ਵਿੱਚ 13 ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ - ਛੇ ਨੇ ਵਸਾਨਵੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ
ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਵਸਤਨਵੀ ਨੇ ਵੋਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।
ਵਸਤਾਨਵੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਉਲੇਮਾ ਸਨ। ਤੱਥ
ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 343

ਕਿ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਸਤਾਨਵੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ
ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਅਣਦੇਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਵਸਤਾਂਵੀ-ਵਿਰੋਧੀ ਹਿਸਟੀਰੀਆ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ।
ਉਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਦਰੱਸਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ
ਉਸਦੇ ਮਦਰੱਸੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸੰਸਥਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਦਰੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਲੱਸ
ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਇੰਸ ਕਾਲਜ, ਇੱਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਾਰਮੇਸੀ ਕਾਲਜ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ
ਹੁਣ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ
ਉਸਨੂੰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਵਬੰਦ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ।
ਵਸਤਾਨਵੀ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਦੇਵਬੰਦ ਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਬਾਅ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ।
ਪਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਤਬਦੀਲੀ। ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ।
ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ
ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮ ਉਪਾਅ ਹਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ।
ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਬਚੇ ਹਨ: 1) ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਆਲੋਚਕ - ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ
- ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਹਨ।
ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ, ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੋਸਟ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਲਾਰਡ ਐਡਮ ਪਟੇਲ ਦੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਦੂਤ ਵੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ।

ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਭਾਰਤ, ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰੋ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਓਨਾ ਨਿਯਮਿਤ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿੰਨਾ ਲਾਰਡ ਪਟੇਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਜਮਲ ਕਸਾਬ ਵਰਗੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵੀ, ਜੋ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਮਰੇ 'ਤੇ ਕੈਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।
ਉਹ ਖੁਦ ਆ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਮੋਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸ਼ਨੇਬਲ ਚੀਜ਼ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਣਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀਰੋ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦੇ 344 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ? ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਫਤਵੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਨਬੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ..
2) ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਮੁਸਲਿਮ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹਨ ਅਤੇ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਵੈ-ਘੋਸ਼ਿਤ ਨੇਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਲੋਕ "ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ" ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਜੇ ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜਾਣ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਟੀਵੀ ਸਟੂਡੀਓ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਾਬੂਦੀਨ ਵਰਗੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 'ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ' ਪੋਸਟ ਕਰਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ! ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਲਾਰਡ ਪਟੇਲ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 75 ਲੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲੋ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, ਟੀਵੀ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ? (ਇੱਕ ਖਤ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, ਟੀਵੀ ਕੇ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਸਭ ਗੁਨਾਹ ਮੁਆਫ਼?)
3) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੀਸਤਾ ਸੇਤਲਾਵੜ ਵਰਗੇ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਐਨਜੀਓ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।
ਅਤੇ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਚਿੰਤਤ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। 2013 ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਸੰਮੇਲਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ
121 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨੇਤਾ
ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲੁਭਾਉਣ ਨਹੀਂ ਗਏ।
ਇੱਕ। ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਟੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।
ਮੌਜੂਦਾ ਜਰਮਨ ਰਾਜਦੂਤ ਦੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ। ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ
ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ। ਪਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਵਫ਼ਦ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਚੀਅਨ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਜੋ
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਵਫ਼ਦ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ
ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਅਤਿਆਚਾਰ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, "ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੋ?
ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਣਾ ਹੈ? ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ,
ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਆਏ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ?
ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਤੁਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ? ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਕਿੱਥੇ ਸੀ?
"ਜਾਓ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ?"
ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਵਿਰੋਧ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਪਰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ
ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਫਾਦਰ ਸੇਡਰਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੋਈ ਈਸਾਈ ਸਮੂਹ ਹੈ,
ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 345

ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਹਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਮੋਦੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਈਸਾਈਆਂ 'ਤੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ

ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਭਾਈਚਾਰਾ। ਇਹ ਸਮੂਹ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਸੀ
ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ
ਈਸਾਈ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ।
ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਰਮਨ ਰਾਜਦੂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ
ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਫ਼ਦ ਜਰਮਨ ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ। ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ
ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ,
ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਰਾਜਦੂਤ ਕਦੇ ਨਹੀਂ
ਮੇਰੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ
ਜਰਮਨ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਹੁਣ ਜਰਮਨ ਜਾਗ ਪਏ ਹਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।1
ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਲਾਰਡ ਪਟੇਲ ਨੇ ਜਰਮਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਧਾਈ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ
ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਂਸਲ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਮੈਂ 2002 ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

2002 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ।
ਪਰ ਦੇਖੋ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। 2013 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਜਰਾਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਲੰਡਨ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਮੋਦੀ
ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਹਮਲੇ ਲਾਰਡ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ-ਪਟੇਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ "ਵਿਕ ਗਿਆ" ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸਬੰਧ ਹੈ
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭਰੂਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਹਰ ਸਾਲ ਪਿੰਡ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਜਨਤਕ ਆਸਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੰਕਾਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਹੈ
ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਸੋਧੋ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

1 ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅੰਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ
13 ਫਰਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨੈਨਸੀ ਪਾਵੇਲ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਆ ਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।
346 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਂ ਜ਼ਫਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਲਾਰਡ ਪਟੇਲ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਕੁੜੱਤਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਸ਼ ਸੀ?
ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੋਗੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ
ਮਾਹੌਲ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪਟੇਲ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਤਭੇਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਵਾਰਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।
ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ।
ਲਾਰਡ ਪਟੇਲ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ:
ਵਾਰਟਨ ਦਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ... ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਆਲੋਚਕ ਹੋਣਾ... ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ

ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਓਨੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਨਿਯਮਬੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ, ਇਹ ਬੌਧਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ
ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਚਾਰ ਜਿਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ
ਅਨਾਦਿ... ਲੈਕਚਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ-
[a] ਮਾੜੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ... ਇੱਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਇਹ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਗਲਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ।
ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਲੋਬਲ ਫੋਰਮ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿੱਚ
ਵਾਰਟਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ.... ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ
ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ
2002 ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ... 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ...ਪਰ ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਦੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਦੁਆਰਾ
ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਾਰਟਨ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਨਿਆਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੱਲ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ...
ਜ਼ਫ਼ਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਲੀਮ ਖਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਅੱਲ੍ਹਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਯਤਨ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।'" ਪਰ ਜ਼ਫ਼ਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਾਈ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ:
ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 347

ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ, ਇਹ ਪੱਕਾ ਸੱਚ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਸਭ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਈ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ,
ਪ੍ਰਾਈਮ ਟਾਈਮ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਦੀਪ ਸਰਦੇਸਾਈ ਅਤੇ ਸਾਗਰਿਕਾ ਘੋਸ਼। ਪਰ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ
ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੋ।
2007 ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੌੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ - ਉਹ "ਮੌਤ ਕਾ" ਸਨ ਸੌਦਾਗਰ” ਡੇਜ਼-ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚ
ਰਿਲਾਇੰਸ ਰਿਫਾਇਨਰੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ - ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਦੂਜਾ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ। ਕੈਮਰੇ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ-ਪੱਖੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਟੂਨ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨੇ - ਇੱਕ ਟੀਮ 'ਲਈ' ਅਤੇ ਦੂਜੀ 'ਵਿਰੋਧ' ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜ਼ਫ਼ਰ ਨੇ NDTV 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ? ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:
ਮੈਨੂੰ ਭਾਜਪਾ, ਵੀਐਚਪੀ, ਬਜਰੰਗ ਦਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ।
'ਵਿਰੋਧੀ' ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਐਨਜੀਓ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੀ
ਬਜਰੰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠਣਾ ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਾਂ
ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਕੌਣ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ

ਪੂਰਾ ਵਿਚਾਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਬੁਲਾਇਆ
ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ; ਰੁਕੋ
ਤੁਹਾਡੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ। ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵੀ ਹੈ
ਮਨ ਅਤੇ ਦਿਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੱਸੋ। ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ
"'ਪੱਖੀ' ਜਾਂ 'ਵਿਰੋਧੀ' ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ।"
ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਉੱਥੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚਲੀ ਗਈ।
ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੋਦੀ-ਪੱਖੀ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹਾਂ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੋੜਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲ ਹੈ
ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਝਿਜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਅੰਦਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਲਗਭਗ ਕੰਜਰ ਤੱਤਾਂ ਵਰਗੇ ਸਨ
ਅਤੇ ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਗੁੰਡੇ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ
ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ VHP ਵਰਗੇ 348 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਹਨ।

ਮੋਦੀ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ, ਜੋ ਜਾਮਨਗਰ ਵੀਐਚਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ

ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡਾ
"ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ
ਉਸਨੂੰ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ।
ਮੈਂ ਐਨਡੀਟੀਵੀ ਐਂਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪੱਖੀ ਬਨਾਮ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਚਨਾ ਨਾ ਕਰੇ।
ਵੰਡੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ
ਉਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਖੁਦ ਤੈਅ ਕਰਾਂਗਾ। ਐਂਕਰ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੈੱਟਵਰਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ
ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ
ਕਹੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਜਾਂ ਆਸਿਫਾ ਖਾਨ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੁਣਦੇ ਹਨ।
ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।
ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ
ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ, ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਬੰਧ ਦੋਸਤਾਨਾ ਬਣ ਜਾਣਗੇ,
ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ।

ਮੈਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਦੀਪ ਸਰਦੇਸਾਈ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਹ ਪਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਨਾਲ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਮਾਮ ਬੁਖਾਰੀ। ਕੁਝ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹਨ ਜੋ ਆਮ
ਇਸਲਾਮੀ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਬੁਖਾਰੀ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਚੁਣਦੇ ਹੋ ਉਹ ਹੈ
ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਲਈ
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਅਸਦੁਦੀਨ ਓਵੈਸੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਰਟਸ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ,
ਇਤਾਲਵੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ
ਆਮ ਇਸਲਾਮੀ ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ। ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਹੈ
ਜਾਵੇਦ ਅਖਤਰ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਬਨਮ ਹਾਸ਼ਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਮੁਸਲਮਾਨ।
ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਅਸਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀਰੋ ਖਲਨਾਇਕ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ।
ਕਾਲਰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਖਾਰੀ ਅਤੇ

ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਓਵੈਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਜਾਂਦਾ
ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਦਾਨਾ ਸੋਚ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਲਕਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਅੱਜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਣਾ ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਬਸ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਉਹ
ਕਦੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 349

ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਗੰਗਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵੀ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਨਾਲ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਣ
ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ, ਦੰਗਾ-ਮੁਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇਖੇ ਹਨ,
ਅਤੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁਣ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ।
ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸਮਰਥਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ
ਮੀਡੀਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਓ। ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ
ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ। ਅੱਜ ਜੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਸਨ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਲੱਡੂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਸ ਪਲ ਮੈਂ

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਮੈਨੂੰ ਠੋਕਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਚਾਪਲੂਸ ਵਜੋਂ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਬਦਲਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੇਰੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜ਼ਫਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰਥਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ? ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ:
ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।
1970, 1980 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ, ਅਤੇ
1990 ਦਾ ਦਹਾਕਾ - 2002 ਤੱਕ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇ। ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ
ਮੁਸਲਿਮ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ
ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ।
ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ
ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੰਗੇ ਖਤਮ ਹੋਣਗੇ, ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ
ਔਰਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ
ਧਲਗਰਵਾੜ; ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ

ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ 600 ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹਨ
95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਾਹਕ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਨਫ਼ਰਤ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।
ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੰਗਾ ਮੁੱਕਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਦੁਕਾਨਾਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਧਲਗਰਵਾੜ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੈ
ਰਤਨ ਪੋਲ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ
ਧਲਗਰਵਾੜ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ - ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਕਬਾਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਸਲਿਮ ਭੋਜਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਖੇਤਰ। ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ
ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ 350 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਮਿਲਣਗੇ

ਕਾਲੂਪੁਰ ਅਤੇ ਦਰਿਆਪੁਰ ਵਰਗੇ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ - ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ
ਤਵਾ ਟਿੱਕਾ ਅਤੇ ਬਾਰਾਹਾਂਡੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਮਾਣਕ ਵਿੱਚ ਵੀ
ਚੌਕ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਆਮ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨੰਬਰ ਮਿਲੇਗਾ

ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ
ਸਵੇਰੇ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਸਨੈਕਸ।
ਹੁਣ ਬਿਹਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੌਸਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਰ। ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ
ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸਾਥੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹਿੰਦੂ ਰੱਖਿਆ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ - ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ
ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ
ਸਾਂਝੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ, ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਤ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ। ਹਰ ਦੰਗੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਂਫਲਟਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
ਹੋਇਆ - 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ
ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤੋਗੜੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ,

ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ।
ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਮਾਜ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੈ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਮੀਕਰਨ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ। 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ
ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚਾ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਰਹੇ
ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਫੀਸਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ
ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਹ ਕੁੜੀ ਲਈ ਉਸ ਸਮੈਸਟਰ ਦੀ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਇਸਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਇਆ।
ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ।
ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਨਫ਼ਰਤ ਬਹੁਤ ਹੈ, ਉਹ
ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ। ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੀ ਦੰਗੇ। 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਹ
ਹਿੰਦੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?
ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕੱਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਭਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ?

ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ। ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 450 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ
ਸਕੂਲ ਫੀਸ ਵਜੋਂ 200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵੀ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ
ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸਕੂਲ ਕਿਵੇਂ ਚਲਾਵਾਂਗੇ? ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਂਗੇ? ਅਧਿਆਪਕ? ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨਵੈਂਟ-ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੰਗੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਸਨ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 351

ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਦੂਸਰੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ
ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਦਿਨ। ਉਹ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ।
ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਪਰ-ਐਲੀਟ ਹਿੰਦੂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਕੂਲ ਹੈ।
ਸੀ.ਐਨ. ਵਿਦਿਆਲਿਆ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ। ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ
ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ
ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ: “ਅਸੀਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਿਆਵਾਂਗਾ

ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ।" ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਕੋਲ ਨਿਯਮਤ ਅੰਡਰ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਜਾਂ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਸਨ-
ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੀ.ਐਨ. ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ। ਸਾਡਾ
ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮੀ ਸਕੂਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨਮਾਜ਼ੀ, ਬੁਰਕਾਵਾਲੀ ਹਨ।
ਔਰਤਾਂ। ਸੀ.ਐਨ. ਵਿਦਿਆਲਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ; ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਰਾਂਗੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤੇ
ਵੁਜ਼ੂ (ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਧੋਣ ਦੀ ਰਸਮ) ਲਈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਰਸਮਾਂ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਰ
ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਸਨ।
ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਪਰ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜਿਕ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ। ਅਤੇ
ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ,
ਹਰ ਸਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਲਾ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ
ਮੁਸਲਿਮ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਰਕਸ਼ਾਪ, ਜਿਸਨੂੰ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਈ

ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੇ
ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ
ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ। ਇੱਕ ਕੱਟੜ-ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸਨੂੰ
ਮਾਣਕਬਾਗ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ, ਇੱਕ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨੀ ਮੁਸਲਿਮ,
ਨੇ ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਚਲਾਈ। ਸਾਡੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸੱਚੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਅੰਤਰ-ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਜਿੱਥੇ
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਹਿੰਦੂ ਭਰਾ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿ 'ਅੱਲ੍ਹਾ-ਓ-ਅਕਬਰ' ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਜੰਗੀ ਨਾਅਰਾ (ਹਮਲੇ ਦਾ ਨਾਅਰਾ) ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ? ਸਾਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਘਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਇੰਨਾ ਸਮਾਜਿਕ 352 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਸਾਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ

ਇਹ ਇੱਕ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ। ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਓਨੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਜਿੰਨੀ ਉਹ
ਜਦੋਂ ਦੰਗੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।
ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਮੁਲਸੀਮ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਕਿਸੇ
ਕੁਲੀਨ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਪਲੰਬਰ, ਤਰਖਾਣ, ਅਤੇ
ਮਕੈਨਿਕ ਹੁਣ ਹਿੰਦੂ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਹੁਣ ਕੰਮ ਲਈ ਰਾਤ ਭਰ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ। ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਹਨ
'ਅਮਨ ਓ- ਇਮਾਨ' ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ 15-ਨੁਕਾਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ
ਚੰਗਾ ਸ਼ਾਸਨ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਲੋਚਕ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਆਰਐਸਐਸ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਨ।"
ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਆਰਐਸਐਸ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਰਐਸਐਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਦੇਖੋ, ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ,
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਡਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ
ਉੱਦਮੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ
ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਪੇਂਡੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ। ਪਟੇਲਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਜੇਕਰ ਮੋਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਜਾਂ ਮਾਧਵ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ।
ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨਆਰਆਈ ਸੰਪਰਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ-ਸਹਿਯੋਗੀ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ "ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਵਾਦੀਆਂ" ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਗੁਜਰਾਤ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜ਼ਫਰ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ੀਰੋ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਹੈ। ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ
ਇੰਨੀ ਢਿੱਲੀ ਵਰਤੋਂ। ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਗੁਜਰਾਤ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਰ ਲਗਭਗ
ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਸਾਰੀ ਨਾਮਕ ਮੁਸਲਿਮ ਦਰਜ਼ੀ ਵੀ
ਜਿਸਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਾਲਾ ਚਿਹਰਾ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਾਪਸ ਆਇਆ
"ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ
ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਆਪਣੇ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਕੈਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਹਨ
ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ

ਜਿਹੜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ? 353

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ,
ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਦਿਖਾਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੱਚ ਦੀ ਛੱਤ ਹੈ।
ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ
ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਹੱਕ। ਮੇਰਾ ਖੁਦ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸ ਸੀ
ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਪਰਮਿਟ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਭਰਾ
ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਰਮਿਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਦੁਬਈ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ
ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।
ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗੁਜਰਾਤ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ
ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ
ਹੋਰ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਆਮਦ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਨਵੇਂ ਜਨਗਣਨਾ ਡੇਟਾ ਦੁਆਰਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਫਾਊਂਡਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਜ
ਪਿਘਲਾਉਣ ਅਤੇ ਢਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਆਗਰਾ ਅਤੇ ਬਿਜਨੌਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡਾ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ
ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬੰਗਾਲੀ ਸੁਨਿਆਰੇ।
ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
"ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ" ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਮੋਦੀ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, "ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਸੋ, ਇੱਥੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੋ, ਲਿਆਓ
ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਨਰ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਭੇਜੋ।
ਮੈਨੂੰ ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਯਾਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ, ਆਪਣਾ ਵਤਨ, ਆਪਣਾ ਵਤਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਚੌਥੇ ਖਲੀਫਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਾਨ ਹਨ
ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਕਾਰਕ।

ਅਧਿਆਇ 20

ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ
ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਿਉਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ?

ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ" ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ", ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ", ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ", ਸਰਕਾਰੀ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ", ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ", ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ", ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ "ਮੌਤ ਦਾ ਵਪਾਰੀ"। ਚੋ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਸੰਪਾਦਕ, ਤੁਗਲਕ, 2008 ਵਿੱਚ ਚੇਨਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ "ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਕਪਾਸੜ" ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੀਲੀਆ ਵਾਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਂਟੀਡੋਟ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਮੋ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਟਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਮੈਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜੋ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੇਗਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰਾਂਗਾ ਜੇਕਰ ਪਾਠਕ ਇਸ

ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਮੈਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਿਆ, ਸਥਾਨਕ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ 355

ਆਲੋਚਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤੱਥ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਬੇਕਾਬੂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਤਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਾਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੰਨੇ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਿਆਵਾਂਗਾ।
ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਮੂਲੀ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਅਕਸਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਾੜਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ

ਕਰਦੇ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਮੋ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਕਾਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
6 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ:
ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 9 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 11 ਅਗਸਤ 2013 ਤੱਕ, ਅਸੀਂ
"ਮੁਆਵਜ਼ਾਯੋਗ ਮਾਲ ਐਂਟਰੀ" ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਮਾਲ ਐਂਟਰੀ ਟਿਕਟ
ਮੁੱਲ 20 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ... "ਛੂਟ ਮੁੱਲ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ
ਗਾਹਕ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ... ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਸਟਮ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ
ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ, ਅਸਲੀ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ
ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਲਈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇੱਕ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦਿਲੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ। [ਜੇਕਰ] ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬੇਝਿਜਕ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਮਾਲ ਦਫ਼ਤਰ…
ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੱਗੇ ਨੋਟਿਸ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਲਈ ਚੋਣਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੀਵਾਲੀ, ਨਵਰਾਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲਾਂ ਲਈ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾਅ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਆਮ ਗੱਲ

ਹੈ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਲ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਗੁਜਰਾਤ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ।
356 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਸ ਮਾਸੂਮ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਸਨ, ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿ "ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ" ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਾਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੀ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ, "ਈਦ 'ਤੇ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਮਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ" 10 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ TOI ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ:
ਈਦ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵ ਸਾਬਤ ਹੋਈ
ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ। ਹਿਮਾਲਿਆ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਮਾਲ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਤੋਂ 20 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ, ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ
ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਾਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦੇ ਤਾਂ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਈਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੈਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ
ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਭੀੜ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਚੋਣਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ
ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਫੀਸ ਦਿੱਤੇ ਲੰਘਣਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ....ਦੀਪਾ ਭਟਨਾਗਰ,
ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ (ਓਪਰੇਸ਼ਨਜ਼) ਨੇ ਟੀਓਆਈ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰੁਟੀਨ ਕਦਮ ਸੀ
ਵਿਅਸਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। “ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਸੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਫੀਸ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਲਗਭਗ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ, ”ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਲਗਭਗ 10,000 ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ,
ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 30,000 ਹੋ ਗਈ। ਚੋਣਵੇਂ ਬਾਰੇ
ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਦੀ ਮੰਗ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਸਿਰਫ਼ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕ। “ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਜਾਂ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਚਾਰਜ ਲਓ, "ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ
ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪੈਟਰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਖਾਸ ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ
ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ

ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਈਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਝੜਪਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ
ਮਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਕੰਧ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਵੀ ਅੰਦਰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਮਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਈ "ਮੁਸੀਬਤ" ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੂਰੋਂ ਜੁੜਿਆ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੰਡੋ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ।
ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ 357

ਆਰਾਮ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤੇਜ਼ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿਉਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹਨ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਈਦ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹ ਮਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝੜਪ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਫੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨਾ ਗੈਰਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਦ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ 12 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ 10 ਅਗਸਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਸਾਲਾ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਇਸਨੂੰ "ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ" ਦਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਦੁਆਰਾ TOI ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬੇਤੁਕੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਪੈਰੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਦਭਾਵਨਾ (ਸਦਭਾਵਨਾ) ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਹੈ।

ਰਾਜ ਦੇ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ
ਮਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ। ਪਰ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦੇ ਮਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸੰਘ, ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਦਰਜਾ। ਕਿ ਉੱਥੇ
2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ
ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ
ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਜਾਣ" ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਲਿਖਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਪੈਟਰਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਜੇਬ ਕਤਰੇ, ਹਰ ਛੋਟੇ ਅਪਰਾਧ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।
ਜਦੋਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਮਾਲ ਟੀਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੜਕਾਊ ਲੇਖ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਹਨ:
358 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

TOI ਅੱਜ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਲ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ
(ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ) ਸ਼ੁਭ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ 20 ਰੁਪਏ "ਐਂਟਰੀ ਫੀਸ" ਵਜੋਂ
ਈਦ ਦਾ ਦਿਨ। ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਬਟੈਕਸਟ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਲਕਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਬਟੈਕਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨ
ਉਹ ਲਾੜੇ ਹਨ ਜੋ ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਡ ਮਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਕੁਝ ਵੀ। ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ?
ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਇੱਕ "ਨਿੱਜੀ" ਮਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਚਰਚਾ। ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
ਇਸ ਐਪੀਸੋਡ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨੁਕਤੇ ਹਨ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ - ਇਸੇ ਕਰਕੇ
ਉਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਪਾਰਟੀ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
ਹਲਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗੈਰ-
ਪੱਖਪਾਤੀ। ਅਜਿਹਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਚਰਣ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ "ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ" ਪਾਰਟੀ
ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਵੱਲ ਢਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ। ਪਰ
ਨਹੀਂ, ਭਾਜਪਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇੱਥੇ, ਪਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ
ਅੱਜ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀਆਂ ਹਨ...
ਗੁਜਰਾਤ ਅਮੀਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ
ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਕਹਾਇਆ ਜਾਵੇ... ਜ਼ਰਾ ਮੋਦੀ ਵੱਲ ਦੇਖੋ। ਉਹ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹੈ।
ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਆਗੂ ਹੈ, ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ।
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਮੁਸਲਿਮ ਟੋਪੀ। ਕਿਉਂ? ਕੀ ਉਹ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣ ਨਾਲ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਹਰ ਇੱਕ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਈਦ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੈ ਨਾ? ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਨਾ ਸਕਦੇ?
ਫਿਰ ਜਸ਼ਨ ਵੀ ਮਨਾਓ?

ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰੌਕਸੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ। ਇਸ ਗੈਰ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੇ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ, ਰਿਪੋਰਟਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਬੋਟਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸ਼ਨਯੋਗ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਨੂੰ ਲੱਖਵੀਂ ਵਾਰ ਤੋਤਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।1 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ ਉਹ ਖੁਦ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਉਸ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਦੂਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਪਾਂਡੇ ਕੋਲ ਉਲਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ:
1 ਸਕਲਕੈਪ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵੇ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ 16 ਵੇਖੋ, "ਦਾ
ਖੋਪੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕਤੂਰੇ।”
ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ 359

ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਲ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ? ਕੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ
ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ? ਕੀ ਮੋਦੀ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣਗੇ
ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ? ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਸ਼ਾਇਦ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਘੜਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੈ
ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਹੋਰ ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਦੂਜਾ,
ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਝਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ
ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁੱਲ ਨਤੀਜਾ: ਨਾ ਕਰੋ
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰੋ। ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਕੇ,
ਸਰਕਾਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ... ਦੁਬਈ,
ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸ਼ੇਖ, ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਦਾਰ ਹਨ।
ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਮੋਦੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਐਲਾਨ ਦੇਣ।
ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ,
ਮੋਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਲ ਉਹ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ
ਅਸਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤੇਗੀ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਤਾਕਤ। ਮੋਦੀ-ਪ੍ਰੇਮੀਓ, ਕੰਮ ਕਰੋ ਇਸ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਔਖਾ!
ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਇਆ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ,
ਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।
ਹਰ ਪਾਸੇ। ਮੋਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ
ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਾ ਕਰਕੇ ਇਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ
ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?
ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਈਦ ਦੌਰਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਕਾਂਗਰਸ-ਪੱਖੀ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਫ਼ਰਤ-ਮੋਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਿਸਫੋਟਕ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਸਲ ਅਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅੱਗ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ 360 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।
ਰਾਜਕੋਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਵਾਧੂ ਕਮਰੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਾਨਕ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕਵਰੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਮ-ਟਾਈਮ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ" ਵਿੱਚ ਗਰੀਬਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚੌਕੀਦਾਰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਆਤਮਦਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਆਤਮਦਾਹ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਭੱਜਣ 'ਤੇ "ਸਬੂਤ" ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਤੋਂ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ

ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਘਰੇਲੂ ਔਰਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਦਾਲ ਜਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਸਾੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।
ਗਊ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗ ਭੜਕਾਉਣਾ: ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬੇਤੁਕੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ "ਅਸਲ" ਕਾਰਨ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗਊ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸਖ਼ਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਬੀਫ ਬੱਕਰੀ ਦੇ ਮਾਸ ਨਾਲੋਂ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਬਹੁਤ ਸਸਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੀਫ ਨਿਰਯਾਤ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਮੀਟ ਨਿਰਯਾਤ ਵਧਾ ਕੇ "ਗੁਲਾਬੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ" ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੀਟ ਨਿਰਯਾਤਕ ਹਨ
ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ 361

ਮੁਸਲਮਾਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤਾਕਤਵਰ ਤੱਤਾਂ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਗਾਵਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਗਾਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਠੋਸ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਗਾਵਾਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੁੱਧ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਗਾਵਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਮ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਵੀਐਚਪੀ ਦੇ ਚੌਕਸੀ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ

ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਲਟ, ਅੱਜ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ 362 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀ ਅਸੀਮਿਤ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਲਈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੋਂ ਬੇਕਾਬੂ ਮੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।
ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਬਣਾਉਣਾ: ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ, ਜ਼ਦਾਫੀਆ ਅਤੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਭਾਜਪਾ ਦਿੱਗਜਾਂ ਨੂੰ ਨਮੋ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਐਨਜੀਓ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹੀ ਦੋਸ਼ ਮੋਦੀ ਦੀ ਬੇਕਾਬੂ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇਕੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਈ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਦਾਗ਼ੀ ਟਰੈਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਉੱਚੀ ਹਮਦਰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਿੱਜੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ 2002 ਤੋਂ ਹਰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵੀ ਬੁਰਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਦਰਅਸਲ, 2012 ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਜੋਂ ਜੋ ਕਦੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ। ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖਾਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਟੇਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣਾਵੀ ਪਤਨ ਹੋਇਆ।
ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ
ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਫ੍ਰੀਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਈ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸਾਨ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਗੈਰ-ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ 363

ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰਥਕ ਭੂਮਿਕਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਕੁਝ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਜੋ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏਗੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਕਿੰਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੜੌਦਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਏ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ: ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਿਲਕੁਲ ਉੱਪਰ ਹੈ।
ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਮਾਜ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਭਾਜਪਾ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਪਿਊਸ਼ ਪਟੇਲ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:
ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਰਾਤ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਵਿਆਹ ਦੀ ਜਲੂਸ।
ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਪ, ਬਿੱਛੂ, ਨਸ਼ੇੜੀ, ਸੰਨਿਆਸੀ ਹਨ,
ਤਪਸਵੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਮ ਜੀਵ। ਸ਼ਿਵ ਵਾਂਗ, ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਨੀਲਕੰਠ—ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਜ਼ਹਿਰ ਨਿਗਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਚੰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 21

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਅਤੇ
ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ
ਗੁਜਰਾਤ ਪੁਲਿਸ ਬਾਰੇ ਬਦਲਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪਰਾਧੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਉਹ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ।
ਯੂਪੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮਹਿਲਾ ਆਈਟੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ
ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮਰਥਨ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੁਣ ਭਟਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਉਹੀ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਮਾਣਦੀਆਂ ਹਨ... ਮੇਰੀ ਧੀ ਵੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ... ਗੁਜਰਾਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ... ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਟੈਕਸੀ ਮਾਲਕ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਪਟਨਾ ਤੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਲੈ ਗਏ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਹ

ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਕਤੀਦਾਇਕ ਅਨੁਭਵ ਕਿਉਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟਨਾ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਰਦ ਵੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ, ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ।
ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਗਵਾ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਥ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 365

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ, ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ।
ਸਾਤਵਿਕ ਨਾਈਟ ਪਿਕਨਿਕ
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਨਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪਰੋਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਬਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਕੋਥੈਕ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦਾ ਵੀ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਥੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਰਾਬ-ਮੁਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੜਕਾਂ, ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ ਅਤੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੱਧ ਅਤੇ ਉੱਚ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਤ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ

ਹੈ ਕਿ ਕੁਲੀਨ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸ਼ਰਾਬ ਪਰੋਸਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਸਧਾਰਨ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸੈੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ-ਕਮ-ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ, ਮਾਨੇਕ ਚੌਕ, ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇੱਕ ਭੋਜਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਜੋਂ ਜੀਵੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਿਨ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਨੈਕਸ ਅਤੇ ਕੁਲਫੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਛੋਟੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਮੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਕੈਫ਼ੇ ਵਰਗਾ ਗਲੈਮਰ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਹਨ। ਪੈਰਿਸ ਜਾਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਕੈਫ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲਗ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਬਾਲਗ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਾਕਰ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਮਾਸੀ ਅਤੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਨੈਕਸ ਅਤੇ ਆਈਸ ਕਰੀਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕੂਟੀਆਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਮਾਨੇਕ ਚੌਕ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਜੀਵੰਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।
ਵਿਦਿਸ਼ਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਮਾਨੇਕ ਚੌਕ 'ਤੇ ਰਾਤ 1:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਸੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ 13 ਜਨਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕੂਟੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਟਿਊਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਰਾਤ 11 ਤੋਂ 11:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਨੇਕ ਚੌਕ ਆਉਣਾ ਉਸਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਰੁਟੀਨ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਉਹ ਆਪਣੀ

ਸਕੂਟੀ 'ਤੇ ਇਕੱਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ 366 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੇਰ ਰਾਤ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਹਾਰ। ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਸਕੂਟੀ ਦਾ ਟਾਇਰ ਪੰਕਚਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਕੈਨੀਕਲ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਧੱਕ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ
- ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਵੇਂ - ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਰੁਟੀਨ ਵਜੋਂ ਮਾਨੇਕ ਚੌਕ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ 2 ਵਜੇ ਜਾਂ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਟ੍ਰੀਟ ਵਿਕਰੇਤਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਓਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਵੇਚਦੇ ਹੋਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਗਾਹਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, 12 ਜਨਵਰੀ, 2013 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਪੂਨਗਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਭੈਣਾਂ, ਫਲ ਅਤੇ ਗੰਨਾ ਵੇਚਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਕਰ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸੀ - ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤਿਉਹਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਝ ਹੌਕਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੀਜੀ ਰੋਡ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁੜੀ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨਾਲ, 1.30 ਵਜੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਧੱਕਦੀ ਹੋਈ ਲੰਬੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।
ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਅੱਡਾਬਾਜ਼ੀ
ਸ਼ਹਿਰੀ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਹਿੱਸਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਕਨਿਕ ਲਈ, ਜਾਂ ਡੇਟਿੰਗ ਜੋੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਡਾਬਾਜ਼ੀ (ਨਿਯਮਤ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਥਾਨ) ਲਈ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਚੌੜੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ

ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਰਤੋਂ ਹੈ - ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਦੋਵੇਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਥਾਨ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੁਲਾਂ 'ਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥ ਹਨ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਾਬਰਮਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਪੀ। ਸੂਰਤ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਠੰਢੀ ਰਾਤ ਦੀ ਹਵਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੁਲਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪੈਦਲ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਟਿਫਿਨ ਕੈਰੀਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਰ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਮੈਟ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗਲੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਨੈਕਸ, ਗੁਬਾਰੇ ਅਤੇ ਖਿਡੌਣੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਭੱਜਦੇ ਹਨ, ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜੋੜੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਰ ਪੂਰੀ ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ 'ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ' ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇੱਕ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜਨਤਕ ਬੈਂਚਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸਾਫ਼ ਫੁੱਟਪਾਥ ਹਨ।
ਰਾਤ ਨੂੰ ਠੰਡੀ ਨਦੀ ਦੀ ਹਵਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਯੂਰਪ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 367

ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਯਮੁਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੰਨੇ ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੂੜੇ ਦੇ ਡੰਪ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਯਮੁਨਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਾਂ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ ਵੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਿਹਤ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤਾਪੀ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਛੋਟੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਨਾਸਕਾਂਠਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਵਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਕੀਤੇ ਪਾਰਕ, ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਪਲਾਜ਼ਾ, ਇੱਕ ਸੁਹਜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਹਾਕਰ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਪੈਦਲ ਰਸਤਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਲੱਗੀ ਕਿ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰਦ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਔਰਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਨੈਕਸ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਘੁੰਮਦੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੇਟੋ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੌਰਾਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵੀ। ਇਸ ਡਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਅੱਜ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨਹੀਂ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਪੱਕੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਇੱਕ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਗੇਂਦ ਅਤੇ ਲੰਗੜੀ ਤਾਂਗ ਖੇਡਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਮੇਰੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਾਫ਼ੀ ਆਮ ਅਤੇ ਰੁਟੀਨ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ। ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਟੈਕਸੀ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ: 368 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮੇਰੀ ਧੀ ਵੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਸਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਧਾਰਨਾ
ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।
ਔਰਤਾਂ ਲਈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਹੋਣ ਜਾਂ
ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਸਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ
ਅਪਰਾਧ ਦਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਗਿਰੋਹਾਂ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।
ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮਰਥਨ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੁਣ ਭਟਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ

ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਉਹੀ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ
ਉਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਰਦ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਘਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।
ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ।
ਸਾਬਕਾ ਵਧੀਕ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਏ.ਆਈ. ਸਈਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ:
ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੰਡੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆ
ਉਤਸ਼ਾਹ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈ (ਡੌਨ) ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ
ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੀਐਚਪੀ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਹਨ
ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਹਿੰਦੂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਡੌਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਔਰਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ
ਪੁਰਾਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਦਰਅਸਲ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਦੋ

ਪਹੀਆ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ, ਸਵਾਰ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।
ਅੱਜ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਜੁਹਾਪੁਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਿੰਦੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਬਹੁਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 369

ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ। ਦੂਜਾ, ਜੂਹਾਪੁਰਾ ਵਰਗੇ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਦੋਵਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।
ਜੀਵੰਤ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਰਈਸ ਖਾਨ ਪਠਾਨ, ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ, ਜਿਸਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਅਣਬਣ ਹੋ ਗਈ, ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵੱਡੇ ਰਸਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ:
ਅੱਜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਡੌਨਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦੇ, ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ, ਤਸਕਰੀ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ।
ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਧੱਕ ਸਕਦੀ।
ਵਪਾਰ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈ ਲਓ; ਮੇਰਾ ਗੁਟਕਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।
ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਸਖ਼ਤੀ ਹੈ
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਗੁਟਕੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਕੈਂਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਹਨ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਟਖਾ ਪਾਬੰਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ
ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਭਾਵੇਂ ਪਾਬੰਦੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਧਦੇ-ਫੁੱਲਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ,
ਮੈਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਜ,
ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਣਗਿਣਤ ਜਾਇਜ਼ ਰਸਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਿਅਕ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ। ਇਸ ਲਈ,
ਅੱਜ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਖਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਮਸਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਜੀਵਨ
ਜਨਵਰੀ 2013 ਦੀ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਰਾਤਾਂ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਜਾਂ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਘਰ ਆਏ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੰਡਨ ਜਾਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਨਾਲੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪਿਛੋਕੜਾਂ ਤੋਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵੀ ਸਨ। ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਜੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਜਲਦੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਲਗਭਗ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ 370 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਿਉਂ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪਾਬੰਦੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਬਾਪੂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਉਪਾਅ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਕੁਲੀਨ ਪਾਰਟੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਿਆ ਜੋ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪਰੋਸਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਰਥਕ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਤਨ ਸ਼ਰਾਬੀ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਾਬੰਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ।
ਪਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਉੱਚ ਵਰਗ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸ਼ਰਾਬ ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਪਲਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਦਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਫ਼ੋਨ

ਕਾਲ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਬ੍ਰਾਂਡ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸਪਲਾਈ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜੋ ਪੀਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਸਪਲਾਇਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਫੀਆ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਸਤੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਲੰਬੇ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ, ਪੱਛਮੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਡੈਨਿਮ ਜੀਨਸ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਆਦਿ।
ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਉਲਝਣ ਵਾਲਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਮਹਾਨਗਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਧਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਮਲਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਮੱਧ-ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਲੰਬੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: 'ਲੋਕ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 371

ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ; ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਥਾਨਕ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ

ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਕਸਰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।
ਮੈਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਪੱਬ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਡਿਸਕੋਥੈਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੰਝਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦੁਪਹਿਰ 12.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੁੱਚੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ: ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਡਿਸਕੋਥੇਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪਰੋਸਦੇ।
ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤੀ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕਿਵੇਂ ਮਾਣਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਆਨੰਦ ਲਈ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਵੀ
ਰਾਤ? ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਹੋ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਤ ਬਾਹਰ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ
ਬੱਸਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੰਡਕਟਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।
ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇਖੋ। ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹਨ
ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝਗੜੇ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ।

ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਕਾਰਨ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਫੀਆ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਗਾਂਧੀ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਦੇਖੀ ਸੀ।
ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਦੇ ਚੰਗੇ ਜਾਂ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਜੀਅ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਡੌਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਜਾਂ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ 372 ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਅੱਜ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਮੇਜ਼ ਹੇਠੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਸੇਵਨ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡਾਂਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਡਿਸਕੋਥੈਕ ਜਾਂ ਮੈਟਰੋ ਦੇ ਨਿੱਜੀ 'ਫਾਰਮ ਹਾਊਸਾਂ' ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਜਮੀ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਦਿੱਲੀ, ਗੁੜਗਾਓਂ ਅਤੇ ਨੋਇਡਾ ਵਿੱਚ, ਫੈਂਸੀ ਮਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਅਰੂਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਿੱਥੇ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਬਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ

[illegible]
[illegible]
[illegible], 12 [illegible], 2012 [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] '[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 [illegible] [illegible] [illegible] 16 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਭੁੱਖਮਰੀ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਤਬਾਹ
ਕਰਦਾ ਹੈ
ਆਦਮੀ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪੋਸ਼ਣ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ
ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਦੀ ਆਦਤ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ
ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ , ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਜੋ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ
ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 373

 ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਫੀਆ ਦੁਆਰਾ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ
ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਆਪਣੀ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਰਾਬ
ਹਰਿਆਣਾ , ਪੰਜਾਬ , ਯੂਪੀ , ਬਿਹਾਰ , ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ , ਆਂਧਰਾ ਵਿੱਚ ਆਊਟਲੈੱਟ
ਨਿਲਾਮੀ
ਆਦਿ ਇੱਕ ਡਰਾਉਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਰੰਗ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਕੋਰ ਲੈ ਕੇ
ਆਉਂਦੇ ਹਨ
ਗੁੰਡਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨੰਗੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਂਡੂ
ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੱਬੇ -ਪੱਖੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ
ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ
ਕਰਦੇ ਹਨ , ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਰੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ।
ਹਾਲਾਂਕਿ , ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੱਬ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ
ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ , ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ -ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਲਈ ਗੁਰੂਤਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਣ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ , ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਛਾਖੜੀ ਅਤੇ "ਸੱਜੇ -ਪੱਖੀ " ਮੰਗ ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਾ
ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੀ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਟਵਿੱਟਰ ਫਾਲੋਅਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, "ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ (ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ)।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਮਾਣ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਕਈ ਛੋਟੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਨ। ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲੋਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰਦ - ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੋਵੇਂ - ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਛੱਬੀ ਸਾਲਾ ਗੋਵਿੰਦ, ਉਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:
ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈਵੇਅ ਡਕੈਤੀਆਂ ਜਾਂ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਹਨ।
ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ
ਸਿਰਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੌਕੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬਸਤੀ ਹੈ

ਅੰਬਾਜੀ ਮੰਦਰ। ਇਸ ਬਸਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ
ਲੁੱਟ। ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੂੜੇ ਦੀ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 374 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਸਰੋਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣਾ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।
ਕੂੜਾ ਰਾਜ ਜਿਸਦਾ ਨਾਅਰਾ ਹੈ, 'ਘਟਾਓ, ਰੀਸਾਈਕਲ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਰਤੋਂ।' ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿੱਤ-ਜਿੱਤ ਹੈ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ।
ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ: ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਭੰਡਾਰ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਦਿੱਲੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰਿਆ:
ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਰ ਪਾਰਕਿੰਗ ਉੱਤੇ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਾਰ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੱਡ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਪਦ ਗਿਆ, ਤੋ ਮਾਰਾ ਮਾਰੀ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ। (ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਝਗੜਿਆਂ ਕਾਰਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ
(ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਫਟਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਵੱਡਾ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)

ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ, ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀਆਂ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 375

ਉੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਹਮਲਾਵਰ ਪੁਲਿਸ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਘੱਟ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਏ ਸਾਰੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਬੈਰੀਕੇਡ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ - ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਆਮ ਹੈ। ਇਹ ਜਨਵਰੀ 2013 ਦੀ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮਕਰ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ - ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਤੰਗ ਤਿਉਹਾਰ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਰਾਜਦੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੁਕੜੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿਚਕਾਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਸੰਮੇਲਨ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਜੁੜਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੁਸਲਿਮ ਜਾਂ ਦਲਿਤ ਬਸਤੀਆਂ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਝੁੱਗੀਆਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਖੁਦ ਜੇਹਾਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2002 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀਆਈਪੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।
ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬੈਰੀਕੇਡਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਮ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ,

ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕਾਂ, ਸਕੂਟਰ ਸਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਰੀਕੇਡ ਇੰਨੀ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ 'ਚੈਕਿੰਗ' ਇੰਨੀ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਗੁੰਡਾ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਮਾਸੂਮ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਜਾਂ ਗਲੀ ਦੇ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਘਰ ਗਰੀਬ ਜਾਂ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਰੋਕਥਾਮ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕ ਅਸਲੀ ਗੁੰਡੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਬਾਹਰ ਸਨ? ਵੀਵੀਆਈਪੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਕਾਰਵਾਈ' ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਘੇਰਿਆ ਗਿਆ? ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਜਾਂ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਜਾਂ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। 376 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਮੁਸਲਿਮ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। 12 ਨਵੰਬਰ, 2012 ਦੀ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਉਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ - ਯਾਨੀ ਕਿ ਥਾਣਾ ਪੱਧਰ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਆਰਟੀਆਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ: ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 9.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ 10.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਇਹ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਭਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ 24.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 11.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 25.2 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਸਿਰਫ 8.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੀਤ-ਨਾਚ ਦੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਟੇ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੀ ਹੈ: ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ:
ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਨੇ
ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਮੁਸਲਿਮ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅੱਜ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਰਿਆਪੁਰ ਅਤੇ ਕਾਲੂਪੁਰ ਵਿੱਚ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੰਗੇ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਫੈਲ ਗਏ

ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਹੈ
ਰਜਿਸਟਰਡ। ਇੱਕ ਤਾਂ, ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜੂਏ ਦੇ ਅੱਡੇ ਲਗਭਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਹੋਰ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਉਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੇਂ
ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ-ਸੰਭਾਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ
ਜਿੱਥੇ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਿਰੋਹ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਗਿਰੋਹ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਛੋਟ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ ਲਾਈਫ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਫੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਪਿਕਨਿਕ 377

ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸਿੰਗ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ।
ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੋ ਲਖਨਊ ਤੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਆਈਟੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ 'ਵਧ ਰਹੇ' ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ

ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧ ਦਰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ ਹੋਣ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੂਚਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮਾਪਦੰਡ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਰਾਤ ਅਜੀਬ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਗੈਰ-ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪਰਾਧੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਕਈ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ।"

ਅਧਿਆਇ 22

ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ ਦਾ
ਨਮੋ ਦਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਅਤੇ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਜੁੜੋ

ਇਹ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ, ਗਾਂਧੀ ਅੱਜ ਵੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ... ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵਾਂ... ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਰੁਣਾ (ਦਇਆ) ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਇਆ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੁੱਧ ਬਾਰੇ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਨ; ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ - ਸੰਘ ਦਾ ਵਿਚਾਰ। ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, 2013

"ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵੈਸ਼ਣਵ ਜਨ ਭਜਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ (ਪ੍ਰਵਚਨ) ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਕਾਰਜਕਰਤਾ (ਕਾਰਜਕਰਤਾ) ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁੱਖ (ਭਲਾਈ) ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ (ਦਰਦ) ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ (ਸਮਾਜ) ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ।"

ਰਾਜਕੋਟ ਸਥਿਤ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ, ਵਿਜੇਭਾਈ ਰੂਪਾਨੀ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਵਿਜੇਭਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੁਣਾ (ਦਇਆ) ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੈਸ਼ਣਵ ਜਨ ਭਜਨ (ਭਗਤੀ ਗੀਤ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਮੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਰੂਪਾਨੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:
ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 379

ਇਹ ਉਸਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ
ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟਸ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ
ਸੰਗਠਨ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਲੇਖ) 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪਾਠ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ ਹਨ
ਇਮਾਰਤ ਸੰਗਠਨਾਂ 'ਤੇ)।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਇਸ ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ: ਹਰੇਕ ਕਾਮੇ ਲਈ
ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਲਈ, ਪਛਾਣਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
(ਕੰਮ) ਦੂਜਾ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਵੱਡੀ ਭਾਵਨਾ

ਮਿਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਪਹੀਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਣਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਠਕ ਬੈਠਕ ਕਾ ਹਿਸਾਬ),
ਰੋਬੋਟਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ। ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਨ।
ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਅਰਥਪੂਰਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ
ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਕਾਮੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ,
ਉਸਨੇ ਇਮਾਰਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ।
ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਅਤੇ ਉਸ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਗਰੀਬਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਲੋਕ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ।
ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਨਵ ਜਨ ਭਜਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀ ਅਰਥ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਵੈਸ਼ਨਵ ਜਨ ਭਜਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਘੰਟਾ ਭਰ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਪਸੰਦ ਸੀ
ਭਜਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਜੋ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ
ਸਾਡੇ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਲਈ। ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਦਾ ਹੈ

ਇਮਾਨਦਾਰੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਕਹੇਗਾ: ਜਨ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀ ਤੋ ਤੇਨੇ ਕਹੀਏ, ਜੋ ਪੀੜ ਪਰਾਈ
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੋਗੇ। (ਇੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਜੋ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹੰਕਾਰ ਜਾਂ ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ
ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ)।
380 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਰਕਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਇਸ ਭਜਨ ਦੀ ਹਰੇਕ ਲਾਈਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ
ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ; ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਰੀ ਬੁੱਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ
ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਜਨ ਸਿਰਫ਼ 2 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਰਾਜਘਾਟ 'ਤੇ। ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਭਜਨ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਡੀਐਨਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਆਚਰਣ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ
ਆਰਐਸਐਸ ਵਰਕਰ। ਆਰਐਸਐਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਭਜਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ।

ਹਰ ਸਵੇਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਹ ਸਮਾਰਨ (ਸਵੇਰ ਦੀ ਯਾਦ) ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ।
ਮੈਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਦੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਅੰਸ਼ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਨ ਸ਼ਿਵਿਰਾਂ (ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਕੈਂਪ) ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮਯੋਗੀ (ਇੱਕ ਜੋ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ) ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਨੁਵਾਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ:
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਮਨਪਸੰਦ ਗੀਤ ਵੈਸ਼ਣਵ ਜਨ ਸੀ (ਜਿਸਨੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜਾਂ
(ਜੇਕਰ ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੁਹਾਡੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਤਾਂ) ਬ੍ਰਹਮ; ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ।
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਡੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ
ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰਮਯੋਗੀ ਵਾਂਗ ਜੀਓ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਇੱਕ ਦਿਨ, ਅਚਾਨਕ 1994-95 ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ, ਇਸ ਗੀਤ ਨੇ ਜਗਮਗਾ ਦਿੱਤਾ
ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਿਆੜੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਰਮਯੋਗੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ ਵੈਸ਼ਣਵ ਜਨ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹੋ,
ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋਗੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ
ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਰਮਯੋਗੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੈਸ਼ਨਵ ਜਨ ਜਾਂ ਕਰਮਯੋਗੀ ਉਹ ਹਨ:

ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ;
ਜੋ ਪਾਰ ਉਪਕਾਰ (ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ) ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਹੰਕਾਰ (ਹਉਮੈ ਜਾਂ ਹੰਕਾਰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਦਨਾ (ਸਤਿਕਾਰ) ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਿੰਦਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਲਝਦੇ।
(ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ);
ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ (ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ) ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ।
ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ (ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਸਾ); ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
(ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੋ);
ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਚਨ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ;
ਅਜਿਹੀ ਰੂਹ ਦੀ ਮਾਂ ਧੰਨ ਹੈ;
ਜਿਸਦੀ ਵਾਣੀ (ਆਵਾਜ਼) ਥੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸਤਯ (ਝੂਠ) ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ; ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 381

ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਕਦੇ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂੰਹਦੇ।
ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮੋਹ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖ।
ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ (ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ) ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।
ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਸਾਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਜਿੰਨਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ।
ਵੈਸ਼ਨਵ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਮ ਅਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ...
ਇਹ ਗੀਤ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਅਤੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ,

ਨਰਸਿੰਹ ਮਹਿਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਦੋਸਤੋ,
ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗਾਣੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਓਗੇ।
ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਹ ਤਾਕਤ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ
ਇਸ ਗਾਣੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਪਿੱਛੇ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗਾਣਾ ਇੱਕ ਸਰੋਤ ਬਣ ਜਾਵੇ
ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ।
ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ:
ਇਹ ਮੇਰਾ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਗਾਂਧੀ ਅੱਜ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ ਦੀ 100 ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ
ਦੇਵਰਭਾਈ—ਜੋ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰੀਬੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਨ ਮੋਰਾਰਜੀਭਾਈ ਦਾ - ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਦੇਵਰਭਾਈ
ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਵਡਨਗਰ ਤੋਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸੁਧਾਰ। ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ 100 ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕ
ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ
ਨੇਤਾ? ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2003 [illegible]:

[illegible]

[illegible]

382 [illegible],

[illegible]

ਦੇਸ਼; ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਦੀ ਨੂੰ ਫੈਸ਼ਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।' ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾਇਆ
ਵਿਨੋਬਾ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ। ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ
ਜੀ, ਮੇਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਵੋਦਿਆ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੰਬੰਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਲ ਜੀ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸਨ
ਵਿਨੋਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵਰਗਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਿਆ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਬਾਲ ਜੀ ਆਏ, ਹੋਰ ਸਰਵੋਦਿਆ ਲੋਕ
ਵੀ ਆਇਆ। ਹੁਣ, ਇੱਕ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ
ਐਨਆਈਡੀ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਡਿਜ਼ਾਈਨ) ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ
ਖਾਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਵੈਸ਼ਨਵ ਭਜਨ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ,
ਐਨਆਈਡੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖਾਦੀ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ—ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਦੀ
ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ। ਬਾਲ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਨਰਿੰਦਰਭਾਈ, ਕੋਈ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ
ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਾਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੁਝਾਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ, ਉੱਥੇ
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਦੀ ਫੈਸ਼ਨ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼ਰਮਾ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸਨ (ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਨੇਤਾ, ਉਸਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਵੀਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ
ਖਾਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਦੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ,

ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ,
ਗਾਂਧੀ ਜਯੰਤੀ, ਖਾਦੀ ਬੋਰਡ ਖਾਦੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਖਾਦੀ ਹਾਟ ਤੱਕ ਕੱਪੜਾ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਲੂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਬਣਾਓ।
ਉਸ ਦਿਨ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਖਾਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪੂਰੇ ਪੰਨੇ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਪਰ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦੀਧਾਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ - ਯਾਨੀ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਦੀ ਪਹਿਨੋ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਹਨ
ਘਰ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਖਾਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇ? ਬਸ
ਇਹ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਖਾਦੀ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦੋ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਗਾਂਧੀ ਜਯੰਤੀ ਦੇ ਉਸ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਖਾਦੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ।
ਮੈਂ ਖਾਦੀ ਰੁਮਾਲ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ
ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ
ਮੇਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਛਾਪ ਵੇਖੋਗੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ,
ਸਮਰਾਸ ਗਾਓਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ (ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੰਚਾਇਤ ਚੁਣੀ ਹੈ)

(ਸਹਿਮਤੀ ਸਹਿਮਤੀ) ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋਤੀਗ੍ਰਾਮ
ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ 24x7 ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ।
ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ।
ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 383

ਜਯੋਤੀਗ੍ਰਾਮ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੇਲਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਾਂਗਾ
ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵੱਡੇ ਵਿੱਚ
ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ 2 ਤੋਂ 2.5 ਲੱਖ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਜਲੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
ਹਰੇਕ ਮੇਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ
ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ—ਘੁਮਿਆਰ ਜਾਂ ਲੋਹਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਧੋਬੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਓ। ਬਹੁਪੱਖੀਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸਨ
ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।
ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸਿਰਫ਼ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਬਿਜਲੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੀ
ਫਿਰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।
ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ ਰਾਹੀਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਕੋਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦਿਮਾਗ ਸੀ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਉਹ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ? ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ?
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਪਿਛੋਕੜ ਵਜੋਂ। ਮੇਰਾ 1,00,000 ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣਾ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵਾਂ। ਕਿ
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਜੋਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ
ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ, ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ 30 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰੋ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਬਾਪੂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ
ਆਪਣੀ ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ। ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ
ਮੰਦਰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਕੋਣ 'ਤੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਾਂਗਾ
ਇਹ ਤੱਤ। ਡਾਂਡੀ ਮਾਰਚ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ
'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਾਂਡੀ ਮਾਰਚ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਡਾਂਡੀ ਕੁਟੀਰ ਬਣਾਈ ਗਈ
(ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ)। ਛੱਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ
ਇੱਕ ਗਾਂਧੀ ਗਾਰਡਨ - ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਟੈਰੇਸ ਗਾਰਡਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਵਿੱਚ
ਬਾਗ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਹਰ ਸਾਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਾਂਗੇ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਵੇ ਕਿ
ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਜੋ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ
ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੋ।
ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੇਰੇ ਮੂਲ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ (ਮੈਂ ਮੂਲਤਾ ਜੋੜਨੇ ਕੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲਾ ਹੂੰ)। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ
ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪਾਣੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 384 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 18,000 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ

ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ ਦਾ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਲਿਆਂਦਾ।
ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਹੈ
ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਗਾਂਧੀ
ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਦਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ।
ਇਸਦੀ ਨੀਂਹ 1 ਮਈ, 2010 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।
ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜਲੂਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ।
2 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪੋਰਬੰਦਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪੋਰਬੰਦਰ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਮਾਂ ਪੁਤਲੀਬਾਈ ਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਵਿੱਚ 200 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ।
ਵਾਢੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਜਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਫੁੱਲ; ਆਓ ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੀਏ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ
ਸੈਲਾਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਘਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮੀਂਹ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦੇਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਬੰਧ। ਅਸੀਂ ਪੁਤਲੀਬਾਈ ਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ।

ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਦੇਖ ਸਕਣ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਦਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਢੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਸਨ
200 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੀਂਹ ਪਿਆ ਸੀ।
ਮੈਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਸਮਾਜਿਕ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿੱਚ,
ਯਾਨੀ ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ।
ਮੈਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਨੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰਤਨ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ
ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਜੋਤਿਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੁਨੇਹਾ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦਾ। ਕੋਈ
ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਤਨ ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਭੇਜੀ ਸੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਕਿਤਾਬ ਹਰੇਕ ਜੋਤਿਸ਼ ਰਾਸ਼ੀ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਖਾਸ ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ
ਸਾਡੇ ਵਣ ਮਹੋਤਸਵ (ਜੰਗਲਾਤ ਤਿਉਹਾਰ) ਇੱਕ ਰਾਸ਼ੀਵਨ (ਗ੍ਰਹਿ ਜੰਗਲ) ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਵਣ ਮਹੋਤਸਵ
ਜੰਗਲਾਤ ਇੱਕ ਜਨ ਅੰਦੋਲਨ ਹੈ। ਰਾਸ਼ੀਵਨ ਵਿਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਉਹ ਰੁੱਖ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੰਚਵਟੀ (ਇੱਕ ਹਰੀ ਪੱਟੀ) ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਮ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਸੀਤਾ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।
(ਆਪਣੇ ਜਲਾਵਤਨੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ)। ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰਾ ਮੁੱਢਲਾ
ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
80 ਜਾਂ 90 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ। ਉਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਚੀ ਹੈ? ਤਾਂ
ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 385

ਮੈਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਪਿੰਡ
ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਦੇਵੇਗੀ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੋਲ ਪੰਚਵਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਰਾਮ ਮੰਦਰ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬੈਂਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਤਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਆਰਤੀ ਲਈ ਮੰਦਰ ਜਾਓ, ਉਹ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੋੜੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਆਹੇ ਜੋੜਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣਾ
ਬੇਫਿਕਰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਬਾਵੜੀ (ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ) ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ
ਪਿੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕੂੜਾਦਾਨ। ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਜਲਮੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।
ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਾਮਕਰਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਵਰਤਦਾ ਹਾਂ
ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਫ਼ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੂੜਾ ਨਾ ਸੁੱਟੋ।
ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗੇ
ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਮੁਕਤ ਬਣਾਓ - ਇਸਨੂੰ ਸਵੱਛ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਭਾਰਤ ਬਣਾਓ (ਸਾਫ਼
ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਸਟਾਈਨ ਇੰਡੀਆ) - ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ 150 ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮਨਾਉਣ ਲਈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੌੜੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਹਨ, ਜੋ ਰੀਚਾਰਜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।
ਸਾਡੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਬਣਤਰ ਹਨ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਛਾਪ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ
ਇਸ ਸਭ ਵਿੱਚ।
ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵੱਡੇ ਹਾਟ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਟ।
- ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦਸਤਕਾਰੀ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।
ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਾਤਰਾ ਖਰਚੇ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ, ਰਿਹਾਇਸ਼,

ਅਤੇ ਭੋਜਨ। ਅਸੀਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖ ਸਕਣ
ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬਾਂਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਬਾਜੀ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਨਾਰੀਅਲ ਚੜ੍ਹਾਓ। ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹੀ ਨਾਰੀਅਲ
ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ
ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਵਜੋਂ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕੋਈ ਨਾਰੀਅਲ
ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸਮਾਨ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤੋੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਬਾਜੀ ਮੰਦਰ ਟਰੱਸਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇੱਕ ਰਸੋਈ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ।
ਵੈਸੇ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਦਾਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ
ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਮਿੱਠਾ ਪਕਵਾਨ
ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ। ਅਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਚਮੜੀ (ਵਾਲ) ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਖਿਡੌਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਨਾਰੀਅਲ ਭੇਟਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸਗੋਂ ਪੌਸ਼ਟਿਕਤਾ ਵੀ ਪਾਈ ਅਤੇ 386 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੱਲ। ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ
ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੁੱਲ।
ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ: ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 3 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 8 ਅਕਤੂਬਰ, 2001 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ - ਇੱਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸੀ:
ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋ ਲੋਕ ਸਨ - ਡਾ. ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਸੰਤਭਾਈ। ਪਰੇਸ਼ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਜੋਸ਼ੀ ਵਿਨੋਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਵਸੰਤਭਾਈ ਏ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਰਵੋਦਈ ਵੀ ਸੀ।
ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਇਨਕਲਾਬੀ।
ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਜੀ, ਜੋ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਸਾਦਗੀ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਵਿਨੋਬਾ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਣਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪਰ, ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਵਾਪਸ। ਤਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦੇ
ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸਦੀ ਮੋਢੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ? ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਿਆ ਰਿਹਾ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨ।
ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ
ਇਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ
ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਕੰਮ।
ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਸਮਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਅੰਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ,
ਮੈਨੂੰ ਗੈਰ-ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਹਿਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ
ਲੋਕਤੰਤਰ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ:
"ਜੇਕਰ 51 ਬਨਾਮ 49 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ 60 ਬਨਾਮ 40 ਜਾਂ 90 ਬਨਾਮ 10 ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ..."
ਇਹ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ 100 ਬਨਾਮ ਜ਼ੀਰੋ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ?
ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 387

ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ
ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਦੀ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਰਐਸਐਸ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਭਟਕਦੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਵਾਂਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।
ਉਸਦੇ ਅਫ਼ਸਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫਰਨੀਚਰ ਹੈ - ਇੱਕ ਬਿਸਤਰਾ, ਇੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੇਜ਼, ਕੰਪਿਊਟਰ, ਟੀਵੀ, ਕੁਝ ਕੁਰਸੀਆਂ, ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ। ਉਹ ਸਾਦਾ ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਾਰਟਨ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੱਪੜੇ ਨਾ ਪਹਿਨੇ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਬਹੁਤ ਸਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਇਕੱਲੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਵਾਂਗ, ਉਹ ਬਰਬਾਦੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਜਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਸਤਾ ਬਾਲਪੁਆਇੰਟ ਪੈੱਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦਾ ਜੋ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਸਿਆਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕੰਘੀ ਅਤੇ ਨੇਲ ਕਟਰ ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਕੰਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਜਨਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੋਵੇ।
ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ - ਨਾ ਖਾਵਾਂਗਾ, ਨਾ ਖਾਵਾਂਗਾ (ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਪੈਸਾ ਖੋਹਾਂਗਾ, ਨਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇਵਾਂਗਾ) - ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜਿੱਤੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਸੁਧਾਰ ਦੇਖੇ ਹਨ।
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਗ੍ਰਹਿ - ਕੰਨਿਆ ਕੇਲਵਾਨੀ ਫੰਡ - ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। "ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।"
388 ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ

ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦਾ ਛਾਪ
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਨਮੋ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੂਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬੁੱਧ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਕਿਉਂ ਚੁਣੀ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਂ

ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੂੰ ਬੁੱਧ ਵੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ:
ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਿੱਜੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਸ ਇੱਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ
ਬਸਤਰ ਦੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਕੋਲ ਲੱਕੜ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ - ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਖਾਸ ਬਣਾ ਦੇਵੇ।
ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਰੁਣਾ (ਦਇਆ) ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ
ਦਇਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ,
ਇਹ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬੁੱਧ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ
ਉਸਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਦਰਸ਼ਨ; ਦੂਜਾ, ਉਸਦੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਉਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ
ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿੱਚ - ਸੰਘ ਦਾ ਵਿਚਾਰ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਦਰਸ਼ਨ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁੱਧ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ
ਦੁਨੀਆਂ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਗਿਆ, ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਜਗਾਈਆਂ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ
ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵ (ਫਰਜ਼) ਪ੍ਰਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ? ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਮ-ਜਮ ਜਾਂ ਜਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਵੱਡੇ ਉਤਸਵਾਂ ਦਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ

ਪੂਰੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੈਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਛੂਹਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੁੱਧ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ,
ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਭਾਵੇਂ ਚੀਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੱਖਰਾ ਸੀ
ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਰ ਬੁੱਧ ਨੇ ਚੀਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ,
ਮੈਂ ਚੀਨ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਾ ਰਹੀ ਸੀ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਬੋਧੀ ਤੱਤ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੀਨ ਹਿਊਨ-ਸਾਂਗ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ
ਲੋਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਠਹਿਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।
ਹਿਊਨ-ਸਾਂਗ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ
ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਸਟਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ 1,000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ
ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ, ਮੈਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਲੱਭੇ ਹਿਊਨ-ਸਾਂਗ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਿਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦਾ
ਮੇਰੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਉੱਤੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।
ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇਵਕੀ ਮੋਰੀ ਵਿਖੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਮਿਲੇ। ਦੌਰਾਨ
ਖੁਦਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਡੱਬਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਸਨ।
ਇਹ ਬੜੌਦਾ ਵਿਖੇ ਐਮ.ਐਸ. ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਹੀ
ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ
ਬੁੱਧ ਇੱਥੇ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਰਾਖ ਦਾ ਡੱਬਾ ਖੁਦਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ
ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਦਇਆ 389

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਨਿੱਜੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਾਂਗੇ
ਇਹ। ਮੈਂ ਤਾਈਵਾਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾਗਤ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ,
ਜਪਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ। ਇਸਦੀ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਅਪੀਲ, ਰਵਾਇਤੀ ਬੋਧੀ ਮੰਦਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਰਹੇ।
ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਬੌਧ ਧਰਮ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਪੂਰਬੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ
ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। 'ਖੁਸ਼ਬੂ ਗੁਜਰਾਤ ਕੀ' ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ
ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਾਲੀ ਮੁਹਿੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ (MOU) 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਤੋਂ ਬੋਧੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ

ਗੁਜਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਮ ਟ੍ਰੇਲ ਵਜੋਂ ਲਓ। ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ
ਬੋਧੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ। ਅਸੀਂ
ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਨਾਲ ਨੇੜਲੀ ਦੋਸਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਬੈਂਕਾਕ ਤੱਕ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਚਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
ਬੋਧੀ ਦੇਸ਼। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ
ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਓ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਐਮ.ਐਸ. ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਬੋਧੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਵਾਦ।
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੜੌਦਾ। ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਜਾ ਅਸ਼ੋਕ ਦੀ ਸ਼ਿਲਾ ਲੇਖ ਵੀ ਹੈ
ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੱਟਾਨ ਉੱਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ। ਅਸ਼ੋਕ ਚੱਕਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।1 ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ
ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣਗੇ। ਗੁਜਰਾਤ
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਅਸ਼ੋਕ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦੀ ਛਾਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। "ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੋਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ 'ਤੇ ਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕਾਂ ਵਜੋਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਿਰਭਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਨੇੜਿਓਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਝਰਨਾ ਬਾਪੂ ਦਾ ਤਵੀਤ ਕਿਵੇਂ ਹੈ - ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡੂੰਘੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗਰੀਬੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਤੋੜ ਸਕਣ।
1 ਚੱਟਾਨ ਦੀ ਨੱਕਾਸ਼ੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਪਰ ਚੌਥਾ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਸਵੀਰ।

ਉਪਸੰਹਾਰ

ਨਮੋ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਦੀ ਝਲਕ

ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਕਈ ਉੱਚ-ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪੀਆਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੇਅੰਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਵੈ-ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਟ੍ਰੋਲਸ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਏਪੀਸੀਓ ਦੁਆਰਾ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲੁਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਕਸ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਏਪੀਸੀਓ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਾਂ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਹੱਸਮਈ ਹਸਤੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਦਿੱਖ ਕਿਉਂ ਰਹੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਏਪੀਸੀਓ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਏਪੀਸੀਓ ਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਜਾਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪੀਆਰ ਏਜੰਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਮਿਊਚੁਅਲ ਪੀਆਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ 2013 ਵਿੱਚ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਗੁਜਰਾਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਵਾਈ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਖੁਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਦੇ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਿਊਚੁਅਲ ਪੀਆਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੈਕੇਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਦਾਨੰਦ ਧੂਮੇ, ਜਿਸਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਪੀਆਰ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਲੁਭਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਨਮੋ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ, ਮੈਂ ਨਿਯਮਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ - ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਵਿਭਾਗ, ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਮੰਗੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੰਨੇ ਪਤਲੇ ਸਟਾਫ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਭਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਤੇ ਫੀਡਬੈਕ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ 391 ਐਪੀਲਾਗ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵੀਡੀਓ-ਗ੍ਰਾਫੀ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਰੂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਬਕਾ NDTV ਐਂਕਰ, ਸ਼ਿਵ ਠੁਕਰਾਲ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ਼ਿਵ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ

ਕਦੇ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਤਰੇ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੇਕ ਸ਼ਿਫਟ ਐਂਟਰਰੂਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਭੱਜੇ। ਠੁਕਰਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਅੰਦਰ ਗਏ ਅਤੇ ਨਮੋ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਧੂ ਕਿਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ?" ਮੋਦੀ ਨੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ।" ਸ਼ਿਵ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਵੇਂ? ਉਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ! ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਉਂਦੇ?" ਮੋਦੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ: “ਜਬ ਵੋ ਬਾਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਂਗੀ ਤੋ ਜ਼ਰੂਰ ਬਾਤ ਕਰੇਂਗੇ” (ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਕਹੇਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾਂਗਾ)।
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਰਸਮੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਨਮੋ ਬਿਲਕੁਲ ਦੂਰ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਬੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਲਈ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਦੋਸਤ ਮੇਨਕਾ ਗਾਂਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਗੁਜਰਾਤ ਲੇਖਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੇਨਕਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਗੁਆਂਢੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਫੈਕਸ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਬਲਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।1 ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਲੇਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ। ਅਕਸਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਮੈਂ ਮੰਗਿਆ ਸੀ।
ਨਮੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਸਮਾਗਮਾਂ

ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜਣ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾ ਸਕਾਂ।
ਮੈਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
1 ਅਧਿਆਇ 12 ਵੇਖੋ।
ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ 392

ਜੇ ਮੈਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਦਾ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਾਦਾ ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਮੈਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਲੰਬੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਚਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਸਨੈਕਸ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਲਈ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਗਾਜਰ ਨਹੀਂ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਭਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।
ਪਰ ਇਸ ਠੰਡੇ ਸਲੂਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਮੋਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਅਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਕਿਉਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ, ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਮੁਫ਼ਤ, ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫ਼ੇ, ਆਮ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਕਾਰ, ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬ੍ਰਹਮ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਉਸ ਖੇਡ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਮੀਡੀਆ ਹਾਊਸ ਉਸ

ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚਮਚੇ ਨਾਲ ਖੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਲਾਡ-ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ।
ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਮੋ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਦਿਨ ਵਿੱਚ 18 ਤੋਂ 19 ਘੰਟੇ, ਸਾਲ ਵਿੱਚ 365 ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਲਈ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਈਮੇਲ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਓਐਸਡੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ: "ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਓ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਥੋਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਿਅਸਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਹਰ ਮਿੰਟ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਓ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੀਏ। ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ।"
ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਹਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ 18-19 ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ

ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੇ ਅਮੀਰ ਅਨੁਭਵ ਹਨ, ਇਹ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ 393 ਉਪਸੰਹਾਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਸਾਖ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਕਲੀਚਡ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਨਮੋ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ: ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੋਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕਣ ਜਾਂ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਜਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ-ਕਮ-ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਟਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਵੇਖੇ। ਉਹ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪਰੋਸਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਉੱਚ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।
ਇਹ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ,

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਕੱਤਰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਮਛੇਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ: ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਮੋਦੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੰਜ ਘੰਟੇ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੁਕਾਮ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸਿਰ ਦਰਦ ਨਾਲ। ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ, ਨਰਿੰਦਰ ਭਾਈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਤਾਂ ਦਿਓ। ਉਸਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਦਫ਼ਤਰ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਹੈ।" ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਹੈ, ਚਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਕੱਪ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ! ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੁੱਛੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕਾਲੀ ਚਾਹ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲੀ ਚਾਹ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
ਇੱਕ ਵਾਰ, ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ-ਕਮ-ਨਿਵਾਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਓਐਸਡੀ ਦਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਨਸ਼ਤਾ ਲਈ ਕੀ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ
ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ 394

ਨਮੋ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚਾਹ ਦੇ ਨਾਲ

ਗੁਜਰਾਤੀ ਪਕਵਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੂਹਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਅੰਦਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਨਾਸ਼ਤੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਵਾਂਗਾ। ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਚਤੁਰਮਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਘੱਟ ਹੀ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।"
ਮੋਦੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਇਹ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਨੈਕਸ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਹਿਮਾਨ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਉਹੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2 ਉਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਜਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰ ਦੇ ਤੜਕੇ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਲਕਾ ਸਨੈਕ ਜਾਂ ਫਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਕਈ ਸੱਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਹੀ ਸਲੂਕ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ 14-15 ਘੰਟੇ ਲੰਬੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਹਿਲੂ, ਜੋ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ

ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ - ਤੀਸਤਾ ਸੀਤਲਵਾੜ ਜਾਂ ਤਰੁਣ ਤੇਜਪਾਲ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਨਹੀਂ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।" ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਜਮ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਇੰਨਾ ਲੜਾਕੂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਰਮ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹਿੰਮ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਾਚੋ ਲੜਾਕੂ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਆਈ ਬਦਨਾਮੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ

2 ਪਟਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਗਤ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਲਈ,
ਟਵਿੱਟਰ ਰਾਹੀਂ ਨਮੋ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ: ਸੁਲਤਾਨ ਅਲੀਮੁਦੀਨ, “ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਟਵੀਟ,” ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ, ਵੈੱਬ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। http://www.manushi.in/articles.php? articleId=1750#.Uw3cNPSSxJM।
395 ਉਪਸੰਹਾਰ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਤਰਸ ਖਾਂਦਾ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰੌਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਕੇ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਚੜ ਸੁੱਟੋਗੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਲ (ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ) ਖਿੜੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੁਲ ਜਾਂ ਪੌੜੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉੱਚਾ ਉੱਠ ਸਕਣ ਜਾਂ ਉੱਚਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕਣ।"
ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਸੀਹਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਅਹਿਮਦ ਪਟੇਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਸਟਰਮਾਈਂਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਨਮੋ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਦੋਸਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਟੇਲ ਅਕਸਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੇਸ਼ੂਭਾਈ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵੀ ਬੁਰਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹੋਗੇ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।"
ਕਿਉਂਕਿ, ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਇਹ ਮੇਰੀ ਸਥਾਪਿਤ ਆਦਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਸ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਟੈਕਸਟ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਮੋ ਨੂੰ ਖਰੜੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਵੀਡੀਓ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਨੁਵਾਦ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।"

ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਕਿ 2002 ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜੋ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਐਸਆਈਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਰੀਕੀ ਨੇ ਗੋਧਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਖੋਜਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਐਸਆਈਟੀ ਟੀਮ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ ਸੋਨੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੀਪੀਐਮ ਨੇ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਸੋਚ ਘੜਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਹੁੰਦਾ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਕੋਲ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਡੇਗਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇੱਕਮਾਤਰ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਚਰਿੱਤਰ ਹੱਤਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾੜੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਸਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਫੀਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ" ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਖੌਟੇ ਵਜੋਂ

ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਜੇਕਰ "ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ" ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਿੱਗਜਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਹੁੰਦਾ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ-ਸੀਪੀਐਮ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਸੁਨਾਮੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਨਾ ਛੱਡੀ ਹੁੰਦੀ।

1 ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਮੋਡੀਨਾਮਾ ਲੜੀ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ
ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦੌਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ (www.manushi.in)। ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਗੁਜਰਾਤ ਬਾਰੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ, ਜੇ ਦੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣਗੀਆਂ।
੩੯੭ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ

ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਡ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ "ਪ੍ਰਮੁੱਖ" ਕਾਂਗਰਸ-ਸੀਪੀਐਮ ਗੱਠਜੋੜ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਬਦਨਾਮੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਭਰੇ ਮੈਗਾਫੋਨ ਨਾ ਬਣਦੇ; ਜੇਕਰ 24x7 ਟੀਵੀ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਨੇ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਏਜੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਸਕ ਟੀਵੀ ਐਂਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਜਨੂੰਨੀ ਸੁਭਾਅ ਨੇ ਵਿਆਪਕ ਘ੍ਰਿਣਾ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਗਲਪਣ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ।
ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਛੱਡਦਾ ਅਤੇ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਫੋਬਿਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਜਾਂਦੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਗੰਦਗੀ ਸੁੱਟ ਕੇ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬੁਰਾਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਟੀਆ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਲ ਸਿਪਾਹੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ "ਫਿਰਕੂਵਾਦ" ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਝੂਠ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਸਾਥੀ ਬਣਦੇ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾਇਆ; ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮੋਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਖੋਜ ਫੰਡਾਂ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੇ ਸੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ

ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ।
ਮੋਦੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ 398

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ:
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਮੋ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਊਰਜਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਟਰੈਕ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਰਿਣੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਅਧਿਆਪਕ, ਵਕੀਲ, ਡਾਕਟਰ, ਘਰੇਲੂ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਅਗਲੇ ਖੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਰ ਬਾਪੂ ਸਦਾਤ ਅਲੀ, ਚੈਤੰਨਿਆ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਰੂਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੇ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਪਟੇਲ, ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਣਵੰਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪੀਯੂਸ਼ ਪਟੇਲ; ਰਾਜਕੋਟ ਦੇ ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਪਟੇਲ, ਮੁਕੁਲ ਜਾਨੀ, ਜਤਿਨ ਸੰਘਾਨੀ ਅਤੇ ਕਿਰੀਟਭਾਈ; ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦਿਵਯਕਾਂਤ, ਸਿਰਾਜਭਾਈ ਅਤੇ ਵਹਾਬਭਾਈ; ਗੋਧਰਾ ਦੇ ਅਹਿਮਦਭਾਈ ਸਿੰਧੀ, ਗਿਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਯੂਸਫ਼ਭਾਈ, ਮੁੰਦਰਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦ੍ਰੁਬ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੁਸੈਨਭਾਈ, ਦੋਰਦੋ ਦੇ ਮੀਆਂ ਹੁਸੈਨ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਪੰਡਯਾ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ੋਰਭਾਈ ਮਕਵਾਨਾ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਜ਼ਿਕਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ।
ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰੇ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ NaMo ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਾਂ।
ਮੈਂ www.gujaratriots.com ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਬਲੌਗ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਟ੍ਰੈਕਟ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੇ ਭਾਵੁਕ ਸੁਰ ਕਾਰਨ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਮਕਾਲੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿੰਕਾਂ ਤੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਜੋ ਗੁਮਨਾਮ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਮਕਾਲੀ ਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।
ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰ ਦ ਸਟੱਡੀ ਆਫ਼ ਡਿਵੈਲਪਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ (CSDS) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ CSDS ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। CSDS ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਨੇ ਬੌਧਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਫੈਸ਼ਨਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬਚਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ।

ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਪ੍ਰਭਾ ਤਿਵਾੜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ 399 ਧੰਨਵਾਦਾਂ ਰਾਹੀਂ।

ਉੱਚੇ-ਨੀਵੇਂ। ਉਸਨੇ, ਅਨੁਗ੍ਰਹਿ, ਅਨੰਥਾ, ਅਮਿਤਾ, ਆਇਨਾ, ਅਨੁਰਾਗ, ਨਿਬੇਦਿਤਾ, ਯੋਗੇਸ਼, ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਖੇਤਰੀ ਦੌਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਗਿਣਤ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਾਈਬ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ, ਟਾਈਪ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਪਰੂਫਰੀਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ, ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨਮੋਲ ਮਦਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਆਗੂ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਲੋਚਕ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਹੈ।
ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਪਿਆਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਗਿਆ; ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਜੀਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜੇਕਰ, ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਿੱਚ ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ ਕਿ 'ਸੱਤਿਆ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ' (ਸੱਚ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ-ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਹਨ। ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸ਼ਨੇਬਲ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿਣ, ਨਿੰਦਿਆ ਤੋਂ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ।

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 1998। ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਸਿਰਲੇਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਮੈਂ ਧਰਮ, ਵਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 2005।
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 1997।
ਗਾਂਧੀ ਐਂਡ ਵੂਮੈਨ, ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 1986. (ਵੀ
ਤੇਲਗੂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ)।
 ਜਵਾਬਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ: ਮਾਨੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ।
(ਸਹਿ -ਸੰਪਾਦਿਤ)
ਰੂਥ ਵਨੀਤਾ ਦੇ ਨਾਲ), ਜ਼ੈੱਡ ਬੁੱਕਸ, ਲੰਡਨ, 1984। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹੱਸਵਾਦੀ
ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਭਕਤ ਕਵੀ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ
6 ਵੀਂ ਤੋਂ 17 ਵੀਂ ਸਦੀ (ਰੂਥ ਵਨੀਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿ -ਸੰਪਾਦਿਤ), ਮਾਨੁਸ਼ੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 1989।
ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਇਸ ਪਤੇ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:
madhukishwar@manushi.in ਜਾਂ madhukishwar@csds.in